UNİVERSİTEYA BİNGOLİ
ENSTİTUYA ZIWANANÊ GANİYAN
QISIMÊ ZIWAN U EDEBİYATÊ ZAZAKİ

GOREYÊ İNDEKSÊ MOTİF Ê STİTH THOMPSONİ TEHLİLÊ ESTANIKANÊ SİWAN

Hedrekar
Kader DİLEKCİ

TEZÊ MASTERİ

Şormend
Dr. Öğr. Üyesi Ayetullah KARABEYESER

BİNGOL – 2026

BİNGÖL ÜNİVERSİTESİ
YAŞAYAN DİLLER ENSTİTÜSÜ
ZAZA DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

STİTH THOMPSON'UN MOTİF İNDEKSİNE GÖRE SİVAN MASALLARININ İNCELENMESİ

Hazırlayan
Kader DİLEKCİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Ayetullah KARABEYESER

BİNGÖL – 2026

TEZ KABUL VE ONAY

BİNGÖL ÜNİVERSİTESİ
YAŞAYAN DİLLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

239651003 *öğrenci numaralı Kader DİLEKCİ* tarafından hazırlanan *Goreyê İndeksê Motif ê Stith Thompsoni Tehlilê Estanıkanê Siwan* başlıklı bu çalışma, *28.01.2026* tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda *[oybirliğiyle]* başarılı bulunarak jürimiz tarafından *Zaza Dili ve Edebiyatı* Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

TEZ JÜRİSİ ÜYELERİ (Unvanı, Adı ve Soyadı)

Başkan (Danışman) : Dr. Öğr. Üyesi Ayetullah KARABEYESER İmza:

Üye : Doç. Dr. Fevziye ALSAÇ İmza:

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Danyal APUHAN İmza:

ONAY

Bu Tez, Bingöl Üniversitesi Yaşayan Diller Enstitüsü Yönetim Kurulunun ...../...../ 202.. tarih ve ..... sayılı oturumunda belirlenen jüri tarafından kabul edilmiştir.

Dr. Öğr. Üyesi Abdullah BEDEVA
Enstitü Müdürü

TEDEYİ

XULASA.....I
ÖZET.....II
ABSTRACT.....III
QALA VERİN.....IV
DESTPÊKERDIŞ.....1
VARYANT U VERSİYONÊ ESTANIKAN.....2
SİWAN DI KULTURÊ ESTANIKAN.....3
TENGASİYİ ARİDAYİŞÊ ESTANIKAN.....4
VATOĞİ ESTANIKAN.....5
DAŞINASNAYIŞÊ SİWAN.....6
Nufusê Siwani.....8
QISIMÊ YOYIN.....10
1. ESTANIK ÇITA YA?.....10
1.1. XISUSİYETİ ESTANIKAN.....11
1.1.1. Xısusiyetê Muhtewaya Estanıkan.....11
1.1.2. Xısusiyetê Şeklê Estanıkan.....12
1.2. XISUSİYETİ ESTANIKANÊ SİWANİ.....13
1.2.1. Hetê Şekıl ra Xısusiyeti Estanıkanê Siwani.....13
1.2.2. Hetê Muhtewa ra Xısusiyeti Estanıkanê Siwani.....14
1.3. MOTİF ÇITA YO?.....14
1.3.1. STİTH THOMPSON KAM O?.....16
QISIMÊ DIYIN.....17
2. TEHLİL U MUQAYESEYÊ MOTİFAN.....17
QISIMÊ HİRİYIN.....39
3. GOREYÊ MOTİF INDEX OF FOLK LİTERATURE ESTANIKANÊ SİWANİ DI MOTİF.....39
3.1. MOTİFİ.....39
A. MOTİFİ MİTOLOJİKİ.....40
B. HEYWANİ.....40
C. QEDEX (YASAĞ).....43
D. SÊHR.....44
E. MERG.....45
F. HALO İSTİSNAİ.....46

G. DÊWİ....48
H.İMTIHANİ....49
J. AQILDARİ U XÊFİ....50
K. XAPITIŞ....52
L. BEDILYAYİŞÊ TALIHİ....54
M. TAYİNÊ OVERİ....55
N. ŞANS U QEDER....55
P. CEMİYETİ....57
Q. CEZAYİ U XELAYİ....59
R. ESİRİ U FİRARİ....60
S. ZULMİ ANORMALİ....60
T. NERİ U MAKİ....61
U. TABİ'ETÊ CUYAYİŞİ....63
V. DİN....63
W. XISUSİYETİ ŞEXSİYETİ....64
X. MİZAH....65
Z. TAY GRUBİ MUXTELİFİ MOTİFAN....66
QISIMÊ ÇARIN....70
4. METNİ ESTANIKAN....70
1. FEQİRO GUMDAR....70
2. PAŞA U ÇORAS HEW LAC....79
3. ĞELA RABENA....100
4. WASİYÊ BABİ U HİRİ LAC....104
5. ŞAH İSMAİL....107
6. HOT BIRÊ U YO WAY....137
7. BIRA DELİ BIRA AQILLİ....147
8. PİR U PISİNG....153
9. FEQİR U MAR....155
10. PADİŞAH U LAJ XU....160
11. BIRA U WAY U DYEW....175
12. PİR U MILÇIK....180
13. KAL U KEYNÊ XU....183
14. LUY U CINAWUR....187

15. LUY U CINAWUR U HEŞ....189
16. XAL U WARZA....192
17. MERDIM ZAVALİ....199
18. RAŞTGELE....203
19. CİNÊ AĞÊ U ASTOR....210
20. AĞA....215
21. ASTOR, CINAWIR U LUY....220
22. BABİ U LAJ....223
23. CINAWIRO ÇIMVÊŞON U LUY....225
24. EYŞIK U FATIK....226
25. PİR U LAJİ YA....230
26. HİRİ HEB BIRAY....231
27. DI HÊY PAŞÊ....236
28. EJDA....245
29. KEYNÊ AĞAY....249
30. WAY U KEYNÊ WAY....255
31. MAR İŞ VİN MA İŞ KÊN....262
32. HİRİ HEY BIRÊ....265
33. QEDER....269
34. HEŞ....276
35. YO WAY U BIRA....278
36. AVZED BİN HİLAL....283
VATEYO PEYİN....292
ÇIMEYİ....294

Tablo 1: Goreyê Cinsiyeti Vatoği....5
Tablo 2: Meslegê Vatoği....5
Tablo 3: Dewi Siwani ki Tede Estanıki Qeyd Biyi....5
Tablo 4: Goreyê Serran Nufusê Siwani....7
Tablo 5: Dewi Mıntıqayê Siwani....8

XULASA

Ina xebat, estanıkanê mıntıqayê Siwan ê qezaya Çoligi Darayeni ser biya. Ina xebat dı, behsê estanık u motif biyo u estanıkan dı kam yo motif esti ey belı biyi.

Kam estanık zan o, ma cuwaver ê belı kerdi; mıntıqayê Siwan dı, çarçoweyê xebatê saha dı, ma dewan u mehlayan ra ını estanıkan qeyd kerdi. Qeydkerdış ra pê ını estanıkan ma goşdari kerdi u ma nuşti. Ey extiyar ki dewan ra vejiyayi, ma inan ra zi vengi waşti u ma nuşti.

Nuştışê qeydê vengan ra pê ma motifi tehlil kerdi. Xebat dı 36 estanıki ki ıno mıntıqa ra aridıyayi, hetê motifan ra goreyê tesnifê Stith Thompsoni tehlil biyi.

Ma teyna extiyaran ra nê, cıwanan ra zi estanıki gıroti. Labelê eyi ki cıwani u Tırki zani, miyanê estanıkan dı zi hina zaf kelimeyi Tırki şuxulnayi. Ê extiyari ki Tırki nizani, estanıki bı temami Zazaki vati u estanıkanê inan dı Tırki ya çinbi ya zi zaf tay bi.

Destpêkerdışê xebat dı verco derheqê Siwani dı melumat diyayo; dıma şexısi ki esasê ına xebat ardo meydan u estanıki vati, derheqê inan dı melumat dıyayo.

Qısımê yoyın dı mefhumi estanık u motif ameyi eşkerakerdış; qeydeyêko umumi dı behsê xısusiyetanê estanıkan biyo, ay ra pê zi behsê xısusiyetanê estanıkanê Siwani biyo.

Qısımê dıyın dı tehlil u muqayeseyê motifan ameyi rezkerdış.

Qısımê hiriyın dı estanıki hetê motifan ra tehlil biyi u motifi ki tesbit biyi ca dıyayo inan. Tiya dı motifi goreyê eserê şınaso pil ê folklori Stith Thompsoni *Motif Index of Folk-Literature,* tesnif biyi.

Qısımê çarın dı zi ca dıyayo metnanê estanıkan.

Çekuyi Muhimi: Estanık, Motif, Stith Thompson, Çolig, Siwan.

ÖZET

Bu çalışmada, Bingöl ili Genç ilçesine bağlı Sivan bölgesinin masalları derlenmiştir. Çalışmada masal ve motif kavramları ele alınmış, masallarda hangi motiflerin yer aldığı belirlenmeye çalışılmıştır.

Masalların kimler tarafından ve kimlerden derlendiği belirtilmiş; Sivan bölgesinde, çalışmanın saha araştırması kapsamında köy ve mahallelerde masallar kayıt altına alınmıştır. Kayıtların ardından bu masallar dinlenmiş ve yazıya geçirilmiştir. Köyden çıkan yaşlılardan da ses kayıtları alınarak metinler oluşturulmuştur.

Ses kayıtlarının yazıya aktarılmasından sonra motifler analiz edilmiştir. Çalışmada, bu bölgeden derlenen 36 masal, Stith Thompson'ın motif tasnifine göre motifler açısından incelenmiştir.

Masallar yalnızca yaşlılardan değil, gençlerden de derlenmiştir. Gençlerin Türkçeyi bilmeleri nedeniyle masallarda fazla Türkçe kelime kullanılmıştır. Türkçe bilmeyen yaşlıların anlattığı masallar ise tamamen Zazaca söylenmiş; bu masallarda Türkçe ya hiç kullanılmamış ya da çok az yer almıştır.

Çalışmanın giriş bölümünde Sivan hakkında genel bilgiler verilmiş; ardından bu çalışmanın temelini oluşturan, masal anlatan kişiler ve anlattıkları masallar hakkında bilgi sunulmuştur.

Birinci bölümde masal ve motif kavramları açıklanmış; genel olarak masalların özellikleri ele alınmış, ardından Sivan masallarının özellikleri üzerinde durulmuştur.

İkinci bölümde motiflerin tahlil ve karşılaştırması yapılmıştır.

Üçüncü bölümde masallar motifler açısından incelenmiş, tespit edilen motifler belirtilmiştir. Bu bölümde motifler, folklor araştırmacısı Stith Thompson'ın *Motif Index of Folk-Literature* adlı eserine göre sınıflandırılmıştır.

Dördüncü bölümde ise masal metinlerine yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Masal, Motif, Stith Thompson, Bingöl, Sivan.

ABSTRACT

In this study, folktales from the Sivan region of Genç district in Bingöl province were collected. The concepts of folktale and motif were discussed, and an attempt was made to identify which motifs appear in the tales.

Information was provided about who narrated the tales and from whom they were collected. Within the scope of the field research, folktales were recorded in villages and neighborhoods of the Sivan region. After the recordings, the tales were listened to and transcribed into written form. Texts were created by making audio recordings of elderly narrators who told the tales.

After the audio recordings were transcribed, the motifs were analyzed. In the study, 36 folktales collected from this region were examined in terms of motifs according to Stith Thompson's motif classification.

The folktales were collected not only from elderly people but also from younger individuals. Since younger narrators knew Turkish, a greater number of Turkish words were used in the tales they narrated. The tales told by elderly narrators who did not know Turkish were narrated entirely in Zazaki; in these tales, Turkish was either not used at all or used very minimally.

In the introduction section of the study, general information about Sivan is provided, followed by information about the narrators and the folktales they told, which constitute the basis of this study.

In the first chapter, the concepts of folktales and motif are explained; the general characteristics of folktales are discussed, and then the characteristics of Sivan folktales are examined. In the second chapter, the analysis and comparison of motifs are carried out.

In the third chapter, the folktales are examined in terms of motifs, and the identified motifs are presented. In this chapter, the motifs are classified according to *Motif Index of Folk-Literature* the folklorist Stith Thompson.

In the fourth chapter, the folktale texts are presented.

Keywords: Folktale, Motif, Stith Thompson, Bingöl, Sivan.

QALA VERİN

Estanıki mehsulanê tor muhiman ê edebiyatê şari ra yi, semedê kulturê şari zaf muhim i. Estanıki pê vatış neslanê verinan ra neqlê neslanê neweyan beni. Ino neqıl dı estanıki xu miyan dı kulturê ê şari, fıkır u tesewurê ê şari zi neqıl keni.

Ina xebat, hırıs u hot estanıki ki mıntıqayê Siwani ê qezaya Çoligi Darayeni ra aridıyayi ser biya. Estanıkanê Siwani ser heta nıka yo xebata musteqil nibiya. Pê bedıliyayişê şekılê cuyayişi, hını ını mehsuli muhimi kulturê Zazayan vir ra şını u beni vin. Yo hedefê xebat zi ıno mehsulo muhim qeydkerdış u pê ıno qeyd neslanê neweyan resnayişo. Estanıki ki aridıyayi goreyê tesnifê motif ê Stith Thompsoni tehlil biyi.

Mudeyê nuştışê ınê tezi dı sere ra heta peyni qey desteg u rehbertiya cı ez şormendê tezê xu Dr. Öğr. Üyesi Ayetullah KARABEYESER ri zaf teşekur kena. Semedê rayir ramocnayişê tezi fıkıranê u motivasyonê cı, her wext dı istişare kerdış u paşt dayış dı Doç. Dr. Feyziye ALSAÇ ri ez zaf teşekur kena. Semedê desteg u fıkıranê cı, Dr. Öğr. Üyesi Hidayet SAMUK u Dr. Öğr. Üyesi Murat VAROL u Dr. Öğr. Üyesi Danyal APUHAN ri zaf teşekur kena. Her seat u her wext dı semedê ardımkariya inan ez embazanê xu Burcu DEMİRCİ DAĞ u Elif AVCI ri zaf teşekur kena.

Semedê wextê aridayişê estanıkan dı ardımê cı u her wext verê mı dı vındertışê cı miyerdê xu Nurullah DİLEKCİ ri u semedê ez pilkerdış u wendışdayişê inan dadi u babiyê xu ri ez zaf teşekur kena.

Elbet ına xebat ê yi ki mı ri estanıki vati sayeyê inan dı ameya meydan. Ez inan ri zi zaf teşekur kena.

DESTPÊKERDIŞ

Folklor; cuyayişê şari, baweriya şari, his u fikıranê şari wextê veri ra neqılê eyro keno. Zê kulturê deyiran, kulturê estanıkan u kulturê werdışi unsuri folklori ê her mılet ciya yi. Estanıki zi miyanê unsuranê kulturi dı cayêko muhim geni.

Çekuya "folklor" î yena manaya zanayîşê şarî. Na çekuye vere serra 1846 de folklorîstê îngilizan William John Thompsî eşta orte. Hata ke Thomsî derheqê folklorî de na meqale nênuştibî seba folklorî "edebîyato popular" yan kî "antîkîteya populare" ameyêne vatene.[1]

Estanıki, mehsulanê tor verinan ê edebiyatê şari ra yi. Estanıki hem semedê keyfi u hem zi semedê tecrubeyê verinan neqlê neslanê neweyan kerdış vaciyeni. Mılet, estanıkan dı fıkır, his u cuyayişê xu neqılê neslanê neweyan kena. Estanıki, pê vatış neslanê verinan ra heta eyro ameyi u resayi ma. Zazaki dı semedê ınê tewıri ifadekerdış zê estanık, sanıke, vıstonike, şanike, mesela zaf varyanti şıxuliyeni.

Serranê 2 henzaran pê arikerdışê estanıkan dı xeyli mesafe qet biyo u edebiyatê Zazaki dı, meqaleyê ki tede tespitê estanıkan biyi, nevajiyeno ki nuşteyê kitab u tez dı eyni mesafe qet biyi. Piyorê piya, wareyê xebatanê edebiyatê Zazaki dı tezi ki biyi hedre, meqalê u kitabi ki nusiyê her çıqas sıftê dı bibi zi heyna hêvi dani merdımi.[2]

Estanıkanê Zazaki dı tor ewıli benateyê serranê 1857-1858 dı pê destê Peter Lerchi metinanê Almanan dı ca gıroto. Cuwapê serra 1980 ra pê pêserokan dı ca diyayo estanıkanê Zazaki. Serra 2000 ra pê zi tezi u kıtabi nusiyayi. Tarixêko nızd dı İsmail Yıldızi estanıkan ser tez nuşto u kam pêserok dı estanıki nusiyayi, yan zi kam kıtab nusiyayo inan ra behs kerdo. Ino sebeb ra zi ma tezê xu dı eyni dehkera ra behs nêkerd.

Ma ına xebat dı estanıki mıntıqayê Siwan ê qezaya Çoligi Darayeni ra dayi ari u goreyê metodê Stith Thompsoni motifanê ını estanıkan tesbit u tehlil keni. Verê coy dewan dı ceyran çini bı, dewıci her şew yo kiyê dı ameni pesêr u ey ki estanık zanayên estanık vatên, ey ki deyir zanayên deyir vatên. Heto bin ra, heyatê eyro u 30-40 serr veri nêmaneno pi. O wext ra nat şekılê cuyayişi zaf bedıliya, munasebetê şari zi bedıliya. 30-40 serr veri dewan dı nıfusêko zaf bıbı labelê serranê peyinan dı ıno nıfus hını dewan dı nêmend. Şar eğleb şarıstanan dı cuyeno. Hını edeti verini zafi ra terk biyi. Şar zê veri nêyeno tihet, estanık u deyiran nêvano.

---

[1] Nadîre Guntaş Aldatmaz, *Folklorê Kırmancan Ser o*, Weşanxaneyê Roşna, Dîyarbekir 2014, r.21.
[2] Danyal Apuhan, "Zaza Masallarda Mitolojik ve Olağanüstü Varlıklar", Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (DÜSBED), 2025, r.4.

Ino semed ra zê estanık, efsane, deyir mehsuli edebiyatê fekki beni vin. Ina xebat dı waziya ki mehsulanê muhiman ê kulturê fekki ra estanıki mıntıqayê Siwani beri aridayiş u ıno qeyde biyeri pawıtış.

Pê serranê peyinan dı bedıliyayişê heyatê şarê mıntıqa, xezineyi fekki ê Zazaki hêdi hêdi beni vin. Ina xebat ra ver, yo qısımo muhim ê ını xezineyan, estanıkanê Siwani ser xebatêka hira nibiya. Inay ra ma waşt verco estanıkanê Siwani aribıdı u bıger bınê qeydi, dıma zi ını estanıkan pê metodêko ilmi tehlil bıker. Ina saye dı hem parçeyêko muhim ê kulturê Zazayan muhafezekerdış mumkun beno hem zi goreyê miqyasanê edebiyatê şari ını melzemeyi kritikkerdış zi rayirê xebatanê neweyan akeno.

Mıntıqayê Siwani yo coğrafyaya hira ya u hetê vaciyayişê fekki ra zi zaf dewlemend a. Ina mıntıqa, miyanê coğrafyaya Çoligi dı wayirê cayêko xısusi ya. Çunki Siwan, hetêk ra sınırdaşê Diyarbekıri yo u hetêk ra zi sınırdaşê Xarpêti yo. Ino hal, hem hetê zıwani ra hem zi hetê kulturi ra ınê cayi keno zengin. Siwan dı hem tesirê Zazakiya Çoligi hem Zazakiya Diyarbekıri u hem zi Zazakiya Xarpêti diyayiş mumkun o. Heto bin ra kulturê ını hiri şarıstananê muhiman ê cayê cuyayişê Zazayan zi Siwan dı xu mocneno ra. Elbet, ıno weziyet edebiyatê şari dı bıxısusiyet estanıkan dı zi aseno. Ini weziyeti ehemiyetê ına xebat ani meydan.

Estanıkanê Zazaki ser çıqas tay bi zi têkı xebati biyi. Ma verco ını xebati tesbit kerdi. Heta nıka çend kıtabi estanıkan nusiyayi ma ê kıtabi temin kerdi u wendi. Ê tez u maqaleyi ki nusiyayi ma ê zi tespit kerdi u wendi. Bê estanıkan, semedê xebata motıfi ê xebati ki biyi ma uca ra istifade kerd.

Ini cıgerayişan ra pê ma yo rahar belı kerd. Semedê qeydê estanıkan ma merdıman ser yo cıgerayiş kerd u vatoği beli kerdi. Tesbitê vatoğan ra pê, ma dewan ra gêrayi u vatoğan ra goştariya estanıkan kerd u ını estanıki fekê inan ra qeyd kerdi. Temambiyayişê arêdayişê estanıkan ra dıma, ma estanıki nuşti u badê cı zi ma ını estanıki hetê motifan ra tehlil kerdi.

VARYANT U VERSİYONÊ ESTANIKAN

Yew zıwan dı eyni estanık, beno ki ca ra ca, şarıstan ra şarıstan ya zi mıntıqa ra mıntıqa vatış dı bıbedilyo. Ino bedılyayiş pê ifadeyanê varyant u versiyon ifade beno. Goreyê tay

nuştoğan u cıgêyrayoğan menayi versiyon u varyant zêpi yi; goreyê tayın zi menayi ını çekuyan ciya yi.

Goreyê Stith Thompsoni versiyon u varyant zêpi yi. Stith Thompson vano "Verco çı biyero merdımi vir, merdım ey şıxulneno. Qeydeyo bin dı benateyê ını wırdan di ferq çini yo." Goreyê Alan Dundes zi "Merdımêk vateyanê verinan u estanıkan ra des metinan etud bıkero, benateyê çekuyê versiyon u varyantan dı ferqan vineno." Alan Dundes eksê Stith Thompsoni vano; yo metin eg reyna bıvaciyo o beno versiyon. Goreyê ınê vatışi, yo insan eg des hebi estanıkan peyda bıkero, ê insani des hebi versiyoni a estanık peyda kerdi. [3]

Miyanê zanayeyanê edebiyatê şari ê Tırkiya dı zi ını mefhuman ser yo ittifaq çini yo. Mehmet Öcal Oğuz, semedê varyant mefhumê "metno zêpi" semedê mefhumê versiyon zi ifadeyê "hemmetin" şıxulneno. Oğuz, varyant u versiyon yo mena dı qebul nikeno. Metin Ekici zi fikrê Dundes qebul keno. Labelê fikrê Mehmet Öcal Oğuz qebul nikeno. [4]

Estanıki ki ma dayi ari miyanê inan dı versiyon ya zi varyanti çini bi.

SİWAN DI KULTURÊ ESTANIKAN

Kulturê her şari eyni niyo. Kulturê werdış, kulturê kaykerdış, kulturê nameyê çiyan zêpi niyo. Kulturê estanıkan dı zi nameyê estanıkan u vatışê estanıkan zêpi niyo.

Mehsuli edebiyatê şari, şirikê barkerdışê cemat biyayişê yew mılet u pêbaweriyê xelqkerdışê erciyayişê kultur o. [5]

Wexto ki ma ını estanıki aridayi vatoği ma Hava Kara weziyetê veri u eyro na tiver ra u halê eyro ra gerre kerd. Goreyê ê vatoği, wextê veri dı estanıki zaf bıqıymet bi labelê ınka wext estanık vaciyeni çew goşdari nikeno; çunki herkes pê teknoloji wext viyarneno. Verco hem qıymetê vatoğê estanıkan zaf bı hem zi pil u qıcan piya goşdari kerdên. [6]

Hasan Alabaş vano, wext ceyran ame dewan estanıki zi qediyayi. Teyna estanık nê, şekılê cuyayişê şari zi bedıliya. Ey ki ciwani hin zey wext veri goşdariyê ma nikeni. [7] Semedê

[3] Mehmet Öcal Oğuz, "Türk Halk Bilimi Çalışmalarında Eşmetin (Varyant) ve Benzer Metin(Versiyon) Sorunu", *Milli Folklor*, 2011, r.3.
[4] Abdulselam Arvas, "Yazılı Sözlü Gelenek İlişkisi ve Bir Fıkra Hakkında Bazı Düşünceler", *Sosyal Bilimler Enstitü Dergisi* 3 (1), r.114.
[5] Fevziye Alsaç, *Masal Kahramanlarının Tip Çözümlemesi*, Hiperyayın, İstanbul, 2020, r. 17.
[6] Hava Kara.
[7] Hasan Alabaş.

hewiya xu ardış teknoloji insanan ri bes bi. Teknoloji hem heyato verin hem zi kultur bedılna. Eg merdım bızano hem faydeyê teknoloji merdım ri esto hem zi faydeyê estanıkan esto.

Şuphê çiniyo ki kulturê teknoloji zaf lez zanayiş resayiş, ca dı çiyanê neweyan u averiyan teqibkerdış, bunderiya kesan dı xızmeto pil dano cemiyetan, labelê inan wexto raşt dı, cayo raşt dı u pê meqsedo raşt şıxulnayiş hındena fayde dano. Zewbi ıno kultur feyde ra zaf zerar dano insaniyeti; herında kulturo milli, herında edetanê verinan vera tehlikeyê yo kulturê teknolojiyo ki kokanê tarixiyan ra mehrumo mendış beno mecburi. [8]

TENGASİYİ ARİDAYİŞÊ ESTANIKAN

Wexto ki ma ını estanıki aridayi çendêk ma ra ame ma dewan ra gêrayi u vatoğan ra goştariya estanıkan kerd. Bê ıno metod ma têkı estanıki zi pê telefon vatoğan ra gureti. Ini vatoği, teberê Çolig dı bi u inan dır tihet ameyiş mumkun nibı. Ino semed ra ma inan ri telefon kerd u inan telefon dı ma ri estanık vat u ma zi eyni wext dı vengê inan qeyd kerd. Bê ını tengasiyan, ma zobina zoriyi zi diyi. Ê vatoği ki extiyari bi, veng cı nişiyên, ma waştışê xu pê qerayiş finayên inan gueş. Yan zi ey extiyari ki niweş bi u vengê yin zaf nêveciyayên, ma cayo bêveng dı, telefon pey seatan bınê fekê inan dı tepıştên u ma qeyd guretên.

Wexto ki ma waştin vengê vatoğan qeyd bıker inan ra tayin pê ters musade dayen ma ki ma vengê inan qeyd bıker; tay insanan estanık zanayên hema tersver estanıki nivatin u ma ra vatin ma nizani estanık vaj. Tayın zi verco vatên ma estanık nizani, wexto ki ma xu dayên şınasnayiş u şınasiyi ma yi wertaği veciyayên hema newe estanık vatên. Tayi extiyaran zi vatin ma wextê veri dı zaf zanayên la ınka ma biyi extiyar u ma kerdi xu vira. Pê ını zehmetan ma estanıki aridayi u nuşti.

Mıntıqayê Siwan ra mılet zaf barkerdo u şiyi zobina bajaran. Zey bajarê Adana, Xarpêt, Diyarbekır u merkezê Çoligi. Siwan dı tay extiyari u ey ki oniyeni extiyaran ra mendi. Wextê veri di nufusê Siwani hina zaf bi. Teknoloji çinibı u mılet zaf niameyni bajar, semedê ihtiyaciya xu ya rocane ameyên bajar. Eka zafiya mılet kiyê xu barkerdi, zımıstun yeni bajar amnan şını dewan.

Ma semedê estanıkan hem zımıstani hem zi amnani gêrayi. Ma tay cayan dı zehmeti kaşkerd u ma şiyi labelê yew vatoğ zi çinibı. Tay cayan dı zi yo vatoğ ma ri çend hebi estanıki yoca dı vati. Tay cayan dı vatên fılankes estanık zano, ma şiyên labelê ey merdımi ma ra

[8] Nilgün Çıblak, Teknoloji Çağında Kültürel Miras Olan Masalların Korunması, *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 2008, Sayı 23, r.44.

vatên ez nizana. Ma aridayişê estanıkan ra pê zi zehmeti ant. Ê qeydi ki ma gureti wexto ki veng tay veciyayên ma fehm nikerdên; bê ınay ge ge tay çekuyi fehm nibiyên u ma yo veng çend hewi goşdari kerdên u ancax fehm biyên u ma nuştên.

Yo tengasi zi vatışê vatoğan bı. Vatoğan ge ge eyni kelime formanê ciyayan dı telaffuz kerdên. Misal rey rey semedê çekuyê ameyiş yo ca dı "amo" şuxulnayên yo ca dı "umo" şuxulnayên; ma zi semedê sadıq mendışê vatışê estanıkan ey çekuyi seni ameyi vatış o form dı nuşti.

Estanıkan dı çekuyê "vun" zi hetê vatoğan ra cayo bê ca dı zaf dori pê tekrar şıxuliyaya. Semedê sadıq mendışê vatışi, qeyd dı ını çekuyi çıqas tekrar beni wa bıbi ma mudaxele nikerd u o qeyde nuşti.

VATOĞİ ESTANIKAN

Tablo 1: Goreyê Cinsiyeti Vatoği

Miyanê vatoğanê estanıkan dı hem ciniyi hem zi camerdi esti labelê zafiya vatoğan camerdi.

1)Cini	14
2)Camerd	24

Tablo 2: Meslegê Vatoğan

Meslegê vatoğanê camerdan bedıliyeno labelê heme ciniyi xanımi keye yi.

1)Memur	2
2)Xanımê keye	14
3)Cıtyer	4
4)İnşaat	3
5)Meslego serbest	5

Tablo 3: Dewi Siwani ki Tede Estanıki Qeyd Biyi

Ma ına xebat dı heme dewanê Siwani ra gêrayi labelê heme dewan dı vatoği estanık niveciyayi. Ma ıno sebeb ra 11 dewan ra estanıki peyda kerdi.

1)Sirbey	2
2)Awnik	2
3)Xıraba	9
4)Vılık	11
5)Şeyxismailu	3
6)Hepsur	1
7)Gaz	2
8)Melekun	1
9)Xoynu	1
10)Seyar	3
11)Xarwelu	1

DAŞINASNAYIŞÊ SİWAN

Derheqê nameyê Siwani dı yo melumato qeti çin o. Goreyê iddiayanê şarê mıntıqa, nameyê Siwani, efsaneyê Şarık Şıwan ra ameyo. Efsaneyê Şarık Şıwan koyê şarık dı viyereno. Ino ko, hududê Siwan dı ca geno.

Mıntıqayê Siwan Darayeni ra 29 km duri ya. Zımeyê mıntıqa dı Çolig u çemê Murat, verrocê mıntıqa dı çemê Dicle rocvete dı Darayeni rocavan dı Palı u Miyaren ca gıroti. Siwan şeklê zemin ra koyi ya. Hetê koyi ra mıntıqayê Siwan berzi u maziyêr zaf i. Mıntıqa heti berzi ra hetan verrocê koyê Sıpiyi yo.

Mıntıqayê Siwani dı dewa Sirbey yo cayo merkezi ya. Dewa Sirbey nimeyê serranê 1800 dı awan biya. Wexto ki Cumhuriyet niya rue dewa Sirbey besteyê Palı bi. Serra 1936 dı bajarbiyayişê Çolig ra pê, Sirbey, Palu ra geriyena u bestiyena Çolig a.

Mıntıqayê Sirbey benateyê qezayanê Xarpêt Miyaren u Palı u qezayanê Diyarbekıri Henı u Lice dı ca geno. Goreyê coğrafi koordinatê cı 38° 33’ 16.7364 zıme u 40° 20’ 10.5576 verroc de yê. Ino mıntıqa merkezê Darayeni ra teqriben 29 km duri yo. [9]

[9] https://www.haritatr.com/servi-haritasi-e2eb (05.01.2026)

Serranê 1800 dı dewê zımag dı Sofu Ahmet, merkezê Sirbey verrocê kaleyê dız dı yew bun vırazeno. Ahmet Sofu zımıstun oja dı beno u wextoki hewa beno germ şıno zımag. Cuapê Ahmet Sofu hewelyeno Sirbey, Sirbey serranê peyinan dı pê hewelyayişê dewê zımag beno pil u beno mezrê zımag. Serran ra pê Sirbey mezra ra veciyeno serranê 1957 dı statuye dew geno. Sirbey zaf lez aver şıno u beno merkezê dewan. [10]

Sirbey, mıntıqayê Siwan dı miyanê heme dewan ra dewa tor gırd a. Sirbey dı Ptt, mektebo miyanin u merkezê sıheti, cami, dıkan, loqantê, fırın, qehwexane, terzi, mağazayê kıncan esti. Dewanê binan ra wendekari pê wesayit yeni mekteb yan zi mektebê rakotış dı maneni.

Sirbey dı xırabeyê Devedız, Avnik dı xırabeyê koşka maden u seyar dı xırabeyê Sosın derheqê tarixê mıntıqa dı melumat dani .[11] Ino semed ra zi ma eşkeni vaji Sirbey cayêko tarixi yo.

Mıntıqa dı, yew efsaneyo namdar efsaneyê Şarık Şiwan ıno mıntıqa dı Ko Şarık dı viyereno ra. Wareyê Gola Şekeran zi mıntıqayê Siwan dı yo wareyo muhim o.

Mıntıqayê Siwan dı zê fosfat, asın u çinko madeni muhimi esti labelê inan ra zafi nişuxulyeni. Inka semedê şuxulnayışê ını madeni şantiyê koyani Siwan dı niyerue.[12] Ino mıntıqa dı zımıstan zaf serd, amnan zaf germ viyereno ra.

Debareya mıntıqayê Siwani ziret u heywandari ser a. Şar zafî ra pê weyekerdışê heywanan u zireti debarê xu viyarneni. Siwan dı tuyeri u mehsuli inan bastêk u helawi zaf meşhur i.

[10] Ali Koç, *Vadilere Uzanan Kalıntılar: Sivan&Siwun*, Dk Organizasyon Matbaacılık, Bingöl 2020, r.45
[11] Hidayet Samuk, "Servi Bölgesi ve Köyleri", *Bingöl Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Yayınları Merkezi*, Bingöl, 2017, Cilt 4, Sayı 1.
[12] Samuk, "Servi Bölgesi ve Köyleri", r.11

Nufusê Siwani

Tablo 4: Goreyê Serran Nufusê Siwani

1990	2.858
2000	4.521
2007	2.061
2008	2.172
2009	1.986
2010	2.041
2011	1.971
2012	2.023
2013	1.949
2014	1.236
2015	1.236
2016	1.216
2017	1.175
2018	1.138
2019	1.109
2020	1.097
2021	1.621
2022	1.097

Nufusê mıntıqayê Siwani, 1990 an ra nat çıqas şiyo biya kêm. Ino kêmbiyayiş dı sebebo tor pil şarıstananê pilan ri barkerdışê şarê mıntıqa yo.

Tablo 5: Dewi Mıntıqayê Siwani

Vılık (Aktoprak)	Mehmudu (Döşekkaya)
Aldu (Alaaddin)	Sayer (Yazılı)
Zımag (Bahçebaşı)	Xarwelu (Yeniçevre)
Xodu (Çamlıyurt)	Xoynu (Eskibağ)
Ruymelekun (Çaybaşı)	Rızu (Harmancık)
Direy (Çobançeşme)	Evdalu (Sırmalıoya)
Şeyxismailu (Dedebağı)	Gulıku (Yelkaya)
Hacıyu (Dikpınar)	Tinig (Doludere)
Wışçır (Direkli)	Hepsur (Ericek)
Kelaxsi (Doğanlı)	Xeylu (Gerçekli)
Heydu (Gönülaçan)	Şelayheydun (Yayladere)
Awnik (Gözertepe)	Seyar (Kaledibi)
Gaz (Güzeldere)	Melekun (Sarıbudak)
Ğeyd (Karcı)	Küzık (Mollaibrahim)
Hesenu (Üçgül)	Kasu (Günkondu)
Fatrakum (Yatansöğüt)	Xıraba (Kavaklı)

QISIMÊ YOYIN

1. ESTANIK ÇITA YA?

Estanıki pê vatış vıla biyi u hetan ınka ameyi. Çımeyi estanık belı niyo. Estanık pê vatış gueş bı gueş neqıl beni, ıno semed ra estanıki bedilyeni. Estanıki goreyê vatoği zediyeni, kemiyeni yan zi zobina çekuyi erziyeni miyanê estanıkan.

Estanıki pê xeyalan vıraziyeni; ca u wextê estanıkan belı niyi. Estanık kulturê şar wextanê verinan ra hewelneni eyro. Estanık dı holi u xırabi, cezayi u xelayi esti. Estanık dı insanan ri ders dayiş esto. Estanıki ki wextanê verinan dı mendi, dınyaya ma ya xeyali titikneni, ma heyato raşt ra geni u beni alemê hewnan. Ê, derdan u tengasiyanê ma, yo hel bıbo zi ma vir ra beni.[13]

Sanıke, yew nimûneya eseranê kulturê fekkî, bitaybetî zi yew tewîrê edebiyatê fekkî ya. Sey destan, menqibe û hîkayêyê anonîmî prosese tarîxî de bi vatişî, fek bi fek û nesil bi nesil heta ewro ameyê. Vere edebîyatênuşteki de mabênê şarî de zaf cayêko muhîm de yê[14]

Sanik vatiş de, bellî yew qeyde çin o. Her vatox eşkeno sanikî ê ke estî vajo, eşkeno xovero zî yew sanik veco. Hem mewzû, hem tem, hem şekil û hem zî teknîkê vatişî de vatox serbest o. [15]

Ferhengê TDK semedê terifê çekuyê estanık ina vaciyeno.“Ekseri vıraştışê şar ra, fek ra fek, şar ra şar, çiyo ki halo istisnai ra behs biyo ey ra vani estanık. [16]

Çekuyê estanıka ki Habeşki dı “mesl” Aramki dı “maslâ” İbranki dı “mâsâl” Erebki dı “mâsal”o, pê şeklê pêveronayiş u menayê tiveranış viyerto Tırki. [17]

Varyantê çekuyê estanık Zazaki dı zaf i. Zê estanık, sanıke, vistonike, şanike, sonike, ıstanek, fıstanık formi şuxuliyeni. Mıntıqayê Siwan dı ını nameyan ra tor zaf *sanık* şuxulyena, ge ge zi *mesela* şuxulyena.

---

[13] Esma Şimşek, Yukarıçukurova Masallarında Motif ve Tip Araştırması, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Elazığ 1990, r.2.
[14] Newzad Valêrî, Xerîb û Nasîb Çewlîg ra Çewres Sanikî, Peywend Akademî Yayınları, Van, 2021, r.11.
[15] Seyîdxan Kurij(Arekerdox), Arwûn û Lûy- Sonîkî Çolîgî, Nûbihar Yayınları, İstanbul 2014, r.19.
[16] Türkçe Sözlük, TDK Yay, Ankara, 2005, r.1349.
[17] Şükrü Elçin, Halk Edebiyatına Giriş, Ankara, 1981, r.386.

Sakaoğlu vano “ Tıkê qehremanan ra heywan u mexluqatê sertebiati, ê hediseyi ki welatê estanıkan dı cereyan beni, nêke mehsulanê xeyal, baweriyê goşdarikerdoğê tewirê vaciyayişê fekki yo”[18]

Umay Günay, xebatê *Elazığ Masalları* dı, vano “Goreyê zaf cıgêrayoğan estanık teyna semedê şayiya qıjan tewirê edebi niya, eyni wext dı ey ki wendış u nuştışê yin çiniyo semedê inan roman u hikaye yi.”[19]

Wextê ver ra hetan ınka miyanê edeto fekki dı estanık hetan eyro biya dewlemend u aver şiya, estanık yo mefteya hem milli hem zi alemşumûl a.[20]

Pertev Naili Boratav zi estanık ser ina vano: “Estanık; din, baweriya sehr u raşti ra duri, piyero yi ğıyali u kılmiya vatışê mahsulê nesri ya”[21]

Estanık wextê ver dı zımıstan şewanê dergan dı şayiya tor pil bı. Dewanê Siwan dı şew diyayên, dewıji ameyên yoca u sohbeto weş kerdên. Dormalê yo vatoğ dı cematki roniştên u bıdiqet goşdariya estanıkan kerdên. Peniyê her estanık dı holan qezenc kerdên u xıraban vini kerdên u dewıji zi pê ına şayi biyên rehet u şiyên keyeyê xu. Estanıkan dı ey ki xırab bi dewıjan ri dışmeno mıntik bi, ey ki qezenc kerdên sek vaj dewıji xu bı xu bi. Goştarikerdışê estanıkan ra pê qey estanık yo tehlil kerdên. Dapiran, qıji dormalê xu dı arikerdên u estanıki vatên, qıjan pê estanıkan keyf kerdên u perwerde diyên.[22]

1.1. XISUSİYETİ ESTANIKAN

1.1.1. Xısusiyetê Muhtewaya Estanıkan

1. Estanık dı ca u wext belı niyo. Tay estanıkan dı ca u wext vajiyeno, o pê fıkrê vatoğan vaciyeno.

2. Estanık pê nesir vaciyeni.

3. Hediseyi u qehremani bı xısusiyet wayirê halo istisnai yi.

4. Qey qıjan çend vajiyeni, qey pilan zi hendêk vajiyeni.

[18] Saim Sakaoğlu, Gümüşhane ve Bayburt Masalları, Akçağ Yayınları, Ankara, 2000, r. 12.
[19] Umay Günay, Elazığ Masalları İnceleme, Atatürk Üni. Yayınları, Ankara, 1993, r. 2.
[20] Derya Özcan-Şadiye Erdik, Türk Halk Masallarında İmtihan Motifi, Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi, 2021, Sayı 6, r.1.
[21] Pertev, Naili Brotav, *100 Soruda Türk Halk Edebiyatı*, İstanbul, 2003, r.80.
[22] Hidayet Samuk, Servi Bölgesi Folkloru, Bingöl Araştırma Uygulama ve Araştırma Merkezi Yayınları, 2022, Bingöl, r.106.

5. Estanık, mehsula xeyali ya.

6. Çımeyi estanık wextê ver ra ameyi, wexto ki vatoği estanık vani kulturê xu zi hewelneni.

7. Estanıki yo perwerdeyê exlaq u feyde dani goşdaran. [23]

8. Estanık dı ardımkarê mêrxasan est i.

9. Estanık dı xısusiyeti kulturê zewaci est o.

10. Estanıkan dı tay mêrdımi belu kerdeyi est i. (Domari, wezir, padişah, u.ê.b.)

11. Estanıkan dı holi xela geni, xırabi ceza geni.

12. Estanıkan dı bedılyayişê şekli, kerabiyayiş, cın, peri u dêwan dı qıseykerdış est o.

13. Estanıkan dı mêrxasi imtihananê çetinan ra viyereni u mıradê xu dı şa beni. (Zewac, xıraban dı têkoşi u.ê.b)

14. Estanıkan dı mêrdımati u pilan rê zi hurmet est o.

15. Tayê estanıkan dı behsê cuyayişê vatoğê estanıkan zi beno.

16. Her estanık dı yo şiret, ibret u dersdayiş est o. Ino xısus dı estanıki heywanan ekseri verni dı yi. [24]

1.1.2. Xısusiyetê Şeklê Estanıkan

1. Estanıki, goreyê destan u meseleyan derg u dıla nibo zi heyna zi derg i. Tay estanıki esti çend şew dı vaciyeni labelê niqediyeyni.

2. Ekseriyê estanıkan mensur i. Tay bıbo zi estanıki manzumi zi esti.

3. Estanıki, hiri qısıman ra yeni meydan. Ini, qısımê destpekerdışi, metnê estanık u qısımê peyni yi.

4. Estanıki, pê zıwano zelal vaciyeni u kulturê zıwanê şari veceni werte.

5. Destpekerdış, werte u peyniya estanıkan dı formeli ca geni.

---

[23] Berivan Can Emmez, Sözlü Glenekten Modern Masala: Çocuk Edebiyatında Halkbilimsel Bir İnceleme, Ankara, 2008, r.8.
[24] İsmail Yıldız, Estanıki Hêni (Teqqiq u Metin) Bingöl Üniversitesi, Çewlig, 2022, r.16.

6. Zereyê estanıkan dı (dua, zowt, vateyê verinan, efsanê, deyir u lezvateyi) ca geni.

7. Zereyê yo estanık dı mumkuno çend estanıki zi ca bıgeri.

8. Estanıkan dı baweriyi şari esti.

9. Zıwanê estanıkan şenık u zelal o.

10. Estanıkan dı rındi u bexûd pê yo qalıb tehlil beni.

11. Estanıki heywanan u estanıki wuyayiş hina kılm i.

12. Estanıkan dı humari semboliki ca geni[25]

1.2. XISUSİYETİ ESTANIKANÊ SİWANİ

1.2.1. Hetê Şekıl ra Xısusiyeti Estanıkanê Siwani

1. Estanıkan dı zıwano zelal u rehet şuxulyayo.

2. Estanık goreyê virameyiş ra derg yan zi kılm vaciyaya.

3. Çend estanıki derg u dıla vaciya yi.

4. Zereyê estanıkan dı zey 2,3,7,40 humari semboliki ca geni.

5). Tay estanıkan dı ifadeyi qalıbi şuxulyayi.

6. Estanıkanê Siwan dı yo tezat est a. Ya lajo zengin u keynaya feqir ca geni; ya lajo bêxud u keynaya zaf rınd ca geni.

7. Zereyê estanıkan dı yo mesaj est o.

8. Estanıkanê Siwan dı idyomi, vateyi verinan, dua u zoti ca geni.

9. Estanıki pê formelê destpêkerdışi dest pê keni u pê formelê qediyayişi qediyeni.

10. Zereyê tay estanıkan dı vaciyayişê menzumi ca gıroto.

Hım kena

gım kena

[25] Hidayet Aydın, Iğdır Masalları İnceleme-Metin, Ahi Evran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2012, r. 15.

gışta şed şeqnena

sir u sual dekena

teq ber ra kena nar ez sımena

nu ber şıknena tı wena.[26]

1.2.2. Hetê Muhtewa ra Xısusiyeti Estanıkanê Siwani

1. Tay estanıkan dı heywani xeberi dani.

2. Estanıkan dı hem holi hem zi xırabi esti. Ey ki holi xela geni, ey ki xırabi ceza geni.

3. Estanıkan dı zey Ağa, Paşa, Kral, qehremanan ca gıroto.

4. Estanıkan dı insanan ri ardımi esta.

5. Estanıkan dı xısusiyetê dini (nımaj, cami, pêxember, xızır) viyereni.

6. Weşiya niweşan pê halê istisnai beno.

7. Serqehramanan dı halo istisnai vinayiş mumkun o.

8. Estanıkan dı qebuliya zoti qehremanan esta.

9. Karakteri estanıkan semedê yo ca ra xelesiyayiş dua keni.

10. Qehremani ını estanıkan dı pê ardımkariya halo istisnai qezenc keni.

11. Tay estanıkan dı ya bıra yan zi way serqerekter i.

12. Vatoğanê estanıkan goreyê cayê cuyayişê xu nameyi cayan estanıkan dı vati.

13. Estanıki Siwani pê zıwanê nesir vaciyayi.

14. Zereyê ını estanıkan dı eşq, heskerdış, zewac, merg u damari ca geni.

1.3. MOTİF ÇITA YO?

Kelimeya motifi Franski ya. Mefhumê motifi neqış, resim, mimari dı zobina mena dı, nesirê şari dı zi zobina mena dı şıxuliyeno. Edebiyatê şari dı semedê motif qebulbiyayiş

[26] Fidan Alabaş''Estanıkê Hot Bırê u Yo Way'', r. 144.

gereka tede halo istisnai bıbo. Ino halo istisnai zi xu wext, hedisa, ca u şexısan dı mocneno ra.[27]

Ferhengê Kubbealtı motif hına tarif keno: Motif yo eserê huneri dı her tım newe ra beno unsur.[28]

Ferhengê TDK dı zi qey motif tarifê "unsuri ki her yo xu ser yo xısusiyet dani mewzu" şıxuliyeno.[29]

Stith Thompsoni motifan ser xebatêka zaf hira hedre kerda. Thompsoni, peyniya ına xebat dı eserê Motif İndex of Folk-Literature ardo meydan. Thompsoni motifi, goreyê alfabe herfê A ra heta Z tesnif kerdi.

Motifi eğleb hırı qısıman ra yeni meydan. Qısımê yoyın dı Homa, dêwi, periyi, heywani halê istisnai, cisımi nêveynayeyi u.ê.b. est i. Qısımê dıyın dı 'edetê halê istisnai, peyniya hediseyan dı nesneyê sihrını, baweriyi 'ecayibi, unsurê 'ecayibi u.ê.b. ca geni. Qısımê hiriyın dı zi yo bı yo hediseyi ca geni. Motifi ekseri ını hediseyan ra yeni meydan. [30]

Zereyê estanıkan dı tewırê motif goreyê kulturê şari bedilyeno. Vatoğ, ê estanıki ki goşdari kerdi heyna pê fekê xu vano u çekuyi neweyi beni miyani estanıkan. Ino semed ra zi motifi neweyi zi beni miyanê ê estanıkan.

Tewırê motifi ki estanıkan dı şıxulyeni, goreyê kulturê vatoği u cuyayişê vatoği bedılyeni. Vatoği; çiyo ki zaneni yan zi çiyoki eşnaweni, inan miyanê estanıkan dı bedılneni u sey motifi şıxulneni. Labelê ey motifi ki tespit biyi tewr zaf miyanê İndeksê Motif dı êseni.[31]

Tırkıya dı motif ser zê Pertev Naili BORATAV, Saim SAKAOĞLU, Bilge SEYİDOĞLU, Ali Berat ALPTEKİN, Esma ŞİMŞEK, Umay GÜNAY u Mehmet ÖZÇELİK xebati muhimi kerdi.

Stith Thompson, sehaya motif dı dınya dı zanayiyêko meşhur o.

Thompsoni, xebata xu pê nameyê "Motif-Index of Folk Literature" şeş cildan dı arda piser. Ino eserê Thompsoni qey motifan zaf muhim o. Thompson ına xebat dı ey motif ki

[27] Ali Berat Alptekin, Halk Hikâyelerinin Motif Yapısı, Akçağ Yayınları, Ankara 2009, r. 295.
[28] Kubbealtı Lugatı, Misalli Büyük Türkçe Sözlük, (16. 08. 2025), https://lugatim.com/s/MOT%C4%B0F
[29] https://sozluk.gov.tr/ (07.01.2026)
[30] Yıldız, e,n,v., r.53.
[31] Okan Alay, Bingöl Masalları (İnceleme-Metin), Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ 2005, r.103.

gıroti dest goreyê mewzu tesnif kerdi u her motif zi pê yo herf namê kerdo. Ino tesnif 23 sernuşteyan ra ameyo meydan.[32]

Estanıki ki ma mıntıqayê Siwani dı dayi ari tede eğleb motifi halo istisnai ca geni. Heto bin ra motifi eşq, zerkotış, humar, zot, dua, serqehreman, paşa, ağa, way u bıra zi zaf şıxulyayi. Tay estanıkan dı zaf motifi bibi labelê tay estanıkan dı zaf motifi çinbi. Ê motif ki estanıkanê ma dı bibi, ma inan ra behs kerd u ma ê motifan ser xebıtiyayi.

1.3.1. STİTH THOMPSON KAM O?

Stith Thompson 7 Edar serra 1885 dı şarıstanê Dewletanê Yobiyayi ê Amerika Kentucky dı ameyo dınya. Thompson, Universiteya Wisconsin dı qısımê İngilizki ê Fakulteya Edebiyati ra biyo mezun. 1909 dı eyni universite dı pê nameyê "Hikayeyanê Şari u Deyiran dı Merg ra pê Ganibiyayiş" tezê master, benateyê serranê 1912-1914 dı Universiteya Harvard dı pê nameyê "Miyanê Çermesuranê Amerikaya Zıme dı Vıstonıki Awrupai" tezê doktora hedre kerd.

Thompsoni dınya dı pê sıfatê "babiyê folklori" yeno şınasnayış. Semedê folklor zaf kitabi u makaleyi nuşti. Thompson zafi ser pê motifê hikeyeyanê şari şınasiyayo. Thompson, 1921 dı Universiteya Indiana dı Qısımê Zıwanê İngilizki dı pê wesıfê doçenti tayin biyo u heta serra 1955 dı teqawıtbiyayiş tiya dı xebıtiyayo.

Thompson, motif ser xebati xu benateyê serranê 1932 u 1936 dı 6 cildan dı pê Motif Index of Folk-Literarure neşır kerdo. Thompsoni, pê hezaran motifo ki estanıkan dı tespit kerdi ıno eser dı ardi yo ca.

Thompson, benateyê serranê 1937 u 1939 dı serweriya cemiyetê Amerika ê Folklor keno. Serra 1949 dı wexto ki Dekanê Fakulteya Perwerde bı nimserra verin programê doktora keno hedre ıno program dı benateyê qısıman dı pê heyet programê folklor dı dereceyê doktorayo tor verin diyeno Warren E. Roberds.

Stith Thompsoni, kıtabxaneyê Universite dı yo xebata koleksiyonê folklori ya musteqil u folklori ser xebata monografik da destpêkerdış u ronayişê arşiva foklori ser xebıtiya. [33]

Thompson, serra 1976 Indiana, Columbus dı keyeyê xu dı pê nêweşiya qelbi mıreno.

---

[32]Yılmaz Kaval, Tunceli'den Derlenen Masallar (Metin-İnceleme), Uşak Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Uşak 2019, r.53.

[33] Nebi Özdemir, Folklor'un Babası, "Stith Thompson" (1885-1976) , Milli Folklor, Sayı 21, 1994, r. 20.

QISIMÊ DIYIN

2. TEHLİL U MUQAYESEYÊ MOTİFAN

ESTANIKA YOYIN

1) Feqiro gumdar

2) Hasan Alabaş. Ardivun

3) Laj paşê cinê merdim feqir ra hes keno. Baldızê merdım feqir pê sihr her çi hal kena, laj paşa u diwun yı mıreni, merdım feqir u cinê xu maneni.

4) Rêza Motifan:

1) Vuna tı şu oja vaj babê mı qomiş zal qomiş, vuna ber aben.

2) Keni niken engur hew yi qerefnen dusena pa. Hew yi qerefnen dusena pa, hew yi qerefnen, goşê engura hew kêm nibena.

3) De peri de çar hemi goşê dınya tı ra asiyena.

4) Dest xu he ina tadun he ina tadun pör mıren.

5) Wu ay qıc gen senik oja de nun rue qıc vurzen pay vınen ver xu tadon Paşê.

6) Vun Paşa! Wu ben zuk zuya vun demek cine kum rınd bi tı gera sarê yi pırut cineyi biyar laj xu r'o qıc vun.

7) Laj hina ben qıtek erzen bın eyvê xu ben teslim baldız ken.

8) Ezê tıya tıyê mıne ez cine tu wa.

9) Ya lawo o gume xırave de yo şune xu r' duwar gırot ha şuneyê keno.

10) Wu tersen, vun sarê mı dun pıru.

11) Goşê engur qedinen sarê mı dun pıru. Tersen enguriz gen şın.

ESTANIKA DIYIN

1) Paşa u çoras hew lac

2) Hasan Alabaş. Ardivun

3) Paşa nişken çoras hemi laj xu tedır bızewejn heqwe yin ken de vun şirin xur cini vinin bızewjin.

4) Rêza Motifan:

1) Şın vun ya heywu: vun e vuna ğeyret mı mı ra meger! zu kuen fek.

2) In çiko hınziro e mare kerda mare. Hin tı mı ra vun se, vun.

3) Vun cine laj qıj şıma dun mı e rahar duna şıma, o şıma cine bıra qıj mı nidun se rahar çin.

4) In ejda ınıp ın demek periyo ın hela yo ben mar, ben teyr yo bilmem çına.

5) Oniyen yo ciniya maşallah tı vun aşmê roja.

6) Şêx Ehmet ti ra vun ciyat zaf ciyat vera şın niverdun bir mın xemo.

7) Lew zincun yi z' tı ra ken ken yo kınc yo kefi.

8) Wey lemine babo yo ızdıq amo het ra het yı heştay te merdım hetre hetred def eşt ma.

9) Va şu mın qorçun mıd ruş.

10) Querçun mar tepişt.

11) Mar bı berz se metrek qeme şı tik qeme şı o mar bı raşt.

12) Tı vun aşmê roja.

13) Gun mı hire hey karm.

14) Qutıya melhem hê zerê mılçık de.

15) Mılçık ha zerê zeranc da.

16) Zeranc ha zerê argueş da.

17) Argueş ha zerê munga buer da.

18) Raqelnen ye raqelnen şın ya şeqnen argueş peron, nun argueşa, argueş ız finen (ma vaj de merselaya) zeranc perena yez kışen, reseno mılçık hun ya şeqnen honiyen raşte qutı ha tedeya.

19) Wexte o karm pelexnen quwet yi ben sıst kuya.

20) Yi wırd karm pelexnê tap gına erd.

21) Dew ko lew yo era şın yo ezmi ra şın.

22) Cinê laj qıj şıma dun mı e rahar duna şıma.

22) Tı kalmê xu gen yen e Xoca Xızır pe yi ho gure ken, gure yi niw.

23)Xoca Xızır ped vejiyen paştê yi ra.

24) Xoca Xızır pêd vejiyen paşt dun cı hin ho pe paştê yi do.

25) Tı kalmê xu gen yen e Xoca Xızır pe yi ho gure ken, gure yi niw.

26) Xoca Xızır pê di vejiyen paştê yi ra.

27) Tı ez harda keya zerê ın xıravê, ın binaya xıravê hewê mı nina roşt dınya mı ra nêasiyen e biya delı.

28) Yi wırd karm pelexnê tap gına erd, wu z' ca gınen er hedi xu qul ra dewerdun war şınuk eg cini ha zerê da tı ri vaj maşallah bın erd binaya e tı ri vaj çına tede çınıku, o ha oja.

29) Vun ın çiko hınziro e mare kerda mare.

30) Xoca Xızır cêk ıd raşt yi şın.

31) Bunin ha şıma rakot kot cinun xu ver, o vun bun, bun mı xeza kerda bunin ina vinerin, mı vatin nivatin şıma vate mı nikerdin. Bo ın wırd dew zi mı ra nibiyin şıma werdin. Bo mı lew yin tıra ke, bo xu'r vinerin o hama qıse bıkerin.

32) Vun ya şi hedi pe mıl mar ıd runişt, hedi vun querçun mar tepişt vun mar bı berz vun yi hê temaşa ken, vun mar bı berz se metrek qeme şı tik qeme şı o mar bı raşt.

33) De hin yo aşm bena dı aşm bena geren.

34) Hin dı aşm, hiri aşm, çar aşm kot dınya ha geren.

35) Heşt ruej qediyen.

36) Heştay te mıren.

37) Heştay ten.

38) Tı hin dı aşm mi, hiri aşm mi, çar aşm kot dınya.

39) Ruejık, serak, çen aşm.

40) La yo ruej, dı ruej, hiri ruej.

41) Yo aşmok, dı aşmi.

42) Çoras te nê se te merdim.

43) Çoras hew laj Paşa wo.

44) Çoras ser.

45) Çoras hew aqve altunu deken.

46) Çoras hew heywun xu zi kaşken kehıru kaşken tever.

47) Çoras hew cini.

ESTANIKA HİRİYİN

1) Ğela rabena

2) Hasan Alabaş. Ardivun

3) Ğela rabena 3 hey lajun ra laj pil semedê çi wer vejiyen tewer. Yo merdım pê şertu gurê xu pê laj pil vinen, labelê laj merdım ra aqıl vejiyen. Pe planun xu şertun yi ra viyeren ra u remen.

4) Rêza Motifan:

1) Yo şert mı est tı o şert mı hard ca ez bar ğeli tır dekena.

2) Hiri hey laj

ESTANIKA ÇARIN

1) Wasiyê babi u hiri hey laj

2) Hasan Alabaş. Ardivun

3) Bayi wasi ken vun ez merda fılun kue meşin. Babi mıren laj pil şın merdım yi kışen, laj muyının şın merdım yi zi kışen, laj qıj vun ın şi niame ez he şir. Laj qıj şın merdım nişken yi laj qıj çımun merdım vejen u remen.

4) Rêza Motifan:

1) Bayê lacunır vasi ken, vun lac mı bon mı ra ez merdase vun pê ın bun ma aya gem meşin, duwar te meberin.

2) Yo baye u hiri hey lac xu ben.

ESTANIKA PANCIN

1) Şah İsmail

2) Adem Dilekci. Vılık

3) Şah İsmail semedê waştiyê xu her çi keno. Savaş u qehremanti eşq u heskerdış ra behs esto.

4) Reza Motifan:

1) Oniyen yo mılçık ume yo dar ra nuşt, vun: Va yaw eka ın xort bızuneyn, vun: Wı nizunen tabi çım ha cebun yi de.

2) Wulla Şah İsmail dyew kışt o.

3) Gıştune xu vejen dun pir vun tı ına gıştune ber bıresn cı vun ya heme çi qawul kena.

4) Ereb Zengin ız tam savaşçi ya ço nizunen keynaya z' tabi ina se ver cıl ceng de xu ra maske do xu ra ha savaş kena.

5) Wulla pir gen zerre, pir hurmet kena, azat kena, dorver yina leqızyena se xızmıqar, sersuway şew ra wurzena cir adır yin wekena sobe yin kena de, awe mesinu kena germın kena de.

6) Şart şıma numê yi nun pa Şah İsmail.

7) Desmaj gen nımaj ken duşmuş beno.

8) Heci şi hec ez yung şiyin hec ez hecacun ra war menda.

9) Ereb Zengin ayak mı va savaşçıya numê aya Ereb zengin ıb.

10) Va wulla yo pehliwunek ume ma het yira nibiyinse vula beka ma kıştiniz o umo ondan sonra ma savaş kazanmış kerd, o ha ma do.

11) Gıştune xu vejen dun pir vun tı ına gıştune ber bıresn cı vun ya heme çi qawul kena.

12) Ereb Zengin ız tam savaşçi ya ço nizunen keynaya z' tabi ina se ver cıl ceng de xu ra maske do xu ra ha savaş kena.

13) Şart şıma numê yi nun pa Şah İsmail.

14) Desmaj gen nımaj ken duşmuş beno.

15) Va şu sılum bı d' kum va aleyküme selam.

16) In mar çıxedera xıwer dun, ına tersen xof ken.

17) Yo Padişah bı.

18) Yo ruej şın seyd.

19) Hin hotyes heştyes serro.

20) Cehde yo ruej ra duro.

21) Çend şew çend ruej cehe ra şı.

22) Ponç hey altunu dun cı.

23) Vun yo hefte Gülperi ha oja.

24) Eyr bı dı ruej.

25) Vun lawo hu ın şeş hey anahtaru, şeş hey ber şu tıra bigêr.

26) Hot hey xar he vıraşte.

27) Hot hey laj mı şi.

28) Hot hey bıru esta.

29) Hiri ruej hiri şew qediya.

30) Vun ruje hirin.

31) Hire heme bırê.

32) Hiri heme bırê yi ha het de.

33) Rueje hirin.

34) Siya Qabul. Şın, şın zerre eh wulla vaş ha oja yo cinek ha verd runiştê yo cineka extiyara, gıjık ya derg, sıpiw.

35) Resa oja oniya yo astor a siya ha yena yo ha sero yo maskeliw siyaw.

36) Qaza ha cı unte ben purı qaza ser ken, oniyen eg yo marok siya xu pışt qırıke ye sare xu het pe ra mın gıjık ra ard sêr sari.

ESTANIKA ŞEŞIN

1) Hot bırê u yo way

2) Fidan Alabaş. Ardivun

3) Bırê way xu ra inu niken veyvun ra inu ken. Bıra qıj way ben kue dı verdun way zi zot duna bırê xu ri zotê ya qebul bena.

4) Rêza Motifan:

1) Dik mar zerê quç ra va cıtıyero cıtıyero.

2) Dik zerê pize ya dı mar va qıj qıj qıj va cıtıyero cıtıyero.

3) Şarb awk xu ra pê erzena ben denız.

4) Miyex xu ra pê erzena, miyex xu ra pê erzena ben teli.

5) Meqes erzena, meqesıs o qedêra.

6) Aw şune xu ra pê erzena ben gem kuêna mın gem.

7) Adır mı şı huna şa eşkeni yo çeqê adır bıdi mı? Ya şına zere wayun xu ra vuna: Waya qıj yena zere, vuna: Way mı eta ın cey ra megêr, vuna: İke de mı warişt buye tı ume, vuna: Ma b’ tuya wena, vuna.

8) Ma sêk? Bırê, vun: Bırê qıj ra tı way beni pe hot kueyun, vun: Tı veşnên tı welê ya zi vay duno tı dun purı yen.

9) Tı hetu ser ına merı nierz tı awk niwena. Yi no sekên? Yo mude rınd şın, yi no aya şar aya tutek ra nımnen, aya şar aya tutek ra nımnen, o waya pil şına vêr yeni, o yo lirek mar tepişnena kena zerê meriy una gerena şar nivinena.

10) War verden şın, epeyi ca şın ya xu erqılıyena, tenıka ha kueya, vuna Bırêm bırêm, vuna Tı ın heqeret kerd mı, vun: Tı vêr ber çer telı sımzêr vêr ber, vun: Cer şiro lıngê tır, vun: Hetu derzine mı pa nıuk, vun: Ya weş ni b' tı doxtoru bıgêr, tı Alimu bıger hawaw.

11) Bo ın mar vun waya pil vun merı awk dekerd şar tamarna, vun awk hard de mı vun va tıma ma şa'r çara hun nun tı desta tı erzena ser wena.

12) Wulla o qede ra hun yo bız sare bırnen. Gueşt ken solı dun cınêk, awk cı nidun. Lıngun ya ken qeyme gıre dun, sareya taden unvard. Yo teşt awk ız deken bınd runen, taden unvard e mar heleqet şu zerê pizeyed, mar xuş pizeye ra kuen zerê teşt.

13) Pize mı biyo xışt de ez nieşkena bir, dest ya tepişnen ben ser hot hey kuêyu, kuê berz, vun:

-Bırêm ma xu r' eta helık sarê xu runen. Ya sarê xu runena, de yo niwaj mar ha pize tı do o xu ra şına, xu ra şına. Wı warzen sekenu? Esti çuye xu ete ra qes keno dest xu eşt bın sarê ya, dest xu yawaş kaş ken, ına kışt aw estın xu tepişen bın sarê ya dı verden, o dest xu bın sarê ya ra kaş ken, zerê yi bena teng bermen, o war verden şın.

14) War verden şın, epeyi ca şın ya xu erqılıyena, tenıka ha kueya.

15) Yo ruej yo hefte o nabed qediyen.

16) Yo ruej, dı ruej, hiri ruej cinêk hin ser qediyena.

17) Dıhey qıj tı ra ben.

18) Hot hey kat ya şin.

19) Sêr hot hey kueyu, kuê berz.

20) Mar ken hot hey qes.

ESTANIKA HOTIN

1) Bıra deli bıra aqılli

2) Fidan Alabaş. Ardivun

3) Bıra deli gejuntiyê xu ra her çi keno. Bıra deli u bıra aqılli feqirti ra beni dewlemend u beni paşê dew.

4) Rêza Motifan:

1) Yo bıra delu beno yo bıra aqılli beno.

2) Wulla şin sılum dun persen yewbinu.

3) Yo kueşk şehır ıd dun purı vırazen hot kat.

ESTANIKA HEŞTIN

1) Pir u pısing

2) Fidan Alabaş. Ardivun

3) Pısing xayinti kena, pir ceza duna pısing. Pısing semedê pueç xu ğeyret u zorey ra peser gena.

4) Rêza Motifan:

1) La ez şıt çara hana duna, vuna şu vaş biya bıd mı ez bur ez şıt bıd tı.

2) Vuna pire tı qey ina kerd mı, vuna bueçe mı bıd.

3) Şına het mungaya munga ra vuna şıt bıd.

4) Munga şıt duna cı bena duna pir.

5) Pısing cı r' adır wekena.

6) Munga şıt duna cı bena duna pir, pir bueça ya duna cı.

ESTANIKA NEWIN

1**)** Feqir u mar

2) Mehmet Reşit Yararlı. Şeyxismailu

3) Feqir semedê altınu mar ri xiyanet keno u her hew dı mar ra vano ma beni dostê yewbinu. Feqir zûr u xırs u xayintiyê xu ra pê dostê mar beno dewlemend. Mar zi asıl xu dı mar niyo yo meleketê humad aleyo.

4) Rêza Motifan:

1) Feqir oniyen mar ho xıwer dun.

2) Vun ez yo meleketa humad ale ez kerda mar. Zun vıst mı fek, o ez kerda re vat şu ay feqirir ben ardımci.

3) Liya vun feqir feqir ez altunu pe sekena, ez yo meleketa, vun ez yo meleketa Huma Talê ez kerda mar zun vıst mı fek o ez kerda re vat şu ay feqir ir ben ardımci.

4) Cınawur varê.

5) Luy varê.

6) Meşnê varê.

7) Feqir keyf yi ben hol neyse cı ri çına lazım bı ıhtıyace yi çına bı gen, oniyen an herın dı ay bun xu dun purı yo bina 2 qat ız vırazen tertemiz ken ra hin şin tede nişen rue feqir hin ben ağa, saye o mar dı hin ben ağa.

ESTANIKA DESIN

1) Padişah u Laj xu

2) Mehmet Reşit Yararlı. Şeyxismailu

3) Laj paşa hewlin keno u hewlin peser laj paşa vineno. Padişah ceza dano laj xu laj xu kiyê ra şıraweno labelê laj hewlin kerdo aya hewlin laj vineno u xela geno.

4) Rêza Motifan:

1) Vun tı di şıma ume ver behr vun ez hıri hew kota tor hıri hew zi tı mı xelesne, vun tı ez xelesnaya vun Paşa zi mı ra yers bı ez kerda tewer, vun humad ala zi ez kerda insu zu vıst mı fek o ez kerda re va tı şın o merdım ri ben ardımci. Fek yi abı oniyek mar zere fek ya ra ame tewer.

2) Ez ha ruej daire verda şew şına cınê xu het bena.

3) O laj Paşê zi cinê xu mal xu puer gen şın.

4) Katıb oniyen tı ra maşallah kena erciyena oniyen tı ra aşıx cı şın.

5) Kuen sersuway veywe nun rue dı hey def han dun purı astor dun purı hot ruej hot şew veywe nun rue veywe qediyen oja dı murad xu ben şa.

6) Hire hey sayu ana duna cı.

ESTANIKA YONDESIN

1) Bıra u Way u Dyew

2) Hasan Alabaş. Ardivun

3) Way bıra ri xiyanet kena. Bıra 2 hebi boji mıqat keno, boji sadıq vejiyeni u bıra tengey ra xelesneni. Peyni de hewlin xela geni, xırabi ceza geni.

4) Rêza Motifan:

1) Demeka sihir ume ser ariye bı duz.

2) Hot heb dyew bi ay dyewu ez gıre daya.

3) Hot heb sare hot heb dyew.

ESTANIKA DUYÊSIN

1) Yo Pir u Mılçık

2) Ayşe Alabaş. Ardivun

3) Pir pê inadê u aqıl xu pê ğeyret u azim xu peyni de qezenc kena.

4) Rêza Motifan:

1) De tı şu dı telu biya o ez zi nu pojena. Şına dı telu hana toq nun ser, nun xu pojen, oniyen yo şune ume.

2) Pir xu nuna bela, wulla xu nuna bela, cıtyer gayu dun cı gena şına şına eg yo veyvo eg ha veyve dı eg ha çide.

ESTANIKA HİRİYESIN

1) Yo Kal u Keynê xu

2) Fatma Alabaş. Ardivun.

3) Eşq u besteyê kiyêyê xu aqıl cini, zerri biyayişê cini u fedakarey ca gıroti.

4) Rêza Motifan:

1) Ya vuna nê baba ez şına. Şına xu ri cılun cumerdu gena, gıjık xu qesnena yena giyinmış bena erkek gibi şına asker.

2) Merık zer kot cı.

3) Merık vun tı keynê xu bıd mı ez tı zi wuye kena.

ESTANIKA ÇARYESIN

1) Luy u Cınawur

2) Havva Kara. Sirbey

3) Luy pê fendkere u aqıl xu cınawur xapeyneno u pizê xu keno mırd. Cınawur tı ra heq xu geno bueçê luy qerfiyeno. Puerê heywunu pê luy yâri keno luy heyna pê fendkerê xu puerê heywanan xapeyneno yi zi beni sey luy bueç quel.

4) Rêza Motifan:

1) Vuna e geyrena xu r’ çıqalu arikena bena xu r’ qurk vırazena.

2) Here demeg tı mı tersnaw o aya quy bestena boçê xuya gena şına.

3) Xırp xırp bueç yin qerfiyen yi z’ ben qol ya dıma vendena.

ESTANIKA PANCYESIN

1) Luy u Cınawur u Heş

2) Sıdıka Yeleç. Seyar

3) Luy pê fendkerê xu tenkê qormi qedinena u kena heş ser u cınawur heş kışeno. Luy pe aqıl xu qezenc kerdo u heş vin kerdo.

4) Rêza Motifan:

1) Vun wak luy cı ri çına biya? Vun keyna biya.

ESTANIKA ŞİYESIN

1) Xal u Warza

2) Sıdıka Yeleç. Seyar

3) Warza pe aqıl u plunun xu heyfê xal u geno.

4) Rêza Motifan:

1) Gereka had ma şın kiyê ez tı bena xal xu ri. Ayak şa keya xal mı. Şın kuên zere kiyê yi çınak cı ri rınd ben barun berxuno gen venen heywunu gen şın.

2) Wullay babi mı vat erd nime niker nun lete niken.

ESTANIKA HOTYESIN

1) Merdım Zavalli

2) Hüsnü Dilekci. Çimeyenek

3) Semedê helal kerdışê yo say 7 ser şuneti keno u penide xela geno. Hewlin u helalzede xu ra yo keynaya ki ço nidiya tede zewjiyeno.

4) Rêza Motifan:

1) Vun nê vun yo keynê mı esta çım ya quar dest ya quet, dest ya ha tı ra kerde, lıng ya ha pa çin vun eğerse tı ına keyne mı mare ken se ez tı kena helal vun tı mare niken se wullay ez tı ri helal nikena.

2) Ver ver yo way ra şın vun ez şir xu ri desmaj big xu ri nımaj bık.

3) Wullay ina say sura weş a.

ESTANIKA HEŞTYESIN

1) Raştgele

2) Ayşe Ayrancı. Diyerzalu

3) Bêbextê neheqê sêr pê ardımi Xoca Xızıri heq guretış u qezenckerdış.

4) Rêza Motifan:

1) Neyse sek eta ra şi riwer kue sıpi.

2) Neyse şanesnena vun bo mı ra Raştgele ma mare yi tı ri bırnaw o vun tı sersıbay cinê mı verden.

3) Bun mı ra tı şin aya heq zaten hin nidun, nankor insun heq nidun.

5) Qunderê punç sipi.

ESTANIKA NEWYESIN

1) Cinê Ağa u Astor

2) Yılmaz Sarıkaya. Darayeni

3) Semedê heyf guretış hiri hey keynu wazeno, nikışeno lajun xu dı zewejneno. Hewlin u xırabi esti. Düşmenê pe dostê qediyeno.

4) Rêza Motifan:

1) Kasabbaşi zi cılun cini dun xu ra şın vun ağa ra ez şına het.

2) Yani kılıf yo cini ra şın.

3) Curape ağay ra hıri hey keynê ben.

4) Tı u cinê xu zi şıma yen.

5) Hiri hey laj ben.

ESTANIKA VİSTIN

1) Ağa

2) Yılmaz Sarıkaya. Darayeni

3) Cinêk zer kuena umbaz miyerdê xu, miyerdê xu xapinena. Miyerde zi heq xu geno u ını wırdin kışeno, newe ra zewjiyeno. Gurê xırabın xırab qediyeno.

4) Rêza Motifan:

1) Merık gen hun veywe ken çoras ruej veywe ken.

2) Çoras ruêj zi cı ri veywe ken.

3) Ağa hot hew dewan bı.

ESTANIKA VİST U YOYIN

1) Astor Cınawır Luy

2) Ayser Bürke. Çolig

3) Benateyê heywanan dı viyerena ra. Luy fendkerê kena, astor zi het Allay dı bena qezenc kena. Cınawır xırabi kena u kena vin kışıyena.

4) Rêza Motifan:

1) Aw çınaw tu kerd paştey xu, tı zuna nuw

2) Cınawırêko bihuner u çimveyşon u yew luya fındker bib.

3) Cınawır von: Ney mı tewbe kerd ez ha şına hej, ez umeya ita tu ra helaley wazena tı mı helalık.

ESTANIKA VİST U DIYIN

1) Babi u Laj

2) Mahsun Dinç. Sirbey

3) Ino estanık dı vateyê verinan ra "ço çıta kerd ey vineno" ameyo ca. Laj bayi xu ri çıta kerdo wı zi laj xu ra ow diyo. Labelê laj yi dı rehm biyo heyna ow fıkır ra agerayo.

4) Rêza Motifan:

1) Wılay yewna çare çin o; ya ez, ya wı. Ez nionina babi tu.

ESTANIKA VİST U HİRİYİN

1) Cınawıro Çimvêşon u Luy

2) Mehmet Ali Alagöz. Adana

3) Luy cınawır ra fendker veciyena. Cınawır plun keno u luye fendker dumê cınawır nêkewna.

4) Rêza Motifan:

1) Luy vona:

-Cınawıro bıra de he vınd, gueştari mı bik.

2) Bacu seni nib sey tu cınawıri çımveyşoni zafi ez veyşon nimunena.

ESTANIKA VİST U ÇARIN

1) Eyşık u Fatık

2) Emine Pirinci. Xoynu

3) Zorêy ra pê hewlin qezenc kena. Monga yardım kena keyna ri, keynaya rınd u zer pak çendık domari ya heqeret kena cı ya sabır kena u peyni de ya bena şa.

4) Rêza Motifan:

1) Monga buer gueşteri Fatık kena, biheqi ver ya teselli kena u kar keyi seni benu ya ra vona.

2) Mırçıki xu benatı d' voni: Ena keyna pırçi ma vino seri çımon xuwano çımi ya beni weş.

3) Heta ma veywe ra bi tı en liy pey hesron xu dekena.

4) Domeri ya Fatık yey ra cara hesnika, tım teğda ken yey u xebata keyiy hemin pey Fatıka kîtelek keyn.

5) Monga buer gueşteri Fatık kena, biheqi ver ya teselli kena u kar keyi seni benu ya ra vona.

6) Xu meqehern, wextog ez sarı bırna wa aston mı arik dek binê are mı. Eg tı zaf kota tengi biye veri are mı u derdi xu vaj. Ez tu ina z' fom kena.

ESTANIKA VİST U PANCIN

1) Pir u Laji ya

2) Ayser Bürke. Çolig

3) Ina estanık dı heskerdışê dadi u nêbedılyayişê qeder, bêçareye merdım, dayişê soz est i.

4) Rêza Motifan:

1) Pir şiya keynê yew zengını waşta.

ESTANIKA VİST U ŞEŞIN

1) Hiri Heb Bıray

2) İsmet Umay. Hepsur

3) Benatêye bırayan u dyew dı viyeren ra. Bırê tım tım bıra qıj rakên ver dyew labelê bıra qıj zaf aqıl o, dyew xapineno heq xu geno peyni dı heq xu bırarun xu ra geno. Dyew bıraru weno wı zi keynê dyew marê keno ay keynê bin u dadi zi keno xızmıkar.

4) Rêza Motifan:

1) Kuên pê hot hey beru diyew kuên mın oja bırayu ‘z weno, hemın wen.

2) Weys şın Weys yen tewera şın eta diyew oja diyew diyew kışên.

3) Wullay tı gere şir bıray bırê ra qehiryên.

4) Cayk bı nibi hiri heb bıray.

5) Cayk bı nibi hiri heb bıray, hiri heb bıray feqir. .

6) Vun va ez sıme keynê tı umeya.

ESTANIKA VİST U HOTIN

1) Dıhey Paşê

2) Ekrem Ayrancı. Diyerzalu

3) Ina estanık dı piyayi, zulım est i. Cini ra ciyayiş esto. Merdım tayi şarti ardi ca u biyo paşa cinê xu heyna gureto.

4) Rêza Motifan:

1) Zere mehlad keynê yo pir esta e hın rında, hın rında tı vun aşma yo şewi ya. Vun tı ra vaj tı şin astê filu ra tu r’ bina vırazo.

2) Ca şın cord kalmê dun ser sare yeru nime yo ına kışta şına nime yo aya kışta şına.

3) Vun tı ra vaj tı şin astê filu ra tür bina vırazo.

4) Bermen bermen bergilê yi vuna, vuna ez gereyê ya, vuna ez Suudi Arabistun de gereya, vuna ez nizuna kumca gereya, vuna ez hemê cad gereya. Vuna tı hiç meberm ez ın gurê hel kena.

5) Ay yo şeş hey keynê yi.

6) Yo hot hey laj yi.

7) Çoras heb keleş.

8) Çoras heb nalçıx tuerzin.

9) Çoras heb qulaw tı gen ma şın.

10) Çoras torba sual.

11) Çoras heb bergıl.

ESTANIKA VİST U HEŞTIN

1) Ejda

2) Murat Dilekci. Darayeni

3) Semedê zewaj cesur biyayiş esto. Feqirti u qezenc esto. Yo merdım feqir semedê zewaj ejda kışeno keynê paşa geno u beno wezir.

4) Rêza Motifan:

1) Ruej yo insu dun cı wen hama awk verden.

2) Vun ez tı kışena çunki ez feqir yo insuna perê mı çin, ço mı nigen. Ez mecbura tı bıkışi, ez keynê Paşa d' bızewj.

3) Sılum aleyk.

4) Hiri ruej beheci.

5) Hot hey sarê yiy.

ESTANIKA VİST U NEWIN

1) Keynê Ağay

2) Murat Dilekci. Darayeni

3) Keynê paşa dı zewjiyayiş sêr merık pê hot kuyun ra vaş ano. Ina estanık dı dızdê esta, ğeyret esto, zewaj u feqirti ra dewlemendi esta.

4) Rêza Motifan:

1) E tabi aya cinêk tırkemê do ay merdım, tırkemê do ay merdım o tırkemê sihirliyo demek ki, wı z' nizunen.

2) Han hot ruej hot şew dawul zurna nun rue veywe, tabi laj zewjiyen.

3) Vaj es selamu aleyke sılum Allay o.

4) Dihey xort ben.

5) Şeş hot hey merdım.

6) Vun yo ilaj pê hot kuyına öst.

ESTANIKA HİRISIN

1) Way u Keynê Way

2) Sıdıka Yeleç. Seyar

3) Ina estanık dı xayinti, aşıq biyayiş u zewaj esti. Keynê way zewjiyena xal xayinti kena. Herın de ya keynê xu duna laj paşa labelê paşa fehm keno u peyni de zûr ya kuen meydun.

4) Rêza Motifan:

1) Bermena, dik dehey mılçık ume fêk ber yey, ume fêk ber yey, vun: Tı zuna ına kuma? Vun: Wullay e nizuna kum a? Aya mılçık mılçıka bin ra vuna.

2) Aya keyna buş awke ya ber bın ambar ıd run sersuway warz eg aya awkê ya biya altunin.

3) No aya keyna zi bermena tuerg varena, hewena vılık varen, vıl varen.

4) Wullay vun bawo ına niya, vun ez ine nigena, ina niya, aya yona ya.

5) Yin bınê ca şini ya no çım keyna raşt vejena kena cep çep, çım raşt kena ceb raşt.

ESTANIKA HİRIS U YOYIN

1) Mar İş Vin Ma İş Kên

2) Adem Dilekci. Darayeni

3) Benateyê cuceyan u mısafıran dı viyeren ra. Mısafır aqıl vejiyeno vera cuceyan xapineno pê gurê xu vineno peyni de kışeno u sarayê cuceyan dı beno Ağê dew.

4) Rêza Motifan:

1) Oniyen bêr abi, pencera abi, nar vêryin ra ume zere sê cücu cınd gew na merık, merık nerdesa fatasnên.

2) Vun şirin mı r' yo dı tenekê altunu biyarin. Hina ben vin. Arad yo zamun şın hina yên, yên tenekê altunu yin oja d' ken rue.

ESTANIKA HİRIS U DIYIN

1) Hiri Hêy Bırê

2) İlyas Dilekci. Darayeni

3) Ina estanık dı benateyê bırayan dı xırabi esti u xıwerdayişê heywanan ca gırot o. Dı heb bırayi xırabi keni bırayo qıji, bırayo qıj ariye dı gereno çi wêr u xıwerdayişê heywanan eşnaweno şıno paşayi keno weş, keynê paşayi dı zewjiyeno beno dewlemend.

4) Rêza Motifan:

1) Luy oja ra vejiyena, luy ız vuna fılu cade bın hors de vun yo helqê altunu mı z' öst.

2) Gen yen keyna z' gen yen yoca vırazen yo saray vırazön yoca şahşahli yoca vırazön yoca gırd ben zengin hin.

3) Zamunêk hiri hey bırê.

4) Ina meşnê xu siya bıdên mı.

ESTANIKA HİRIS U HİRİYIN

1) Qeder

2) İlyas Dilekci. Darayeni

3) Ina estanık dı vasiyê babi esto, meraq u kerameti esta, nebedilyayişê qeder esto.

4) Rêza Motifan:

1) Lawem vun her çik mal mülk mı öst vun zaten ine tı yo, vun yo wesiyêt mı öst, vun o wesiyêt mı biya ca, e tı ra çik niwazena.

2) Vun lawem! Vun filu dew de, vun fılu ca de, vun çadır ha oja da vun zerê aya çadır de çoban ha oja do vun keynê yi qeder tu wa. Yalnız vun hama keyna vun hama dınya niumeya, vun aşmê payiz peyin vun yena dünya.

3) Ağa vun; vun bo ay xal vatên qeder değış niben ez yers biyên mı vatên ın çik nizun. Vun bo qeder hina umê hina umê vêr lıngê mı.

4) Zamunêk yo zengin ağa bı.

5) Çoras roj çoras şew veywe xu ken.

6) Dıhey nunu gen erzen vay.

7) Yo merık ixtiyar ina ri yi sıpiw.

ESTANIKA HİRIS U ÇARIN

1) Heş

2) Özcan Dilekci. Darayeni

3) Meraq, eşq u merg esto. Zerkotışê heş u yo cini ca gıroti. Wırdin ra yo qıj biyo nime yo insun, nime yo zi heywan o.

4) Rêza Motifan:

1) Heş u cini zer kuen yemnu cini ye hew hul yin ben, yalnız hul yin ız ina nimo yo insun nimo yo heş.

2) İna yo roj, dı roj, yo aşm, dı aşm.

ESTANIKA HİRIS U PANCIN

1) Yo Way u Bıra

2) Adem Koşan. Xarwel

3) Pê qalıbê sakız niweşê pizê mendış u qetlê çoras tenan ra behs beno.

4) Rêza Motifan:

1) Vun bıra şın seydı, seydê gerön yön cêk ıd yo kata wuşk honik ha oja da

2) Çoras hew cariya.

ESTANIKA HİRIS U ŞEŞIN

1) Avzed Bin Hilal

2) Arap Kayıkçı. Vılık

3) Dewlet u esker u ceng ra behs esto.

4) Rêza Motifan:

1) Hiri hey şunê

QISIMÊ HİRİYIN

3. GOREYÊ MOTİF INDEX OF FOLK LİTERATURE ESTANIKANÊ SİWANİ DI MOTİF

Ino qısım dı estanıki ki ma mıntıqayê Siwani ra aridayi, ma ê estanıki goreyê tesnifê Stith Thompsoni tehlil kerdi.

3.1. MOTİFİ

Stith Thompson, motifan zeg cêr dı aseno, bınê 23 sernuşteyan dı u qeydeyêko alfabetik dı A ra heta Z tesnif keno.

A. Motifi Mitolojiki

B. Heywani

C. Qedex

D. Sêhr

E. Merg

F. Halo istisnai

G. Dêwi

H. İmtıhani

J. Aqıldari u Xêfi

K. Xapıtış

L. Bedılyayişê Talihi

M. Tayinê Overi

N. Şans u Qeder

P. Cemiyet

Q. Xelayi u Cezayi

R. Esiri u Firari

S. Zulmi Anormali

T. Neri u Maki

U. Tabie'tê Cuyayişi

V. Din

W. Xısusiyeti Şexsiyeti

X. Mizah

Z. Tay Gome Muxtelifi Motifan (ŞİMŞEK, 2001: 156-158).

A. MOTİFİ MİTOLOJİKİ

A0-A99. Homa

A100-A199. Homayi

A400-A499. Homayi ri 'erdi

A600-A699. Kâinat

A700-A799. Cisımi asmêni

A800-A899. Ri'erdi

A900-A999. Şeklê ri'erdi

A910-A949. Êsayişê aw

A950-A999. Êsayişê 'erdi

A1000-A1099. Feleketi dınyayi

A1200-1299. Vıraştışê insani

A1700-2199.Vıraştışê heywanan

A2600-2699. Çımeyê vaş u heywanan

A2600. Çımeyê vaşan

A2650. Çımeyê vılan

B. HEYWANİ

B0-B99. Heywani Mitolojiki

B30. Mirçiki mitolojiki

B60. Maseyi mitolojiki

B80. Heywani mitolojiki bini

B100-B199. Heywani Wayirê Sêhri

B100-B119. Xeznayê Heywanan

B200-B299. Xısusiyetê İnsanan ra Heywani

B120. Heywani Aqıli

B160. Heywani Aqıldayişi

B210. Heywani kı xeberi dani

B250. Heywani dindari

B280. Heywani kı zeweciyeni

B300-B599. Heywani Dosti

B300-B349. Heywani Ardımkari

B400-B499. Tewri Heywananê Ardımkaran

B600-B699. Zewacê İnsan u Heywanan

B800-B899. Tayi motifi heywanan

B211.2.4. Vergo kı xeberi dano

Yo verg ız oja ra vuno; yo Paşa öst niwöş, yo meşnaya siya vun zere ay velg yi ay çiyi ço big ço bör bıd ay Paşay vun Paşa ben weş. (32)

B211.2.5. Luya kı xeberi dana

Vuna e gerena xu r' çıqalu arikena bena xu r' qurk vırazena. (14)

Vun wak luy cı ri çına biya?

Vun keyna biya. (15)

Luy onena tera recefina. Vona astori ra:

- Aw çınaw tu kerd paştey xu, tı zuna nuw ney. (21)

Luy vona:

- Cınawıro bıra de he vınd, gueştari mı bik. (23)

Luy oja ra vejiyena, luy ız vuna filu ca de bın hors de vun yo helqê altunu mı z' öst.(32)

B211.3. Mirçiki kı xeberi dana

Oniyen yo mılçık ume yo dar ra nuşt, vun: Va yaw eka ın xort bızuneyn, vun: Wı nizunen tabi çım ha cebun yi de. (5)

Mirçiki xu benatı d' voni: Ena keyna pırçi ma vino seri çımon xuwano çımi ya beni weş.(24)

Bermena, dik dehey mılçık ume fêk bêr yey, ume fêk bêr yey, vun: Tı zuna ına kum a? Vun: Wullay e nizuna kum a? Aya mılçık mılçıka bin ra vuna. (30)

B211.6.1. Maro kı xeberi dano

Şın vun ya heywu: vun e vuna ğeyret mı, mı ra meger! zu kuen fek. (2)

Dik mar zerê quç ra va cıtıyero cıtıyero. (6)

Dik zerê pize ya dı mar va qıj qıj qıj va cıtıyero cıtıyero. (6)

Feqir oniyen mar ho xıwer dun. (9)

Vun ez yo meleketa humad ale ez kerda mar. Zun vıst mı fêk, o ez kerda re vat şu ay feqir ir ben yardımci. (9)

B211.1.3.1. Mongaya kı xeberi dana

Munga vuna:

La ez şıt çara hana duna, vuna şu vaş biya bı d'mı ez bur ez şıt bı d' tı. (8)

B211.1.8. Pısinga ki xeberi dana

Vuna pire tı qey ina kerd mı, vuna bueçê mı bı d'. (8)

Şına het mungaya munga ra vuna şıt bı d'. (8)

B280. Heywani kı zeweciyeni

In çiko hınziro e mare kerda mare. Hin tı mı ra vun se, vun. (2)

Heş u cini zer kuen yemnu cinê ye hew hul yin ben, yalnız hul yin ız ina nimo yo insun nimo yo heş. (34)

B300.Heywani Ardımi

Liya vun feqir feqir ez altunu pe sekena, ez yo meleketa, vun ez yo meleketê humad ale ez kerda mar zun vıst mı fêk o ez kerda re vat şu ay feqir ir ben yardımci. (9)

Monga buer gueşteri Fatık kena, biheqi ver ya teselli kena u kar keyi seni benu ya ra vona. (24)

Mirçiki xu benat ıd voni: Ena keyna pırçi ma vino seri çımon xuwano çımi ya beni weş.(24)

B431.2. Heywani ki şıt dani

Munga şıt duna cı bena duna pir. (8)

B470. Maseyi Ardımi

Vun tı di şıma ume ver behr vun ez hıri hew kota tor hıri hew zi tı mı xelesne, vun tı ez xelesnaya vun Paşa zi mı ra yers bı ez kerda tewer, vun humad ala zi ez kerda insu zu vıst mı fek o ez kerda re va tı şın o merdım ri ben yardımci. (10)

C. QEDEX (YASAĞ)

C0-C99. Sertabietan rê qedexê

C100-C199. Qedexê munasebeto cinsi

C200-C299. Qedexê wer u şımıtışi

C200-C249. Qedexê weri

C250-C279. Qedexê şımıtışi

C300-C399. Qedexê oniyayişi

C400-C499. Qedexê xeberdayişi

C500-C549. Qedexê tebıştışi

C550-C599. Qedexê qedemi

C600-C699. Yo çik ra qedexe u mecburiyet

C600-C649. Yo çik ra qedex

C650-C699. Yo çik ra mecburiyet

C700-C899. Tayê tewrê qedexan

C900-C999. Şıktışê tabuyan ra cezaguretış

C650-C699. Yo çik ra mecburiyet

Yo şert mı est tı o şert mı hard ca ez bar ğeli tır dekena. (3)

Vun cinê laj qıj şıma dun mı e rahar duna şıma, o şıma cinê bıra qıj mı nidun se rahar çin. (2)

Wullay babi mı vat erd nime niker nun lete niken.(16)

Wılay yewna çare çıno ya ez ya wı. Ez nionina babi tu. (22)

D. SÊHR

D0-D699. Bedıliyayiş

D0-D99. Bedılyayişê şeklê insani ra şeklê zobina insani

D100-D199. İnsani ra bedılyayişê heywani

D200-D299. İnsani ra bedılyayişê cisımi

D300-D399. Heywani ra bedılyayişê insani

D400-D499. Bedılyayiş dı tewıri bini

D500-D599. Bedılyayiş dı tewıri tesadufi

D700-D799. Xerepnayişê sêhri

D800-D1699. Nesneyi sêhri

D800-D899. Nesneyanê sêhran rê wayir vındertış

D900-D1299. Tewırê nesneyê sêhran

Vuna tı şu oja vaj babê mı qomiş zal qomiş, vuna ber aben. (1)

Keni niken engur hew yi qerefnen dusena pa. Hew yi qerefnen dusena pa, hew yi qerefnen, goşê engura hew kem nibena. (1)

Demeka sêhir ume ser ariye bı duz. (11)

D1700-D2199. Qewetê sêhran u herında sêhran

D1710-D1799. Bı qewetê sêhran wazifeyê wayirti

D1800-D2199. Qewetê sêhran daşınasnayiş

D1800-D1949. Vınibiyayişê xısusiyetê sêhran

D1950-D2049. Sêhrê tay wexti

D800-D899. Nesneyanê sêhran rê wayir biyayiş

Şarb awk xu ra pê erzena ben denız. (6)

Miyex xu ra pê erzena, miyex xu ra pê erzena ben teli. (6)

Meqes erzena, meqesıs o qedêra. (6)

Aw şune xu ra pê erzena ben gem kuêna mın gem. (6)

E tabi aya cinêk tırkemê do ay merdım, tırkemê do ay merdım o tırkemê sêhrliyo demek ki, wı z’ nizunen. (29)

Aya keyna buş awkê ya ber bın ambar ıd run sersuway warz eg aya awkê ya biya altunin. (30)

E. MERG

E0-E199. Merg ra tepiya ameyayiş

E200-E599. Merdımi ğıyali u erceney

E200-E299. Merg ra xırabi ser tepiya ameyayiş

E300-E399. Merg ra hewlin ser tepiya ameyayiş

E400-E599. Tayê tewre hayalet u hortlağan

E600-E699. Reyna ameyayişê dınya

E700-E799. Ruh

E0-E199. Merg ra tepiya ameyayiş

Wextık çawış vineno min şehidon laji pir estu qehr benu u due kenu Allay ri:

- Allay mı! Mı suez da pir. Laji ya gonik ez bena dona ya wa yew hefte ra pê heyna bımıru.

Dueye çawışi qebul bena. Cebrail eleyhisselam pey emiri Allayi go donu laji pir. (25)

F. HALO İSTİSNAİ

F0-F199. Seyahetê dınyayanê binan

F10-F79. Seyahetê serê dınya

F80-F109. Seyahetê bınê dınya

F110-F199. Tewrê dınyayanê binan

F200-F699. Cısımê hali istisnai

F200-F299. Peri u cını

F300-F399. Peri u ruhi

F400-F499. Ruhi u şeytani

F500-F599. Şexısi hali istisnai

F600-F699. Hali istisnai dı mêrdımi ciyati

F700-F899. Ca u kelmelê hali istisnai

F900-F1099. Hediseyi hali istisnai

F200-F299. Peri u cını

Oniyen bêr abi, pencera abi, nar vêryin ra ume zere sê cücu cınd gew na merık, merık nerdesa fatasnên. (31)

Vun şirin mı r' yo dı tenekê altunu biyarin.

Hina ben vin. Arad yo zamun şın hina yên, yên tenekê altunu yin oja d' ken rue. (31)

F253. Halo istisnai dı peri yi

De peri de çar hemi goşê dınya tı ra asiyena. (1)

Dest xu he ina tadun he ina tadun pör mıren. (1)

In ejda ınıp ın demek periyo ın hela yo ben mar, ben teyr yo bilmem çına. (2)

F500-F599. Şexısi hali istisnai

Wu ay qıc gen senik oja de nun rue qıc vurzen pay vınen ver xu tadon Paşê. (1)

Vun Paşa! Wu ben zuk zuya vun demek cinê kum rınd bi tı gera sarê yi pırut cineyi biyar laj xu r'o qıc vun. (1)

Laj hina ben qıtek erzen bın eyvê xu ben teslim baldız ken. (1)

Zere mehlad keynê yo pir esta e hın rında, hın rında tı vun aşma yo şewa ya. (27)

F575. Hali istisnai dı ciniya ki zaf rında

Oniyen yo ciniya maşallah tı vun aşmê roja. (2)

F610. Merdımo qewetın

Şêx Ehmet ti ra vun ciyat zaf ciyat vera şın niverdun bir mın xemo. (2)

F900-F1099. Hediseyi hali istisnai

Lew zincun yi z' tı ra ken ken yo kınc yo kefi. (2)

Wey lemine babo yo ızdıq amo het ra het yı heştay te merdım hetre hetred def eşt ma.(2)

Va şu mın qorçun mıd ruş. (2)

Querçun mar tepişt. (2)

Mar bı berz se metrek qeme şı tik qeme şı o mar bı raşt. (2)

Tı vun aşmê roja. (2)

Gun mı hire hey karm. (2)

Qutıya melhem hê zerê mılçık de. (2)

Mılçık ha zerê zeranc da. (2)

Zeranc ha zerê argueş da. (2)

Argueş ha zerê munga buer da. (2)

Raqelnen ye raqelnen şın ya şeqnen argueş peron, nun argueşa, argueş ız finen (ma vaj de merselaya) zeranc perena ye z' kışen, reseno mılçık hun ya şeqnen honiyen raşte kuti ha tedeya. (2)

Wexte o karm pelexnen quwet yi ben sıst kuya.(2)

Yi wırd karm pelexnê tap gına erd. (2)

Cınawur varê. (9)

Luy varê.(9)

Meşnê varê. (9)

Fêk yi abı oniyek mar zere fêk ya ra ame tewer. (10)

Heta ma veywe ra bı tı en liy pey hesron xu dekena. (24)

Vun tı ra vaj tı şin astê filu ra tür bina vırazo. (27)

Ca şın cord kalmê dun ser sare ye ru nime yo ına kışta şına nime yo aya kışta şına. (27)

No aya keyna zi bermena tuerg varena, hewena vılık varen, vıl varen. (30)

F980. Heywanan ser hediseyi hali istisnai

Pısing cı r' adır wekena. (8)

Bermen bermen bergilê yi vuna, vuna ez gêreya ya, vuna ez Suudi Arabistun de gereya, vuna ez nizuna kumca gêreya, vuna ez hemê ca d' gêreya. Vuna tı hiç meberm ez ın gurê hel kena. (27)

G. DÊWİ

G0. Dêwi

G10-G399. Tewırê dêwan

G10-G399. Mêrdımweri u mêrdımwerdış

G10-G49. Tımotım mêrdımwerey

G50-G79. Ge ge mêrdımwerey

G100-G199. Dêwi ki zaf xışni

G200-G299. Cadi

G300-G399. Dêwi bini

G400-G499. Bındestiya dêwan dı mendış

G500-G599. Bınkowtışê dêwi

G600-G699. Dêwan ser motifi bini

G11.6. Dêwê ki goştê insanan wenê

Kuên pe hot hey beru diyew kuên mın oja bırayu z' weno, hemın wen. (26)

G100-G199. Dêwi ki zaf xışni

Dew ko lew yo era şın yo 'ezmi ra şın. (2)

G400-G499. Bındestiya dêwan dı mendış

Cinê laj qıj şıma dun mı e rahar duna şıma. (2)

Ruej yo insu dun cı wen hama awk verden. (28)

G512. Mıreynayişê dêwi

Wulla Şah İsmail dyew kışt o. (5)

Weys şın Weys yen tewera şın eta diyew oja diyew diyew kışên. (26)

G530.2. Keyney dewi ra ardımguretış

Adır mı şı huna şa eşkeni yo çeqê adır bı dı mı? Ya şına zere way'un xu r'a, vuna: Way'a qıj yena zere, vuna: Way mı eta ın cey ra megêr, vuna: İke de mı warişt buye tı ume, vuna: Ma b' tuya wena, vuna. (6)

H.İMTIHANİ

H0-H199. İmtıhani şınasnayişi

H200-H299. İmtıhani raşti

H300-H399. İmtıhani zewaci

H310-H359. İmtıhani heskerdışi

H360-H399. İmtıhani veyvekan

H400-H459. İmtıhani namusi

H500-H899. İmtıhani aqıley

H530-H899. Mertali

H900-H1199. Wazifeyê cesaretê imtıhani

Vun ya tı aya cini hun, ya ez xu kişena. (1)

H900-H999. Tayinê wazıfi

H900-H949.Wazife tayin kerdış

H950-H999. Wazife caardış

H1000-H1199. Tabi'etê wazıfi

H1200-H13999. İmtıhanê mêrxasan: Cıgêyrayiş

H1200-H1249. Şertê dewombiyayişi dı cıgêyrayiş

H1250-H1399. Cıgêyrayişê tabi'eti

H1400-H1599. İmtıhani bini

H1400-H1449. İmtıhani tersi

H1450-H1499. İmtıhani diqqeti

H1500-H1599. İmtıhani deyağı

H1550-H1599. İmtıhani şexsiyeti

H1570-H1599. Tewrê imtıhanan

H94. Pê gıştune şınasnayış

Gıştune xu vejen dun pir vun tı ına gıştune ber bıresn cı vun ya heme çi qawul kena. (5)

J. AQILDARİ U XÊFİ

J0-J199. Bı qezenç ra aqılgırewtış

J200-J1099. Halê aqılan u bêaqılan

J200-J499. Vijnayişi

J230-J299. Erciyayeyê 'eşkeray u raşti

J300-J399. Erciyayeyê vijnayişê ınkay

J3300-399. Bınkowtış u qezenç

J400-J499. Têdı vijnayiş

J500-J599. Tedbir u ihtiyad

J600-J799. Veri ra fikıryayiş

J800-J849. İntibax

J850-J899. Çınibiyayişê talıhi dı teseli

J900-J999. Zernımzi

J1100-J1699. Aqıldari

J1100-J1249. Mêrdımi aqıldari u têgeyrayişê yın

J1250-J1499. Bı aqıldarê cewabdayiş

J1500-J1649. Bı aqıldarê cadı cewabdayiş

J1650-J1699. Tewırê halê aqıldaran

J1100-J1699. Xêfi u beaqıl u xefi bin

J1700-J1729. Xêfi u bêaqıli

J1700-J1729. Xêfi

J1730-J1749. Wiyayişê nêzanayişi

J1750-J1849. Wiyayişê fehmnikerdışi

J1850-J1999. Verniya raştı dı laqaytey

J2000-J2250. Şıkkerdışo bêmantıq

J2050-J2199. Bêmantıq ra tengveynoği

J2200-J1699. Bêmantıq ihmalê mantıqi

J2260-J2299. Teoriyi ‘ilmê bêmantıqi

J2300-J2349. Ehmeqi lezı xapıyeni

J2350-J2369. Zondergiya xintan

J2370-J2399. Xêfki perspersayiş

J2400-J2449. Xêfki teqlid

J2450-J2499. Xêfê raştıkini

J2500-J2549. Xêfi tor berzi

J2550-J2599. Xêfi hewlin

J2600-J2649. Xêfi tersokeri

J2650-J2699. Xêfi ecemi

J1700-J2749. Problemê rehetan zehmetkerdış

J2750-J2799. Esayişê aqıl u xêfi ey binu

J130. Heywanan ra ‘ilmmusayiş

Vat kum bir ın tarif hun mı bı cı ez yo kued altunu duna cı. Neyse, vun: Ez ika o tarif hun tı ra vaj mar, vun: Tı şir ay kued altunu biyar tı bare mı zi dun, vun: Kakatê mı ser, ma xu ri bar ken. (9)

J154. Nızda wextê mergi dı wesiyetê babi

Bayê lacunır vasi ken, vun lac mı bon mı ra ez merdase vun pê ın bun ma aya gem meşin, duwar temeberin. (4)

Lawem vun her çik mal mülk mı öst vun zaten ine tı yo, vun yo wesiyêt mı öst, vun o wesiyêt mı biya ca, e tı ra çik niwazena. (33)

J1100-J1699. Aqıldari

Gereka had ma şın kiyê ez tı bena xal xu ri. Ayak şa keya xal mı. Şın kuên zere kiyê yi çınak cı ri rınd ben barun berxuno gen venen heywunu gen şın. (16)

K. XAPITIŞ

K0-K99. Bı xapıtış ra qezenç

K100-K199. Bı xapıtış pêameyayiş

K110-K149. Bı xapıtış kelmel rotış

K200-K249. Deyn dayiş dı xapıtış

K300-K499. Hile u tırawıtış

K410-K439. Tırawıtışi

K440-K499. Hileyê bini

K500-K699. Bı xapı remayiş

K700-K799. Xapıtış ra tebışiyayiş

K800-K999. Besteyê qederi ra xapıtış

K1000-K1199. Xu bırinarkerdış ra xapıtış

K1200-K1299. Şexsiyetê xu xırab kerdış ra xapıtış

K1300-K1399. Zewac dı xapıtış

K1400-K1499. Ey ki lezı bıxapiyi şexsiyetê yın tehrif beno

K1500-K1599. Zina ser xapıtışi

K1600-K1699. Xapıker dekueno doma xu

K1700-K2099. Bı zuri xapıtış

K1700-K1799. Bı qısti ra xapıtış

K1800-K1899. Bı ğıyal u cılan xuradayiş ra xapıtış

K1900-K1999. Hile u sextekarey

K2000-K2099. Riyakarey

K2100-K2199. İthami sextekarey

K2200-K2299. Alçağı u ey ki ihanet keni

K2300-K2399. Xapıtış bini

K1300-K1399. Zewac dı xapıtış

Neyse şanesnena vun bo mı ra Raştgele ma mare yi tı ri bırnaw o vun tı sersıbay cine mı verden. (18)

Wullay vun bawo ına niya, vun ez ine nigena, ina niya, aya yonaya. (30)

K1836. Camerd qısti ra dekueno derqê ceni

Kasabbaşi zi cılun cini dun xu ra şın vun ağa ra ez şına het. (19)

Yani kılıf yo cini ra şın. (19)

K1836. Cini qısti ra dekuena derqê camerdi

Ya vuna ne baba ez şina. Şına xu ri cılun cumerdu gena, gıjık xu qesnena yena giyinmış bena erkek gibi şına asker. (13)

Ereb Zengin ız tam savaşçi ya ço nizunen keynaya z' tabi ina se ver cıl ceng de xu ra maske do xu ra ha savaş kena. (5)

K1870. Xapıtış

Tı ike vaj ki wa zuma biyer zere, wextoki ame zere ez kışena erzena yatax cılun yi duna tı ra

Qal meq ma cêk ıd şew pede ame ma na rue vun hedi cınawur ame ma vera, vun:

-Bırê ma berd. (2)

K2211. Xayintiya bırayan

Ma sêk? Bırê, vun: Bırê qıj ra tı way beni pê hot kueyun, vun: Tı veşnên tı welê ya zi way dun o tı dun purı yen. (6)

K2212.3.Veyva xayını

Tı hetu ser ına merı nierz tı awk niwena. Yi no sekên? Yo mude rınd şın, yi no aya şa'r aya tutek ra nımnen, aya şa'r aya tutek ra nımnen, o waya pil şına vêr yeni, o yo lirêk mar tepişnena kena zerê meriy una gerena şa'r nivinena. (6)

L. BEDILYAYİŞÊ TALIHİ

L0-L99. Zaferê tor coni

L100-L199. Talıhi ki hol nêviyereni (mêrxasê coneki)

L200-L299. Mêrdımi ki bêkıbri mukafat anê

L300-L399. Zaferê bêtaqetan u zehifan

L400-L499. Kıbrey zeliley ana

M. TAYİNÊ OVERİ

M0-M99. Hukmi u qirari

M100-M199. Sandwendışi

M200-M299. Pêameyayiş u sozdayiş

M300-M399. Kehaneti

M400-M499. Zowti

M244.5. Benateyê pısingı u insani dı pêameyayiş

Munga şıt duna cı bena duna pir, pir bueça ya duna cı. (8)

M301.5. Mêrdımi kerametan

Tı kalmê xu gen yen e Xoca Xızır pê yi ho gure ken, gure yi niw. (2)

Xoca Xızır ped vejiyen paşte yi ra. (2)

M411.8. Zowta mazluman

War verden şın, epeyi ca şın ya xu erqılıyena, tenıka ha kueya, vuna Bırêm bırêm, vuna Tı ın heqeret kerd mı, vun: Tı vêr ber çer telı sımzêr vêr ber, vun: Cer şiro lıngê tır, vun: Hetu derzine mı pa nıuk, vun: Ya weş nib, tı doxtoru bıger, tı Alimu bıgêr hawaw. (6)

N. ŞANS U QEDER

N0-N99. Qumar u behsi

N100-N299. Rayiri şans u talıhi

N100-N169. Xısusiyetê şans u talıhan

N300-N399. Qezay bêşansey

N400-N499. Şansi tesadufi

N410-N439. Riskê gureyê şansan

N440-N499. Sırranê erciyayan musayiş

N500-N599. Xızêneyo ki veciyeno meydan (xızêneyo bêwayir)

N600-N699. Tesadufiyê şansını bini

N700-N799. Tesadufi ra têverameyayiş

N800-N899. Ardımci

N130. Biyayiş ra ver qeder belı yo

Vun lawem! Vun fılu dew de, vun fılu ca de, vun çadır ha oja da vun zerê aya çadır de çoban ha oja do vun keynê yi qeder tu wa. Yalnız vun hama keyna vun hama dınya niumeya, vun aşmê payiz peyin vun yena dünya. (33)

N130. Nêbedılyayişê Qederi

Ağa vun; vun bo ay xal vatên qeder değış niben ez yers biyên mı vatên ın çik nizun. Vun bo qeder hina umê hina umê vêr lıngê mı. (33)

N135.2.2. Bı şans zenginbiyayiş

Feqir keyf yi ben hol neyse cı ri çına lazım bı ıhtıyace yi çına bı gen, oniyen an herın de ay bun xu dun purı yo bina dı qat ız vırazen tertemiz ken ra hin şin tede nişen rue feqir hin ben ağa, saye o mar dı hin ben ağa. (9)

N825.3. Pira Ardımi

Wulla pir gen zerre, pir hurmet kena, azat kena, dorver yina leqızyena se xızmıqar, sersuway şew ra wurzena cir adır yin wekena sobe yin kena de, awe mesinu kena germın kena de. (5)

N848. Şexsiyeto muqedeso ardımkar

Xoca Xızır pêd vejiyen paşt dun cı hin ho pê paştê yi do. (2)

Tı kalmê xu gen yen e Xoca Xızır pê yi ho gure ken, gure yi niw. (2)

Xoca Xızır ped vejiyen paşte yi ra. (2)

P. CEMİYETİ

P0-P99. Qıralti u miri

P100-P199. Qedemeyê bini

P200-P299. Keye

P300-P399. Mêrdımatiyê bini

P400-P499. Gure u meslegi

P500-P599. Wıyekerdış u hukmat

P600-P699. ‘Edeti

P700-P799. Cemiyatan ser tayi tewırê motifan

P10. Paşa

Çoras hew lac Paşa wo. (2)

Paşa altun yi zaf. (2)

Wulla ın Paşaw, war ına bina Paşaw. (2)

Tamum pek Paşa ho ça? (2)

Paşa xo zered. (2)

Neysena venen venen Paşa, Paşa yen tewer oniyenok yo xuerto delal de lac Paşaw vuz tı vun zeraj. (2)

Paşê oniyenık maşallah raşte eg çoras aqve altunu ho dekerde hard oja ne piser, hin zunık ın Paşa nib ın gure nat wet merdımi nê çoras hew aqve altunu gure yona niw. (2)

Paşa poşmu bı keynu ma ra gen sekên. (2)

Paşaw çı zun se ben ma. (2)

P150. Mêrdımi dewlemendi

Curape ağay ra hıri hey keynê ben. (19)

Pirê ın laj paşayê ın zengini perê yin zaf i. (2)

Gen yen keyna z’ gen yen yoca vırazen yo saray vırazön yoca şahşahli yoca vırazön yoca gırd ben zengin hin. (32)

Zamunêk yo zengin ağa bı. (33)

P210. Cini u camerd

Ezê tıya tıyê mıne ez cinê tu wa. (1)

O herkes cinê xu gen şin xemê xu. (2)

Paşa oniyen maşallah puerin cinê xu harda lac qıj tede çin. (2)

Tı çınak di karış nikuen cinê xu big dırêk kiyê, bo tı çına di karış nikuen ha cinê xu big dırêk kiyê. (2)

Ez ha ruej daire verda şew şına cinê xu het bena. (10)

O laj Paşê zi cinê xu mal xu puer gen şın. (10)

Wullay ağa astor xu yo cinê xu eşt maazad ha roşen. (21)

Tı u cinê xu zi şıma yen. (19)

P.233. Babi u laj

Bawo mı çım ıd tı zaf düşmüş ben. (2)

Lajem şıma çoras hew lac mıne. (2)

Yo baye u hiri hey lac xu ben. (4)

P251. Bıra

Yo bıra delu beno yo bıra aqılli beno. (7)

P251.6.1 Hiri bıray

Cayk bı nibı hiri heb bıray. (26)

Cayk bı nibı hiri heb bıray, hiri heb bıray feqir. (26)

Cêk bı cêk çinib. Zamunêk hiri hey bırê. (26)

P264. Gorım u veyw

Bo ın mar vun waya pil vun merı awk dekerd şa’r tamarna, vun awk hard de mı vun va tıma ma şa’r çara hun nun tı desta tı erzena ser wena. (6)

P282. Domari

Domeri ya Fatık yey ra cara hesnika, tım teğda ken yey u xebata keyiy hemin pey Fatık ‘a kîtelek keyn. (24)

P412. Şone

Ya lawo o gume xırave de yo şune xu r’ duwar gırot ha şuneyê keno. (1)

Liya mı nizuno, de mı çı zuna ez xu r’ şune biya duwar hard eta, mı nizuno ce tı wo mız kerd eta. (4)

De tı şu dı telu biya o ez zi nu pojena. Şına dı telu hana toqe nun ser, nun xu pojen, oniyen yo şune ume. (12)

P414. Seydar

Şın sayd kue. (6)

Ruej bi hina şın sayd, hina şın sayd yere yere yen ziyafet vırazen seyd xu un pojen wen vera. (27)

Vun bıra şın seydı, seydê gerön yön cêk ıd yo kata wuşk honik ha oja da. (35)

Q. CEZAYİ U XELAYİ

Q0Cezayi u xelayi

Q10-Q99. Xısusiyetê xelayan

Q100-Q199. Taybetiyê gureyan

Q200-Q399. Cezayê tayi guran

Q 400-Q499. Tewırê cezayan

Q91-Mukafatê aqıldarey

Wulla o qede ra hun yo bız sare bırnen. Gueşt ken solı dun cinêk, awk cı nidun. Lıngun ya ken qeyme gıre dun, sareya taden unvard. Yo teşt awk ız deken bınd runen, taden unvard e mar heleqet şu zerê pizeyed, mar xuş pizeye ra kuen zerê teşt. (6)

Q93. Halê istisnai ra mukafatê Ardımi

Monga buer gueşteri Fatık kena, biheqi ver ya teselli kena u kar keyi seni benu ya ra vona. (24)

Xu meqehern, wextog ez sarı bırna wa aston mı arik dek binê are mı. Eg tı zaf kota tengi biye veri are mı u derdi xu vaj. Ez tu ina z' fom kena. (24)

R. ESİRİ U FİRARİ

R0-R99. Esirti

R100-R199. Remayişi

R200-R299. Firarti u teqipi

R300-R399. Cayê setari u reynatebişiyayiş

R40. Ey esirê ki zindan dı tepişyeni

Tı ez harda keya zerê ın xıravê, ın binaya xıravê hewê mı nina roşt dınya mı ra nêasiyen e biya delı. (2)

R122. Esirti ra xelesnayış

Yi wırd karm pelexnê tap gına erd, wu z' ca gınen er hedi xu qul ra dewerdun war şınuk eg cini ha zerê da tı ri vaj maşallah bın erd binaya e tı ri vaj çına tede çınıku, o ha oja. (2)

S. ZULMİ ANORMALİ

S0-S99. Mêrdımatiya zalımi

S100-S199. Qırkerdışê feleketi ya zi sêqkerdışi

S200-S299. Zalımki qırbonkerdış

S300-S399. Qıci ki ca verdiyeni ya zi kışiyeni

S400-S499. İşkenceyi zalımi

S21. Bırayê zalımi

Pize mı biyo xışt de ez nieşkena bir, dest ya tepişnen ben ser hot hey kuêyu, kuê berz, vun: -Bırêm ma xu r' eta helık sarê xu runen. Ya sarê xu runena, de yo niwaj mar ha pize tı do o xu ra şına, xu ra şına. Wı warzen sekenu? Esti çuye xu ete ra qes keno dest xu eşt bın sarê ya, dest xu yawaş kaş ken, ına kışt aw estın xu tepişen bın sarê ya dı verden, o dest xu bın sarê ya ra kaş ken, zerê yi bena teng bermen, o war verden şın. (6)

Wullay tı gere şir bıray bırê ra qehiryên. (26)

S31. Domariye zalımi

Domeri ya Fatık yey ra cara hesnika, tım teğda ken yey u xebata keyiy hemin pey Fatık 'a kîtelek keyn. (24)

S147. Kuê dı teynaverdayiş

War verden şın, epeyi ca şın ya xu erqılıyena, tenıka ha kueya. (6)

T. NERİ U MAKİ

T0-T99. Eşq

T100-T199. Zewac

T200-T299. Cuyayişê zewaci

T300-T399. Namus u bakirey

T400-T499. Qedexê cinsi

T500-T599. Pizenêweşmendış u may xu ra biyayiş

T600-T699. Oniyayişê qıcun

T10. Zeridekowtış

Katıb oniyen tı ra maşallah kena erciyena oniyen tı ra aşıx cı şın. (10)

Merık zer kot cı. (13)

Vun wulla gereka tı mı r' ına keyna bıwaz. (30)

Wulla vun ağa zer kot cı vat şıma illahi aya keyna mı r' han. (33)

Vun va ez sıme keynê tı umeya. (26)

T91.5.1. Laco feqir keynaya zenginı

Pir şiya keynê yew zengını waşta. (25)

Vun ez tı kışena çunki ez feqir yo ınsuna perê mı çin, ço mı nigen. Ez mecbura tı bıkışi, ez keynê Paşa d' bızewj. (28)

T110. Zewacê halê istisnai

Vun ın çiko hınziro e mare kerda mare. (2)

T130. 'Edetê zewaci

Kuen sersuway vewe nun rue dı hey def han dun purı astor dun purı hot ruej hot şew vewe nun rue vewe qediyen oja dı murad xu ben şa. (10)

Merık gen hun veywe ken çoras ruej veywe ken. (20)

Çoras ruêj zi cı ri veywe ken. (20)

Han hot ruej hot şew dawul zurna nun rue veywe, tabi laj zewjiyen. (29)

Çoras roj çoras şew vewe xu ken. (33)

T131. Şertê zewaci

Merık vun tı keynê xu bıd mı ez tı zi wuye kena. (13)

Vun nê vun yo kenê mı esta çım ya kuar dest ya quet, dest ya ha tı ra kerde, lıng ya ha pa çin vun eğerse tı ına keynê mı mare kense ez tı kena helal vun tı mare nikense wullay ez tı ri helal nikena. (17)

Ee vun de o zamu yo datkenê ma esta eger tı mare aye kense ez tı nikışena. Vun ın bênate ma yo şart ıb. (20)

T210.1. Mêrdımo sadıq

Neyse o kued altunu gen ver sare mar ıd runen, ver sare mar ıd runen, vun:

-Maro ay dı hew mı xu ri berd ına hew va tır ıb. Liya, vun:

-Feqir feqir ez altunu pê sekena, ez yo meleketa. (9)

T596. Namepıranayış

Şart şıma numê yi nun pa Şah İsmail. (5)

U. TABİ'ETÊ CUYAYİŞİ

U0-U99. Cuyayişê bêzêpi

U100-U299. Tebietê cuyayişê ra tayi motifi

V. DİN

V0-V99. Merasimi dini

V100-V199. Bonê dini u cisımê dini

V200-V299. Şexsiyeti muqeddesi

V300-V399. Baweriyi dini

V400-V499. Qewetê dini

V500-V599. Tayi tewırê motifi dini

V56.Nımaj

Desmaj gen nımaj ken duşmuş beno. (5)

Yi hin oja desmaj xu gen şın nımaj xu ken secde ho erd nımaj xu ken nuşen rue. (10)

Ver ver yo vay ra şın vun ez şir xu ri desmaj big xu ri nımaj bık. (17)

V206. Hz. Xızır

Xoca Xızır cêk ıd raşt yi şın. (2)

V254. Selamdayiş

Va şu sılum bıd kum va aleyküme selam. (5)

Wulla şin sılum dun persen yewbinu. (7)

Sılum aleyk. (28)

Vaj es selamu aleyke sılum Allay o. (29)

V532. Şiyayişê heci

Heci şi hec ez yung şiyin hec ez hecacun ra war menda. (5)

Ney mı tewbe kerd ez ha şına hej, ez umeya ita türa helaley wazena tı mı helalık. (21)

W. XISUSİYETİ ŞEXSİYETİ

W0-W99. Xısusiyetê şexsiyetanê holan

W100-W199. Xısusiyetê şexsiyetanê xıraban

W200-W299. Tewırê xısusiyetê şexsiyetan

W32. Cesaret

Bunin ha şıma rakot kot cinun xu ver, o vun bun, bun mı xeza kerda bunin ina vinerin, mı vatin nivatin şıma vatê mı nikerdin. Bo ın wırd dêw zi mı ra nibiyin şıma werdin. Bo mı lew yin tıra ke, bo xu'r vinerin o hama qıse bıkerin. (2)

W33. Qehramanê

Ereb Zengin ayak mı va savaşçıya numê aya Ereb zengin ıb. (5)

Va wulla yo pehliwunek ume ma het yi ra nibiyinse vula beka ma kıştin iz o umo ondan sonra ma savaş kazanmış kerd, o ha ma do. (5)

W121. Ters

Wu tersen, vun sarê mı dun pıru. (1)

Goşê engur qedinen sarê mı dun pıru. Tersen engur iz gen şın. (1)

In mar çıxedera xıwer dun, ına tersen xof ken. (5)

Here demeg tı mı tersnaw o aya quy bestena boçê xuya gena şına. (14)

Xırp xırp bueç yin qerfiyen yi z' ben qol ya dıma vendena. (14)

W151. Çımveyşani

Cınawırêko bihuner u çimveyşon u yew luya findker bib. (21)

Bacu seni nib sey tu cınawıri çımveyşoni zafi ez veyşon nimunena. (23)

W154. Nankori

Bun mı ra tı şin aya haq zaten hin nidun, nankör insun haq nidun. (18)

W167. ‘İnad

Bun mı ra tı şin aya haq zaten hin nidun, nankör insun haq nidun. (18)

Pir xu nuna bela, wulla xu nuna bela, cıtyer gayu dun cı gena şına şına eg yo veyvo eg ha veyve dı eg ha çide, vuna. (12)

X. MİZAH

X0-X99. Bêkeyfi ra mizah

X100-X199. Bêhuneri ra mizah

X200-X599. Mêrxasi

X200-X299. Esnafan dı mızahê dayiş-guretışi

X300-X499. Wayiri gureyan dı mizahê dayiş-guretışi

X500-X599. Qedemeyanê binan dı mizahi

X600-X699. Mılletan u şaranê binan ser mizahi

X700-X799. Cinsiyetan ser mizahi

X800-X899. Serxoşan ser mizahi

X900-X1899. Mizahê zur u zêdı ra eştışi

X910-X1099. Mêrdımanê halê istisnai ser mizahi

X1100-X1199. Masewan u seydaran ser zuri xışni

X1200-X1399. Heywanan ser tayi zuri

X1400-X1499. Dari, feki, zerzewat u nebatanê binan ser zuri

X1500-X1599. Coğrafya u topoğrafya ser zuri

X1600-X1699. İklım u hewa ser zuri

X1700-X1799. Maskaratiya mantıqi

X1800-X1899. Tewrê zuran u zêdı ra eştışan

X942. Halê istisnai ra zuri

Eg yo pira hot kat a hot hey kenê, herg yo kena ha sareya sexnen ha oja da. (6)

Vun ya şi hedi pê mil mar ıd runişt, hedi vun querçun mar tepişt vun mar bı berz vun yi hê temaşe ken, vun mar bı berz se metrek qeme şı tik qeme şı o mar bı raşt. (2)

Yin bınê ca şini ya no çım keyna raşt vejena kena cep çep, çım raşt kena ceba raşt. (30)

Cınawır von: Ney mı tewbe kerd ez ha şına hej, ez umeya ita türa helaley vazena tı mı helalık. (21)

Z. TAY GRUBİ MUXTELİFİ MOTİFAN

Z0-Z99. Formuli

Z100-Z199. Semboli

Z200-Z299. Mêrxasi

Z300-Z399. İstisnayi

42Z64. Vateyê verinan

Z71. Umarê formulistiki

De hin yo aşm bena dı aşm bena geren. (2)
Hin dı aşm, hiri aşm, çar aşm kot dınya ha geren. (2)
Heşt ruej qediyen. (2)
La yo ruej, dı ruej, hiri ruej yo merık se yi raşt yi yen. (2)
Yo ruej. (1)
Yo Padişah bı. (5)
Yo ruej şın seyd. (5)
Hin hotyes heştyes serro. (5)
Cehde yo ruej ra dur o. (5)
Çend şew çend ruej cehe ra şı. (5)
Ponç hey altunu dun cı. (5)
Vun yo hefte Gülperi ha oja. (5)

Eyr bı dı ruej. (5)
Vun lawo hu ın şeş hey anahtaru, şeş hey ber şu tıra bigêr. (5)
Yo ruej yo hefte o nabed qediyen. (6)
Yo ruej, dı ruej, hiri ruej cinêk hin ser qediyena. (6)
Dıhey qıj tı ra ben. (6)
Ay yo şeş hey keynê yi. (27)
Dihey xort ben. (29)
Şeş hot hey merdım. (29)
Dıhey nunu gen erzen vay. (33)
İna yo roj, dı roj, yo aşm, dı aşm. (34)
Heştay te mıren. (2)
Heştay ten. (2)
Tı hin dı aşm mi, hiri aşm mi, çar aşm kot dınya. (2)
Ruejık, serak, çen aşm. (2)
La yo ruej, dı ruej, hiri ruej. (2)
Yo aşmok, dı aşmi. (2)
Çoras te nê se te merdim. (2)

Z71.1. Umarê formulistiki: 3

Hiri şew hiri ruej oja vınen. (2)
Gun mı hiri hey karm. (2)
Yo merıko hiri hey lac yi ben. (3)
Yo baye u hiri hey lac. (4)
Hiri şew hiri ruej oca vinen. (2)
Hiri ruej hiri şew şın. (5)
Hiri ruej hiri şew qediya. (5)
Vun rujê hirin. (5)
Hire heme bırê. (5)
Hiri heme bırê yi ha het de. (5)
Rueje hirin. (5)
Hiri ruej xu ra şın, hiri ruej rakote ben, hiri ruej yi qediyen. (6)
Hire hey sayu ana duna cı. (10)
Hiri hey keynê ben. (19)
Hiri hey laj ben. (19)

Hiri ruej beheci. (28)

Zamunêk hiri hey bırê. (32)

Hiri hey şune. (36)

Z71.5. Umarê formulistiki: 7

Hot hey xar he vıraşte. (5)

Hot hey laj mı şi. (5)

Hot hey kat ya şin. (6)

Sêr hot hey kueyu, kuê berz. (6)

Mar ken hot hey qes. (6)

Yo kueşk şehır'ıd dun purı vırazen hot kat. (7)

Ma hot bırê ma şi sayd ma sayd ra he yen. (10)

Hot heb dyew bi ay dyewu ez gıre daya. (11)

Hot heb sare hot heb dyew. (11)

Tı hot ser mı ri şuneti gawun ti kense ez tu kena helal yoksa ez tı helal nikena. (17)

Neyse 7 ser yi qediyen. (6)

Hot hey bıru esta. (5)

Ağa hot hew dewınab. (20)

Yo hot hey laj yi. (27)

Hot hey sarê yiy. (28)

Vun yo ilaj pê hot kuyına öst. (29)

Z71.5.1. Hot bıray yo way

E way hot hey bıruna. (5)

Z71.12. Umarê formulistiki: 40

Çoras hew laj Paşa wo. (2)

Çoras ser. (2)

Çoras hew aqve altunu deken. (2)

Çoras hew heywun xu zi kaşken kehıru kaşken tever. (2)

Çoras hew cini. (2)

Çoras ten ra cêr aya kerra nieşkên bıd kışt pê ber ra. (4)

Çoras heb qeleş. (27)

Çoras heb nalçıx tuerzin. (27)

Çoras heb qulaw tı gen ma şın. (27)

Çoras torba sual. (27)

Çoras heb bergılız. (27)

Çoras hew cariya. (35)

Z140. Rengo semboliki:

Z140.1. Rengo semboliki: Sur

Wullay ina say sura weş a. (17)

Z140.2. Rengo sembolik: Sıpi

Wulla xu dun mın pijun ay bergil xu, o hewi ya yen, hewi ya yen hewena, hewena di vılık varayı erd bı sıpiy. (30)

Neyse sek eta ra şi riwer kue sıpi. (18)

Qundere punç sipi. (18)

Qabul. Şın, şın zerre eh wulla vaş ha oja yo cinêk ha verd runiştê yo cinêka extiyar a, gıjık ya derg, sıpiw. (5)

Yo merık ıxtiyar ina ri yi sıpiw. (33)

Z140.3. Rengo sembolik:

Resa oja oniya yo astor a siya ha yena yo ha sero yo maskeliw siyaw. (5)

Qaza ha cı unte ben purı qaza ser ken, oniyen eg yo marok siya xu pışt qırıke ye sare xu het pê ra mın gıjık ra ard ser sari. (5)

Ina meşnê xu siya bıdên mı. (32)

QISIMÊ ÇARIN

4. METNİ ESTANIKAN

1. FEQİRO GUMDAR

Yo feqır beno. Xu r' gumdar u, feqır u, ho zerê yo deri do. Xu r' şın duwar yeno. Bi duwar zobina yo gurê yi çini yo. Şunê duwar o. Şunye yeno, xu r' tena w', yen xu r' velgê xu afineno, duwar xu ken vêlg ser, duwar xu çernen, velg dun cı ken mırd, duwar xu ken axur, şın xu r' nun ken hedre. Xu r' wen o kuen bın cıl. Sêrsiba warzen hina duwar xu gen o şın. O yo ruej duwar gen şın bın yo derê, oniyeno yo qomiş ina weş oja ra warişt. Zerdo, hama xu r' qomişo temiz o.

Oniyeno tı ra zerê yi kona cı, vun "Ya wulla ez xu r' ına qomiş bırni, ez bêr kiyê, xu r' ina şunyê bun tı ra."

Ken yo gırze, gıredun o nun xu kıft gen yen. Gen yen kiyê, gırzey qomiş xu ben wekê gumê xu dı nun ru o şıno vêlg xu afineno, duwar xu deken, yen şumê xu ken hedre, şumê xu wen o qamê yi bi -qamê xu tutun dekerdın cigara untên- cigarê xu zi uncen, wext rakotışu kon ra, kuen ra o suwar hina wurzen duwar xu gen şın kuê; wext ık kuê ra yen ek çı bir! Ek velg duwar yi ho avıste, ek nun yi ho pote, ay zerê yi hê gezikerde, axur yi ruto, awkê yi arda oja naya ru, şumê yi kerda hedre.

Yen, vun "Ya Rabbem, çoye mı çin, ın kum amo en qede ra gure kerd? Axur mı derut, nun mı pot, awkê mı arda, vêlg duwar mı avıst." Düşmuş ben, vun "In ço eta ra ın kar nêken."

Neysenê o roj şumê xu wen. Tabi şumê yi ha hedre ya. Şumê xu weno, duwar yi velg weno, ken de. Sersuway warzen hina duwar xu vereduno, duwar o pê ra ken diyar yo kêl yı beno, o vun:

-Kêlo! Duwar hayê tı, ez eta d' gerek bıpaw, ın gumê xu. Aceb ın kum mı r' ına hol keno.

Wextêk xu oja de tamarnen, oniyenuk ek yo cini mın aya qomiş ra veciyê, dı çimu diya dı çimu nidiya, tı vun dınya zerê gumê bı şok şamal. Warişt başlê axur xu ke, axur runena, wulla erziyen şın tepişen, vun:

-Ya hurma tı ça ra umeya, kota min ın qomiş o tı wırzena ına hol mı r' kena?

Vuna:

-Wexto k’ tı ına qomiş bırna va “ez zala way mı xezal a.” Wextêk babê mı vat; hatuk yo numê şıma da se ez şıma duna ay. Wexto k’ tı da ay qomiş ir tı va “babê mı qomiş zal qomiş xezal qomiş, tı numê mı da, babê mı hêdi ca d’ gırota marê mı tu r’ bırna o ez eşta mın ay qomiş tı, ez şırawıta peri ya. Ez ê tı ya, tı yê mınê, ez cinê tu wa.

Cı r’ bena eşkera hin oja d’.

Vun:

-Tamum

Ya z’ hin xu nitamarnena. Wu hin şın duwar xu, ya hin gume de ruşena, ci r’ kar mar hemı kena. Wu yen nun yi ho potê, awkê yi harde ya, vêlg yi ho avıste, gomê yi derut. O qedê rojêk laj Paşê saydun ben, şın sayd, raşt oja yeno, raşt ay gome ra yen war. Wexto k’ nizdiya gome oniyen, yo cini! -Ya zi yena fêk bêr demek bınêk ruşena-. Wekto k’ çım gınen yo cini ha zerê ay gomê de vay lemi babo şoq duna merdim. Paşa z’ ken niken vun bızewc nizewciyon hin amo zewac. Vist vist ponc sere w’, nizewciyon; vun hetuk ez zerê xu yo cini nivinse ez nizewciyena.

Wexto k’ aya vinen şın. Şund diwun Paşê de bende. Vun:

-Bavo!

Vun:

-Ha.

Vun:

-Mı xu r’ yo cini diya, tı vatin bizewc tamum tı şın mı r’ aya hun. Yo cini mı gume de diya. Kêna ya, tı gerek aya mı r’ bıwaz.

Wu vun:

-Ya lawo, o gumo xırave de yo şune xu r’ duwar gırot ha şuneyê keno. Cini oja de çinika.

Vun:

-Mı diya, zerê ay gume d’ mı diya, tı gerek şir mı r’ bıwaz.

Vun:

-Hero, beke cinê ay şune ya, ez Paşa ya, ez seni şına cinê şunê gumkar -beka xu r’ ceki ra harda- e şına cinê yi wazena, şar ma yari ken.

Vun:

-Emo yemo, ya tı hun ya ez xu kışena; ya tı aya cini hun ya ez xu kışena!

Neyse yo lelê yi şın vun:

-Feqir!

Vun:

-Ha.

Vun:

-Paşa tı wazen.

Vun:

-E feqır a, delil a, şune yo merdım a! Paşa! Heta ıka çê qalê mıno Paşê çin ib, mı ra vun se?

Vun:

-Wulla illahi wa biru, gurê mı est.

O dun pıru şın, vun neysena. Vun:

-Paşêm, xêr tu ez harda?

Vun:

-Bun mı ra! Tı şın yo weşê engur hun, sêr aya sini de nun rue, bo ın cemaat mı k’ est gera aya weşê engur bur niwur gera hew tı ra kem ni b’.

-Lela Paşêm! In zımıston, e şına weşê engur ça ra hana. Yo weşê engur yo qıc wen.

Vun:

-Tı han biya!

Wu vun “Ez şert bêrz ver qeni wa şêrt mı nihar ca, ez sarê yi pırud, hama cinêy i biyar lac xu r’.”

Vun:

-Paşa! Ez yo goşê engur ça ra hana? Yo goşê engur yo qıc weno.

Vun:

-İmku çin! Ya tı o qede ra goşê engur han o qede ra keni, ya e sarê tı duna pıru.

O dun pırê şın, bermen. Xu r’ bermen, şın, şın kiyê. Cini oniyena k’ ha bermen. Vuna:

-Xêra! Tı çı bermên.

Vun:

-Hal madê Paşê ina.

Vun:

-Qede tu ke meters, vuna:

-Pırud şu ver ay qomiş, qomişi k’ tı hard, tı va babê mı qomiş zal qomiş xezal qomiş. Tı şu oja vaj babê mı qomiş zal qomiş, ber aben, tı şu wayê mı ha oja da, kıştê bun ma d’ rêz esta, goşê engur bıwaz duna tı, tı gên yên.

Neysena wu inu niken, vun:

-Goşê engur ın zımıstun! Ça ra erd aşeqiyen engur ben?

Neyse şın oja, wexto k’vun zal qomiş xezal qomiş erd aşıqıyen, baldız vuna:

-O zumaym tı xêr umÊ, tı xêr umê, tı xêr umê!

Vera şına, bena. Ruşen, vuna:

-Xêr tı hêt ma ya ume?

Vun:

-Wulla wayê tu yo goşê engur waşt, va kıştê bun ma de yo goşê engur bıqerefn ma r' bışıraw, lazım.

Ya şına, goşê engur qerefnena, bena duna cı, peşên yo çi ra, gen yen, yen kiyê.

Vuna:

-De big şu, vaj Paşa sini biya ruen. Wexto k' sini hard narue, wexto k' na sêr siniya, yin werd bi mırd u wexto k' peser şi tı goşê engur oja de niverd, goşê engurê ma tı hina hun.

Vun:

-Tamum.

Şın; wı inu niken, vun ez goşê engur seni ser siniya nuna rue zaten hamê hergo ye hew guret qediyen şın. Wu tersen, vun sarê mı dun pıru, vun goşê engur qedinên sarê mı dun pıru. Tersen engur iz gen şın.

Vun:

-Paşa!

Vun:

-Ha

Vun:

-De şu siniyê xu biya.

Paşa vun, ya mın qede ra şert na rue, ın zımıstun goşê engur ça ra hard. Goye k' mı şert eşt ver e sarê yi duna pıru. Paşa oniyen tı ra raşta yo goşê engur hard. Maşallah na sêr sini o vun ez vercê xu kaşik, çı bıqêd! Keni niken engur hew yi qerefnên dusena pa. Hew yi qerefnên dusena pa, hew yi qerefnên, goşê engura hew kem nibena. Puêr bên mırd, qına şın. Vun Paşa haye niw.

Paşa virisyen yen war. Lele vun, way leminê babo! Yo goşê engur! In çı keramata!

Vun:

-Hayo ez goşê engurê xu gena şına.

Vun:

-Xu r' big şu.

Heyret monen, vun "ına çı keramat ib, goşê engur mılet werd niwerd niqediyê!"

(Şune) Goşê engurê xu gen şın.

(Paşa) vun:

-Lajêm ın merdim ra fek verad. In merdim goşê engur ça ra hard? In merdim hard na rue ındayi mılet ame çı ın goşê engur hew tı ra kem nibi! Lajêm, ına yo keramatê Allê ya, aya cinêk ra fek verad.

Vun:

-Kesin e fek vera niduna, ya tı aya cini hun ya e xu kışena.

Ya illahi yarabbi! Çarnen çarqetnen hivê yi kona.

Vun:

-Ya e xu xeneknena, ya e xu kışena. Gera aya cini tı mı r' biyar.

Hina yo lelê xu rakon, vun şu mı r' vên cı wa bir.

Feqir bermen, vun:

-Ya ın Paşa mı ra vun se!

Vun:

-Wulla tı yên bi, ni, yên sarê tı dun pıru.

Hina yen. (Paşa) vun:

-Bun mı ra! Tı şin yo qıc hun. Dadi xu ra heq ben; gerek çije niger. Tı gera biyar eta de wurz pay, ma r’ xıvêr bıd, gera tı biyar ın muyın de ruên, gerek o qıc wurz pay ma r’ xıvêr bıd.

Vun:

-Paşêm ın çı iş u, ın çı guro! In qıc şına ça ra huna e.

Vun:

-Tı zun. Wulla ya tı hun ya e sarê tı duna puro.

Bermen, hina pêser xu r’ dun pıro şın. Cini vuna:

-Se bı?

Vun:

-Wulla hêl madê ina ya.

Vuna:

-Lela meters, ez ha tiya ez, meters pırud hina şu oja, vaj babê mı qomiş zal qomiş xezal qomiş! Wayê mı kêna ya, zewciyena, qıc hana. Tı gên yên. Tı şu ya qıc duna tı, şu oja ina tı ra vaj.

Neysena, dun pıru şın şın oja vun “babê mı qomiş zal qomiş xezal qomiş”, ber haben, şın. Baldız vuna:

-O zuma tı xêr umê, xêra tı çı umê?

-Lela, wulla hal madê ina yo. Paşê rıkê xu pışta mı. Hal madê ın qede ra w’. Wulla wayê tı ez rêker da, nizuna qıc wazen. Tı o qıc, gera çije niger, tı duna mı, e bena.

De peri de çar hemı goşê dınya tı ra asiyena.

Hın gena şına, o qıc peşena yo çaput ra o vuna de big şu.

Wu gen yen, erzen bin eyvê xu. Qıc pêçiqo erzen bın eyvê xu bıne ca yen, vun ya wulla ez hê bun ın qıc çê bın eyvê mı de nimır. Dêst xu ina gen sehnen.

Vun:

-Qariş mı mek, çi bunc mı ra, çi bunc mı ra.

Vun o qırbu qırbu, maşallah demek xıvêr dun, muhaqaq ın qıc xıvêr dun. O gen yen, cini oniyena qıc hard. Vuna:

-De big şu. Bun tı ın qıc bên heta k' yin pöreyi piser ni r' tı qıc rue ninun. Kê k' Paşa diwun yi pöreyi ume piser vaj "Paşa laj tı ho ça? Laj tı wa bir zere o ber ız bıqefeln. Bêr wadê tı qefelnên kilit dun mı hama ez nuna rue." Tı şu, ina tı ra vaj. Yı k' umê piser, lajek ume zere ber qefelna, kilit da tı, qıc big uca de ruen.

Wu gen şın, tersen. Qıc hek vat bın eyvê de çi bunc mı, ez qersiyena. Qıc ben zerê wade, rue ninun.

Vun:

-Paşa!

Paşa oniyeno k' çi ha bın eyvê yi do, ume.

Paşa vun "qıc çıxêde ra han, ına qala! Çê yo çi eşt bın eyvê xu."

Vun:

-Paşa!

Vun:

-Ha,

Vun:

-Diwun tı pöreyi ume?

Vun:

-E ume.

Vun:

-Laj tı ho tiya.

Vun:

-E.

Vun:

-De o ber bıqefeln, kilit bıd mı.

Ber qefelnen, kilit dun yi. Vun “In çıto, ın yo keramatê yi esta, ın se ken.”

Wu ay qıc gen, seni k’ oja de nun rue qıc wurzen pay vınen, vêr xu tadon Paşê, vun:

-Paşa

Wu ben zuk zuya.

Vun:

-Demek cinê kum rınd bi tı gera sarê yi pırud, cinê yi biyar laj xu r’. Cinê yi rında, tı hun şertu erzen ver o wa qeni niar ca, ez katê yi pırud, e cinê yi biyar laj xu r’.

O peri w’ dêst xu he ina tadun he ina tadun pör mırên; laj Paşê, diwun pörin kışen. Laj hina ben qıtek, erzen bın eyvê xu, ben teslim baldız ken o xu r’ wu o cinê xu oja de viyarnên.

2. PAŞA U ÇORAS HEW LAC

Çoras hew lac Paşa wo. Paşa düşmüş ben, çoras hemı tiyed yên zewaj! Paşa düşmüş ben, vun Ya Rabbem, tu Huma Tealê çoras hew lac dê mı o mı z' nizewejnê, mı xu taxerno. Çoras ruej qediyo, çoras laj yi wo! Serr ıd yo lac xu bızewejn se, peyni yin kuen çoras serr. O lac mı peyi ben extiyar, e se kena? E serr ıd yo bizewejn sê hetu k' çoras ser cok ez puerın bizewejn. Ina tım xeyal ken, nişken rahar tı ra vej, nişken rahar tı ra vej ık ez ın lacun xu çıxa bizewejn. Ruejêk laci oniyeni k' baye zaf düşmüş beno, ho xeyal ken.

Vun:

-Bawo mı çım ıd tı zaf düşmüş bên, çı ındık düşmüş bên, xeyal kên?

Vun:

-Lajêm! Şıma çoras hew lac mınê, şıma tedır ome zewaj. Ez serr ıd şıma yo bızewejn hetu k' çoras serr, peyniyê şıma çoras serr ıd hama qediyena. Eee çoras serır d ız şıma bên extiyar, ez ınê ser düşmüş bena, nişkena rahar şıma vêj.

Vun:

-Bawo!

Vun:

-Ha.

Lac qıc vun:

-Tı çoras hew aqve altunu dek bı ma o tı hın qarış ma muk, ma xu zewejnên. O k' tı Paşêy bon mı ra numê tı esto, perê tı, altun tı zafi. Şar vun Paşa altun yi zaf. Tı çoras hew aqvê altunu dek bı ma o ma kuên dınya, ma xu zewejnên.

Vun:

-Raşte!

Vun:

-Wullay.

Paşa hun, çoras hew aqvê altunu deken de o dun cı; hun çoras hew heywun xu zi kaş ken, kehıru kaş ken tever o cad aqvê altunu xu herkes erzen ser heywun xu u wenışen. Vêr xu tadon kuên memleket, gêrên gêrên gêrên! Düşmüş bên, vuni kê k' ma z' se bay ma yo Paşa di, çoras hew kena mele yo ca d' bı ma bıwaz, ni somna çarê ma çin. Dehin yo aşm bena, dı aşmi beni, serr bena, gêrên. Cêk ıd tabi her çı xu guret, yiyecek miyecek yin ho tede, vera gên xu ya çarnên o kumca şew pede ame dadi qemê xu dun purı ruşeni o kuen ruej wurzên gêreni.

Yo ruej he cêk ıd runiştê, qem xu dê purı he runışte, oniyên mın duzlığ ıd eg mın yo duzlığ ıd yo çend hey baxçê asiyê, yo bina ha oja ya o çend hey baxçê dormalê aya bina d' êst. Di k' çoras hey cini zerrê aya bina ra ame tewer, şi bın aya baxçe. Yi hê temaşe kên.

Vuni ya wulla eta çoras hew cini zerrê ay daire ra ume tewer, şi min aya baxçe. Ma ınun he deneme bık, in kumê.

Lac qıj vun:

-Wenişen heywunun xu. Şıma eta vinin.

O şın ben yaxın, ina yo tur erzen şın ben yaxın o cêk ıd ruşen, temaşe ken. Yi hê bın baxçe d' şi runişt hê muhibet kên. Dı wêxt yin gına, ay cini hina warişt şi girmiş aya bina bi. Şi puêr çoras hew şi aya bina. Wexto k' yı k' şi bina, yo tewera bena. Xızmıkar bena, hin çına bena e nizuna, oja yi vinon.

Vun:

-Ya hurma!

Vuna:

-Ha

Vun:

-Pek çoras hew cini eta ra ume tewer, ın kum? O ın kênê ın merık ê, ın cinê yi ın neyin nesi?

Vuna:

-Wulla ın Paşa w', war ına bina Paşa w'. Çoras hew kênê yi wê, ın çoras hew ık umê tewer, çoras hew kênê yi o hama zi nizewejnayê, ezew. O yên eta muhibet kên mın baxçe o hina şin zere.

Vun:

-Tamum, pek Paşa ho ça?

Vun:

-Paşa ho zere d'.

Vun:

-Tı eşkena ven cı wa hê biyer tewer, bınê iş mı est.

Neysena venen Paşê, Paşa yen tewer oniyeno k' yo xuerto delal -de lac Paşa w' wu z', tı vun zeraj- oniyeno k' xuerto temız ho oja vêr bêr do.

Vun:

-Ya xuerto tı neyin nesi, tı ça ra yeni? Xêr tı xıwer dayo mı!

Vun:

-Paşêm!

Vun:

-Ha.

Vun:

-Wulla ez yo lac Paşê ya o bınê iş mı kot tı, ay ra mı veno tı.

Vun:

- Xêr, iş tı çına w'?

Vun:

-Paşêm!

Vun:

-Ha.

Vun:

-Ma çoras hew lac Paşê, ma çoras hemı z' ted amê zewaj, bay mı nişko rahar ma viner, nişko çıxar ma viner o ma z' warişt, ma kot dınya. Ma vun ma çoras kena di ma xu r' wazên. Ma ezêw. Ez dur ra oniyewa, eta çoras hew cini ume tewer. Ez eka umeya mı deneme kerd ık çoras hew kênê tı yê, ek tı nizewejnê, soz ço nido bı ma; ma z' çoras hew lac Paşê yi, tı zi çoras hew kênê tu wa. Bi ay kenu xu bı ma.

Düşmüş ben.

Vun:

-Ya xuerto!

Vun:

-Ha.

Vun:

-Wulla mı z' çoras hew kênê mınê, mı z' çare tı ra nidu, ez oniyewa ez serr ıd yo kênê xu bızewejn peniyê yin kuena çoras serr o kênê mı bên extiyar. Ez nişkeya çıxar kenu xu viner. Tamum eg şıma çoras hew laj Paşê yi eg şıma çoras hew aqvê altunu hard eta na rue, e bızun ık şıma lac Paşê yi. Şıma çoras hew aqvê altunu niyar eta ruenin se e çı zuna şıma lac kumê, e nişkena kenun xu bıd şıma.

Vun:

-Tamum Paşa, ma hun.

E çoras hew aqvê altunu Paşê zaten da cı, ho tede. Şın şın vêr bırarun xu, vun durum ın qede ra, hal made ın qede ra. Vun de ın aqvê altunun xu bigin ma şı. Wurzên ay aqvê altunun xu gên, çoras hemı z' gên şın vêr bêri Paşê. Paşa oniyen ık maşallah raşt a. Eg çoras aqvê altunu ho dekerde, hard oja nepiser, hin zun ık ın Paşa nib ın gure nat wet merdımi ni; çoras hew aqvê altunu gure yona niw.

Vun:

-Tamum ez hin zuna k’ şıma lac Paşê yi. Bun mı ra, ına reza vinin, ez nızuna k’ şıma kum pil, kum qıj, kum orte.

Vun:

-Laj pil wa sere d’ vıner, ay ık yi dıma biw o qede ra kê k’ şıma laj qıj ıd vejiyê ina xu tiverşunin. Ez o qede ra kênun xu hana, kêna pil teslim lac pil kena, aya teslim ay kena, aya teslim ay kena, kêna qıj ız teslim lac qıj kena. O qede ez bızun ık kênun xu bı şıma.

Vun:

-Tamum.

Laj pil verni d’ vınen, o qede ra sere ra vınen peni d’ lac qıj vınen. De şin venen kênun xu, kenun xu hun vun “kênêm bun mı ra, laj pil bo ıno.” Kêna pil ben vêr laj pil id edelnen, wertı d’ vejiyen, aya qıj dun o qıc. Ina reza edelnen, cı meqsed cı r’ terif ken, terif ken yi oja d reza vınên. İn kênê z’ ına kışta reza vınên, o qede ra kê k’ şi ver laj qıj ıd vejiye.

Paşa tabi, din İslum o, eşken mare bırn. Hun marê yin bırnen. Yi hê pay vınerte, aw rezê cumerdu ha oja, rezê kenu z’ ha ete da, hun kuen werte, mın ıd vınen. Marê yin puerın puerı d’ bırnen. Şın çoras hew aqvê altunu, wı z’ deken de. Çoras hew heywun yin ê, wı z’ çoras hew heywun dun keynun xu. Hin çına k’ cı r’ de, Paşaw çına çın, yo çend hey heywun ız mal yin bar ken. Mexsed çına k’ cı r’ kot, ayın ız hun bar ken o cı r’ oğır ken.

Vun:

-Wullay demek bay şıma feqir ib, ez feqir biya ma raşt piya umê. Coka şıma çoras laj, ê mı z’ çoras kêna. Ma deng yobinu d’ umê.

Hun neysena, yin hin heywunu hun, wext dun ra vun:

-Ya merdimin!

Vuni:

-Ha.

Vun:

-Bıeldin! Bina ca şin.

Vun bıeldin, yi tersên vuni Paşa poşmu bı, keynu ma ra gen, se ken.

Vun:

-Birin eta.

Venên lac qıj, vênen hemın. Yen oja, vun:

-Bonin mı ra, şıma hê şin, çatraharuna çerê şew rumenin, çatraharun ıd çerê rumenin, sêr kumca k' yenı bıbı şıma oja d' runinun. Cêk munasib ina yawuna runin. Sêr merguna, sêr çatraharuna o sêr yeni ra z' şew şıma kesin runinun. Bo ez a şıma ra vuna, e şıma temi kena o şirın, şıma r' oğır ıb.

Neysena, yen yere pede yen, yere pede yen o Bıra pil vun:

-Bırêm, wulla eta ına awka serdın sêrçeşmi ya.

Raşt yın yen, yen yo merg a, vun:

-Wulla bırêm eta merga, heywunun xu ma kên mın ina merg, eta awk serdın a, ma eta nun ru.

Bıra qıj vun:

-Bırêm tı di o merık ma ra va se, ma rueninun sêr yeni ya.

Ken niken o merık ız kar yi çin wa vaj. (Bıra pil vun):

-De Paşaw, çı zun se ben. Ma heştay te merdım, kum yen se ken ma. Ma eta nun rue.

Zor dun laj qıj, nun rue. Xêm yin hê tede, herkes cêk ıd vınen, xêm xu dun purı o neysena şumê xu hun, şumê xu wên, muhibbet kên. O herkes cinê xu gen şın xêmê xu. Laj qıj vınen, laj qıj vêr xêmê xu dı vınen, vun ın merık ık ınek tarif ik ma r', muhakkak yo çi est.

Epeyi şew şına, di k' sur ser dı gına. Oniyen weta yo çik ho yeno, hê Ya Rebbi ina ses tı ra vejiyen, yen ben yaxunek eg dêwko lew yo era şın yo ezmi ra şın. Hey leminê babo! Leza bez diyen yen kalmê xu ra, hin tekeme yo. Ay zamun vêr tekeme bı. Leza bez vera şın, vun wa girmiş ma nib, girmiş ma bı de vin ma sekên, mele ez de eşkena yox bık. Laj qıj ciyat, Şêx Ehmed tı ra vun. Ciyat zaf ciyat. Vera şın niverdun bir mın xemo, wı o wı şın.

Vun:

-Eta cê şıma w'? Şıma umê eta na rue, mın yeni, merg. Merge babê şıma ya!

Girmiş yobinu bên, yobinu gên gên gên. Xuert zêdê yi zor dun yi, zor dun yi kalme dun purı. Dun purı finen, lew o zıncun yi z' tı ra ken, ken yo kınc, yo kefi o yen şın hama raqelyen.

Sêrsıway wurzên tira bên. Bıraw pil vun:

-Çınay ma wêrd, tı vatin ma eta rueninun, ha sebı?

Hayê yi çik çini ka. Wu zi nivun, nivun ık mı ina kerd. Neyse wurzên siparê xu wên, barun xu bar kên, wurzên radun şin. Ma vaj zaf yen tun yen aha şew pede yena sêr cehdu. Sêr cehdu, hot cehdê şeş cehduna vijiyen.

Bıraw pil vun:

-Eta gelun gidun yi zaf, ma emış eta vınên.

Bıra qıj vun:

-Ya bırêm, qê Allê, qê pexımbêr ma eta rueninun!

Çarnen, (Bıraw pil) vun:

-Ya bişew çına ma werd. Tı hunc wısyê ğemun xu han.

Hina nun rue. Neysena, şumê xu wên, muhibet kên, şın. Herkes cinê xu gen şın. Wu hina pawen, bıraw qıj pawen. Oniyeno k' e hina eyni kerzelat! Yo mêrık weta vejiyo, yeno k Way leminê babo! Wurzen vera şın o vun:

-La eta cê şıma wo! E eta bekçi eta ya. Şıma amê eta na rue, eta cê şıma wo!

Neyse hına xêmu ra koti duri. Nata vera şın, hina yobinu gên gên gên, ın hina zor yi ben. Şêx Ehmed hina zor yi ben. Yi z' dun purı kışen, lewun zincun yi tı ra ken, hun ken yo kêfi o şın kuen ra.

Sêrsıway wurzên, Bıra pil vun:

-Bırêm, errık tı şund ındêk va la ma rueninun, çınê ma wêrd! Tı ina dı şewuna tı viryên ma.

(Bıro qıj) vêng xu niken, nivun. Şewê hirin hina cêk ıd yo merga vejiyên. (Bıraw pil vun):

- La wulla ına merg a, heywun ma ben mırd. Ma emış eta nun rue.

(Bıraw qıj) Vun:

-E hin çinê şıma ra k' çına k' ume ma piya wen, ez gera emış rak herin!

Ca d' şın xêmê xu, kuen ra. Hin nivinen. Sêrsıway wexto k' bıra tıra ben, çı wurz! Wey leminê babo! Yo ızdıq amo, het ra het yı heştay te merdım hetre hetre d' def eşt ma. Her qorç ha sare do, tı ra beni. Bırê qıj xu no hun. Vun, de hela viner se kên.

Hivê yin kuena, şin hêt bıra ya, vuni:

-Bırêm!

Vun:

-Ha.

Vuni:

-He wurz wurz he wurz bun kerametê dınya, he wurz.

Vun:

-Nê nê e niwurzena, Kutikin mı va niva…

Hama ben pı ra, ay lewun zıncun ay wırd dêwu hun, kefi aken, vır ken oja.

Vun:

-Bunin ha! Şıma rakoti, koti cinun xu ver, bunmı ğeza kerda. Bunin ına vinerin, mı vatin nivatin şıma vatê mı nikerdin. Bo ın wird dêwu zi mı ra nibiyin şıma werdin. Bo mı lêw yin tı ra ke, bo xu'r vinerin o hama qısê bıkerin. Wulla e qarış nibena. Şıma zun, eta ma mırên, ma piya mırên, ha e kena nıkena e nişkena. Hukum mı ra wet, ın ejda hukım mı ra weto. E nişkena, şıma sekên bıkên. Bon dı şêw mı şıma xelesnay o ına şewê hirin… Mı va şıma r' pere nike, mı va. Se kên bıkên.

Wurzen şın ver sare mar lawayen, vun:

-Ya heywu, qê Allay qê pexımbêr tı çına k’ vun ma dun tı. Rahar bı ma, wext ra wext ma qediyo, ma bi weyşu, çi çin ma bu.

Vun:

-Nê kesinlikle rahar çin.

E vun:

-Tı çına wazên ma dun tı, tı ma ra vun se, rahar bı ma.

Vun:

-Cinê laj qıj şıma dun mı e rahar duna şıma o şıma cinê bıra qıj mı nidun se rahar çin.

Yi vun:

-Bıra qıj ma eftarên tı ra vaj cinê xu dun şıma! İmku çin ya mar, ya heywun.

Vun:

- Ê wulla, wexto k’ şıma cinê bırê qıj mı nida imku çin rahar şıma çin.

Wext ra wext hin qediyen, tabi mar rahar cı nidun, şin bıra qıj ır lavayên.

Vuni:

-Bırêm, bi bı cı ina cinê xu, cinê tu wazen. Bı cı ma hina kuên dınya, kumca yo ciniya rınd bi ma tı r’ wazên, hama ma şın.

Vun:

-Oğul e ğeyrêt xu niduna, mı şıma ra va şıma vatê mı nik, kesinlikle e cinê xu niduna. İsterse ma mêrd ma piya mırên.

Hiri şêw hiri ruêj oca vınên, mar rahar cı nidun. Bıra qıj oniyen gestver mırên sek hin mecburiya, hukım ız tı ra nin bıkış. Şın vun:

-Ya heywu , e vuna ğeyrêt mı mı ra meger!

Zu kuen fek, vun:

-Tı dewê çina kên ğeyret a? Qê Allay qê pexımber xu'r şu, somna tı çına wazên ma dun tı, ğeyrêt xu e nişkena bıd tı.

Vun:

-Wulla ğeyrêt tu wo, tı dun e rahar duna tı, tı nidun rahar çin.

Mêrık ben mecbur; oniyeno k! heştay ten mıren vun ma bı cı; e bı cı la e sêk, şın, cini ra lavayen, vun:

-Bi şu cini.

Vuna:

-Ya merdım tı seni mı bên dun yo mar?

Vun:

-Ê la ma sek, ma heştay tên. Ma heştay ten hetu mar ma eta yox kense… Ê la ma sek, de vıner. In ejda ni, wulla ın ejda ni ni; ın yo erim ki Alla ya eta icad kerd. Şu, tı niben niwen. kesin e zuna tı niwen, de viner ma sekên. Ez a tı dıma ya. Tı hela bi şu, de hela ma se kên!

Neysena, hard de cı. Ya z' purı lavaya, cini mecbur bi, cini guret be vêr sarê mar.

Mar va:

-Şu mın qorçun mı d' ruş o qorçun mı tepış, lıngê xu yo ına kışt ıd yo ına kışt ıd o wırd qorçun mı tepış, bo pit tepış tı er nıgın.

Ya şi, hêdi pê mıl mar id runışt, hêdi quêrç mar tepişt, mar bı berz. Yi hê temaşe kên. Mar bı berz, se metrêk qême şı. Tik qême şı o mar bı raşt. Wu o bıra qıj ho temaşe ken, vun ma vaj ın heta şır belu, ın heta şır belu, o heta şır belu. Di k' yo taraf ma vaj hêt yi yo. bı raşt şı, yo kue r' şı war, yo kue r' şı war, merık warişt.

Vun:

-Hê kopekin, -bırarun xu ra hin ezilmiş bu, vun- şıma hın kerd ık şıma cinê mı da mar.

Vuni:

-Bırêm, qê Allê qê pexımbêr bi ma şın gêrên. Ma kumca hetu k' yo ciniya rınd tı r' nivin ma kiyê nişin.

Vun:

-Sıktırın, çımun mı vera sıktırbin, bı seketin çımun mı vera. Kerxanecin! Bu mı va niva şıma vatê mı nikerd. Bo mêrık ma temi z’ kêrd, mı va niva tı vatê ma nike o şıma hama amê va. Sıktırbin çımun mı vera, biseqetin ni şıma zun e se kena şıma!

Lac o bıra oja yewbinu kışên, Bıra z’ şın wı z’ şın. Ço nişken paştê yi ruen. Neysena, yin hin cinê xu guret şi het kiyi ya.

Mêrık di k’ mar kum yo tarafa şı, warişt pera. Yi şin kiyê, şin kiyê, bayê oniyen, Paşa oniyen, maşallah puerin cinê xu harda, lac qıj tede çin.

Vun:

-Lac mı, qayi lac mı qıc ho ça?

Vuni:

- Bawo, qal meq ma cêk ıd şew pede ame, ma na rue, hêdi cınawur ame ma vera. Bırê ma berd, ma pera nidi, yo ses gına purı ma farkına nibi. Sêrsıway ma warişt oniyê hernê cınawur a, cınawur şew na hawa berd, ma sek nata şi ma sêk.

Baye z’ vun de raşta, yi hin oja hê oniyen dolun xu.

Neysena mêrık gêreno gêreno aw rêçik şunê vineno. Şıma kum di nidu!… Tı hin dı aşmi, hiri aşmi, çar aşmi kot dınya ho geren, ho gêren.

Ruejêk ina ho runişte sêr yo kue ya, ho runişte oniyen bın yo duzlıx de yo bina ho oja ya, tek bina ya dik. Yo merdım ame şı vêr aya bina bı vin. Vun wulla ez hê ına bina ca k’ ecaba ına bina ına yo tek merdım, ına bina têna ha zerê ına duzlıx da.

Wurzen şın, wurzen şın vêr aya bina, het ra het bina gêren ber çin. Tı vun de yo minare ya. Bina o ber tê çin, ni pencera ha tede ya ni ber ha tede! Vun, o mêrık ame eta bı vin, ber ına bina d’ çin ık o çı qêde ra ın mêrık şı ça? La vêr aya bina ra dur ız nikot. Xu nivun ber ho tede yayli w’; haben şın zerê dês, dês ra yen tever, haben, hina ber şın zerê dês. Ber belı nikon.

Aya bina pawen, vun ez he bıpaw ın merdım ame şı ına bina de çıxa yen tever, çıxa şın zere. o neysena, di k’ pawıt pawıt sêrsıway ber abı, ber yaylı abı şı zerê diyês, merık ame tever, vun way lemi babo! Tı ra icab ken o şın. Yo qafes oja d’ di, şı kot zerê aya qafes, fıra şı fıra şı, va wullahi ın ıno, ın ejda ın ıb. In dêmek peri yo! ın hela yo ben mar, ben teyr yo

bilmem çına! Ez ına bina he takat bık. In şın, co k' di ber abı şı zerê diyês yaylı, abı şı zere. Şın vêr aye o qarşi d' guşdari ken, guşdari ken ık eg sês cinê yi ho yen. Eg ha lavayena, ha lavayena. Düşmüş ben ben ben, nizun ha se bena; yalnız ses ho yen cı, vinen teq ra, ina fêk xu cunen o teq, ber ır teq erım ho diyes ıd.

Vun:

-Ya merdım, tı kuma ya? Ciniya, tı cumerda.

Vun:

-Ses yen, ber ın bunı d' çinuk, ez yo qulêkê Alla ya.

Vun:

-Tı kuma tı neyin neysiya? Tı ciniya, tı cumerda.

Vun:

-İna yo ses ho yen tever.

Vun:

-Hela vaj tı kum? Tı tı kum. Tı hela he vaj, ez nata vuna tı ra.

Vun:

-Ez Şêx Ehmed a, Şêx Ehmed, Şêx Ehmed a ez laj fılu Paşa ya.

Wexto k' wu ina vun, zuna miyêrde yê w', vuna:

-Ez cinê ti ya.

Vun:

-Tı cinê mına, ê pek ın mêrık, ın mar ık, ın ejda k' tı harda ın kum, neyin nesi w?

Vuna:

-Şêx Ehmed, mı ra inu mek Allay ra inu bık! Ma bi way bırê, ma bi way bırê! Dêst yi mı nişu, çik sêr zerê xu meya. Yalanız yo dêrd yi estu, numê tı eşnawutu, tı dê hardış pê o dêrd xu han ca. Wu nişken o gure bıku, pê tı o dêrd xu han ca, wu zun ık tı yi dıma yên. Vıner, ıkê

vıner, wu ame e tı ra vuna, tı gen zere. Cêk ıd vın, hiç yo şupe zerê xu monc; ez wayê yi ya, ez kerda wayê xu.

O şın şın cêk ıd xu tamernen, di k' teyr ame da zerê qafesi r' mêrık vejiya, hunca şı ber ake, şı zere. Wext wu şı zere, wu dıma vazden şın vêr ay bêr, vêr ay teq guşdari ken.

Wu şı zere, yê va:

-Bırêm pa bên rehet, bırêm wula Şêx Ehmed ume, tı zun!

Vun:

-Seni.

Vuna:

-Wulla amo tı di, amo vêr têq bêr ra vena mı, o ho tevera. Eg tı rahar dun cı, tı gên zere biger zere, tı nigên wula ho tevera.

Ca d' şın, ber aken, venen, vun:

-Tı he ça dê Şêx Ehmed? Bi zere.

Wu oja ben eşkera, şın neyse gen, şın zere.

Vun:

-Şêx Ehmed.

Vun:

-Ha

Vun:

-Mı yo dêrd mı esto, ay ra mı cinê tı harda. Cinê tı wayê mın a, mı tı hardi k' tı o gurê mı rahara bêr.

Vun:

-Pek gurê tı çına w'?

Vun:

-Dêst mı ser ra dest çin, tı vaj dınya d' mêrık ık bıeşk mı çin, dınya d' ez a. Ez bena ejda, ez hela yo bena dêw, hela yonê z' bena çına. Yalnız ın merdım, e nişkena pê, yo kalmo zehirli ho tede, kalmo zehirli ho tede. O kalmo zehirli wexto k' tadon merdım, zehir kuen merdım, merdım yox ben. O kalme ra e nişkena pê. Tı kalmê ay merdım mı r' hard e cinê tı duna tı, tı gên şın, wulla dadi wayê mın a, o wulla o kalme tı nihard mı r', ez cını niduna tı, de hin tı zun lela.

Vun:

-Emmo yemmo! Tı, qoca ın qede ra yo hukm ho tıdo, tı nişk pê eza feqir se kena!

Vun:

-Pê dek mela tı biya, quweta mumki çin. Quweta e nişkena. Wulla tı o kalme hard e cini duna tı, tı o kalme nihard cini tı'r çina.

Hivê xu merık weken wurzen. Şêx Ehmed tı, kuen dınya gêren gêren geren… Şêx Ehmed ız keramatlı w'. Oja oniyen ne, Xoca Xızır cêk ıd raşt yi şın, xu erzen bın yo fekê, raşt şın, di k' yo xuert ame. Vun:

-Va xuerto, tı kum heta şın?

Vun:

-Baba kal yo dêrd mı est, ez kota dınya.

Vun:

-Qê dêrd tı çına w'?

Vun:

-Dêrd mı ınu k' yo gure mı sare d' amo. Yo kalmo zehirli fılu merdım do, numarê ber yi do mı o ez ha gêrena. Ez ca kir de ez eşkena o kalmı zehirli biyar, nişkena o kalmı biyar yo mêrık duşmı biw vun tı gera ay kalmi mı r' biyar.

Vun:

-Şêx Ehmed!

Vun:

-Ha.

Vun:

-De bon mı ra, -de Xoca Xızır heyrun yi, tı ra vun- tı şu, wı tabi vêr yi tad tı se, tı vêşên tı yox bên. Wexto k' tı bi nizdi ez ha tı pêda, meters.

Xoca Xızır pê d' vejiyen, paşt dun cı, hin ho pê paştê yi do. Vun eza tı peda meters, vun wu k' şı, tı k' şi tı ca kerd şu vêr ay merdım, vun wu wexto k' sêre kalmı derg ken tı, tı vaj ma kê Mehmedu sêre kalmi qawul nikên. Ma wazên ık tı kalmi erımê ma destan, qevz yi tad ma, sêre kalmi ma metad.

(Xoca Xızır) vun:

- Eza tı peda, eza pê paştê tı da, hêt taraf Allay ra, yi yo erım kena, basınax kena. Wı hin sêre kalmi derg niken tı, wı dım yi tadun tı, seni k' dım yi tada tı, tı o qevzê yi tepiş, kaşık o kalmê ra vej; tı qab ra vet zehir verdiyen, yi yox ken. Tı kalmê xu gên yên.

Eee, Xoca Xızır pê yi ho gure ken, gure yi niw. O şın şın şın, gerên gerên gerên numarê bêr yi ca ken o şın vêr bêr. Neysena, ma vaj dun ber ır, mêrık yen tever o vun:

-Tı xer amê.

Yun sêre kalmi tadun, derg ken cı Xoca Xızır gure yi w', gure yi ni w'.

Vun:

-Tı cumêrd qavzê yi tad ma.

Xoca Xızır kuen qelb yi, kuen qelb yi. Mêrık sêre kalmi tanidun cı, dım qavzê yi tadun ay xuêrt. Xuert ben purı kaş ken o sêre yi tadun cı, wı yox ben, zehir verdiyen cı, yı yox ken, kalmê xu gen hayde! Xoca Xızır pê d' vejiyen paştê yi ra, oja gen yen wı hin yen. Di k' ruejêk, serrêk, çend aşmi yen resen oja. Yen resen oja, şın eh oniyen kalme raşta hard, kalme hard, vun:

-Tı hard.

Vun:

-Mı hard.

Vun:

-Tamum.

Cı r' oja runen u vun:

-Dadi way mın a cinê tı. Bun tı ra pers, wulla mı kerda wayê axreti. Bo mı seme ın kalmê tı hard eşt eta ki kalme mı r' biyar. Mı zuna, taraf Allay ra mı r' yo mujdunêk umê ki wı ın kalmê niar tı nieşken kalme tı ra big. O dınya dı z' ço nieşken mı, e nieşkena yi. Ay ra mı tı hard.

O cinê yi teslim yi ken, temi ken, vun:

-Tı hê şini, tı çına k' di qarış nikuên, cinê xu big direk kiyê, bo tı çına di qarış nikuên ha! Cinê xu big dirêk kiyê.

O cinê xu gen, hayo ma vaj zaf şın tun şın de hin payê şi de hin heywunu wenişтê. Şını k' eg yo merdım ho dara gıredayê o ho qêren, best yo dar a, gıredo pê kındır o xu r' lavayen, qêren wext çim gınen Şêx Ehmêd. Vun:

-Ya merdım qê Allay qê pexembêr tı bir mı verad.

Vun:

-Wulla e şir ın verad.

Cini vuna:

-Ay mêrık ma temi kêrd, veramed had ma şı.

Vuna nivuna, vun:

-Nê wulla, ez bızun se bena ez şına guneka vereduna.

Ehmeq vinen nivinen ar niken. Wexto k' şın, akerdış yid xu nivun wı z' yo dêwiko. Senı k' veredun wı hama ben ay xuert, oniyen yo ciniya maşallah tı vun aşmê roja ca d' yi gen besten aya dar a, o cini gen ha yo. Qêren qêren "mı tı r' hol kerd, mı tı veredaya, mı gıremed." Qewêt yi tı ra niresen wı dêwêko ğıdar, hêdi ca d' yen darbır wı gıredun o cinê yi gen hayde. Bermen "mı qey ina kerd xu, cini bermena, qêrena, lavayena, cini veredun o neysena, vun merık ho dara lavayen. Berd cini berd lavayen. La yo ruej, dı ruêj, hiri ruêj yo mêrık se yi raşt

yi yen hin se keno şın mêrık ho bermen lavayen… O mêrık şın, şın, yi veredun, yi nun ru, veredun.

Vun:

-Kum tı gıreda?

Vun:

-Hal made ına, yo merdım gıredayeb, ez ameya goek akena cı r’ hol kena, hedi e gıredaya, cinê mı guret şı.

Vun:

-Qê tı ak.

Vun:

-Êla ez sêk berma, lavaya, mı çı zuna k’ o qede ken.

Bu weyşu o qede rueh tı ra mend, gınen er o. Tı r’ vaj yo mude erd munen, warzen çıxe de ra bul xu resnen cêk ıd yo çik, yo kiyê xu r’ bınê nu çi gen wen, mılet duna cı, wen o di k’ wexto k’ best ho gen kum heta şın. Hına kuen dınya, kuen dınya, gereno, gereno, gereno…

Are de şına yo aşmêk, dı aşmi. Cêk ıd hunc hina sêr yo kuya runişte, di k’ yo merdım ame şı, di k’ yo duzlıx ware wo, dar çina lem çina çik çin. O di k’ ına duz meydun ıd rabiyo; ına duz meydun o, çik oja çin o. O di k’ rabiya halla halla o merdım yi nidi kum heta şı o merdım oja şı ça? Erd aşêqiya purı şı war.

Wurzen wurzen şın epeyi dur şın şın eg oniyeno k’ yo texta xış eg ha ronayeya o düşmüş ben, vun wulla ın kum est ına text naya hawa şu bın eta erd. E gurê yi çoras tenê se ten merdim bir aya text hawa nikuena. Dormalê text gêren text xışn a, ta yo qul sernaye ya, vun neysena vınert, vun e sêk Ya Rebbi! Ez hê ına text bıpaw, ez xu bınim ın kum est şiw bın ına text.

Neysena, şı xu tamarna, vınert, pawıt bir, sersıway di k’ o rojêk o roj bin, di k’ o merık cuard text na hawa o ina kışta tada ına tı ra vejiya tever şı, textê xu hina na sêr o şı. Wexto k’ yı text na ser şı, yı vazda sêr aya text kıştê aya text, oja ra, kıştê text ra wena zere.

Vun:

- Wullahi ın kum est cinê mı harda eta, bın ına text ıd şıma kum êst kum çin?

Qêra kıştê text ra, di k' sot ına yen. Oja ra vêng yi eşnawut zuna kum o.

Vun:

-Oja ra sıktırıp şu, oja ra sıktırıp şu şu, meven mı ez filunkesa meven mı sıktırıp oja ra bıseqet şu. Mı tı ra va se, mêrık ma temi kêrd. O tı wurz ına qezlat bıyar mı ser o tı hama yên venên mı! Oja ra sıktırıp, sıktırıp! Tı hin mı nivinên.

Wu berma qera, berma qera. Vun:

-Ya hurma, mı dêst xu ra kerda xu! Qê Allay qê pexembêr hun mı nino, kesinlikle ez eta çi duna xu r' kışena. İmku çin, e tı sêr nikuena. Mı dêst xu ra kerda xu ya hurma, mı çı zuna ina ben mı.

Vuna:

-Mı tı ra va niva qarış mek, tı ina ke mı, ın çiko xınziro e mare kerda mare. Hin tı mı ra vun se, de'wê tı qediyaya.

Vun:

-Wa hotay mêrde tı biger e tı sêr nikuena, mumku ra xaric a, kesinlikle tı gerek xu piya vêrd, e tı ser nikuena.

Vuna:

-Tı nişkên ın nişkên, tı nişkên ın, tı sekên hade tı sekên.

Vun:

-He tı ra vaj gun yi ho kumca do gun yi!

O wı hin tabi şın oniyen wı yen, wı xu dun kışt, wı yen, wı yen şın text xu dun kışt, şın zere. In hina vazden sêr aya text guştari ken.

Vuna:

-Ya merdım! Miyêrde mı.

Vun:

-Ha.

Vuna:

-Tı ez harda keya zerê ın xıravê, ına binaya xıravê, hewê mı nina, roşt dınya mı ra nêasiyen e biya delı. In gun tı ho ça kumca do mı ra vaj e xu r' bıyar pê hewê xu bıyar. Hewê xu şew o ruej biya. E eta d' biya delı delı, tı e kerda delı. E gerek hewê mı nina, ın gun tı ho çına do, e biyar xu r' pê hewê xu biyar.

Vun:

- Gun mı ho o kueni ma do, o kueni ma biya pê kay ken o hewê tı yeno.

Wı şı, o fena hard kueni çıs kay ken, (ma derg nıq eee kılm cebırn). Va e nizuna ho gezê ma do. Gez ız hard boş ıb.

Vuna:

-Mı mêxapin, raşt mı ra vaj, tı raşt mı ra vun vaj tı nivun tı şi ez xu kışena, kesin e xu kışena.

Vun:

-Qelpê muhaqaq çê buyê ay do pedê tı r'; qê çê buyê ay amo tı. Tı çı gı wena, wı çı gı wen. Gun mı hire hey karm, hire hey karm. Hê zerê qutı ya melhem dê. Qutıya melhêm hê zerê mılçık de, mılçık ha zerê zeranc da, zeranc ha zerê argueş da, argueş ha zerê munga buer da. Munga ya buer ız ha adê denızun da. O tı çı gı wena, wı çı gı wen hadê.

Vun:

-Va muhaqeq çe buye aya ame tı aha de hade şu gun mı biya tı çıs gun mı hana.

Huma Teala finen qelb yi rınd Alay ri ına qal nivun. Huma Teala tadun, vun ayık ın qede ra heqeret kerd, finen qelb yi.

Vun:

-Vaj mele qeniye ın kutık wa yox ıb. Ala Teala ina ken yun gure yin niw, vun neysena.

Vun:

-Va hayd tı çı gı wena, wı çı gı wen?

Vun veng ho şın yi, yi guêş xu nayo aya text ser ho gueştari ken.

Vun:

-Wa hero tı mı r' vaj.

Warişt, kot dınya, şı xu r' yo tekeme guret tekeme (ay mehel tıfing ma ike çıxede tıfing o zamu tekeme tıfing yin ib). Neyse şı yo tekeme guret o gera. Va fılu ca adê denizun d…' Gêra gêra gêra, şı adê denizun ca kerd. Ina z' tı ra va ha adê denizun d' ha zerê gemi do. Vun va ruej Cuma yena fılu yeni ho fılu cado yena yeni ra awk wena, aya z' yera. Vun veng ho şın cı şın şın oja pawen o yeni ca ken, taraf Allay ra ca ke, şın ver aya yeni vınen (de merselaya). Ruej Cuma dı, ruej yı şın.

Di k' min deniz abır ya, yo munga tı ra vejiya. Munga ya buer, weta çar gum yena, ame bi nizdiye yeni buyê yi da pede seni k' buye yi da pede, hina munga pêser şi. Şi adê denizu, hina şi deniz heşt ruej qediyen. Heşt ruejun hê yena awk wena, heşt ruej oja vınen.

O ruej hına munga yena (ma derg nik) dı hew yena buyê yi duna pede şına, hewê hirin hin bena teyşun damiş nibena, xu ğıj kena yena, xu ğıj kena yeni wı nun pa. Seni k' tıfing nunpa yê raqelnen. Şın ya şeqnen, argueş peron, nun argueşa, argueş ız finen (ma vaj de merselaya) zeranc perena ye z' kışen, reseno mılçık hun ya şeqnen honiyen raşte qutı ha te de ya aken hire hey karm hê tedê. Yo karm gen pelexnen o dı hey hina zerê qut ıd verden hina peser, wext o karm pelexnen quwet yi ben sıst ku ya, o şın gêren qay ken di k' quwet yi bınê bı sıst hewax.

Vun:

-Mı n. astê merdun xu, ın çê nişur oja çik nik.

Huma Tealê ina kerd, Huma Tealê fino qelb yi. Warişt saqête xu ra cinê ra va, wexto k' ame pêser agêren di k' quwet yi bınÊ bı sıst pêser ageren va:

-Çê o raşta çê nişur gun mı niger!

Wı z' hin yen ver kerra demek quwet hin ben sıst, hin wı resen oja wı z' resen oja. Di k' eh ho yen, çım gınen yi, vun hewax hewax! Hin zun, vun n… daykê mı, Alla wekil şı karm mı hard.

Ame vêr têxt, wırd piya amê yaxın text, nizdi ra nışun, dur vınert.

Vun:

-Qê Allay Şêx Ehmed qê pexembêr, tı ay karmun mı bı mı, o cinê tı teslim tı kena.

Vun:

-De tı aya text bıd kışt. Bun mı ra, yo karm pelexna hama dı hey mendê, tı aya text bıd kışt e karmun tı duna tı.

Bı purı aya text da kışt, seatêk yi text da kışt. Yi wırd karmi pelexnê, tap gına erd, wu z' ca gınen er hêdi xu qul ra dewerdun war, Şınu k' eg cini ha zere da, tı ri vaj maşallah bın erd bina ya. E tı ri vaj çına te de çını ku, o ha oja. Seni k' çım gına cı hê Şêx Tayır. Vırad şi pıra piya lew kot yobinu.

Vun:

-Wulla mı n… dıkê yi, mı wı kışt.

Seni ye zuna wexto k' ame zere ye hın zuna k' veng şu cı, demek şu karm hard pelexnê coka ni aya text nişkeyın bıd kışt.

O ca d' hama hin cinê cı vuna:

-Bun mı ra, e marê z' kerda. E de hın tı zun, tı mı ben ız ber o tı mı nibên iz mı meber.

Vun:

-Tı hotay he cumerd bı guretın, ez tı ser kuena? Herê e tı sêr olur mı tı marê kerda marê kerda.

Cinê xu guret, ame kiyê. Bay yi oniya tı ra, vejiya ume. Vun:

-Lajêm! Cınawuru tı bêrd?

Laj vun:

-Hal madê bırarun mı ina.

3. ĞELA RABENA

Ğela rabena ğela, o yo merık o hiri hey lac yi ben.

Laj vun:

-La bavo ma sek ma ges ver mıren, ma seken?

Vun:

-Lawem de yo hêr ma est bıgên xu r' bıgerin, kumca şıma çê yo zengin di hın bık şıma çê çık tı ra bıgerin. Çê ğelêk ben yahut çına k' bı, biyarin mele ma xu r' pe idare xu bık.

Laj pil wurzen yo heywun her gen gêren, gêren gêren raşt yo merdım yen o şın.

Vun:

-Ya merdım! Tı çı hê geren?

Vun:

-Ya wullay ma veyşun i, qıj ma puer veyşun i, ez umeya gêrena kumca çê yo merık ğelê yi bı yahut çê çık bıd ma, ma ber pê xu r' idare xu viner.

Vun:

-De emış kê ma d' vıner. Yo şêrt mı est, tı o şert mı hard ca ez bar ğeli tı r' dekena, tı sêrsıway gên şın o tı şêrt mı ca nihardse wullay ez sarê tı duna purı kesinlikle! De tı zun.

Ê de ğela ya, veyşune ya. Ya wullay vun ez vıner, de eg şêrt yi mı hard ca xu ra hard ca, mı ca nihard sarê mı wı dun purı, seken va bık. Neyse aya şew ben mısafır yi, şın yo têyşt merci hun pojen, ken pır yo teyşt.

Vun:

-Bun mı ra tı ın teyşt merci werd o tı emış tever nişise, sêrsıway bar ğeli tı dekena, tı gen şın. O wullay tı şi tever ez katê tı duna purı. Tı gerek tever nişir, ın teyşt merci tı gerek bur, tı tever iz nişir.

Lajek düşmüş ben, teyşt merci qediyen mümkün a. Weno weno weno hiviyê yi kuena nişken bıqedn. Yi z' dêrd yi aya qala k' sarê yi purıd. Vun o qêde ra qenı k' sarêyi purıd. O hêdi mêrık nişken bur, sarê yi gen dun purı.

Bıra bin oniyen bıra niame, wı z’ eyni qezlat dıma şın. Wı z’ şın wı z’ raşt ay merdım şıno aya qezlat an ser, sarê yi z’ dun purı. Munen laj qıj, laj qıj wurzen gêren gêren gêren, şın wı z’ raşt ay mêrık şın.

Vun:

-Ya merdım bun mı ra şêrt mı est, tı şêrt mı hard ca ez bar ğeli tı dekena, tı şêrt mı ca nihard se kesinlikla ez sarê tı duna purı.

Vun:

-Tamum.

Hun têyşt merci hun pojen, nun vêr mêrık. Wen wen wen, hın seken hela yo vınen hela yo wen qedinen o qedinen wullay.

Vun:

-Pravo tı werd, de eg tı emış tever ız nişirse hol.

Vun takıl tı Alla. Neysena kuen ra, e de ımkun a teyşt merci werd tever nişir, seken Ya Rabbi! E ber ho racaye tabi, wı z’ rakot xu ra şiyo. Şın bın pıxeri adun o heşa tede vejiyen tever, tever nişin, hani vun ez tever nişir. Ken zerê pıxeri wel dun ser, neyse yen hel vınen oniyen nê ımku çin. Rêxe yi yena şın ken zerê cizmun yi nihayet bınena vınen ken qurre yi, qurre yi z’ oja nun rue, hın tever nişin, tever nişin ken mesin ız wel hesıl tever nişin.

Wı sêrsıway wurzen.

Vun:

-Bo e çê şiya tever?

Vun:

-Wulla tı tever nişi, aferem! E bar ğelê tı dekena.

Hun bar ğelê yi deken de, çımak söz do cı, cı r’ wenen hêr bınê dıma ramunen o vun:

-Ya merdım.

Vun:

-Ha.

Vun:

-De vıner wullay mı goçinê xu vira kerd, vın ez şir goçinê xu bıgêr.

Hama nihayet ageren yen oja kiye, kiye ra hina şın hêr xu gen şın.

Ciniyê yi bena, veywê yi bena.

Vuna:

-O çıno tı o reke het ma ya, kum tı ra va tı ay rek het ma ya.

Vun:

-Qayi?

Vuna:

-Hal ma de ina.

Vun:

-Ay mı zere astun merde şıma ra ko!

Vun:

-Dê aya qurê mı biyarên, qurê mı.

Seni k’ qur han cor nun xu ser rêx nar wer yi şına. Herê vun mı zere aste bay tı o yi piyara ko.

Vun:

-Hela ay cizmun mı bı d’.

Cizmu ken pay tabi kerd pır rêx, ay ız eyni qezlat nihayet.

Vun:

-Mêsin biyarin ez pê destun xu buş.

Mesin bên êynısi dekerda nihayet o qede ra.

Merık, vun:

-Adır wekên.

Hetuk adır wekên hetuk xu şuen, mêrıki bar ğeli gırot o şu.

4. WASİYÊ BABİ U HİRİ LAC

Yo baye u hiri hey lac xu bên. Bayê lacun ır wasi ken.

Vun:

-Lac mı, bon mı ra! Ez merdase pê ın bun ma aya gem meşin, duwar te meberin. Duwar meberin aya gem; ına döş ir şıma qême nişir.

Yo gem ha ri wêr da, vun duwar mın aya gem meberin.

Vuni:

-E bawo.

Zamunık şın baye mırön. Baye mırön o lac yo pil liya, vun ın bay mı ina vatin de ez duwar eta r' bêr diyar, ın çı ho oja do k' eg bay mı vun duwar oja meberin. O duwar gen şın, duwar gen şın.

Neysena vejiyon lewe, şın ri wêr gem ha oja ya maşallah. Mın aya gem dı yo yega ha oja merga, merga, merg yena çaqê. Duwar xu ken muyın o sêr merga 'z çeşme est. O şın oja sêr aya çeşmi ya ruşon, nun xu aken nun xu wen. Wexto ina ho vınerte di k' yo sur serdı gına, weta yo merık vejiya, diyew! Weta vejiya, hey lemi babo! İna weta xofli ho yen.

Vun:

-Ya Merdım! Oja cê mıno, tı duwar kue de, efendime tı te oja runişt. Kum tı ra va tı ay heywunu biyar oja. Oja cê mın cê mın, oja ço niftaron bir cê mı, tı pê çı cesareta amê oja mın aya merg.

Vun:

-Liya mı nizuno, de mı çı zuna. Ez xu r' şune biya, duwar hard eta, mı nizuno cê tı wo. Mı z' kerd eta.

Vun, hadê; yi wo duwara şun xu ra ver. Şun xu ra ver, diyew hin ben ben memlıkêt xu, ben ken zerê yo bun, ben ken zere yo bun. Tabi hin wı ben zere, bêr demiri dun purı, tever merık oniyen hin mumku çinuk. Tever nieşken şir, se ken Ya Rabbi!

Vun:

-Şu ma r' yo heywun biya sare bırn ma wên.

Şın yo heywun an sare bırnen, şiş ken pa pê erzen adır ver, aya heywun wen qedinen. O bınê vınen, yi z' ken şişa. Vun wa duwar mı r' bumın efendime söyle hin ez yo yo hew wena.

Bırê bin oniyenı k' bıra bin niame, vuni hala hala ın bırê mı sebı? Vuni bay mı vatin ın bırê mı çê yo be sebı, bıro miyonin wurzen şın, wı z' (ma derg nik) wurzen wı z' şın oja, o diyew yen yi z' ben, yi z' ben ğedir ken.

Bıro qıj vun ın dehey bırê mı şi niamê, acewa e şir nişir, şir nişir, ez şir… Beke çına k' est ay bırê bêrd, ez şir mı z' ben. E hina z' de dehey bırê mı şi se bı wa mı z' ber, ez hê şir. Wı z' hina şın, wı z' heywunu gen şın mın aya gem eyni qezlat di, di k' diyew weta vejiya ume.

Vun:

-Hey ya merdım! Şıma çı heywunu gên yên? Eta cê mın o, ço nieftun bir eta, şıma heywun ard cê mı!

Yi z' şun xu ver, ben ben neysena ben duwar ken zerê gumi o mêrıki ben. Neysena oja, yo heywun han hunc ken şişa wen o ben xint, ben xint ın rakuen. Aya yo şişa dılengez, yo şişa dılengez hun serê yi ken bın adıra o hin şın raqêldiyon

Vun, wa aya şiş sur bu, ez wurz -tı z' şu oja raqêld-, aya şiş wırd çımun yi yan, ez korik, o hin oja ra pê tabi ez yi z' kena şişa wena.

Merık çı uncen xu o merık war duwar, çı uncen xu vınen, vınen oniyen aya şiş bi sur, eg yı xıri naya hun ser xıri naya hun ser xu ya şu. Bız werda bıyo xint, yewaş wurzen wı, ina ho kotê aya şiş gen nun çımun yi ser, wırd desa kuen ser, wırd çımun yi z' vejen. Vazden şın mın duwar, e de bêr demirin ho pana yê, yo kerra kerra çores ten zi naya pê bêr ir, çoras ten ra cêr aya kerra nieşkên bıd kışt. O şın mın duwar.

Wı (diyew) seni k' çım yi vejiyên, erziyen xu ser, erziyen de wırd çım teqê! Eta erziyen cı oja erziyen cı, wı ken muyın duwara, şın muyın duwar. wı şın bın ına bız sexnen, wı xu ken mın ına bıza bin ra, şın aya bız wı xu ken bın aya bıza bin. Aya şew zerê ay gumı d', zun ık nieşken şir tever çarnen niçarnen nişken yi tepişn, de wı çım yı kuar, kumak wı şı bın aya bız, wı xu ken bın aya bıza bin ra, o qedê hetu sersıway.

Vun:

- Hero, de sersıway belı bena tı k' şir kumca, eg mı bêr duwar ana duwar şı tever, tı hin cê xu vin şu, wulla tı n… dıkê mı, gurê mı do cı.

Sersıway aya düşmüş ben, sêk Ya Rabbi! Han yo kavır -tabi meşnê hê muyındê- hun yo kaır aya şew sare bırnen, poste ken, zerê ay gumı d' poste ser ken, hun o postê yi tabi uncen xu. Postê ay meşni pê ra dun paştê xu, katê yi z' hun ser katê xu, qedê ema ay lıngun yi z' gen lıngun xu d' gıredun, postê yi gen gıredun o hin vınen.

(Diyew) Sêrsıway yo lıngê xu erzen aya çarber yo erzen aya çarber, bêr duwar radon. Vun, wa duwar şir tever, mela e yi tepiş.

O, yo yo bız bın faqun yı ra şına wı des ken ına sexnen hama, yo yo bız sexnen ken tever, yo yo bız sexnen ken tever, demek o qedê ra wı z' vıneno çend hey heywunı k' hêt pê ya munên xu ken bın faqun yi ra, senık xu ken bın faqun yi ra dê vun dê kavır, dest xu şun paştê yi ın kavır, nime ra pê ferkına ben ık oniyen werın ser paşteyi hin zunık wı wo, wı fırt kuen tever xelisyen.

Vun:

-Ay hero, tı n… dıkê mı, tı di. Alla wekil ın ayni wı bı, postê kavır unt xu!

Oja d' ca teqen, gınen erd; zaten biyo kuar ız, teqen. O merık kuen tever, dun purı yen, bırê xu ra şi.

5. ŞAH İSMAİL

Cêk bı nıbı, yo Padişah bı. Gayet makbul, insancıl, durust yo Padişah ıb, ama ne fayda wucax qor ıb. Yo ruej şın seyd, weta yen vêr yo yenı d' ruşen, desmaj gen, nımaj ken. Düşmuş ben o vun Ya Rabbi mal mülk mı est, varlıx mı est o ez wucax kor a, çodê mı çin, ez sebena. Oniyen yo kal vejiya ume yo sel ha te ya selê yı z' say ha tê.

-Selam aleyk

-Aleykime selam.

-Ya merdım tı çı ina düşmuş bên se biyo, çı qumi yo?

-Ya wulla, ez Padişah yo merdıma, ez wucax qora ço de mı çin. Eza düşmuş bena ın mal mılk mı kum ir munen.

Vun:

-Sıkınti niya.

Selê xu ra gen, vejen, yo say dun cı. Vun:

-Hu ina say ber, nimo yo tı bu, nimo yo wa cinê tı bur. Alla Teala yo olat dun şıma; yalnız şart şıma numê yi nun pa Şah İsmail.

Hına vun u ben vin şın, ğeybiyen şın. Padişah ız yen kiyê, tabi cemat gırun, mılet yena nat weta sohbet xıwerdayış kên. Wêxt hunu yen, şın xu şelnen aha say kuena war bın munde yi ra, say kuena war, cinê yi vuna:

-Aha, bun tı say gurot tı pê cinu xapinên tı pê keynu xapinen!

Vun:

-Cini tı iyi ki va, hal meselê yo extiyar ina ya.

Hun ına say gen muyun d' ken dıcê, nimo yo wı wen, nimo yo ya wena. Gel zaman git zaman, derken cinek niweşê pizi vejiyena. Cı r' yo laj ben, numê yi nun pa Şah İsmail. Şah İsmail aya ki bı cin gibi yo hul. Bayağı yo zamun ser şın, ben hiriyes çaryes serre; emır yı ben, hin ben aqıl. Dengê yi yen yo ca, qol quwêt yi yen yo ca. Bay yi han anahtaru dun cı, vun lawo hu ın şeş hey anahtaru, şeş hey bêr. Şu tı ra bıgêr, serbest bıgêr, tabi saray Padişahı, o yo hew anahtar cı nidun. Wı şın ay beru ra gêren, e tabi kum yo ber aken altın ha te, kum zümrüt

ha te, kum yaqut ha te, kum inci ha te. Welhasıl cı r’ ben meraq. In bêr hotın, çıta ra qey ın anahtar mı nida? Yo ruej pawen, şın eh ha rakoto. Wulla yawaş şın cêb yi ra anahtar vejen, şın ber aken, şın zerre çik çin. Şın zerrê wadi ina pê ser awır dun sêr bêr ra oniyen ela yo fotoraf kêna ha ser o. Ya Rabbi! Dı çımu diya nidiya. O qadar mükemmel yo kêna ya! Nerdeyse ğemiyen, ber qefelnen şın tewer, şın day xu ra vun:

-Dayê aya çı filima fotorafo yo hew ha zerrê wadi do, sêr bêr ra, fotoraf aya kêna. Aya kum a neyin nesi ya?

Vuna:

-Wula lawo, aya şu bayi xu ra vaj.

Aya e vuna qe numê ya Gülperi ya. Bayi yi pê hesiyen tabi, vun izinsiz anahtar gırot, bınê cigriyen tı ra o vun:

-Qe tı ina ku?

Vun:

-Wulay mı r’ bı meraq, ez şiya oniyeya cı, fotoraf yo kêna oja d' ıb. Aya çıta ya, neyin nesiya tı gera mı ra vaj.

Vun:

- Wulay aya Gülperi ya. Mı nimo yo mal xu do, mı hama zor o fotoraf ya elde ku, hard oja aleqno.

E tabi Şah İsmail ergenlik çağı xu do, hin hotyes heştyes serro. Vun:

- Wulay ez şına, ez şına Gülperi huna, emo yemo.

Vun:

-Mı nimo yo mal xu do, hama zor fotoraf ya gurot! Tı vun ez şına ya huna!

Vun:

- Wulay ez nişir ya niharse ez damış nibena.

Bay yi izin nidun. Yo mude sera munen, oniyen bı zeif, pera k’ düşünmüş ben. Neyse, vun:

-Şu tı şi şu.

Şah İsmail tı zi ca d' wurzen, kalmê xu gen, astor xu gen, zexirê xu ken de, aqıwe xu ken pır, wenişen cı. Salli Ala Muhammed, Ya Allah! Bayağı cehde şın, hiri ruêj, hiri şêw şın sêr yo yenı. Resen cı, oja isrehet ken. Ha nu wen, oniyen hiri tên merdım vejiyê umê. Yi z' umê kıştê yi sofre na rue, sofrê xu na rue, yın iz başle nu ke. Şah İsmail va:

- Buyrun, şıma çı kesi, neyin nesi? Buyrun, biyên ma xu r' piya sofrê xu piya wên.

Yin va:

-Ma hiri tên, tı yo tên. Tı buyrun, tı bi sofrê ma.

Şah İsmail wurışt, şı sofre yin. Şı sofrê yin, nun xu werd, sohbet kerd.

-Va şıma kum ê, şıma neyin nesi?

Ay yo va:

-Ez melêk erdun a, erdu ser çıta bıbse ez zuna.

Ay yo va:

-Ez melêk ezminun a, ezminuna çıta bıb ez zuna.

Ay yo z' va:

-Ez melêk behrun a. De vaj, tı kume?

Vun:

-Wullay, ez Şah İsmaila, laj filun Paşa ya, o ez a şına hêt Gülperi ya.

Yoyi va:

-Wulla iş tı zaf zuar. Ma xu r' bıb bırê axrêt yemnu.

Bi bırê axrêt. Ay yo hard bazın kerd qol yi. Va:

-In bazın heyun qol tı ya b' ne tırskalme tı r' işlemiş niken. Yani tirkeme tı yan ız tı r' war nişun, kard tı yan ız war nişu.

Şah İsmail' ız agera yo tur gırot da cı. Yo val ra tur qerefna, da cı, va:

-Ina tur şıma desta are dase şıma z’ bızunin eza tengune da. ,

Yemnu ra xatır waşt, bi vin, ay bi vin. Şah İsmail devam ke, devam ke şı hiri ruêj hiri şêw qediyê, hina raşt yo bina ume.

Va, ez emış şir ına koşk ıd vın heyun sersıway, ez cehe xu dewum kena. Şı dorvêr bina gêra ber te çin. Bismillahi! Va ına çıxa bina vıraziyeya o ber te çin, wulla ume hêt vêr ra cêk ra da pıru dês qerefna, ber qerefna, ber hard cı. Astor xu gırot, kaş ke zerre. Oniya hot hey ğar hê vıraştê, ha ful eşkıj, ha dekerde cew. Bergil xu kaş ke ser o basamaxu r’ kot diyar, kot diyar, oniya yo kêna ha oja da.

Vuna:

-Liya tı kumê? Tı çi kesêkê? Pê kum yo hukum tı umê tı bun ma raşunên, tı ber fina cı?

Vun:

-Sus! Zun xu zaf derg mek! Çı qede ra bina şıma vıraşta, ondan sonra ber te çin! De vaj mesele mı ra! Çı şıma ber te nifino?

Vuna:

-Wullay, hot hey bırê mı êst. E wayê hot hey bırun a. Hot heme şi savaş. Ina bina vıraşta e kerda de, vat heyun ma bir eger tı ber bık cıse ma tı kışên. Tı zi eka ber ke cı, eka bırê mı amêse mı kışên.

Vun:

-Etir mek, çik niben. Ez mısafır a, ez nieşkena şir. Cêk ıd ca bıd mı, ez xu r’ eta vındena emış o ez sêrsıway şına.

Neyse ca d’ yo wadê mısafıru yin bıb, demek hot heme bırê durum yin hol ıb. Vuna, de şu o wade.

Wı şı wade, sêrsıway qahwaltiyê yi ke hazır.

Vun:

-In bırê tı ha ça savaş kên.

Vuna:

-İşte ha fılun yo Paşay ıd savaş ken.

Vun:

-Ez çiqêde ra zuna kumê?

Vuna:

-Şu sılum bı d' kum va aleyküme selam ay bırê mınê hot heme.

Vun:

-Bun eza şına, ez hina ageyrena. Allay ra xêr ez bir tı yo kerra ya teq naya hernê ın bêr ser cok mı şıkıt ez ameya zerre, tı yo kerra ya tek naserse ez sarê tı duna purı; Hin nivuna tı ciniya, tı cumerda, ca ez tı duna purı.

Vuna:

-Tamum.

Şı, şı resa yo meydun, raşta yo savaş ha runayo, dayi olat erzen.

Vun:

-Selamun aleyküm.

Oniya ay yo tayfa qısım tay va:

-Aleykume selam, xêr tı kumê, neyin nesi?

Ayin öğlen paydosi, zaten ay çağ savaş kerdên wextok isrehet kerdên vınertin isrehet ra pê hena başle kerdên, yin isrehet ke, şı resa vêr yin, runişt, va:

-İıma kumê, neyin nesi?

Va

-İşte ın Qral umo wayê ma wazen, ma zi wayê xu cı nidun. Ma ri z' savaş ilani ku. Vat gera şıma hot hemın ız bıkış ez hama way bêr. Bı yo hefte ma hê savaş dê.

Vun:

-De vındin, inese şıma isrehet xu dewum bıkerên, ına helê şund ez şına.

Ay pê hewê, va:

-Tı kumê, tek başına şın qatılmış ay ordi ben?

Vun:

-Mı şıma ra xıwer da, de he ruşin, de ez merdase zaten şıma savaş xu dewum kên.

Ay bırê vun, hay hay. Ay oniya ay ra, ay oniya ay ra va, de verd wa şir, çê gunê yi ma ra surêr niya.

Şah İsmail wurışt, astor xu tırskalmê xu gırot, kot muyın ordi. Nata dun purı weta dun purı… E ken niken niqediyen ne çi..,. Şu diya, hivê yin kot, nişka, ageyra ume va paydos.

Ume vêr hot heme bıru, hot heme bırê oniyê ne babo zaf pehliwunêko zorli wo. Şi vera, hard, ezet hurmet cı r' her çi adamiş kerd. Neyse sohbet, sersıway diya. Şah İsmail vun:

-Yaw ın Qral ınun ha ça w'? Ez bırês ay, yoksa ın se terture ın ne qediyen ne çi.

Vuni:

-Bo aya çadıra xışt esta ya, Qral yin ha aya çadır do.

Vun:

-De tamum, şıma vındên. Ez şına resena çadır, ez nuna hawa, ay ez huna vêr şıma. E vuna hu Qralı k' şıma vun ınu, ez erzena şıma ver o şıma mıl yi puridın.

Yin vun:

-Tı o qede ra çik bıkse ma hin vun se.

Neyse Şah İsmail heyna girmiş ordi ben savaş. Ha Allah ha Maşallah, xu kaş ken çadır, resen çadır. Ordi xu erzen ver nierzen ver ço feka nivınden. Tabi ne tırs purı şına war ne kalme. Kum dun purı sek bıd' asın ır, vun zırıng bedên yi ra sot vejiyen. O bazın ho qol yi ya kerdo. Neyse, resen Padişah, ben pê mıl yi r', nun hawa o nun sêr mayinê xu ya o an resnen vêr yin o vun:

-Hu, eka şıma seme ın ındê savaş kên, hu şıma r'.

Erzen vêr yin o yo bıra dun mıl yi r' pernen, ordu piyor xu dun kışt.

Vun:

-Paşa kışiyo, Paşa kışiyo; bıbê vıla, bıbê vıla.

Ordu her yo hetêka erziyen, yi z' dun purı kiyê. Dun purı kiyê, tabi cehde yo ruej ra duro. Yên bên nizdiyê kiyi, yo bıro pil bıro qıj ra vun:

-Vazd şu binê ma ber fin cı heyun ma bi, ayb ın qêde mısafır ha ma do. Ma şı ber fin cı binaya bi ber nibena.

Wı erziyen astore xu viyeren şın. Şah İsmail nivun tabi, wı zun durum senin, qal nikun. Şın resen bina ber ha vısto, şın diyar, wayê yi ha oja da. Vun:

-Wakê, ma tı ra va tı gera ber nifin cı o tı ın ber çı fino cı?

Vuna:

-Çê ço umo şıma het?

Vun:

-Wulla yo pehliwunêk ume ma het. Yi ra nibiyinse wula beka ma kıştin iz. O umo ondan sonra ma savaş kazanmış kerd, o ha ma do.

Vuna:

-O hame eta, mı ra va tı yo kerra ya teq ser, ez cad mıl tı z' duna purı, wulla ez nieftereya kerra sern.

Vun:

-O wo se sıkıntı niya, qal mek, inase tamum.

Hêna pê ser ageren, yen şın resen bırun xu. Hin bi nizdiyê kiyi, bıru ra vun hel mesele ına ya. Bırê qal nikên. Neyse yên kiyê, Şah İsmail tı bên zerre ezet hurmet… Cı r' heyna mêşnu sare bırnên kên vera. Aya şew oja, sêrsıway diyon Şah İsmail vun:

-Wullayi ez yolci ya malum, ez şına yaw!

Vuni:

-Tamam, de tı şin ma çê nipersa çê hec gurê tı çına w'? Tı neyin nesi, tı ha şin ça?

Vun:

-Wulla eza şına het Gülperi ya.

Vuni:

-Wullayi Gülperi bınê zehmet, yalanız ma z’ yo we’d ma est.

Şah İsmail vun

-Çıta w’?

Vuni:

-Ma vat, ına wayê ma ay Qral… Zaten rı d’ ay Qral ra ma ın savaş ilan ku o ma qayil ik ına wayê ma tı bıgêr, sê tı pehliwan ma hin nivinen.

Vun:

-Bo eza şına hêt Gülperi ya, eza vuna şına het aya ya eğer şıma qabul kense tamum.

Way vuna:

-Sıkıntı çina, ez xu r’ payê tı vındena.

Vun:

-Tamum.

Ard marê yi cı r’ bırna.

Vun:

-Ez guni umeya xu ra tı cinê mına, ez merda tı xu r’ ça şına şu serbesta. De mı ra vajên, ına Gülperi ez çıqêdı şına.

Vun:

-Tı şini o yo çek ıd yo deşt esta, ço nişken aya deşt ra bir. Yo pehliwunêk zaf zorli ha oja do, eger tı o yenmışkese o zun. Beka cehdê Gülperi tı ra vaj. Wulla tı nişkê ayse, umud tı boşuna w’, ma nizunên ha ça da.

Vun:

-Sıkınti niya, eger o pehliwunse ez ız pehliwun a!

O wenışt bergil xu, da cehde, şı resa aya deşt. Resa cı, hin çend şêw çend ruêj cehe ra şı, şı resa. Aya deşt ra ha şın. Tabi yin ra vat ez çıqêde ra ca kena. Vuni tı bıres aya deşt, wari yı xu ben eşkera, tı vera yen.

Resa oja, oniya yo astora siya ha yena, yo ha sero, yo maskeli w' siya w'.

Vun:

-Weg weg, ez ez ıb ondan sonra tı izinsiz bir mekun mı ra vêr.

Vun:

-Tı tı se, ez ız ez a.

O wullay tiver şi. Şah İsmail eşt bergil xu hucum ke, yi z' weta hucum ke. Yemnu d' savaş ke ke ke heyun meğreb… Heyun meğreb savaş ke ço nişka ço.

Vuni ma hin isrehet kên, ma suwa dewum kên. Neyse dapurı şı.

Şah İsmail ız astor xu ra ame war, zodê xu ake nun mun xu werd, rakot. Sêrsuway diya, oniya pehliwun yi hina vejiya ume va:

-Hadê bi, ma başle kên.

Hina tiver şi şi şi… Hawa w' ruejê hirin Şah İsmail seke se yo fırsat di, sêr mayın ra kaş ke war, fina erd. Wulla çök na sinê yi ser, kalmê xu vet yuk eşk bın qırık.

Yi va qarış mı mek. -La Şah İsmail- bı purı maske yi vet, oniya yo cini ya, yo keyna ya mükemmel yo keynaya. Hala Hala!

Vun:

-Eka tı ına kêna ın huner ke.

Vuna:

-Wulla yo ap mı bıbı, eta eyn ın qede mı, ın qede ra kerdên, ço niefterayin eta ra bir, o ap mı şiyo rehmet. Ço nizunen o mı hernê yi gureta. Ço nizunen, yin vun qe hama o ho weş o. Mı z' we'd ku, mı vat kum paştê mı da erd, kum zor mı be, gera ez ay mare bik. In tayi te pehliwun amo şiyo, hama ço nişko mı, ay ra ez ezew a.Wulla tı gera mı mare bık.

Vun:

-Wulla hal meselê mı ina ya. Cehde ra aya yo mı mare ke o eza şına het Gülperi ya.

Vuna:

-Olsun, wulla mı we'd kerd, tı gera mı zi mare bık.

Ard ya zi mare ke, aya şew ız oja yê het mend. Oja aya koşk ıd mend, sêrsuway wurışt pay, va:

-De vaj mı ra, ez ına Gülperi çıqêd şına resena cı, ez vejiyeya cehde, sımê aya cehde, ez ha dewum kena.

Vuna:

-Wullayi ez nizuna la yalnız ap mı yo ara kot ıb qısê qal kerdıb. Vatıb tı şın nizuna kum yo bajar, oja ra tı şin ha zerrê yo ada da, hetrê hetrê yi deniz, ha zerrê yo ada da. O ada z' yo dyew esto, dyew zi nöbetçi ya wo, ha verdo nöbet gen. Tı eşkê ay dyew se beka tı ulaşmış ya bıb'. O dyew sadece muhafız ya wo. Sêrsuway şın seyd, ına daru heywunu meywunu kışen, yo dar weken, gılun mılun ya gıra dun, dar ız nun xu kıfta hun erzen fêk bêr.

(Şah İsmail) Tı ra xatır waşt, sêrsuway kot cehde. Ume ume ume, resa aya yo dewa k' ya va hin tı ra deniz êsen resa aya dew. Giriş dew ke, oniya yo pir ha fêk bêr da.

Vun:

-Selam alek.

Pir vuna:

-Aleküme selam.

Vun:

-Pirê tı senin a? Tı eşkena mısafıru bıger?

Vuna:

-Axxx qırbu qırbu, sêr mı pırç kutukuno bın mı pırç pısinguno, ez çiqêde ra ın hal xu mısafıru bıgêr.

Şah İsmail dest ke kesê xu r', de hey altuni guroti ina êşt ver. Pir çım gına altunu xırnık da xu ya. Va:

-Wextêk dapirê tı keyê ya keyê mısafıru b', ê de eka z' kota ın hal, ê de ez sek. Bi war qırbu.

Neyse Şah İsmail ume war astor ra, astorê yi berd gıre da, da purı şi kê xu temiz ke, şıt, gezi ke. Wı ha tewer ra runişto, adam aqılı kiyê vıraşt, mezeme çi guret va:

-Qırbu bi, mı kiyê vıraşt, biyo kiyo verin.

Şah İsmail şın zerre.

Vun:

-Pirê çodê tı çin, qey tı tena ya?

Vuna:

-Ahh, lawo lawo ez vaj se! O yo Paşa est, zerr kot aya yo kêna. Sımê aya kêna yo ordi warazno, pay laj mı piyor dew ıd xort mort ma piyor ari kêrd bêrd o nişko kêna z' bigor o sarê yi z' do purı, o laj mı z' kişiyey. Alla belê yi bıd, yo pehliwun vejiyo, o pehliwun hot heme laj mı kışt.

Xu mevaj o pehliwun ız wı wo, niefteren vaj pirê hal mesela ina ya ele. Vun:

-Pirê tamum, ez bıb laj tı se ben la.

Vuna:

-La tı bıb laj mı, ez vuna nê!

Neyse, Şah İsmail ben laj pir, vejen ponc hey altunu dun cı, pir dahana keyf ya yen.

Vuna:

-Qırbu de tı eta vınder, ez a şına Bazar ma r' bınê alışveriş kena, çi mi gena. Ez gena yena.

Vun:

-Tamam dapir, tı şu biya ez zaten yorgun a. Ez a xu r' bınê kuena era.

Ya şına şına alışveriş xu kena, Şah İsmail kuen era. Epeyi oja munen, yo ara, ina pe qês kuen ser. Vun:

-Pirê pirê, eta yo Gülperi esta. Numê ya mı eşnawut, aya ha ça da?

Vuna:

-To lawo lawo, gurê tı niyo, o gurê tı niyo. Gülperi ha fılun ada da, ha zerrê ada da. Yo dyew ha verdo, ne ço eşken bıres cı ne ço şir, kumo kı z' şiyo, pê ser nimo ê la.

Vun:

-Qay?

Vuna:

-Ê la ço nizun se deli, ay ık ız şin, o dyew yo kalme duni purı darbê mêrg. Dyêw vun, şıma cumerd de yona hew bıdên mı r', yi hêna dun purı, dapurı wı vera ben guni, guni ben yin ır, nun hawa dun erd.

Vun:

-Pirê, pê yew hew darp la o dyew şin?

Vuna:

-He o dyew tı pê yo darba tek dapurı dapurı, tı nida purıse tı feka nivınden. Tı darb da purı vaj mı bayi xu ra yew hew darb eşta. Wı vaj nivaj tı hin purı nidse o dyew xu ver şın wulla.

Vun:

-Pirê ez şına.

Vuna:

-Emo yemo lawo! Zaten hot hey laj mı şi, qayıl niya tı z' şir.

Vun:

-Wulla pirê ez şına. Tı mı r' yo qayıx mayıx hal kena, wa mı ber bıresn ada.

Hunc yo kesê altunu dun pir, pir çım gınena kesê altunu, wış babo heyat ıd ın qêde kesê altunu pır nidi.

Vuna:

-Dapirê xu r' de tı eta ruş, eze şir kolaşan bik, eze şir vêr deniz, eze bun ın balıxçu malıxçu ra, çê ço eftaren şir.

Pir şına epeyi munena hena yena.

Vuna:

-Şah İsmail.

Vun:

-Tı seke pirê?

Vuna:

- Wulla ez şiya mı o yo ayar ke, mı bınê altun dê cı, vat tamum ez bena erzena vewer la bo ez pê yi çik war niya.

Vun:

-Tamam pirê, wa mı berz vewer, gêrisine qarışma wulla ez şına.

Aya şew oja vınden sersuway Şah İsmail tı wurzen astorê xu zi dun pir. Vun:

-Pirê ına astorê mı teslim tı.

Yona kese altunu dun cı, vun:

-Tı ına astorê mı ına weş mıqat kena; tı incilu hana eskiju hana duna cı, tı cew duna cı, gera ına ru pur ıb se sawun qaymış ıb. O qede tı wuye kena ez weta ageyraya, ez guni biya ez gena zaten astorê xu gena şına, o ez merdase astorê mı wa tır ıb pirê.

-Tamam lawo.

O wulla xatır tı ra wazen şın ay balıxçi vinen kuen tekne, qayıxê xu gen denız ra yawaş gizli ra şın şın vêr ada. Qayıxçı oja yen war, qayıxçi peser ageyren. Vun ez hin pê war niya, qayıxçi peser ageyren.

Neyse wı şın, şın şın mıyun ormaniye ra gêren, koşk vinen ha mıyun aday da, koşk vinen oniyen eh pawen verni.

De herne yi yo kolaşan bık çı est çı çin ha sebena. Oja pawen pawen oniyen yo dyew vejiya ume, yo dar wekeya naya xu kıft, o ay gılun dar ra qelê, qerpılas, sımborê, argueş çıta estse gıredê o ına pa teşiyen darê yi z' ha kıft nayeya, unu. Oniya hard fêk bêr kua, era o da purı xıra xıra. Gülperi ume tewer, ay argueş margueş çiyêk wuryen.

Ay guret şı zerre, ay bın oja b, wı zi şı verdiya aynu ef ar ke, werd o şı oja kot era. Aya şew dor çevre ke ke sersuway oniya tabi ha oja pawen, xu eşkera niko hama, oniyen dyew tı sersuway wurişt pay hena şı, şı seyd. Sersuway diya şı wı şı.

Şah İsmail şın dun ber ır, dun ber ır Gülperi vuna:

-Tı kumê?

Vun:

-Eza.

-Tı kumê?

Vun:

-Ez Şah İsmail a.

Wı k' vun ez Şah İsmaila ya r' tuhaf yen xu mevaj umo ya hun. Ber akena. Vuna:

-Wullay mı tı hun di, vat yo xort yeno numê yi Şah İsmail o, mare şıma zi ho bırnayo hala hala! Wulla ina hun mı di, demek ki tı yi.

Gena zerre, ber akena, şın zerre.

Vuna:

-Wullay hal mesele dyew zi ina ya.

Wı vun:

-Dyew sıkıntı niya.

Vınden hêt yêriya şın şın verni cehde yi, vınden xu nımnen, xu erzen bın cehdi. Dyew tı hina ume qelê, qerpılas xu nê xu kıft hena ume, ume resa ver yi. Şah İsmail ver wurzen pay heyun tı ra yena dun purı yo kalme weşinen cı, ca ra nerdeyse dıce ben.

Wı vun:

-Eheyy ez merdım pê yo kalmi nişına. De tı cumerd yona hew pur ıd.

Şah İsmail vun:

-Wullay qusur meon ma z' ehd wehd ma wo, ma z' bayi xu ra tek darb weşunên, ma oja ra zêd niweşunen.

Ken niken, vun pır sari ser şın geber ben. Dun purı şın şın vêr Gülperi.

Vun:

-Hal meselê dyew tı ina wa, şı.

Hin oja ver vınden, yo mude ver vınden şın seyd ken yen, aha xıwer şına bajar. Vuni "Wulla Şah İsmail dyew kışt o Gülper iz mare kerda honi ha bajar do." Tabi o yona Qral est wı umud yi kot nişko xu bıresn cı. Oja aya yo pir vinen.

Vun:

-Pirê şu ın gure hal ık, de şu bun durum he senin o, he çıqêdo, ma çıqede ra yên resên cı, ma sekên, ma r' yo yol vin.

Vuna:

-Tamum.

Yo kese altunu dun pir. Tabi ına pirê yi niya, de pir şeytanki.

Vuna:

-Mı berzin wever o şıma qarış mekun.

Pir erzên wever, pir şına şına vêr koşk, duna ber ır taq taq. Gülperi vuna:

-O kumo?

Vuna:

-Qırbu ez yo dapira, heci şi hec, ez yung şiyin hec ez hecacun ra war menda, ez hin nizuna şir o hin bı tari şıma izin dunse xu r' emış eta vındena, ez sersuway he bun, çarê xu vin.

Şah İsmail vun:

-Gunawa, bıger zerre.

Gülperi vuna:

-Wulla ne, ın piru ra hişê mı şına, tı çı zun ın pir senin?

Vun:

-Ne ne guna w', bun pira bıger zerre, çik niben.

Wulla pir gên zerre, pir hurmet kena, azat kena, dorver yina leqızyena sê xızmıkar. Sersuway şew ra wurzena cı r' adır yin wekena, sobê yin kena de, awê mesinu kena germın kena de. Gülperi oniyena gayet xızmıkar a. Gülperi vuna:

-Pirê ın heci şi tı niresena cı. Tı sekena?

Vuna:

-Wullay qırbu ez xu r' pêser agêrena.

-E vuna pirê pêser meageyr. Eta ma het vınd o tı altunu çıta wazena ma heq tı dun tı o eta ma r' xızmêt ma bık, hewê ma zi yena.

Vuna:

-E wullay qırbu şıma o qede çik bıkse ez dahana qayıl a. Zaten çodê mı çin.

Neyse yo ara ver vınden, o qede hele durum seninu ha sebeno, çözmüş kena, bayağı ver vınden. Yo ruej yena, Gülperi ra vuna:

-Qırbu qırbu wullay mı mêzeme xu ku xu vira şunê mı, ez nizuna çıtayêk mı, ez şına huna. E hin vındena.

Qayıxê yin ha oja, özel a. Aya qayıx gena şına. Şına ay Paşa ra vuna:

-Wulla hal mesele ına ya, doğri ya. Ha oja do, şıma birin ez şıma r' ber akerde verdena. Şah İsmail nimê ruej ra pê yen o rakuen, yo dı seat rakuen. Wexto g' rakuete, şıma umê resê cı şıma hal ke ke, şıma nikese wullay mümkün niyo. Şıma ordi xu biyar şıma nieşken pê.

Vun:

-Pirê tı akerde verd, seatêk hun biye ay ma hel ken.

Vuna:

-Tamum.

Pir hina pêser agerena yena. Gülperi vuna:

-Tı seke?

Vuna:

-Wulla mı şunê xu çi hardo, ez hin ha tiya, çik niben.

Tabi ruej do, aynu o ruej yen. Gülperi ber akerde verdena ruej, devamli bêr yin ha kilit kerdo, şew o ruej piya. Dusena Gülper ir, vuna:

-Gülperi de had ma şı vêr ruy.

Gülperi vuna:

-Şah İsmail ha rakot, ay çax çê hesiyen yers ben.

Vuna:

- Herê! Tı eta sıkılmış biya, ma ına şı bıgêr; ma şı vêr ruy ma sarê xu dek çotı ço tiya çinu, ma z' xu r' bınê hawa bıger.

Sıkıştırmış kena wullay finena tewer, ya finena tewer. Şah İsmail ha rakoto. Tabi hêt xu ya, dun purı yên, yên eh Şah İsmail ha rakoto, ber akerdo.

Şin zerre, o yo heyuk tı ra yen kalme şatık mıl ıd dun purı. Vuni "Ma sarê yi zit bık." Seni dun purı, vun zıng kalme peser erziyen qeme. Sek ina bıd wertê demır ır. Hayret bişe yaw! Vun sebı ın çixede insun. O yo xıncerê xu vejen, sêr zerrê yi d' dun purı xıncerê yi ca ra şıkyena, qırp wertê muyın d' qerfiyena, purı war nişina. O yo keçel ha tê, demek nexs o. Vun:

-Vındên ın iş ıd yo iş est.

Tı ra gêren gêren, oniyen qol yi d', yo bazın honi ha qol yi ra kerdo. Tabi wı zi ha rakoto, yawaş ay bazın qırp aken. Aken o gen vır ken, şın gınen zerrê deniz o bazın o war verden şin.

Vun:

-Tamum, dehwê yi qediya. Heyat emır xu d' hin işar niben.

Şin eh Gülperi ha oja da, Gülperiye tı gen yallah, Gülperi gen şin, wever şın wever.

Paşa vun:

-Tamum, ez Gülperi d' zewjiyena. Şah İsmail merd.

Veywe nun rue, veywe nun rue. Gıştunê ya ha gışt a, zehir ha te. Şuşê aw wazena o şuşe zehir xu kena de.

Vuna:

-Şıma yo nızd mı ra birse ca ez zehir wena.

Şah İsmail neyse ha oja rakoto. Ay bırê yi oniyên, wexto g' cehe ra umeyin, ay hirê heme bırê ya oniyen arê da. Tur val dab cı, o tur val dest arê da.

Xıwer dun yemnu, hirê heme niyen piya. Wulla vuni bırê ma ho sıkıntı do, vun bun tur val arê da. Şın o ada, şın o ada Şah İsmail bedên yi ha oja war do. Sê hun o, kên nikên işar niben; o yo meleg oyo k' bazın daya cı, o oniyen bazın yi qol ıd niyo. Vun:

- Wullay bazın yi qol ıd niyo, heyu o bazın hina nir qol yise işar niben. De şu biger ay erdu ra.

Şın gêren, şund yen, vun:

- Wullay erdu sera mı ina yo derzin ca niverda mı nid, erdu sêr niyo. Mümkün niyo, erdu ser d' biyênse mı diyên.

Aya azminu vun:

-De vınd ez azminu ra bıgêr.

Şın azminu ra gêren, wı z’ şund yen, yen; vun:

-Wulley ez gêraya nigêraya, hiwê mı kot azminu du z’ niyo.

Ay behru vun, ay denizu yani ay behru vun:

-De vınd ez şir bıgêr.

Şın gêren, oniyen yo mase ha yen ina sê şema ha şema. Ken yo çeftalı, dun purı nun hawa, gen yen, vun:

-Ya wullay, ez gêraya mı çik nidi; mı ın yo mase diw, mı r’ zaf şüpheli w’. Mı ın hard de bunin cı.

Han masê şeqnê, oniyên bazın honi ha zerrê masi do. Ayın bazın seni k’ kên qol, wı erziyen qême, vun:

-Ay Gülperi tı qey niverda ez rak.

Oniyen hiri heme bırê yi, ha het de, tow gidi to!

Vuni:

-Yo hefte Gülperi ha oja ha zihir wena. Paşê ondan sonra hina dawul zurna norue, vat ez Gülperi mare kena, tı ha eta rakote, tı vun ay Gülperi!

-Ya emo, yemo seni?

Vuni:

-Wulla ina. Hadê xatır ıb tı, ma hin ha şin.

Hiri heme teq ğeybiyên şin. Wı şın neyse kuen qayıxê xu şın şın kê pirê xu; direk şın kê pirê xu. Vun:

-Pirê çı est çı çin?

Vuna:

-Ahh lawo lawo! Tı ha guni. Paşa umo Gülperi harda. Gülperi qedehê zehir xu ver de naya rue, ne yo efteran şir het ne çi. In bajar pir nimenda ço niefteran şir het.

Vun:

-Wulla pirê tı sekena bık mı bıresn cı.

Vuna:

-Wulla lawo zehmet. Kum şın vêr Gülperi niverdena bile şir het, vuna hişê mı şıma piru ra şına.

Gıştune xu vejen dun pir, vun:

-Tı ın gıştune ber bıresn cı ya heme çi qawul kena.

Neyse ya düşmüş bena, huna yo suqrê mast gena, nu kena pede mast, gıştunê yi gena erzena miyo o şına, şına vêr Paşay.

Paşa vun:

-PirÊ tı çıta w'?

Vuna:

-Wullay Paşêm tı izin bıdse ez şına Gülper id xıwêr duna, Gülperi aşt kena.

Vun:

Pirê pirê, sê tı çend tên umê şi nişkê aşt ik.

Vuna:

-Ê la Paşêm, çê ın çid yo zarar çin. Ez şina mı aşt ke ke mı nikese ay çax neyse.

Ondan sonra suqrê mast xu gena şına fêk bêr duna ber ir.

Gülperi vuna:

-Şıma ın hew kumê?

Ya vuna:

-Ez yo pir a.

Vuna:

-Tı oja seqıtyena ni nê ha! Hişe mı şıma piru ra şına.

Vuna:

-Qırbu qırbu, derdo k’ tı ha pê nalena ha zerrê suqrê dapirê tu do.

Ya k’ ina vuna, cı r’ ben şüpheli. Ina ber teq finena cı. Vuna:

-De ay derd bıd mı

Ya suqra kena derg, wulla bena suqra kaş kena, bêr xu hina qefelnena. Suqra gena qarıştırmış kena kena kena, oniyena ehh gıştune vejiya. Oniyena gıştunê Şah İsmail o. Vazdena vêr pir, vuna:

-Pirê, ha ça do?

Ina yavaş tı ra vuna:

-Wulla ha ke ma do.

Vuna:

-Tamum pirê inese.

Aha xıwer kuena bajar, wulla vun pir Gülperi ke xıwer, vun ke aşt. Dawul zurna dewam bıkên. Terqi reqi dewam ken, xıwer dun Paşêy, wulla Gülperi kerd aşt, tamum sıkıntı çina. Neyse pirê tı şına vêr Paşay. Paşa vejen yo kesê altunu dun cı, pirê tı ke aşt.

Vun:

-Alla tı ra razi b’.

Vuna:

-Qırbu, yalnız yo şart mı est.

Paşa vun:

-Çıta w’?

Vuna:

-Yo kênê mı esta, tı izin dunse aya kênê xu zi ez hana vêr Gülperi wa dahana bınênê neşe bıger, hiç olmasa wa bımun insun veywe şıma dı.

Vun:

-Pirê çik niben, biya biya. La tı kerda aşt, tı ın kesê altunu xu zi bıger şu, kênê xu zi biya.

Wulla neyse şına Şah İsmail ra vuna:

-Hal mesele mı ına ke Şah İsmail.

Vun:

-Tamam.

Hun yo fistunê keynu hun dun xu ra, xu vırazen, mexmel xu gen, sare çimun xu qefelnen o kuen dapirê tı reya. Dapirê tı şına vuna xu bıdên kışt kênê mı umeya o oniyen cı yaw boy pos tamuma. Ay xorti vuni:

-Tı hele herê pirê pire! Eka kênê tı esta, ma nizuneyn.

Vuna:

-Kênê mı ha nımteya, numherum çım nidu.

Yo, yo altunu dun cı, vun:

-Pirê, bun tı çê söz ya ço nid ha.

Ya vuna:

-Tamum.

Neyse Şah İsmail bena zerre Gülperi het, Gülperi çım gınena cı erziyena mıl lefiyena purı, vuna:

-Mı vat qey tı mêrd?

Vun:

-Mêrg mı ina rehet niyo. Ez qolay qolay nimırena.

Vuna:

-Ma seken?

Vun:

-Ez tı eta ra gena şına, ez tı gena şına o ma eta ra tım a tım şin.

Pir ra vun:

-Pirê, şu astor mı dek hedre, zihin sern, zexırê ma zi dek de, dek hedre. Ez yena, ezo Gülperi ma wenişên cı, ma şin.

Neyse, pirê tı şına.

Vuni:

-Tı ha şına ça pirê pirê.

Pir vuna:

-Mı kênê xu hard eta verda, de şu neşê Gülperi vin çıqêde keyf ya ume. Şıma buni keyf zevq o sefay xu, dawul zurne xu devam bıkên.

Neyse yin terqi reqi ya, Şah İsmail tı pencere ra Gülperi gen şın, yo bıra nivinen. Yi vun qe kêna u Gülperi ha xıwer dun. Şın wenişen bergil xu o yallah Gülperiyê xu gen dewam.

Pir ra xatır wazên şın şın şın resên aya Ereb Zengin. Aya k' mı va savaşçıya, numê aya Ereb Zengin ıb. Aya verin ız numê ya Gülten ib. Numê yin mı niva.

Neyse şın resên Ereb Zengin. Ereb zengin iz gên, şın hêt Gülten a. Gülten ız gên, hiri heme cinun xu gen o kê bayi. Şın qarşi bayi dı z' yo koşk dun purı. Koşke bayi xu dı, oja yo koşk dun purı, hiri heme cinun xu ken de. Aha xıwer yayılmış bena wulla, vun Şah İsmail şiyo Gülperi z' harda, Ereb Zengin o Gülten iz hard, hiri heme z' hard. O yo Paşa oja ra ayaxlanmış ben. Vun:

-Ez ez ıb, ondan sonra wı şir ondan sonra kênu biyar, ez nimo yo mal xu bıd ez nişk hal bik.

Bayi yı ordiyê xu vejen, vun şirin mı r' Şah İsmail biyarin eta, tepişin biyarin ez gereka sarê yi purıd. Yo ordi rakon ser. de Şah İsmail ina rehet tepişyen!

Ordi yi qır ken kışen kışen kışen en sonda tepişyen, esir tepişyen. Hun resnen vêr bayi yi o pê zinciru gıredun. Wı ina şednen, zincir vun qırp qerfiyen, pê kındıru gıredun, qırp qerfiyen. E tabi mıl bayi xu zi purı nidun.

Bayi yi vun:

-Lawo lawo tı ın quwet ça ra hard o eka dünya çıta damiş tı ben?

Vun:

-Wulla, ın muy gıjık mı ra, de hey muyu vej o pê ın de hey gıştun mı gıre bıd, ez hin nişkena bıqerefn, yoksa ına dünya d' zınciru ın çiyu çere damiş mı nibên, piyor qerefnena.

Ina dun leqerde r' dun leqerde, un de hey muyu qerefnen gıjık yi ra, gıredun o pê qes kalmê xu weşinen cı, wı xu weşinen ken niken nişken bıqerefn, ca kuen ver astê yi hiwê yi kuena, muy niqerefyena. Dun ay xızmıkaru xu, vun de berên zere ay deri d' çımun yi vejên.

Vun:

-Olad mıno, ez nişkena mıl yi purıd, berin çımun yi vejin dekin kor. Yo dere ına dur (mesela iki üç günlük yol), ne eşken pêser bir ne çiyo, oja kor hin miron wı zun munen wı zun.

Tabi dêst yi ha gıredaye, neyse dun purı şın. Bên bên resnen oja çımun yi vejên, çim yi raşt kên cebo çep, çim yi çep kên cebo raşt o oja war verdên. Duni purı yên dun purı yên.

Neyse ma bıageyr ına Ereb Zengin o Gülten o Gülperi. Yin vun:

-Aha Şah İsmail kışiya.

Gülperi vazdena sêr bun, hina qadehê zehir xu kena de, Ereb Zengin ca d' tırs kalmê xu gıreduna, -savaşçıya ya- o xu vejena meydu.

Yaw Paşa oniya Şah İsmail şı hernê yi yona savaşçi vejiya. O ya hin başlê savaş kena, ordi erziyen ser, ken niken nişken pê. Ereb Zengin ız tam savaşçi ya. Ço nizunen keynaya z' tabi. İna sê vêr cıl ceng dê xu ra, maske do xu ra ha savaş kena. Gülperi sêr buna oniyena, vuna eger ya yenilmiş bise ez ca d' zehir xu wena ez mırena. Ondan sonra zaten ya yenilmiş bise vuna tek umud mı ye ya.

Neyse ma hina bıageyr Şah İsmail. Şah İsmail, çım kor ha cebun de o ha zerrê yo deri do. Oniyen Allah tarafından demek ki zun mılçuku kuen çi, oniyen yo mılçık ume yo dar ra nuşt u va:

-Yaw eka ın xort bızuneyn, yı nizunen tabi çım ha cebun yi de. Eka ın xort bızuneyn çım yi raşt ha ceb çep do, çım yi çep ha ceb raşt do. Ega bıvejin bıkeyin çımun xu, o ın pêl ma kot war ın pêl ma bıguretên bısawutên çım xu ra, çım yi cad diyin.

Wulla wı fum ken wı ha ina vun. Neyse dêst xu ben xu cebu, eh wulla honi ha te. Vejen ken xu çımu, era dest çarnen, çarnen, çarnen epeyi zamun raşt pel yen, ına puş vınen bır vınen sehnen, ha pel ha pel, pel raşt yen. Sawen çımun xu ra, aha vinaye yi ume! Vinaye xu vınen yalnız o yo çım yi şaş yen. Demek ki dêst yi gıredaye b' weş oturtmiş nikerd, o yo çim yi şaş yen.

Herneyse temum, ondan sonra ay deru r' şın qeme, ına z' ku çırıl çıplax o dêst yi gırede, çım yi vet ina war verdo. Deru r' qeme şın şın oniyen yo kal honi ha oja cıt ken.

-Selamun aleykim.

Kal vun:

-Alekime selam.

Oniyen yo xort ina çırıl çıplax, dêst yi ha gıredaye. Vun:

-Xorto xorto! Tı çıtay? Tı ini, tı cini, tı çıtay ın qede ra çı ın zerun ra gêrên.

Vun:

-Eka ay ra fek verd, yo puet est ez bêrz xu ser, xu bıtamarn ma hama xıwer bıd.

Vun:

-Bo yo puêt mı honi ha oja do, wullay ay big berz xu sêr.

Şın vêr puêt, e dest ha gıredaye, muy gıjık ha pay nişken bıqerefn. Vun:

-Dêst mı ha gıredaye.

Vun:

-Bo darê mı honi ha oja ya, tı eşkên pê aya dari fêk yi hak.

Neyse muyu ben dun dare, qırp ca qerfiyên o puet oncen xu, vun:

-Kalo kalo, ez ges ver merda. Bı hiri ruêj mı ne zad werd ne çi.

Vun:

-Bo boxçe mı z' honi ha oja da, -wı ha cıte xu dewam ken, vun- de bun çê çik te est.

Şın oniyen eh nun wışk o, toraq ha te, piyunz ha te. Xu ver d' nun rue, nun xu wen, tertemiz pizê xu şednen, ondan sonra vun:

-Kalo de hin vaj tı neyin nesi? Çodê tı çin, ın yaş ıd tı umê ha cıt kên?

Vun:

-Wulla lawo çode mı çin, e têna ya. Ez yo pirê xu ya, ma ha xu r' cıt kên de bi mı r' cıt bık.

Vun:

-Ez çı zuna cıt bik!

Yen neyse şın şın cı r' cıt han ken. Oniyen yo teşqele aya yo dew ra yena, mılet şına yena vajiyena. Vun:

-Kalo, Kalo ın çıtaw?

Vun:

-Çıtaw, yo Paşa laj yi ye hew bıb Şah İsmail. Paşa zer kot ıb aya yo kêna, nişkaw. Şah İsmail laj yi şı kêna hard. Bay yi numusız çim verda cı, laj kışto o sözden Gülperi mare ken. Aya cinê yi eka zi yo savaşçi vejiyo meydu. Paşa her taraf ra ilan dağıtmış kerda, vat kum bir savaşçi bıkış dünya dı çına vaj ez duna cı. Kum şın nişken pê.

Vun:

-Ê la Kalo! Wullay inase ez ız şına. Tı ha vun dünya d' çına vaj! Wullay ez şına.

Vun:

-Ya emo, yemo tı r' lazım niyo, de bun tı ra, tı çırıl çıplax yo merdım, tı vun ez şına o savaşçi de duna piyor.

Vun:

-Ya wullay nê kalo, ez şına.

Vun:

-Ê tı şin xu r' şu.

Vun:

-Kalo ez ha şına puêt tı z’ te bena. Çê rujek ez ageyraya puêt tı hina hana duna tı.

Vun:

-Liya, lazım puêt mı zi niyo, xu r’ şu.

Şah İsmail tı o dere r’ xu nun rue, hêt dewa yen, yen ehh wullay raşta. Ereb Zengin kota miyu, kum şın mıl yin dun purı, kum şın mıl hun kelle nata şın yen. Wullay wı zi şın şın vêr Paşêy. Vêr ke Paşêy yaw oniyen yo laj ha yen eyni Şah İsmail. Oniyen çımun yi ra wullay çim yi şaş, wullay ne vun, Şah İsmail çım yi şaş nib, vun ın şaş neyse şın.

Vun:

-Se biyo, çı est çı çin?

Yin vun:

-Hal mesele ina ya.

Vun:

-Wullay, ez şına te savaş kena, yo astor yo kalmê bidin mı. Ez şına te duna piyor, ez eka şına mıl yi duna purı.

Yi vun:

-De yo kalme bıdên cı.

Un yo kalmê dun cı, wı nun piya, vun qırp qerfiyen; dun cı vun qırp qerfiyen.

Vun:

-Şıma çıxa kalmu dun mı? Yo çiko sağlam biyarin ık ez bieşk’ Ay çıxa qılıçu şıma mı ri hun.

O yo vun:

-De he şu aya Şah İsmail ha oja do, de ay biya bı cı.

Kalmê Şah İsmail han dun cı, nun piya, vun:

-Bo ın qede kalme biyarin, ına çe benzemiş çik bıb, de mı r’ yo astor iz biyarin.

Vun:

-Tı dünya kadar astor ha oja de, he bun kum pehliwunek amo merd, astor ha ay zeruna gêrên, zerê deşt ıd. Şu ye hew tepişn.

Şın hun, dest nun kuma sern, minê ya yen erd sêr.

Vun:

-In merdım ıd raşta yo iş est wullay!

Vun:

-Ez ınun niwenişena, ın bıtu seqêt, ez dêst xu nuna kuma, sêr paşte yin yen erd ser.

Vun:

-Here de şu astor Şah İsmail biyarên bıdên cı.

Vuni:

- Wullay ma ço nieşken şı het.

Vun:

-Qayi?

Vuni:

-Şah İsmail şiyo nişiyo, ma kum ber akên, ca ra tik pay vınen, mumkun değildir, ço nieftaren şir het.

Vun:

-Ha ça w’?

Vuni:

-Bo honi ha zerrê axu r’ do.

Wullay şın ber ra gêren zerre, astor çım gınen cı, vun hır hır hışen hışen o weta yen yi vera, ca sarê xu ken bın çêng yi ra, hesir yi vun qur qur qur yên war. Ay oniyen tı ra, vuni:

-Hala hala! Wullay ın iş id yo iş est, ın çı filim a!

Wı neyse astor xu hun zir ken, wenişen cı.

Vun:

-Bun ın qede ra astor biyarin wa bumun çik ha, şıma ay quruku muruqu hun.

Wullay wenişen astor xu o hêt Ereb Zengin a. Wı u Ereb Zengin ti vera şin yên şin yên şin yên qal nikên, hama eza ez niya. Gülperi ha oja guştari kena, oniyena wullay yo pehliwun vejiyo ın zaf şiddetli wo heralde Ereb Zengin nieşkena ın.

Vuna:

-Ez hin zehir xu çarxalamiş kena, kesin ez wena, durumu k' ha pê.

Neyse paydos kên yên, piyor yên vera. Vuni:

-Paşa vun ın laj kesin zuar yi ben.

Neyse ruej bin hina dewam kên, yo fırsat vinên kalmê yemnu sıkıştırmış yemnu kên.

Vun:

-Ereb Zengin bo eza ez Şah İsmail a, meters.

O la wullay hêna dewam kên, şin hêna paydos kên.

Gülperi Ereb Zengin ra vuna:

-Aw kum o?

Vuna:

-O yo pehliwun zaf zorli w', eyr bı dı ruêj.

Vuna:

-Wullahi qurf do minê mı ri, mınê mı qerfiyaw, mı vat kesin wı tı yenmiş ken.

Vuna:

-Wullay Gülperi, raşta pehliwunêko zorli yo.

Vuna:

-Tı vuna aw kumo? Liya wullayi herekêt yi şabê yi eyn munên Şah İsmail, de Şah İsmail bo kışt.

Vuna:

-Wulla i Gülperi çım tı roşt ıb eyn Şah İsmail o, mı ra vat Ereb Zengin meters eza, Gülperi ra vaj çê tı zehir mehir niwir, wexto g'mı tı tepişnaye sê ya.

Vuna:

-Tamum.

Neyse savaş ken. Vun:

-Bo mı ra, ez tı tepişnena bena vêr Paşay, vêr bay xu. Ez vuna hu tı semê ın, ın dayi merdım, wekê şıma nişke pê. Ez tı gena erzena vêr yi, wa kalmê tı, tı dıb, tı duna purı sarê yi zit kena.

Vuna:

- Ê la bayi tı wo.

Vun:

-In qede bayi lazım niyo, tı o qede kena, ya?

Vuna:

-Tamum.

Neyse o ruejê hirin dewam kên, wı Ereb Zengin tepişnen, unu vêr Paşay, vun:

-Paşêm eka ın, ın dayi roja şıma mılet qır kerda sıme ın pehliwun tena! Hun tı ri pehliwun, de tı big mıl yi purıd.

Vun:

-Wı ına te' n ken hêt yi wa.

Ereb Zengin kalme gena, vır mıl yi duna purı, mıl yi erzena. Şah İsmail tı hêna agêren yen. Vun:

-Ez Şah İsmail a.

Piyoti ilan ken, her taraf ıd. Hernê bayi xu dı zi Paşayê dewam ken.

Mı ra zur Allay ra raşt.

6. HOT BIRÊ U YO WAY

Cêyk bı ni bı, hot hew bırê yo way a. Bırê xu r' şin iş, şın xewat, şın sayd kue; ya zi xu r' cı r' yemek hedırnena, kena hazır yên xu r' yemek xu wên. Yo ruej, yo hefte, o nabed qediyen. Yo ruej warzena adır çin, adır şiyo huna. Se kena, xu r' bermena gêrena, nat wêt xu oniyena hiwê ya kuena, adır çinik. Şına sêr yo kuê bêrz, oniyena cêk ıd yo dumu ina awık tı zuna yo dumu vejiyen. Vazd vazd vazd xu r' şına, zaf şına, tun şına, şına sêr yo luejın. Eg yo liy ha gıryen, eg yo pira hot kata, hot hey kênê. Herg yo kêna ha sarê ya sehnen, ha oja da. Oniyena tı ra yena war, şına duna ber ır. Wulla kêna pil şına ber akena, şına vêr bêr, vuna:

-Tı çı ya? Çı kar a? Tı çara vejiyeya? Tı çara umeya?

Vuna:

-Allay eta ez daya, ez umeya.

Vuna:

-Tı vuna se?

Vuna:

-Adır mı şı huna, şa eşkeni yo çeqê adır bıdi mı?

Ya şına zere, wayun xu ra vuna waya qıj yena zere. Vuna:

-Wayê mı, eta ın cey ra megêr, ike dê mı warişt buye tı ume, ma bı tu ya wena.

Vuna:

-Ez se ki?

Yo meqes gena, şına yo çılê adır qês kena, kena zere yo quti, çıle adır. Yo şune duna cı, yo meqes duna cı, yo miyex duna cı, yo şarb awk duna cı.

Vuna:

-Bo tı şaş nib, xu ra ver nierz, berz xu ra pê, wa mele dê mı tı nires. Wulla resê tı, tı wena.

Velhasıl ya radena, ya warzena.

(Pir) Vuna:

-Buyê mehmedu yena, emmo yemmo.

Kênê vuni:

-Buyê mehmedun çıne dayê, tı çı qede ra ına aya?

Keynaya pil vuna:

-Vajin wa bınê beştexel, wa cinêk bınê hera b.

Wulla velhasıl hıbê yin kuena. Kêna qıj tı ra, vuna:

-Hel mesala, ın qede ra.

Pir warzena kuena tutek dıma, zaf şına tun şına, şına, vuna hayo resena cı. Şarb awk xu ra pê erzena ben denız, ben laser. Kuêna muy, hatu tı ra vejiyena yena, miyex xu ra pê erzena, miyex xu ra pê erzena ben teli, şın purı lıng kuên gun mun sêr. Velhasıl ay ra zi vejiyena, ay ra vejiyena meqes erzena, meqes ız o qedê ra welhasıl bınê şına bena nız a nız kiye, aw şune xu ra pê erzena hin hibê ya kuêna, hin oniyena resena cı aw şune xu ra pê erzena ben gem kuêna mın gem. Eta oja, eta oja ya şına kuena zere o bêr xu qefelnena.

Ya yena fêk bêr, ya ha xu r' nu çi kena hedre. Vuna, "bırê mı yên weyşu munên."

(Pir) Vuna:

-Hım kena

gım kena

gışta şed şeqnena

sir u sual dekena

têq bêr ra kena nar, ez sımena

nu ber şıknena tı wena.

Ya leza lez gıştê xu şeqnena, sir u sual dekena, ya bena têq bêr ra kena war, ya mısnena. O şına, ya şına, ya yena, aya gıştê xu bınê gırê duna o yena nu kena hedre o şına kuena. Bırarun xu r' nu runena sêr sıfrê o şına sarê xu runena. E de yo nivaj gunê tı kaş keya xu, werda cinêk. Şına, yeni eg sıfre ha runayo, eg sıfre yemek ha herndo.

Vun:

-Wayê mı qey tı şiya kota?

Vuna:

-Wulla ez eyr bınê niweş biya, bınê mı erê şıma ri yemek vıraşt, yemêk şıma germın.

Velhasıl o yo bıra tı ra doxtor ow ilaj dun cı, derzin dun purı, şın. Aya şew munen, sersıway hına yi areyê xu kên şın kuê, yi hina şın sayd.

Ya tı ra pê hina yena vêr bêr, ya ha yemek kena hedre ya zi rue warişta, vuna ez yemek xu hedrek hetu ya bir, zuna ya yena. Ya hina yena, ya hina yena o qedê ra aya gunê ya sımena. Tutek biya neçar, ne yo hew, ne dı hêw, ne hiri hêw.

Vun:

-Wulla wayê mı ın çik est, ın iş niweşi niyo.

Bıra pil vun:

-Ma nıwetê ya gên, de se bena ha se kena.

Bıra erzen qafa rakuen. Ya hina yena ına kena şına wı nizun, nivinen. Wı niwinen ya se kena, ya o qedêk ına ken, ya bena xınt.

Ya hina yena aya gıştê xu şeqnena,

sir u sual dekena

hım kena

gım kena

gışta şed şeqnena

sir u sual dekena

teq ber ra kena nar ez sımena

nu ez ber şıqnena tı wena.

Velhasıl garkê bıraru vejiyena, garkê bıraru hemın vejiyena, gark yena bırêy qıj.

Bıraw qıj teber zere d’ gêren nirakuen, ya ra muyın nata şın weta yen, nata şın weta yen, vun mela hun mı nur, vun ınê d’ çık est. Wulla bıra aciz ben bınê eynık xerfılyen, di k’ yo qiri yena, yo nali yena, yo xuri yena, cinêk umê vêr bêr şoq bêr bırna.

Vuna:

-Hım kena

gım kena

gışta şed şeqnena

sir u sual dekena

teq ber ra kena nar ez sımena

nu ez ber şıqnena tı wena.

Ya eyni ha ina kena, wı erziyen wayê xu tepışen, erzen xu ra pê. Vun ay way zi, wexto k’ ume dê ma, vuni:

-Çê şıma çi kerd yo tirqemun tek pan. Tek ninapa se kerd dı hey hina bena weş, ma u şıma piya wena.

Velhasıl wulla wı tırqemun seni nun pa, hot hey kat ya şin.

Vuna:

-Heyru heyrun ay destu. Yona zi pan, yona z’ pan.

Vun:

-Herê kelpê tı r’ yo besa.

Oje ya kışen, oja war verden yey o şın. Şın o hot hemê keynê pa o mal yına el yina ti keno. Dewê yin êst, venên dewu gen yen, gen yen.

Wı yen resen vêr bêr, bırê zi yên kiyê, yen kiyê. Wlhasıl marê aya pil ay pil ır bırnen, ay cı dım ay ır bırnen, ay ır ay ır bırnen ilk ewıl keynaya qıj marê ya xu r’ bırnen, mare ken.

Way se kên? Way keni xonım nun sêr yo text a, yo şarb awk ız ver runen, merı ver runen.

Vuni:

-Bo tı ına şar hetu sêr ına merı nierz tı awk niwena.

Yi no sekên? Yo mude rınd şın, yi no aya şar aya tutek ra nımnen o wa a pil şına vêr yeni o yo lirêk mar tepişnena, kena zerê meriy una gêrena şar nivinena.

Vuna:

-Wulla şar tiya niya.

(Way) Vuna:

-Mı r' yo kulık biyarin ez xu r' kena kulık wena.

Vuna:

-La çına ha tedew, mı vêr yeni ra kerd de hard. Çik te çinuk, de bu tı zi payê kena.

Ya wexto k' merı tadena xu ser, vuna:

-Wullay yo çik şı qırıkê mı, de nizuna çına w'.

Ya raşta çı qede ra mar qırıkê çora şın ke nizun.

Va va de çê çık niyo, çê qırş mırş. Yo ruej, dı ruêj, hiri ruêj cinek hin sêr qediyena, biya qediyaya.

Vuni:

-Wayê se bı wayê?

Vuni:

-La wayê şıma bo sêr texta niweş a, hê bo pize yê.

Pize masen purı, mar biyo xışt, pize dı.

Velhasıl vuni, ma sêk? Bırê qıj ra vuni tı way beni pê hot kueyun, tı veşnên tı welê ya zi vay dun o tı dun purı yên.

Wı u ya şın; e kuena qemê nieşkena şir, çaqê qerfiyên. Wı dêst ya genu vun:

-Wayê mı, qêy tı nieşkena bir.

Vuna:

-Bırêm ez çı zuna, ez nieşkena bir. Pizê mı biyo xışt, de ez nieşkena bir.

Dest ya tepişnen, ben sêr hot hey kuêyu, kuê bêrz.

(Way) Vuna:

-Bırêm ma xu r' eta helêk sarê xu runen.

Ya sarê xu runena, de yo nivaj mar ha pizê tı do o xu ra şına. Wı warzen sekenu? Esti çuyê xu ete ra qes keno, dêst xu eşt bın sarê ya, dêst xu yawaş kaş ken ına kışt o estın xu tepişen bın sarê ya dı verden o dêst xu bın sarê ya ra kaş ken. Zerê yi bena teng, bermen o war verden, şın. War verden şın, epeyi ca şın, ya xu erqılıyena, tenıka ha kue ya.

Vuna:

-Bırêm bırêm, tı ın heqeret kerd mı, tı vêr bêr çertelê sımzêr vêr bêr cêr şiro lıngê tı r', hetu derzinê mı pa nıku ya weş nib; tı doxtoru bıgêr, tı alimu bıgêr hawa w'.

Wulla tutek şın vêr bêr, raşta… Vun:

-Wullay qıjê çik şı lıngê mı, de ez nizuna çınaw.

Welhasıl ma yi war verd, ma ager yey, ya se kena? Biya teyşu, heleket şiya.

Vuna:

-Ya Rabbim, la tı se kên? Ez se kêna? Ez heleket şiya mın in kuy ıd.

Alla Teala ben ben raşt yo hunz ben, çır perena, maşallah ın awk tı ra erziyena! Şına şına vêr hunz, awkê xu wena; destun, ri xu şuena o sêr aya kera ya xu r' ruşena, cıtyer ha cıt ken.

Di k' mar zerê quç ra va:

-Cıtıyero cıtıyero ınkê tı bızuneyin aya hurma onika ha vêr aya awk da. Yo mar ha zerê pizê ye do. Tı bıberdên, tı yo heywun sare bıbırneyin, aw gueşt solı kerdên, bıdêyin cı. Tı yo şarb awk bın bıruneyin, tı lıng ya qeymê kerdên gıredayni, o mar tı ra ameyin tewer. Tı o mar kıştin tı xu r' aya cını mare kerdên.

Ha gueştari ken, gay edelnê ha gueştari ken. Di k' zerê pizê ya dı mar va qıj qıj qıj, va:

-Cıtyero cıtyero tı bızunaynı, yo quçê keru ha oja ya, yo mar ha seru. Lıyen hot qulp o, sını ha fek eşte ya, ha pır altun. O mar ha seru, tı aya quç bıweçineyin, tı o mar bıkıştên. Tı xu r' ay lıyên altun bıberdin.

E wı hê vêr, şın hêt cını ya, vun:

-Çıw, çı karê ya? Tı ha ça ra yena, tı ça ra umeya?

Vuna:

-Ez yo qulê Allay a. Allay cuard eta ez da ya, ez ha xu r' eta ya.

Dêst ya gen, vun:

- Wulla tı wayê mı dınya axret a.

Dêst ya gen şın, gen şın kiye. Wulla o qede ra hun yo bız sare bırnen. Gueşt ken solın, dun cinêk, awk cı nidun. Lıngun ya ken qeyme gıre dun, sarê ya taden unvard. Yo têşt awk ız deken, bın d' runen, taden unvard. E, mar heleqet şu zerê pizê ye d, mar xuş pizê ya ra kuen zerê têşt. Wullay yen mar ca d' kard gen, kalme gen, kard ken, mar ken hot hey qês. Wullay yê aken, runen awk dun cı, hin se kena. Vun:

-Xu r' şu xu buş temız.

Vuna:

-Qarış mar mek, tı kerd qês, wa oja d' ıb.

Ya şına, xu şuena, temız kena, cılu duna xu ra, yena. Ya estı çuyêx bırê xu eşt pıstun xu, aw pıstun xu ra vejena, una ay qêsun mar dekena ay estı çuyêx yi o ına kışt derzena o erzena zerê yo qutı. Wı han ben malay het, şin malay het wırd piya. Malay ra vun:

-Hal mesela ına cini ın qede ra ın qede ra, mı dêst ya guret hardu. Mı kerda wayê xu axreti. Mı ina kerda, mar zerê pizê ya ra amo tewer, mı kıştu. Tı çı qede ra marê mın ya bırnên.

Vun:

-Marê tı u ya ha bırnayo.

Sek vaj ha bırnayo. Mala marê ya u yi bırnen, şına kiyê. Aw nabe zamun şin, dıhey qıj tı ra bên, qıju ra vuna:

-Yo merık ha hêr wenişte w', lıngê yi ha pışte wa. Yen muyın dew, bun şıma kum ca di birin mı ra vajên.

Velhasıl wı se keno? Wı şıno, telı sımzyer şın lıngê yi ru, sımzyer pa yena. Lajêk ha her weniştewo, ne yo dew verden ne yo mala verden. Yo alım niverden, kum niyo şiyo vêr yi hivê yi tıra kota. Hin epeyi zamun şiyo, yen yen dewê yin. Ay qıj gew nun cı, vun sımzyer ha.

Vun:

-In çına w'?

Vun:

-Lajek lıng pışte, her wenişte umo eta gêren, sımzyer ha lıngê yi ya.

Qıj vazden şın dê xu ra vun, dê yin yena, yena vêr yi. Wı nişınasnen, ya şınasnena.

Vuna:

-Bırêm, ın çınaw, ın çı hal tı wo?

Vun:

-Wullay hal mı ıno.

Vuna:

-He mı r' vaj, çına ra tı ın qede ra ina kerd.

Vun:

-Wullay way mı, hal meselê mı… Lıngê mı ın qede ra, ın qede ra.

Vuna:

-La tı haqeret kerd, coka lıngê tı zi ina biya, weş nibi ya. De vınd ez hê derzinê xu paker tokerê tı Allah.

Vun:

-To wayê, mı qe sê tı derzin pa niday, qe sê tı derzin pa niday, hawa w'!

Ya derzinê xu duna pa, sarê yi nuna çaqê xu ser. Wı xu ra şın, xu ra şın, hiri ruêj xu ra şın, hiri ruêj rakote ben. Hiri ruêj yi qediyên, warzen. Ya şına o esti çuyêx una kard şuna cı o ver d' runena.

Vun:

-Wayê mı, ın çına w'?

Wı nizun, oniyen esti çuyêx xu ra, e cı r' ben şıphe, vun:

-Wayê mı ın çına w'? In çına w'? Neyin nesi w'?

Vuna:

-La qet neyin nesi, tı ın nişınasnen? Tı ın esti çuyêx xu nişınasnen.

Vun:

-Wulla mı va ez vaj, ez niafteraya tı ra vaj.

Vun:

-In esti çuyêx, tı ez berda fılu ca d' verda ya, tı bın sarê mı d' qês keya. Wexto k' ez warişta tı oja ni, esti çuyêx tı ha bın sarê mı do. Mı wexto k' guret vilna, mı va bırêm bırêm tı ın heqeret kerd mı, hal mesela mı ina zot do tı r', ın zot mın o.

Wı hama erziyen, vırad şın wayê xu ra.

Vun:

-Hay hay, wayê mı.

Way vuna:

- Bo ın mar, waya pil merê awk dekerd, şar tamarna, awk hard de mı, va tıma ma şar ça ra hun nun tı desta tı erzena ser wena. Xu r' bu çık te çin. Wexto k' mı werd mı zuna çik şı qırıkê mı. Bo mı şıma ra qal nikerd, mı va çe bırê mı kuên timu, lazımê yin çina. Hel ına hel a, seat ına seat a.

Cêr cur kuena cı, hina yena lewe.

Wı şın wayê xu gen, şın vêr bıraru. yin hergo cinê xu bên sêr yo kuê ya vêşnên, wele yi vay dun o yen kiyê, wayê xu qabul kên.

Vuni

-Hay hay, wayê ma ya. Ma hin nizewjiyên, ma xu r’ hergo ha yo iş ver dê, ma iş xu kên, pê xu mıqat kên.

Way yin vuna:

-Bızewejê, şıma seni cumerd, şıma bi cini vınden! Şıma nizewjiyê şıma bi cinu nieşken kiye bik.

Way hina ay bırarun xu zewejnena o ya xu r’ şına hin kiyê xu.

Mı ra zur Allay ra raşt.

7. BIRA DELİ BIRA AQILLİ

Yo bıra delu bêno yo bıra aqılli bêno. Bıra aqılli bıra delu ra, vun:

-Ma xu r' şin cêk xebat.

Zaf cêk şin, tun şin, şin cêk ıd vejiyên, yo extiyar ha yo bun da.

Vuna:

-Şıma neyin nesi?

Yin vun:

-Ma zi yo qul Allay.

Vuna:

-Şıma şin ça?

Vuni:

-Ma xu r' şin xebat.

Vuna:

-Birin mı het xebat bıkin.

-Xebatê tı çınaya?

-Mı ri şirin duwar d'. Gumê mı ha fılun ca do, şıma şin gume, şıma şin duwar mı beni kuê han kiyê.

Una nun yin, her çi yin dekena, şılangun yin nuna purı, wegên geni şin gume.Yo ruej heftêk qediyen, nun yin qediyen, zexirê yin qediyen. Bıra aqilli vun:

-Bıra delu, ma sekên?

Bıra delu vun:

-Ez şına duwar d', tı şu ma r' erzaq biya.

Ken niken, bıra delu vun ez şına duwar d'. Bıra delu raken erzaq, vun tı nieşken duwar d'. Wı şın, pir cı r' erzaq dekena, her çi dekena, gen yen, gen yen, yen yo heş ha vera, aw hew gen şunen vera.

Vun wax wax wax, ın biyo veyşun, xu r' şun vera. Yen bınêna nata cınawur ha vera w', aya merci şun vera, çi mi şun vera, vun ın biyo veyşun wa xu r' bur.

Yen bınêna yen, nata. Yo quet ha oja w' quêt dar o, vun, heywah, ın quet ha xu r' eta d' zıt. Aya, yo kırwas duna cı, vuna berin xu r' bıkin cıl xu ra din. Aw kırwas gen pêşen ay quet ra qedinen.

Bınê ca yen eg murcelê rabeste ha xu r' şin. Vun way, way, way, ın duwar kê xalun mı biyo veyşun, sol gen şun vera, ardu şun vera welhasıl hetu yen kiyê erzaq çin. Yo nun ız pojena duna cı, vuna berin xu r' burin, hetu şıma xu r' yemek sern. Aya nun ız bınê ca yen, yo luy ha vera ya, gen aya nun ız erzen aya luy ver o zıt bılıt dun purı şın.

Vun:

-Bıra la erzaq tı ha çaw?

Vun:

-E la ez sek! Ez umeya oja ina, oja ina! Mı erzaq qedina.

Hin se keno sersıway diyen. Bıra aqılli vun:

-Tı şin duwar d' ez şına ma r' erzaq una.

Wı şın heti erzaqa wı şın duwar d'. Cemed, duwar ben dun ruê ben dun ruê r', vun way, way, way! La ın duwar nişın, vun sol yin mı nivêt, vun duwar nieşkeno ın cemed ra şir.

Kard gen o sımun duwar vejen. E bızi koti era, bızi hin nieşkeni warz pay. Bır gen kuen dıma kuen dıma, ken niken tek niwarzena. Tek tek unceno xu paşt o uncen xu kıft, ben erzen zerê gumi, tek tek ben gume, qedinen.

Bıra yen vun:

-Bıra tı seke?

Vun:

-La mı seke, mı sol duwar vêt, ez nieşkeya cemed ra bêr wever. Mı sol duwar vêt, duwar nieşka şir.

Şınu k' nır nırê duwar a, zerê gum id qarên varên. Ca d' ber panen o ay erzaq ız gen erzen oja. Vun:

-Bıra ma xu r' bırêm, la nıkê pir ame ma kışena.

Zaf şın tun şın, yo deşt ıd vejiyeni. Şew pede yena, şın epeyi ca şını, yo ariyê ha oja w'. Wulla şin sılum duni, persên yewbinu. Vun:

-Tı ha se kên?

Vun:

-Ez ha se kena, şıma ra asiyen ez ha sekena.

E ben arisıyê ari r' o ken xu çuye ya.

Vun:

-La emmo yemmo, la tı ın arisıye bên ça? Ma xu r' pê arış tehnên, tı sekên?

Vun:

-Ina şarıstê dê mıno.

Gen şın, wullay şın deşt, yo tuyer ha oja ya. Vun:

-Ma sekên bırêm, ma xu r' şin ına tuyêr.

Pa arisıya şın tuyêr, deqêk munen bazırgunbaşi yen.

Ina deşt xu ra cey yi wo. Yen oja runen, qatıru matıru çi dun cı, her çi xu runên, başle keni çayê xu gırneni, nun xu weni.

In vun:

-Bıra mizê mı yena.

Vun:

-Tı sekên heywax! Bazırgunbaşi ha bın tuyer do, miz bena purı.

Mizê xu ken. Vun:

-La neîl tı teyrek ıb, teyrek miz kerd ma r.’

Deqêk mend.

Vun:

-Wulla ez tewer vejiyena.

Tewer ız vejiyen, ken purı.

(Bazırgunbaşi) Cılê xu ben, kaş ken nata. Vun:

-De neıl ın teyr ıb.

Vun qey teyr ume, şı ına tuyer, ın çına w’ zirt kerd ma r’.

Vun:

-Bıra kıft mı qerfiya, ez sekêna? Wullay ez arisıyê verd war.

Arisıyê verden war, arısi gıl tuyêr xıren yen war.

Vun:

-Se bı?

Vun:

-Azmi qerefiya, ume var.

Puer remên qoçbar xu puêr war verdên. Vuni:

-Bıremên, heywunu war verdên, koçbar war verdên, azmi qerefi ya. Hın bıkên mela ma xu bıxelesn. Çê ma xu bı d’ yo dew.

Wı vun:

-Bıra bi war. Wulla daykê şıma go w’. Yin şi mal ma ri mend.

Şın barun wenên devu o wenişên devu, hayde. El a her qatır, her teftal ha wenaye w’ tamum gen şin, şin altun zaf. Şin şin yo pirê day yin a, ha xu r’ yo kulık kergun da. Wullay şın qiri nali keni fêk bêr.

Vun:

-Dayk ra ma r’ ber ak.

Dayk ber akena, vay lemı babo! Vuna:

-Şıma se kerd? Şıma ın el ça ra hard? Şıma se kerd?

Vun:

-Dayê ma sek! Ma şi xebat, la bı çendayi ruej ma şi xebat, ma iş kerd, ma ın hard.

Wullay sersıway bıra aqılli şın altunu ben ken wırdı, yen yo kueşk şehır ıd dun purı vırazen, hot qat.

Vun:

-Liya wullay pir se kerd? In laju se kerd?

Vun he bunê cı, vendên Paşay. Vun tı qey çê qal nikên? Vun hê bun kueşka hot qat vıraşta. Hin xızmıkaru raken hêt yina.

Vun:

-Şıma sekerd, wulla Paşa şıma wazen, vun he birin vêr mı.

Vun:

-E wullay Paşay ma ra vun se? Paşay çınê vun? Ma eta qul kergun dı b’çê ma r’ emır nıkerdin! Inkê çı ma r’ emır ken, vun birin vêr ma?

Şin, vun:

-Şıma sekerd? Şıma feqir ıb, şıma kuax kergun dı b’.

Vun:

- La Paşa, tı tım Paşayê tı r’? Hin Paşayê ma r’! Ma kueşkê xu kerda hot qat. Paşa hin ha ma ra.

Vun:

-Emmo yemmo çına.

Bıra aqılli vun:

-Ez Paşa ya, bırê mı zi xızmıkar mıno. Hin Paşayê tı r’ çınıka.

Oja d’ şeher yen yo ca, vun ya emmo yemmo ının ra Paşayê nina.

-La ma sek, ma hin yo ser emır yin ız qebul bık, wa bıb Paşa.

Mı ra zur Allay ra raşt.

8. PİR U PISİNG

Cêk bı nibı. Yo pir yo pısingê xu. Pir şına vêr deri, pısing cı r' adır wekena.

Vuna:

-Pısing, şu ma r' adır wek, ez yena ma r' taşt kena hedra.

Pısing kena ra, şına kena nikena viryena adır, nişkena adır weku. Mizê xu verdena cı, şına xılê mast xu wena o şına sêr embar ra kuena era. Pir yena k' adır çinuk, se bena!

-Pişê pişê pişê tı ha ça da?

Pişê pış kena, yena, dare gena bueçê ya qes kena.

(Pısing) Vuna:

-Pirê tı qey ina kerd mı, bueçê mı bıd.

Vuna:

-Wulla bueçe tı niduna, şu şıt mı biya, tı şıt mı werd, şu şıt mı biya.

Şına het munga ya, munga ra vuna şıt bıd.

Munga vuna:

-La ez şıt çara hana duna, şu vaş biya bıd mı, ez bur, ez şıt bıd tı.

Şına merg, merg ra vuna vaş bıd mı.

Merg vuna:

-Ez biya wuşk, şu awk biya mıran.

Şına yenı ra vuna:

-Yenı awk bıd.

Yenı vun:

-Şu keynu biya sêr mına reqıs bık, ez hama awk duna tı.

Şına keynu ra vuna:

-Birin ma şı sêr yeniya reqıs bık.

Keynê vun:

-Şu solu biya ma payk.

Şına soldêrz ra vuna:

-Solu bıderz keynu r'.

Vun:

-Ez şına tı ri solu derzena, şu mı ri haku biya.

Şına kergu ra vuna:

-Haku bıdin mı?

Kêrg vun:

-La ma qut niwerd, ma ça ra haku han dun tı, de şu ma r' qut biya.

Wulla şına kuarı ra vuna:

-Tı se kên, qut bıd mı.

Kuarı vun:

-Dalpê ha yên mı r' cuard, tı mı ra qut wazena, şu sêr mı bıçarn, varu ha varon.

Pısing vuna:

-Yarabbi ez xu r' sek la.

Şına sêr bun çarnena, wullay dalpê bıryen. Yena kuarı ğele dun cı, ğele hana duna kergu; kêrg haku dun cı; bena duna soldêrz, solu derzen, ken keynu pay; keynê şın sêr yeniya reqıs kên. Maşallah maşallah yenı awk dun cı, bena nuna merg ra, merg vaş duna cı, bena duna munga, munga şıt duna cı, bena duna pir, pir bueça ya duna cı, hera malu xalo.

9. FEQİR U MAR

Yo zamun, yo Padişah ben. Padişah şew kuen ra, hu vinen, hu vinen eger cınawur varê.

Paşa sersıway warzen wu düşmüş ben, ın cınawır çıxa varen? Vun ın cınawır çıxa varen? Neyse nişken yo tarif hol bı cı. Nat weta insunun ra vunu, vun kum tarif hun mı bı cı ez yo kued altunu duna cı.

Ay mehel tı di kuêd altınu bi, o zamun pê altunu alışveriş kerdên. Altun Paşê zaf, neyse. O ay ra vun, ay ra vun xıwer şına gınena yo feqir. Yo feqir cêk ıd ben budala w', xu ri bın yo qulık do, şumê şun esta sersıway çina, sersuway esta şun çina, feqir o.

Feqir eşnawen, vun yarabbi tı eka bıdeyin mı zunayiş ez bışiyin o tarif hun yi bıdeyin cı o kuÊd altunu mı xu ri ardên o ma xu ri pê idare bıkerdin.

Neyse yo ruej warzen, ber ra kuen tewer, şın ina kıştê bun yin quçê koli istif, koli he dekerde. Şın vêr quçe kolu, ina oniyen yo mar sarê xu quçê koli ra hard tewer. Vun:

-Ey ya feqir, tı şin ça?

Feqir oniyen mar ho xıwer dun, hela hela! İna xof dun purı, vun ın mar çıqede ra xıwer dun, ına tersen, xof ken. Neyse bınê zerê xu edelnen, ceseret gen, vun:

-Wulla ez şına Padişah hu di, cınawır varê. Vat kum bir ın tarif hun mı bı cı, ez yo kued altunu duna cı.

Mar vun:

-Ez ika o tarif hun tı ra vaj, tı şir ay kued altunu biyar tı barê mı zi dun?

Vun:

-Kakatê mı ser, ma xu ri bar kên.

Feqir dun ra şın vêr Padişah, vun:

-Tı çıqede hun diyo?

Vun:

- Wullay mı hun diyo, cınawır varê.

Vun:

-Padişah Padişah cınawır nivarê, insun bi cınawır, ay mal ay kaş ken ay mal ay kaş ken. O haqeret ay ken, o haqeret ay ken, insun biyo se cınawıru.

Paşa düşmüş ben, e raşta, raşta ina ya.

Şın kuêd altunu deken de. (Feqir) gen yen, kuen tewer, yen rahara ho yen ika, vun e ın altunu bêr, kued altunu ez o mar ma barık, mı ri bınêk munên, ez hina pê idare nikena. Nat weta oniyen, yo sope pêda ken, vun ez şir mar va ma barık ez wertê sari d' purıd.

Gen şın vêr kolu, yen resen vêr quçê kolu, mar ho zereê quçê kolu do. Vun:

-Maro tı bir tewer, ma altunu barık.

Vun:

-Ê la o çıtaw tı no xu pê ya? Ez sarê xu bıyar tewer, tı sare mı rı d'. Feqir, qarış mı mebı, xu ri altunu xu big şu zere.

Feqir altunu xu gen şın zere. Neysene çına kiyê d' lazım ben ıhtıyacê çı bi gen, bınê epeyi durum ben hol. Neysena yona zamun şın, Padişah hina hu vinen. Hu vinenu k' luy varê. Vun:

-Luy varê, halla halla! Ini luy çıxa varê?

Hina nişken yo tarif hol bı cı, hina insunun ra vun ya wullay mı hun diyo luy varê, kum tarif hun mı bı cı, ez kuêd altunu duna cı.

Neyse hina xıwer gêrena gêrena, o ay ra vun, ay ra vun, xıwer hina şına gınena feqir.

Vun ya, mı qay ına kerd, aya hew mı kued altunu hard, mı sope muet mar, o mar çı zuna kum heta şiyo ho ça do.

Neyse hina yo ruej warzen şın, warzen vun ez hê şir, şir vêr quçê kolu. Şın mar sarê xu han tewer, vun:

-Feqir, tı hê şın ça?

Vun:

-Maro tı hê ti ya? Mı va qê tı ti ya ni, kum heta şi.

Vun:

-Tı şin ça?

Vun:

-Wulla Padişah hu diyo luy varê. Vat kum tarif hun mı bı cı, ez kuêd altunu duna cı. Ez ıka şir e nizuna tarif hu bı cı o kuêd altunu xu ri biyar.

Vun:

-Ez ıka tı ra vaj, tı şir tarif hun yi bıd, tı şir ay kuêd altunu biyar o tı barê mı zi dun?

Vun:

- E, kakatê mı ser, ma xu ri bar kên.

Vun:

-Tı şi vaj Padişah ra tı hun di luy varê, luy nivarê, insun qedê luyun ra fen gurota. İnsun qedê luyu ra fen gurota biyo fenci.

O qedê mar temi ken, tarif tı ra vun, feqir keyf yi yen. Dun ra şın, şın ver Paşê. Vun:

-Paşa, tı çı qedê hun diyo?

Vun:

-Mı hun di luy varê.

Vun:

-Paşa Paşa luy nivarê, insun qedê luyun ra fen gırota, insun biyo fenci, fen gırota.

Paşa düşmüş ben, wulla raşta ayni o qedê w'. Şın kuêd altunu yi deken gen yen.

Kued altunu yi gen, yen pê bun xu, hin aya kışta nin, kışta bin ra yen zere. Yen şın zere xu mar nimocnen.

Yo zamun şın, hina yona zamun şin, Padişah hina hu vinen. Hu vinenu k' meşnê varê, hala hala! In meşnê çıqede ra varê? Vun, wullahi ın mesele meşnu çına ya?

Hina nişken tarif hun bı cı, hina insunun ra vun kum tarif hun bı cı, ez kued altunu duna cı. Hina xıwer gêrena; o ay ra vun, o ay ra vun, xıwer şına gınena feqir.

Vun:

-Ah eka ez bızuneyin! Ez şiya mı dı hêw ay kuêd altunu hard mı çik ay mar nida. Çı zuna kum heta şı kum het do.

Neysena hina yo ruej vun ez şir ha mı zuna ha mı nizuna. Mar ez zuna şiw, oja niyo. Warzen kuen tewer, şın quçê koli ra lıngun xu nun tiver, yawaş yawaş payun xu umaren, şın goşê quçê koluy. Mar sarÊ xu han tıwer.

Vun:

-Maro tı hê şin ça?

Vun:

-Ez ha ti ya.

Vun:

-Wullahi maro, Paşê hun diyo meşnê varê. Ez ıka şir ez nizuna o tarif hun tı bı cı o kuêd altunu z' xu ri biyar.

Vun:

-Ez o tarif hun tı ra vaj, tı şir o qedê ra biyar tı barê mı dun.

Vun:

-Wulla tarif hun mı ra vaj, ay dı hêw mı xu ri bêrd, ına hew ez tı r' huna.

Vun:

-Tı şi Paşê ra vaj, tı hun di meşnê varê. Vaj meşnê nivarê insun ina biyo hol biyo sê meşnê, biyo hol. İnsun biyo hol, biyo sê meşnê mend.

Neyse feqir keyf yi yen, dun ra şın vêr Paşê. Paşê ra vun:

-Tı çı qêde ra hun diyo?

Vun:

-Mı hun di meşnê varê.

Vun:

-Padişah meşnê nivarê, insun ina biyo hol biyo, qedê meşni biyo hol. Tı di meşnê rehet cırêk.

Şın kuêd altunu deken de, gen yen, gen yen ver quçê kolu. Oniyenu k’ eg mar vêr quçê kolu ra umo tewer, xu ku derg, oja era ku derg. Neyse o kuêd altunu gen vêr sarê mar ıd runen, vun:

-Maro ay dı hêw mı xu ri bêrd, ına hew wa tı rı b’.

Vun:

- Liya feqir feqir! Ez altunu pê sekena? Ez yo meleketa, ez yo meleketa, Huma Teale ez kerda mar, zun vıst mı fek o ez kerda re vat şu ay feqir ir ben yardımci. Ez semed tı ameya eta, biya yardımci tı. Ez altunu pê se kena, altunu xu big şu zere.

Hin di mar rabiya mar rabiya şı. O wı hin altunun xu gen, şın zere, hin feqir keyf yi ben hol. Neyse cı ri çına lazım bı ıhtıyacê yi çına bı gen. Oniyen, an herındê ay bun xu dun purı yo bina dı qat ız vırazen, tertemiz ken ra, hin şin tede nişên rue, feqir hin ben ağa. Sayê o mar dı hin ben ağa.

10. PADİŞAH U LAJ XU

Va:

-Mir ehmedun ra ya.

Va:

-Oja ra eta tı amê, xêr?

Va:

-Ez ameya gêraya duwar muwar gena, ez bena palu, roşena duna kasabciyo. Ez gêrena duwar.

O qede ra bınê xıwer dê. Va:

-Ez şıma ri yo mersela vaj.

Vısturê mı va:

-Vaj, ez qayila tı ma ri vaj.

Va yo zamun yo Padişah bı. Va Padişah gueş yi dejeyin, va gueş yi dejeyin. Va Padişah şı toxtoru toxtoru ra gêra. Ço toxtor nışka dermun gueşun yi viner. Toktorun hivê xu vıst, efenim ame şı no het hakimun a. Hakim bi hakim, şı hêt hakimuna. Şı yo hakim Lokmu bı, şı. Va:

-Hakim Lokmu, wullay ez şiya ez toktoruna gêreya ço toxtor nışka ilaç gueşun mı viner, ez ameya hêt tu wa.

Hakim Lokmu va:

-İlaç gueşun tı esto bınê çetın.

Va:

-E qey çı qedı ra çetin, çı qêdı ra ilaç?

Va:

-Yo mase esto, yo mase est, ina çeşitli yo maso. Ha awkê bahrun do. O mase tı dest kotên tı bıhardin, bıhelneyin o çor yi tı bıkeyin gueşun xu guêş tı biyin weş war. o

Neyse Padişah dun purı yen kiyê, yen kiyê düşmüş ben sek. Vun wullay ın iş torci. Yo torci est, erşawen. Delalci delal venên, ay mehel delal vendin, yo delalci yen.

Paşa vun:

-Şu vên çarşi, vaj Padişah vat heta torci k' ın şeher dı est wa sersuway torun xu bıgêr, seat hot ıd wa bir eta vêr mı.

O qedê delalci temi ken, delalci şın venên venên. Vun:

-Tor şıma kum est se Padişah emir kerd, wa torun xu sêrsuway seat hot ıd bıgêr bir vêr mı.

Neyse ben sersuway seat bena hot, torci torun xu gên yên, gên yên. Hot tên amê vêr Paşê. Vuni:

-Padişah emır bık tı, vun se?

-Şıma ın torun xu gên şın vêr awk, vêr behr şıma erzên awk. Şıma her go çek ıd torun xu erzen awk. In qedê ra yo mase çeşitli est; kot torê şıma kum ez ın laj xu şıma de kena re, o mase kot torê şıma kum şıma dêst xu tı ra nidun. O laj mı wa bir o mase hawan, wa mı ri biyar.

O qede torcun de xıwer dun o torci gen şın. O laj ız pa şın. Şın her go cêk ıd torê xu erzen awk ıd. Neysena heta nımaj taşterê, yo mase kuen yo tor, tor xu nun hawa, oniyen, e o mase çeşitliyov k' Padişah vat, ayni o çeşitli mase w'. Venen laj Paşê, tor awk ra dun kışt o vun:

-Bi ın mase hawan.

Şın o mase ben purı nun hawa, nar ben wer ben purı ina çeşitli yo masew, ina başıko ina pizê yi pê vêşen.

Vun:

-Seni ın mase bêr o Padişah biyar vêşn bıheln çor yi dek gueşun xu! Guna niw?

Mase yina yawaş xu dest ra gen erzen bın awk, erzen bın awk yin nivinên şın. Wulla mase dest ra vejiya kot mın awk. Hina tor xu erzen cı, neysena yona fasıl munen benate nımaj taşterê u nımaj yeri, o mase kuen tore yona. O mase xu hun tewer, eh o mase w.

Laj Paşê ra vun:

- Bi, hawan.

Yen nun hawa oniyen tı ra, hina oniyen hina eyni masew, o masê xu gen, yawaş erzen bın awk, şın.

Neysena vun:

-Wullahi ın masê xıwer dun yobinu, ına hew o mase kot tor şıma kum, şıma o mase xu bên dur edelnên.

Torê xu dur edelnen, new des metre dur edelneno mase des ra vêj awk ır nıgın. O qede xıwer dun yobinu. Torê xu erzên awk, ha işallah maşallah, behed nımaj yeri, seatek şo munen o mase kuen torê yonê. Yen kuen de o merık torê xu dur edelnen, vênen laj Paşê, vun:

-Bi ın mase hawan.

Laj Paşê şın, şın mase nun hawa hina oniyen tı ra hina eyni masew. Hina vun liya ın mase guna niw, wı zi canliyo, guna niw bên veşnên. Gen hêt awk ra şın nizdiyê awk, gen erzen mın awk. Erzen mın awk, hin puêr vinen. Vuni:

-Wullay ın mase pê qês wı ho erzen mın awk. Hadê torun xu bıgerên ma şı.

Torun xu wekên, gên şın, şın vêr Padişê.

Padişah ra vuni:

-Hal mesela ina, ma şi tor eşt mın awk, nızdiya nımaj taşterê mase ume kot tor. Ma tor da kışt, ma vêna laj tı, ame na hawa, dest ra vejiya kot mın awk şı. Hewa bin, ma hina eşt awk, heta behed ına hew, ma xıwer da yobinu ma va, ın mase kot tor şıma kum, şıma gera new des metre dur beedeln. Mase des ra vej ız awk ır nıgın, awk nık. Ma o qede xıwer da cı. Ma hina tor xu eşt, seatêk şum mend, behed nımaj yeri, seatek şum mend, kot tor. Ma tor des metre dur na rue, ma va bi ın mase hawan. Ame o mase na hawa, oniya tı ra hina eyni masew. Gırot hêt awk ra şı, eşt awk. Ma va ın mexsus wı ho ca ra erzen awk. Ma hin da purı, ma amê. In suc tı wo, tı bıvatên ın mase kot torê şıma kum, biyarên. Bo aya hewa verin, sek mase kot tor, tı laj xu ranikeyên ma o mase gırotin, hardin teslim tı kerdin. Hem suc tı wo hem laj o.

Neysena vun:

-Şıma hin şirin.

Wı xonımê xu ra vun ın laj mı düşmen mı vejiya. In mase vat ıb mı ri hol, wı o mase niard eşt awk. Suwa sersuway seat hot ıd ez yi erzena darağacı, venêna bütün şehir gereka bir temaşe bık.

Xonım vuna:

-Padişah, Padişah de wı tut naşi w', ına kerd af bıker.

Vun:

-Af çin, yi af nikena. Ez gereka yi bêrz darağacı.

Xonıme yi vuna:

-Padişah qe Allay qe hatır pêxembêr laj mı afık, ın yo laj ma wo, tı gereka ın laj mı afik, tı af bıker.

Neysena vun:

-Tı qalê Allay pêxembêr kerdese mı af kerd. Feqet wı ın kiye d' niben, wı gereka ına mı çım ra nias, kiye d' niben.

Vuna:

-Tı af bık, e yi hal kena.

Nneyse af ken o dê ya tı ra vuna:

-Wullay ın Paşa tı ın kiyê d' niwazen, kiyê hin tı ri bı herum. Tı hin purıd şu cêko dur, xu ri bıxewt, xu ri pê bıcuy.

Neyse şına xerclıx hana duna cı, şına sayêr yin ra hire hey sayu ana duna cı, erzene torbe yi.

Vuna:

-In sayu tı hê şin cêk ra tı di yo bı hewal tı va ez tı ya yena iş ına say bı cı, vaj fılqêq bı mı. Ay say gırot qe fılqe, fılqo zaf xu ri gırot tay da tı ay de hevalti mek. Sayê dıyın zi tı şi kum bı hewal tı, aya say bı cı, wa fılqeq eg fılqe tay xu ri gırot, zaf da tı ay ıd ız hevalti mek.

Tı şi kum bı hewal tı aya say bı cı vaj fılqêq ma bu. Aya say heq helal ke dıcê aya dı hewalti bık. Neyse tı şi kumca xewtiyê, kumca bı, tı yo edrese mı ri erşawên, ez bızun ek tı ha çadê.

Neyse hın o qede xerclıx duna cı, temi kena, hin xatır anê xu ra wazen, kuen cehde şın. Zaf şın, tun şın, yo merdım raşt yi yen.

Vun:

-Ey merdım tı hê şın ça?

Vun:

-Ez ha şına xu ri cêk ıd xewtiyena.

Vun:

- Liya lajo, mı zi xu dı ber ez yena xewtiyena.

Çik nivun, binê ca şın, nışen rue; say torbê xu ra vejen, dun cı, vun:

-De say fıleq ma xu ri bu.

Say gen ken fılqe, fılqo zaf xu ri gen, tay dun laj Paşê. Oniyen fılqe sayê xu wen.

Vun:

-Wulla fılunkes ez xu ri, tı xu ri, şu tı mına nin iş. Ez xu ri şına, tı xu ri şu, tı mına nin iş.

Ay xu ser finen, şın şın cena, yona raşt yen, yona raşt yen.

Vun:

-Lajo tı hê şın ça?

Vun:

-Ez ha şına xu ri cêk xewtiyena.

O vun:

-Lajo mı zi xu ya ber, ez yena xu ri xewtiyena.

Neyse aya saya dıyın ız dun cı, vun ına say fılqeq ma bu, aya say gen, fılqe tay xu ri gen, zaf dun cı.

Vun:

-Wulla tı rena kiyê ra vejiyê tı sayu ra bi xum, wa ın fılqe zêd tır ıb.

Aya fılqe saye xu wen. Neysena vun:

-Tı hin mına nin. Ez xu ri, tı xu ri.

Ay ız xu ser finen, şın. Neyse hina kuen cehe. Zaf şın tun şın, gınen yo qema, yo qema beno gınen qema. Şın oniyen yona merdım, yona qema cu ra wet, aya qema ra şın diyar. Eg yo dar ha kıft naye, ha aya qema ra şın diyar. Neyse ına qema şın lewa, nuşen rue o merık ız aya qema ra yen. Oja rahar yen piser, aw zi yen oja, aya lewe qema, wı zi aya dar xu kıft ra erzen, oja yen vêr laj Paşa.

-Selamun aleyk.

-Alekuma selam.

Nişen rue, vun:

-Lajo tı hê şın ça?

Vun:

-Wulla ez ha şına cêk ıd xewtiyena.

Vun:

-Liya lajo tı mı zi xu ya bên. Ez xu ri tı ya yena.

Saya hiriyin torbê xu ra vejen. Vun:

-De ına say big fılqeq, ma bu ma şın.

Aya say gen dun cı. Aya say gen, kardê xu gen, lewê say ra kard nun cı, wertê bueç ra ken war, nun sêr dest xu ra, de hey fılqe.

Vun:

-De kum fılqe gên xu ri bıger.

Oniyen e, eg say heq helal o fılqe bueç yo, o fılge ya şiyo, yo o fılqe ya şiyo. Eg heq helal kerd dıce.

Vun:

-Wulla ın merık sağlem, ez ın merık xu ya bena iş, ın sağlem.

O hergo fılqê sayê xu wen, warzên, vuni ma hin şın. O merık şın hêt ay qorç xu ya, qorç xu nun xu kıft. Vun:

-Tı ına qorç bên ça?

Vun:

-Ina qorç ez xu ri ana kena xerclıx.

Vun:

- Liya qorç berz oja, xerclıx tı ez duna, hadê ma şın.

Qorç erzen oja hin kuên, piya şın. Oja ra hin verade rahar şıno vêr yo deri. Dere xoru w', şın vêr deri. O dere zi ina vêr yi ra rahar şın diyar, vêr deri r' şın şın vejiyen lewe. Ruej şın sêr kue.

-Wulla ma şı, ma ra ver de dew nizdi esta çini ya! Ben tari ma tıwera munên, ma sekên.

Neyse bınena ca weta şın, ri w'wr sêr oniyen eg yo baxçê meyvi oja o duzlıx do. Yo bina zi ha sêr baxçi da. Oniyên yo bina tek a, heta şın resên aya bina, ben mexrê, ben tari. Şın vêr bêr, oniyên nat wet ço çin, ço niasiyen, kes çin. Neyse dun ber ır, oniyen ber ake, eg yo kêna ame mın ber. Vuna:

-Şıma çı kes, çı karê?

Vuni:

-Ma mısafır, ma mısafır.

Vuna:

-Şıma mısafır, bêr mısafır ho ri tewera.

O şına oja, kilit duna ber ır, ber mısafıro akena. Vuna:

-Cê texlet honi ha tewera, -ber akena şına pê bêr, vuna- ın pê bêr yo seku ya, şıma ser ın seku ya. Eta ın dêsa z' mesınlıx ha panayi, şıma aya mesınlıx akên, awk yena, şıma eta desmaj gên.

Şına bêr wadi akena yo secde z' erzena erd, vuna bo qıble zi ın het ra w'. O qede cı ri tarif kena, vuna ez hin şına. Ya hin bêr xu şednena şına kiyê.

Yi vun:

-La ın kiyê şıma, cumerd şıma ho ça?

Vuna:

-Cumerd şi seyd nıke yen.

Ya hin şına yemek çi kena hazır. Yi hin oja desmaj xu gên, şın nımaj xu kên, secde ho erd, nımaj xu kên, nuşên rue.

O laj Paşê vun:

-Wullayi ına kêna aqılli ya, tı ına kêna gereka mı ri bıwaz.

Vun:,:

- Liya kutık, ma hama hê şın iş xu ri, ına kêna ma wazên pê se kên. Wulla tı hina qalê kêna bıkeêse ez tı kuena.

O hin niafteren çik vaj. Neyse behed epeyi nuşên rue, oniyên ber abı eg hot tên merdımi umê zere.

-Selam aleyk.

-Aleykume selam.

Vuni:

Liya, şıma çı kes, çı karêy?

Vuni:

-Wullay ma xu ri mısafır, ma işçi. Ma xu ri şın xewtiyen cêk ıd. Şıma hot heme çineê yobinu yi.

Vun:

-Ma hot heme bırê yobinu yi. Ma hot bırê, ma şi sayd, ma sayd ra hê yên.

Neyse nuşên rue. O ay dı tên warzên, şın het kiyê, yemek hun, çarşaf kên ra, yemêk xu nun rue. Yemêk xu çi wên tertemiz o yemêk xu, sıfrê xu nun hawa bên o hin cê yin kên ra. Dı ca kên ra, ca yo o kuncık ıd, yo o kuncık ıd ken ra.

Vun:

-Cê şıma ma hin ke ra. Ma şi kue gêrê, ma bi rehetsız. Şıma hin yo o yatağa, yo o yatağa kuên ra. Ma hin şin kuên ra.

Yi şin nımaj ışe zi kên, hin kuên ra. Sersuway warzên we desmaj, nımaj xu kên o hin kuÊn cehde şın. Nımaj suway ra, hin nivındên dun ra şın. Şın şın nımaj taştere d' şın resên yo şeher. Oniyên kıştê şeher de yo ınşaat ho oja do o hê xewtiyên. Şın vêr ay ınşaat, yo çawış zi ho oja d' pay. Çawış ra vuni:

- Wullay ma işçi tı yê. Ma big eta iş, ma xu ri bıxewt.

Çawış vun:

-Wulla ez nişkena şıma bıger iş, bo patron honi ha fılu bina do. Şa şini vêr patron o patron numê şıma nusnen, iş dun şıma, şıma hama yên xewtiyen.

Wırd piya dun ra şın, şın şın ber ra şın zere, patron ho runışte.

Patron ra vun:

- Ma amê xu r' xewtiyên. Çê yo iş bıd ma, ma xu ri xewtiyên.

Vun:

-Numê xu vajin? İıma şin vêr bina dı, tuğla ha pisernaye. Şıma her go hot heynu nun xu kıft, kên xu vera, şıma bên aya bina. Bên qat a puncın, şıma nun piser, westê oja pê dıwar kên. İş şıma ıno, iş şıma ıno.

Hin dun ra şın vêr çawış. Vun:

-Çı qede ra iş da şıma?

Vun:

-Wulla ın qede ra. Patron vat tuğla, şıma bên lewê qata puncın.

Hin yin aya tuğla vera nun xu kıft, her go hot hey nun xu kıft ben lewe. Bên oja nun piser. Çı qede ra ha tewera pisernaye hina zerevdı zi o qedê ra nun piser. Neyse çar, punç ruêj qediyên. Laj Paşa vun:

-Wullay ez biya rehetsiz, ez biya niweş, ez nışkena bıxewt. De hadê ma şı cê patron, wa çê dı hıri ruêj izin bıd mı, ma piya şın.

Dun purı şin vêr patron.

Vun:

-In laj biyo niweş, biyo rehetsiz, çê dı hıri ruêj tı isrehet bı cı.

Pekela vun:

-Ez isrehet duna cı, tı aya hot hemı tuğla eger tı aye yi u xu piya wegên bênse isrehet duna cı. O tı vun ez ınê xu têna bena aye yi erd verdena, ez isrehet cı niduna.

O qedê tarif yi da cı. Yi va:

-Tamum.

-Tı ay y z' wegên bên wı hin oja munen.

Yo ruej o hawal yi şın, ay hot hemê yi o xu piya wegen ben lewe. Oja dı, yo dı ruêj xewtiyen, oniyen yo kağıt yazi ame mın inşaat. Patron vun:

-In yazi, dı çeşit ra yazi wo. Kum ın çeşit yazi zunase wa bir hêt mına. Wa bir vêr mı.

O hemen o kağıt gen şın. O hawal laj Paşê, kağıt gen, şın vêr hewal xu, wı ho ısrahet do.

Vun:

-De bun ın yazi, tı zun nizun.

Oniyen tı ra, vun:

-E zuna.

Vun:

-De hadê ma şı vêr patron.

Şın ver patron. Patron vun:

-De yazi bun, tı zun yazi unên.

E eg dı çeşit yazi wo, eg zun vaj ay ez eta dı kena katıb, wa hısab işçi vıner.

O vun:

-Tı hin şu ay hot hemın erd verd, ayê xu têna weger ber lewe.

Wı hin şın ayê yi erd verden, ayê xu têna ben.

Laj Paşê zi şiyo daire dı nışt rue. Oniyen yona merdım ame nıştrue, vun kot o ruej bi, vun oniya o merdım hina ame oja nışt rue.

Vun:

-Ez hela katıb a, ez ha runışte, la iş tı çıta w'? Tı ame eta nışt rue.

Vun:

-Mı ziyo gurê mı est.

Vun:

-Gurê tı çına w?

Vun:

-Bo Padişah vun, şın perde sêr ken, vun ına kênê Padişaha. In fotoraf ya do eta ri. Padişah vat tı şin ver de vınên, kum muşteri ına kênê mı vejiya, tı han ez ına kenê xu duna cı.

Katıb oniyen tı ra maşallah kena erciyena, oniyen tı ra aşıq cı şın.

Vun:

-Wulla ına kêna ez xu ri bıwaz.

Ca warzen şın hêt haval xu ya, şın hêt hawal xu ya vun bi ma şı, hel mesele ına wa. O mêrık ha oja runışte, Paşê hard bekçi edelno. Vat kum muşteri ına kênê mı vej, wa bir ez kênê xu duna cı. Vun:

- Hadê ma şı mı ri bıwaz.

Heval xu gen yen, wı u o merık dun ra şın kê Padişê. Neyse o bekçi Paşê ra vun:

-Wulla ın katıb muşteri kênê tı vejiyo, kênê xu bı yi.

Neyse vun:

-Duna cı.

Söz dun cı, marê ya zi bırnen. Vun:

- De şirin cêk ıd yo daire vinin, o birin veyvê xu bigin şirin.

Şın yo daire kira kên o yên veyvê xu gên bên, kenê Padişê gên hun daire nuşên rue.

O hawal laj Paşê vun:

-Ez hê vêr şına zere yena hama tı şin.

Laj Paşê xu ri, xu zerê d vun la ına kêna mı xu ri waşta, mı xu ri arda, marê ma bırnawo. O wı çı vun ez şına zere, çı iş yi zere d' est,

Neyse hin nışken çık vaj o haval yi şın zere, şın veyv ha runışte. Qaza ha cı unte, ben purı qaza ser ken, oniyen eg yo marok siya xu pışt qırıkê yê, sarê xu hêt pê ra mın gıjık ra ard sêr sari. O hemen qasaturê xu kaş ken o finen lefun mar ra, mar ken hiri qês, oja nun piser, sarê yi zi kuen oja nun piser. Hina qazê ya uncen, dun ra yen tewer. Yen tewer, vun:

-Bo haval! Tı çê çık xu zere niar. Hel mesele ina, ez şiya, mı qaza ser kerd a, yo mar xu pışt qırık, sarê xu pê kuert ra mın gıjık ra hard sêr sari, seg tı bışiyin het se ay mar ceyin tı, tı pê merdin. Aya kêna Paşa daya hıri tenu, o qede ra mar co pede, hıri hemı ız mêrd. Kêna hina ameya ke bay xu. Bo, o mar mı kışt, kerd qes, oja na piser, hin serbes şu, çik sêr qêlb xu meya.

Dun purı şın zere, raşta mar ko hıri qês, oja no piser. Oja wı hin murad xu dı ben şa, o haval yi yen hêt patron ra.

Vun:

-De tı hin şu hêt iş xu.

Wı hin şın oja, hem katıbê ken, ruej oja daire dı vınen, şew zi şın oja dairê xu dı vêr cinê xu. Neyse oja dı yo edrese erşewen anê xu ri, ez ameya eta fılu ca ez zewjıya ya. Ez ha ruej daire ver da şew şına cinê xu het bena. Neysene yo mudet şın yo zamun şın aw mektuba ne yi yen.

Vun:

-Tı se kên, Padişe şiyo rehmet, ma taziye naya rue, ma hê taziye Padişê de. Hemen tı iş ca verdên yên.

Wı hemen warzen, şın hêt haval xu vun:

-Hadê ma şı. Padişe şiyo rehmet, taziye nayo rue hê taziye dê. Ike anê mı mektub da vo, ma şın hin.

Hin warzên we şin hêt patrona, hısab xu vinên, warzên wı şın cını gên, şın şın vêr Padişê, bay aya kena. Vuni:

-Wullayi Padişê ra mektup umo, Padişe şiyo rehmet, ma hin iş erd verdên ma şın. Padişe şiyo rehmet, taziye naya rue, ma şın tazaye.

Padişe kênê xu ri çi mi gen, cı ri barê eşya gen, yo astor cı ri gen, kênê xu wenen, yo dı hıri tenu zi finen het. Vun:

-Şıma ın eşye bên oja kê yın. Şa bên oja, ın eşye bên nun rue, teslim kên, şıma hina heywunun xu gên yên.

O neyse oja hin warzên wı, veyv u ay baru wenên astor. Ay heywunu, ay hıri tenu zi finên het, kuên cehde yên. Kuên cehde yên, yên hina binê aya hot bıraru, hina yên vêr aya binê hot bıraru.

O laj Paşa vun:

-Wullay haval tı gera ına kêna zi mı ri bıwaz. Tı ına kêna mı ri niwaz mı ri ben meraq, tı gera ına kêna zi mı ri bıwaz.

Şın oja nun rue, aya kêna cı ri wazên, mare yi bırnên. Wı zi yo dı bar eşye cı ri gen, wı zi yo astor cı ri gen wenen cı wayê xu. Wı zi yo dı tenu finen het o gen yen. Yen o lewe, gen yen o lewe, o qeme ra, o dere ra, o verad ra hina yên ser aya qême. Oja ki raşt piya umê ewıl hina yên oja, hina yen oja.

O haval laj Paşê vun:

-Liya haval eta dı ma hin ciya bên. Bun ez hin ına qema ra şına, tı hin oja ra şın, ma hin eta dı ciya bên. Eta dı ma mal xu bar kên, o ma ciya ser kuên.

Vun, ına veyv ma bar kên, hama ken war, qeza ser ken, çeqlê yo wı tepışen o nun laj Paşê desta. Vun:

-Bun mı ra ez wertê sarê d' duna purı, wertê ri kena war, yo dest yo lıng barê mı kuena, yo dest yo lıng barê tı kuena. Ma o qede bar kên.

Kena oja pay edelnen, yo oja ra tepışen, yo oja ra tepışen. Wı hin seken, aya qamê xu kaş ken, hun sêr sarê ye, ina oniyen fêk yi purı akerde mend. Fek yi abı oniye k' mar zerê fek ya ra ame tewer. O mar fek ya ra ame tewer, ame şi resa erd, pê ra bueçê yi zi ame tewer, qamê xu vıst mar, o mar zi kışt, o mar zi kışt da piser.

Vun:

-Hina veyv astorık, -veyv ke astor va- qazê ya buncin ser, -qazê ya zi unt sare, vun- wa Alla tı ri xerli kor. Heq mı hin qediya, ez hin çik tı ra niwazena, çıta k' bı wa tı ri bi.

Vun:

- Ela, ın mal ma piya şi xewtiyê, ma piya hard meydu, tı qey çik nigên? Tı kumı k' tı çik nigên?

Vun:

-Tı zun ez kuma? Tı di şıma umê ver behr, ez hıri hew kota tor, hıri hew zi tı mı xelesne, tı ez xelesnaya.

Vun:

Paşa zi mı ra yers bı, ez kerda tewer.

Vun:

-Huma Teala zi ez kerda insu, zu vıst mı fek o ez kerda re, va tı şın o merdım ri ben yardımci. Oja ra ez ameya, tı ri biya yardımci, tı mı ri aya holi kerd, mı zi tı ri ına holi kerda. Ez tı ra hin çik niwazena.

Oja dı hama xatır piya ra wazên, lew kuên yobinu, xatır piya ra wazên, wı şın. Vun:

-Bo ez hina ına qeyma ra şına war, ez hina şına vêr behr, ez hin oja ra bena mase, ez hina şına kuena mın awk.

O laj Paşê zi cinê xu, mal xu puer gen, şın vêr bêr xu, dun ber ır, dê yê yena tewer, ay veyvu astor sera gena, huna war bena zere. O mal yi zi ser ken oja nuna rue o heywunu xu gen şın, wı zi aya eşye xu ben ken zere.

Vun:

-Ana tazaye hama esta, ni çina.

Vuna:

-Tazaye hin qediyaya.

Kuen sersuway, vêwe nun rue, dı hey defu han dun purı, astor dun purı, hot ruêj hot şêw vêwe nun rue. Vêwe qediyen, oja dı murad xu ben şa. Yo mudet munen, dı hey merdım pil aşir yên, vun ın şehêr ma bi Padişê niben o hina yên hêt ay laj a. Ay laj bên, kên Padişah, hin şın daire dı nışen rue, ben Padişah.

Mı oja verda ez ameya.

11. BIRA U WAY U DYEW

Yo bıra yo way, bay dê yın mêrd o bıra, way têna mênd. Bıra way têna mênd, hin xu r' şun o bıra iş kerdên heta şu xewtiyeyin yo nu qazanmiş kerdên. O nun xu ardin kerdên parçê, parçê yo yi werdin, yo zi deyin wayê xu. O qedê dewam kerd, o qedê yo zamun dewum ke o bıra yê şın cêk oniyen dı hey boji hê oja. Oniyen ey boji ra ına keyf yi pê ume, ına boji başik wulla.

Vun, ez ın boji bêr xu ri wuyek. Ay boji gen, un kiyê un ken yo wade, bêr yi qefelnen, oja do.

Way xu ra vun:

- Tı ber anikena, tı ber ak boji şin.

Wı oja d' niben, ya şına ber akena, vuna de ez bun boji senin. Seni ber akena boji weta xar un cı, weta xar cı un, hin ta niyena ber duna purı o şednena şına. Bıra şın xewtiyen o nun hun.

Vuna:

-Tı ın boji hard, yo nuna ken dıje parçê yo ez wena, yo tı wen o çına dun boju?

Vun:

-Wayê mı, ez parçê nunê tı duna, tı xu ri parçê nunê xu wena. Ez xu ri parçê xu hina kena dıje.

Parço yo xu ri gen, parço bin hina ken dı hebi falqu, pırun yo dun ay boji xu, yo dun ay boji xu. O qede dewam keno oniyen.

Vun:

-Wullay eta ma idare nıkên, ma şın cêk yo şeher pil. Ma şı cêk yo şeher pil, mele ma oja d' xu r' idare bık. Eta dı ın qede ra ma ıdare nıken.

O warzen wı şın. Warzen wı dun purı cehde, boji xu finen xu dıma şın. Şın şın yo şeher vejiyen, oniyen şeher çê insun ço niesiyen. Ey bêr yin hê akerde ber dukun hê akerde o ço çin, insu çin. Halla halla! Neyse xu r' şin gêrên yo bu bınê hol vinên şın te ruşên. Bınê vınên bên rehat.

Bıra way ra vun:

-De tı eta dı ruş, ez ha şına de ın insun şiyo ça.

Dun ra şın, şın epeyi ca şın, oniyenık eg yo dyew, no diyes ver o des lıng yi gıre de o gueş yi zi do desa muh (miyex) do purı.

Vun:

-Ya Xuda! Tı xêr ame. Mı tı hawa ra waşta era de. De bi destun mı ak ya.

Vun:

-Cê tı hol, tı ha tedê, cê tı hol, tı ha tedê. Kum tı gıre dê?

Vun:

-Wullayi hot heb dyew bi ay dyewu ez gıre daya, ay dewu ez gıre daya, guêş mı zi du dar şi.

Vun:

-La ın insu şiyo ça?

Vun:

-In insu, ay hot hebi dyewu berd werd, puer qedne. Ez ız eta gıredaya o şi. Destun mı ak.

Vun:

-Cê tı hol tı rahat ıb, destı tıra gırenideyin.

Neyse wı veren şın.

Way zi vuna la ez hê warz şir hele hê bıger. Ya zi warzena, o rahar şına. Ya zi raşt ay dyew şına.

Vun:

-Ya hurma, mı tı hawa ra waşt, Huma tı er a daya. De bi ın destun mı ak.

O de aqıl çin kemi yo! Şına destun yi akena, ben purı o miyex guêş xu ra kaş ken, lıngun xu zi aken.

Vun:

-Tı ha ça da, kê şıma ho ça do?

Vuna:

-Kê ma ho fılu ca do.

Vun:

-Had ma şı kê şıma.

O gena finena xu dıma şın, şın şın oja kê xu. Wı zi oja yo fetle de oja xu tamarnen.

Vun:

-Bun tı bırê xu ra nivuna mı dyew hard eta, tı ra mevaj o oja d' munen.

Neysena o yo ruej, dyew tı ra vun:

-In çı qede ra ma yo baw purı bıyar vaj mı hu diyo, ez fılu rahar ra şiya, yo mazra ez şiya oja say bi, say hol bi. Ez xu ri nieşkaya yo say tırak bur, ez erqeliyaya xu eza hun da, de hela o rahar ra şu, de çê ay say êst çin.

Ya zi o qede ra no bırê xu ra vuna:

-Wulla mı ın qede hun diyo. Fılu rahara şu, oja d' yo mazra esta, say êst. Eg say bi ma ri tay sayu biya ma bu.

Yo pilek ız duna cı o pilêk xu gen, boji xu zi finen xu dıma şın. Şın şın epeyi ca şın, oja dı yo yenı ben, awka serd a… Şın awke xu wen. Yo vala gırd ha oja, ına val qalına, o vırastê yê z' qalına. O vırastê d' nuşen rue, nuşen rue venıkê yi yena, ca dı xu ra şın, kuen ra. Warzen we oniyen boji niasiyen, boji çin. Allah Allah! In boji şi ça?

Vun, ez ikê warz we şir, no boji bir ez ti ya niya, ma yewbinu kên vin. Nuşen rue epeyi, oniyen boji vejiye ame, boji vejiye ame, eg sarê çım yin, beden yin puetı guna. Neyse yen oja yi zi awkê xu wen, bınê ben rehet o warzen wı boji xu finen xu dıma gen şın, o rahar ra şın.

Şın şın aya mazra ra vejiyen, şın eg ay zerê eger ay dyew kerd balatê balatê, her lıngê yin ha cêk da, her dêst yin ho cêk do, kerd balatê. Umaren hot hêb sarê hot hêb dyew, demek hot hêb dyew oja d' ıb. Neyse hin şın oja, oniyen raşta sayêr oja êst. Şın yo sayer ra kuma say yê wêş, say ey deken, pilêk xu ken pır, nun xu kıft gen yen. Gen yen dyew umo sêr holi ya, sêr sandali ya nuşt rue ho rahar ra oniyen.

Vun:

-De çê yen niyen, şi oja dyew wen, dyew gen wen, ez tı ma têna munen.

Oniyen eg vejiya, eg pilêk xu no xu kıft, eg efenim kutık iz hê dıma, hê yen. O hina warzen şın xu tamarnen. Wı şın xu tamarnen, wı yen ay sayu dun wayê xu. Ya wena, bena duna dyêw, dyew weno, neyse ay say ız qediyÊn. Hina dyew düşmüş ben çı qede ra ma sek baw purı biya ın sarê yi vinik.

Vun, way xu ra, vun:

-Yo dezu biya oja ruen. Yo toqa sac biya sern o şu ard oja d' zaf, biya bıalawı sê lavaş, lavaş ık berz sêr tok, wa wışkı bu o lavaş biya. Wexto k' şıma kot ra bın cê xu dı hêt xu sêr ına bın döşek ıd rak o ser raku. O lavaş bı wışk xırci tı ra vejiyena, o vaj wulla bırêm ez hınd niweşa, hal mı çino, ez hela k' kuena ra ın astê mı, ina şırpi tı ra vejiyena, ina şırkên, govde mı astê mı e vuna qe şikiya. Mı hun diyo, ın bın de yo ariyê est. Şu o ariyê ay kenarê ariyê dek yo pilek biya. Ay kenari kena lavaş, pêşena wucıt xu ra qeniye ın astê mı weş ıb.

Dyew o qede ra cı ri tarif ken ha. O ya zi bırê xu ra vuna:

-Mı yo hun di, yo ariyê est. Şu bınê ay kenare ariyê biya, ez kena lavaş, peşena xu ra ez hol ıb.

O yo pilek duna cı gen şın. Wı u kutık xu ra şın, wı u kutıkun xu ra şın, şın zerê ariyê. Ariyê ho edelnayê, nigeren ho edelnayê. Şın zerê ariyê, oniyen e dorvêr ariyê ha pır kenarê. Pilêk xu deken de, kuen tewer kutık hin ben kenare ser, hin kutık wen oja d'. Kutık ben kenare ser, wı yen tewer, yen tewer kuen ri tewêr ariyê, ına oniyen ariyê çin, bı duz. Demeka sihir ume ser, ariyê bı duz, hın vınen.

Ya Rabbi! Kutık bını etê dı mend, ez sekena? Neyse ay pilêk xu gen şın, gen şın, şın dyew hina amo ser holi ya nuşt rue, ha oniyen.

Vun:

- Wullahi wı têna ho yen, kutık niume.

Wı ariye ra vejiyo, kutık ariye d' ben sihir umo ariyê seri kutık oja dı mend.

O aya wayê yi ra vun:

-In ho yen, ez eka şına yo liyê nuna adır ser, aw biya dek, adır tan wa awk bıgir, ma ca cên zerê liyên, ma pojên wên.

O qede ra wayê ya ra vun. Wı hin yen oja nişenbrue, oniyen dyew ha oja runışte. E lıng eşta lıng ser ho runışte, wı oniyen dyew ra dyew oniyen ya ra.

Ya Rabbi! Wı zi qehırıyên xu zerr ıd. Oniyen kutık ız tiya ni, kutık ız oja dı mend, ez se kena? Vun wullahi iş mı xırawun.

Neyse epeyi nışen rue, nışen rue düşmüş ben. Epeyi zamun şın, oniyenuk kutık vejiyê hê yên. Kutık vejiyê hê yên. Amê amê eg zun yin yo vılunce umo tewer, eger ın govde yi seg awk ır cun vêj butı bi çamur. Yen oja kutık kuen era, kuen era bınê ben rehe. No wı kutıkun ra çım kun, hêt dyew a, çım kun het dyew a. Hama wırd kutık tedır warzên yo ben aya lıng o heta ben, yo ben aya lıng o heta ben. Dyew kên dı kışt erzên oja o hina yên oja kuên rue, kuên rue, bınê bên rehet, laj çım kun hêt way a.

Vun:

-De ye zi hal bıkın.

Şin wayê ya zi cera uncên, hin êen nişen rue.

Vun, la ma hin iş yin da cı. Ma sek! Ina hew ın kiyê bi cini niben, ez şir cêk xu ri yo cini pedak. Dun purı şın kıştê şeher yo dew. Şın yo dew, xu ri oja yo kêna vinen, yo kêna xu ri vinen. O bay ya ra vun:

-Tı ına kênê xu soz bı d' mı, tı dun mı.

Bay ya ra soz gen, mare bırnen, o gen yen. Hin gen yen oja, hin oja vınen, hin marad xu dı ben şa. Hin o şeher yin ir munen hin yi wo kutıkun yi ri munen.

Oja mı werda ez umeya.

12. PİR U MILÇIK

Cêk bı nıbı, yo pira yo mılçık a. Mılçık u pir şın vêr deri, sarê xu şuên, derê xu kên yên kiyê, yên kiyê.

Pir mılçık ra vuna:

-De tı şu dı telu biya o ez zi nu pojena.

Şına dı telu hana toqê nun ser, nun xu pojên, oniyên yo şune ume. Vun:

-Emo yemo! Ben tı dı nunu bı mı, ez zi çute bızu duna tı.

Pir düşmiş bena bena wulla bız hol sê nun. Dı hey nunun yi duna cı bızun xu gena, şına sêr Çımeyenêk eg cıtyer ha cıt ken.

Vuna:

- Cıtyer cıtyer, niben tı ra tencere, sual, gueşt o mı ra zi dı hey bız! Ma bırnên wên ma hêd hêd cıtê xu kên.

Wulla cıtyer düşmiş ben.

Vun:

-Tı gueşt biyar bıd mı la ez çı nikena!

Ca d' han bızun xu bırnên, wên.

Pir vuna:

-Nê emo yemo! Ya çutê bızun mı ya çutê gun mı?

Cıtyer vun:

- Leliya, Tı umeya mı ri biya bela, o la mı xu ri cıtê xu kerdên. Nê, ez qawul nikena.

Pir xu nuna bela, wulla xu nuna bela, cıtyer gayu dun cı, gena şına. Şına eg yo veyvo, eg ha veyve dı.

Vuna:

-Gel veyvi! gel veyvi!

Yin vun:

-Ha.

Vuna:

-Niben tı ra sual biyarin, bo dı hey gay ha mı de. Ma bırnên, bo veyvê şıma biyê gueşt niviyeron. Biyarin ma bırnên, ma hêd hêd veyvê xu hewelnên.

Wulla düşmiş ben war veyvi. Vun:

-Wulla pirê tı hol va ya. De biyarin.

Hun bırnên, guêşt xu pojên wên.

Pir vuna:

-Nê emmo yemmo, ya çutê gun mı, ya bulerekê mı!

Vun:

- Herê, tı ça ra vejiyaya umeya ez çıxa bukê key xu duna tı? La tı ga çut nigêr nir, nivajı k' eg bo gay est biya ma bırnên wên.

Sekena nikena nişkena pê. War veyvi veyw dun cı gena şına, şına şına eg yo zelci honık ha zerê rue do, eg xu ri tena ha zel çenen.

Vuna:

-Zelci zelci!

Wı vun:

-Ha.

Vuna:

-Niben tı aya zelê xu bıd mı ez bukê kê xu duna tı.

Wulla zelci düşmiş ben, ben, ben.

Vun:

-Ez zel pê se kena! Ez ca bukê kê xu gena şına.

Ca buk dun cı o zelê xu gena ruşena, nuna fêk xu ya nicenena, nuna zincê xu ya nicenena, nuna çımun xu ya nicenena, duna er şiknena.

Vuna:

-Dı teluna, dı nunu

Dı nununa, dı bızu

Dı bızuna, çutê gu

Çutê gu, bulerekê

Tıro fisê xu teki, bın erdışê zumay ki.

13. KAL U KEYNÊ XU

Cayk bı nıbı. Yo kal u keynê xu bi. Kal biyo extiyar, askere xu nikerda. Kağıt yen, vuni kal ra bi asker.

Keyna bay xu ra vuna:

-Tı bi extiyar, tı nişkên şir. Ma sekên! Herındê tı ez şına asker.

Kal vun:

-La tı cini ya, tı nişkena. Tı çıqêde ra şına asker, ço tı qabul nıken.

Ya vuna:

-Nê baba ez şına.

Şına xu ri cılun cumerdu gena, gıjık xu qesnena, yena giyinmış bena, erkek gibi şına asker. Cinêk şına asker komutan oniyen tı ra bejnê ya bejnê keynuna, giyim ya giyim cumerdo.

Vun ez sek ez çıqede ra ıspatlamışik. Şın yo dost xu het, vun hel mesele ın qede ra.

Vun:

-Şirin tırvaş ariyedin, rakin, serd rakun. Eger aw vaş helisiya cini ya, nihelisiya cumerd.

Şın. Yo tunzi ya u pısing ya hêst. Aynu gueşdari kena, yin ha odıs. Ya aynu ra vuna şirin vaş biyarin vaş mı degışkin, wa vaş mı wışk nib, nihels. Yin heta sersuway o vaş cı ri degış kên. Sêrsuway vurzên aye yi biyo pis, aye ya tertemiz.

Vun, wullay ez nişkeya çik ıspatlamışik.

Hina yen, vun:

Daye Ali cuno

bawo Ali cuno

çaw çawê qizuno

bej bejne xortuno

qıl vısti mı guno

Vun:

-Tı nişke cayk.

Vun:

-Nê

Vun:

-In hew şirin dehl, pê picemu şirin dehl, cumerd bı belı ken.

Ya heyna gueşdari kena, pısingê xu u tunzi xu temi kena, vuna şirin mı ri dı hêb mılçıku tepişin biyarin. Şin dı hêb mılçuku tepişên hun, ya gena bestena xu ya, picemun xu kena pay.

Vuna:

-De hadi ma şı.

Ya verni de rakên, ya vuna tı verni d' şu, wı vun tı verni d' şu. Vuna, e, çik niben ez şına. Ya verni d' şına, e oniyen tı ra.

Vun, wullay ın cumerd, heyna yen, nişken çik ıspatlamışik. Heyna yen, vun:

Daye Ali cuno

bawo Ali cuno

çaw çawe qizuno

bej bejne xortuno

qıl vısti mı guno

Vun:

-Ma se kên, ma çıqede ra ıspatlamış keni.

Merık zer kot cı, zun cini ya nişken ıspatlamışik.

Vun:

-Şirin yo kuê puêr murê, kuê qıjun. Şirin oja eg cini bi muru ariduna, cumerd bise muru ariniduna.

Şin oja, ya heyna pısingê xu u tunziyê xu temi kena, vuna muru ariyedin, heqebu dekin wenin astor, wa yi nivin.

Vun:

-Qay tı xu ri muru ariye niduna.

Vuna:

-Ez muru ariye duna pê se kena! Ez çê cini ya muru ariduna.

Heyna yen seken niken nişken çık ıspatlamışik.

Vun:

-Daye Ali cuno

bawo Ali cuno

çaw çawê qizuno

bej bejne xortuno

qıl vısti mı guno.

Vun:

-Tı nişke çik ıspatlamışik.

Vun:

-Ez nişkeya.

Hiviyê xu finen, cinek teskere xu gena, wenışena astorê xu bınêk şına dur, şewqê xu nuna hawa, gijik xu teşunena.

Vuna:

-Bekıro, Bekıro g. xu gorê babê te kıro, cini camerd cê ra nas nıkero.

Vun, herê la tı seke mı. Ez ındêk xebitiyeya nişkeya tı cayk.

Ya şına şına kiyê.

Bay ya vun:

-Keynêm! Tı seke, tı çıs şiya ameya.

Vuna hal mesele bay xu ra, mı ın qede ra kerd. Puer cı ri vuna. O mêrık wurzen kuen dıma, zaf şın tun şın, persen persen, şın şın vêr bêr mêrıki. E, keyna yi vinena, şanesnena.

Şın, mêrık ra vun:

- Hal mesela ın qedê ra, ez zer kota keynê tı. Tı gereka keynê xu bıd mı.

Keyna vuna:

-La bawo, tı extiyar, kum tı wuye ken ez bızewj.

Vun:

-Nê keynêm, bun ez ha lewê tırba ya, ez ro b' herê b' mırena, tı xu nuna mı ser.

Mêrık vun:

-Tı keynê xu bıd mı, ez tı zi wuye kena.

Keynê xu dun cı.

Mı ra zur Allay ra raşt.

14. LUY U CINAWUR

Cêk bı nıbı, yo luy. Luy şına, şına vêr ruy, xu r' gêrena, çıqalu mıqalu arikena, una wena. Di k' yo cınawur ha weta yen.

Vun:

-Tı ha çı gêrena?

Vuna:

-E gerena xu r' çıqalu arikena, bena xu r' kurk vırazena.

Vun:

-Liya wayê mı! Qay tı çıqalu arikena? Cê xu bınaw mı, ez şına bız hana, tı ma r' vıraz.

O bena qulê xu nawnena cı, cınawur şın şın kuen mın duwar, Vılık ra yo bız gen, şın şın sêr qul aya bızê xu ken war ya wena bın d'. O hêna şın Wışkala ra yona bız gen, un sêr qul venden.

-Way mı zaf mendo?

Vuna:

-Bırêm mı tırij vıraşt, hêt pezi vıraşt estin tı mend.

O hêna şın şın yona bız hano, hena şın sêr qul ra ken war, o wullay venden.

Vun:

-Wayê mı sebı?

Vuna:

-Hero hero! Kalik mı, pirik mı kurk nivıraşt, ez kurk vırazena tı ri! Bo tı ina deliy.

Wullay cınawur hin pencıku finen xu ya, ê de hin luy bız xu wêrd. Oja qulê ya aşinen aşinen nişken. Neysene, şın yo kuy un. Un vêr qulê ya dı aleqnen. Yo hawa yen kuy vuna teq teq, luy vuna qey cınawur ha oja w', niefterena bir tewer.

Cınawur şın luy oniyena oniyena, eh wullay cınawur niesiyen. Yena eg kuy a! Vuna herê demeg tı mı tersnaw, o aya kuy bestena boçê xu ya gena şına. Şına vêr ruy, şına vêr ruy

awke xu wena o qınê xu tadena, aya kuy awk şına zerê kuy, kuy bena pır. Weta yena boçê ya qerfiyena. Boçê ya qerfiyena, yena şına kue. Cınawuri vineni, xoz vineni, hêş vineni, luy vineni, argoş vineni, sımborê vineni. Komo k' di vun:

-Qol ha qol, tef da qol.

Wullay luy vuna Ya Rabbi, mı xu ke qol, ez çısi heq xu ınun ra bıgêr. Şına kue, vendena, vuna:

-Geli way u bırayo, sıwa rez xaluno, mehsere keni. Birin ma şı reqs.

Wullay puer ti bên, vuni ma şın, şın engur wên. Şın, şın muyın rez, ya vuna:

-Ow ina niyo niyo! Boçun xu gıredên hama burin.

O wullay yin boçun xu gıredun, başlê engurê xu kên weni. Ya şına o lewe, vendena, vuna:

-Hec Ehmee, Hec Ehmeee, rez tı qedina, puer werd.

O wulla ya k' vendena yi vazdên. Vazdên buêç yin vun xırp xırp; buêç yin qerfiyên yi z' bên qol. Ya dıma vendena, vuna:

-Qol ha qol, tef da qol, mı heq xu şıma ra gurot.

15. LUY U CINAWUR U HEŞ

Luy şına çıtê solın xu gena, pê kay kena hin acız bena, yena kiyê. Xoz ız şin o yerek pê berxık xu kay ken yen. Heş ız şına hêt hingdarê xu ya, şına het hingdarê xu ya, puer eşnawên, vuna henık henık. Wulla verci cınawur şın ay berxık kışen wen o xoz ız şın hingdarê ya şıknen, ay ız qedinen. Aya çıtê solın luy zi dırnen mehf ken o hin yen kiyê, vun ma yo berxık ız, yo bız kên qorme. Kên qorme o hin ha kiyê de. De hêdi way binevs a. Vuna:

-Wullay ez şına.

Vuna:

-Ho ho

Vun:

-Çına.

Vun:

-Wayê mı hamile wa, ha doğum da, wa wayê mı bir.

Xu mek ık şına hêt tenkê qormi ya, şına bınê qormê xu wena o yena.

Vun:

-Wak luy cı ri çına biya?

Vuna:

-Keyna biya.

Vuna:

-Şıma nume napa?

Vuna:

-E, e ma numê napa.

Vun:

-Numê ya çınaw?

Vuna:

-Berakerda.

Munena şewa bin, şewa bin hena luy şına.

Vun:

-Ho ho.

Vuna:

-Ina hew çınaw?

Vuna:

-Wayê mına peyin hamile ya, vuna wa bir.

Şına hina tenkê qormê xu wena, kena nime, yena.

Vuna:

-Wayê se bı?

Vuna:

-Wullay way doğım kerd, cı ri keyna biya.

Vun:

-Şıma numê ya napa çına?

Vuna:

-Ma numê ya napa Nimekerda.

Aya şew zi şi, heyna luy şi.

Vuna:

-Wayê mı qıc ha doğım da, vuna wa bir.

Şına, bın ya lêsena, bın tenkê qormi.

E vuna:

-Ina hew çınaw?

Vuna:

-Wullay cı ri keyna biya.

Vuna:

-Şıma nume napa?

Vuna:

-Numê ya Bınlişte w.

E ını z’ şi. Ê hin riyex kena têminek duna! Yarabbi sek! Şına fêk bêr qınê hêş.

Vuna:

-Wullay billay tillay, şıma gereka ca ki kum ay qormi werd.

Ê de bırêm cakerdış a wo, kum şı riyex kerd ay werda. Halbuki ya werda kena yi sera, o sersıbay warzen.

Vuna:

-Kum

Vun:

-Heş.

Cınawur heş kışen.

Oja mı ca verda ez ameya.

16. XAL U WARZA

Rojek ben, yo xal u warza. Cınê xal çina, xal pil, warza kıtek. Numê o warza Ali bı. Vun:

-De tı kiyê d' vınd. Ez şına ma ri xebtiyena.

Vun:

-Xalo tı meş ez şina.

Vun:

-Nê nê warza, ınhew ez hê şir.

O şın. Xal şın, şın yo kuçe r', yo şeher yo kuçe r' şın war. Oniyen yo merdım, yo bar ha o kuçe r' yen ha vera w'.

Vun:

-Tı şın ça?

Vun:

-Eza şına cêk xewtiyena.

Vun:

-Eg xewtiyayişse, bi kiyê mı.

Vun:

-De ha d' ma şı.

Gen şın, şın kiyê. Vun:

-Bun mı, iş mı ıno, sersıbay ez gayun xu verdena. Toxer dekena, tı gên. Tunziyê mı zi ha tı da, tı gen şın. Ceylan yena nawena cı, kum ca tunzi meğel bi, tı oja cıt kên.

Ee, vun weh gayu yo hetık gen şın. Şın tunzi gêrena gêrena sêr yo tehta meğel bena. Şına ser yo tehta meğel bena, e Ya Rabbi yi zi vat kum ca meğel bi gereka tı oja vın. Sêr aya kerra ra. Vun keynê mı tı ri nu zi ana, vun nun lete tı wên pizê xu dekên. Keyna nu gena şına. Sêr aya kerra ra nata gayu ben, weta han.

Vuna:

-Babi mı ina vat.

Hina elgê nun gena şına kiyê.

Vun:

-Qay tı nun hard.

Vuna:

-Wullay bawo, ez şiya tunzi sêr keri ra meğel biya, sêr ay keri ra gayu ben han. Zure cıte yi vejiyê.

Vun: Wullay!

Yen yen kiyê.

Vun:

-Qay tı yers bi.

Vun:

-Nê ez çê yers nibiya.

Aya dorê xu paştê yi ra vejen. Xu ri şın kiyê. Warza oniyeno k eg xal ha cor yawaş yawaş yen. Şın şın kiyê. Vun:

-Xalo se biyo?

Hel hewal ina.

Vun:

-De tı bi kiyê d' vındı. Ez zuna sekena yi!

Şın şın, hina aw quçe aw merık raşt yi yen. Hina ow merık raşt yi yen. Vun:

-Tı ha şın ça?

Vun:

-Ez ha şına xewtiyena.

Vun:

-Bi kiyê mı.

Vun:

-Ez kê merdım kosi nişına.

Vun:

-La ına dewê ma puer kosê, tı kumca şir puer kosê, bi kê mı.

Şın şın kê yi.

Vun:

-Bo kar mı zi ıno, ez tı ra vuna tı toxer dekên, tı gayu gên tunzi zi yena kumca meğel bi tı oja cıt kên. Keynê mı zi tı ri nun ana, tı nun kên lete, tı wên pizê xu dı.

E, vun, şın şın gayu ben. Şın şın toxer runen, tunzi şına şına sêr kera ra meğel bena. Heta k' tı ra yen aya kardê xu gen uncen kalekê tunzi ri, tunzi kışen. Gayu gen aya wari cıt ken, cıt ken. Keyna nun bena, oniyena mêrık zerê wari cıt ken, eg tunzi zi oja kışta. Wullay şına şına, vuna:

-Wullay babi mı vat erd nime niker, nun lete niken. Hin pizê xu dek.

Wullay weno, bın ay erd xu zi cıt ken.

Vun:

-De bıg şu bıd babi.

O gen şın. Yere vun helo k' tı ani, wa vist qelu pa çin ib. Wullay aya hina rakon kiyê, nunê xu wen tera peyin. Hun alef xu ken wırdı, kuen qefelneno. Gayu gen şın kiyê. Muqate oniyen eg Yarabbi alef kerd wırdı.

Vun:

-Qey tı kuya yers bi.

Vun:

-Nê nê la kê ez yers biya? Ez yers nibiya.

Şin kiyê, zere d’ nuşên rue, aya şew keyna vuna:

-Ez şına tolet.

Vun:

-Ez bena, vun tı xu rehetsız mek ez têna bena.

Wullay kêna gen şın o nequrçıku ben kêna ri, kêna bermena.

Vun:

-Qay aya kêna çı nişına tolet.

Vun:

-Ez kena nikena nişına.

Ya zi hin niefterena vaj ha ina ken.

Vun:

- Wullay ez umeya ez yê nuna hawa.

Wullay dun kêna ri, kêna bena kerra. Dun purı şın zerre.

Vun:

-Keyna ha ça?

Vun:

-E la tı verda? Ez umeya tewer, yê na hawa be kıştê cıl. Mı va ez qa qa rehetsiz mek, wulla ez hawan erd ma wen.

Vun:

- Qay tı yers bi.

Vun:

-Nê nê qay ez yers ib.

Vun:

-Cini!

Vun:

-Ho.

Vun:

-Ma se kên? Gay ha bın axur de bi veyşun qorên.

Vun:

-Ez şına çi duna cı.

Vun:

-Nê nê ez şına.

Vun:

-Ez şına çi duna gayu.

Şın şın, tizuku çi kuên gayu, gay vera qorên, vera kên derg.

Vun:

- Hero Ali! Qay gay çi niwên?

Vun:

-Ez kena nikena…

Vun:

-Wullay, ez biri mele sarê yin cırak, fin zerê aru.

Wullay eh gayu bırnen, finen zerê aru yen kiyê.

Vun:

-Tı seke?

Vun:

-Wulla mı ına ke, mı va heta tı yên rehetsız bên, ha ariye w'.

O yin wırd ha yemnuri vun:

-Cini!

Vun:

-Ho.

Vun:

- Wullay ın sarê ma hazır, biya ma ri boğa poji, ma dek aya sandıqê ma, ma qefelnên, ma şın, wa pê ra ma nivin.

Ya wurzena nu pojena, bohçe nun wışk ız bın d' dekende. Xu tamarnên zerê sandıq, kose şın vera, şın vera yo quçer şın diyar. Kutik lawên lawên, yên verni.

Vun:

-Cini.

Vun:

-Ha.

Vun:

-Eka Ali ma tiya bibiyin niverdeyin kutık bir ma.

Vun:

-Mı runen ez ha tiya.

Aw sandıq runen, tı ra yen teber, kutıku fetelnen.

Vun:

-Ya Rabbim, tı ha tiya?

Vun:

-Ez ha tiya agêren, şın.

Vun:

-Ya Rabbim, ma sek ın sarê ma ça çarnen!

Vun:

-E vuna ma şın sêr aya mağara, ma yo pılas kên ser a, ma xu bıtamarn. Ez ın koşe qelbiyena tı o koşe, wa wı zi wertê muyın. Ez tı, wı k' rakot ma pılas gên erzên, wa kuy ıd şir war.

Wı ha guşdari ken.

Vun:

-Ali ma eta bınêk rakuên.

Vun:

-E ma rakuên.

Wullay e yi gên, kên werte muyın. Miyerde aya kışt vınen ya zi aya kışt vınena o hin qay vun rakot ha. Wı yavaş warzen, şın hêt kosi. Cini aya kışt, yi zi aya kışt pa pılasa yi kên war, daykê tı fek..w, hero w' tı sarê ma be.

Vun:

-Mı n. daykê tı u yi piya fek. Hadê, ma şın kiyê, ez tı bena xal xu ri. Aya k' şa keya xal mı.

Şın kuên zerê kiyê yi, çına k' cı ri rınd ben barun berxuno gên wenên heywunu gên şın. Dun purı şın, xal oniyen e Ali ho yen, yo cini vera, wı ha yen. Ben kiyê, vun:

-Ali tı seke.

Vun:

-Mı seke ke xalo! Mı cinê yi zi hard, wı u cini kê xu kên u warza hina dun purı şın.

17. MERDIM ZAVALİ

Cêk bı cêk çinibı, rojek yo merdım zavali. Yani 5 wext xu r' nımaj xu ken, ına ehil yi sunnet yi temız. Vêr vêr yo vay ra şın, vun ez şir xu ri desmaj big xu ri nımaj bık. O şın eg yo say ha cor vay ra yena, kanalê awk, yani vay. Wulla dêst xu erzen cı, vun wullay ına say sura weş a. Vun vıner ez yo gaz purıd. Wexto ki gaz dun purı, kuena vir ik eg herum, niwen. O gaz wexto k' dun purı awkê yi qırıkê yi ra şına war. Bınê marazar ben, aya say gen xu dest, gen hina wayır o ca k' awk yena, aya awk takip ken pêser pêser şın. Şın vêr yo baxçi eger yo sayera gırda ha sêr vay ra ya. Oniyen cı eger say ya ayni say aya sayer a. O aya say ken xu ceb oja r' kuen diyar, şın mın mehla, şın mın dew pers ken. Vun emmo yemmo, ına say ına sayer ın qede say ha sêr vay a, aya sayerê kumi ya.

Aw yo oja ra vun:

-Wulla sayê fılunkes a, sayê Ağê dew a.

Vun:

-Wulla inase ez xu r' şir hêt yi ya, wa mı ri helal ık.

Dun purı şın pers ken, gêren axır ık Ağê ca ken; vun:

-Aya sayera k' sêr aya vay a, ına say sayerê tı yê?

Wı vun:

-He wulla, ın say sayerê mın ê.

Vun:

-Qe Allay tı mı ri helal ık! Bo mı gaz da purı, awkê ya qırıkê mı ri şi war. Tı ına say mı ri helalik.

Wı vun:

-Nê wullay ez tı helal nikena.

Vun:

-Qay?

Vun:

-Wullay ez tı helal nikena. Tı hot sêr mı ri şuneti, gawunti kense ez tu kena helal, yoxsa ez tı helal nikena.

Merık düşmüş ben, ben, vun:

-Liya tamom, wullay tamom, ma sek wa sê tıb. Ez xu ri hot sêr şuneti kena.

Hot sêr cı ri şuneti ken, dewam ken, hot sêr yi qediyên. Rujo k' başle kerd ayni tarix yen cı, ayni ruej yen cı, şın hêt ağê ya. Vun:

-Ağêm.

Wı vun:

-Ho.

Vun:

-Bo mı fılu ruej başle kerd, mı xu ri tarix gırot, beli kerd. Hot sêr mı qediyê, mı ri say dek helal, ez xu ri şına.

Vun:

-Wulla ez tı helal nikena.

Wı ki vun ez tı helal nikena, dun xu ri bermen. Vun:

-Hê emo hê yemo, mı hot sêr tı ri şuneti kerd, semedê yo gazê say. Tı qay mı helal nikên? -Bermen zırçen- hin fek mı ra verad, mı helalık, ez şir bun kar gurê xu.

Vun:

-Nê wulla, ez tı helal nikena.

Vun:

-Tı vun se.

Vun:

-Ez tı helal nikena yalnız yo şêrt mı est, tı eger o şêrt mı qabul kên, ez tı kena helal.

Vun:

-He vaj, he vaj şêrt tı ına hew çına w'? Hena hotna sêr ez şuneti kena, hena çına w!?

Vun:

-Nê. Yo kênê mı esta çım ya kuar, dêst ya quet, dest ya ha tı ra kerde, lıng ya ha pa çin. Egerse tı ına kênê mı mare kên se ez tı kena helal. Tı mare nikênse wullay ez tı ri helal nikena.

Düşmüş ben ben, emmo yemmo, vun ez sêk, vun en iyisi ez xu ri ına kêna bıg, wa hiç olmasa mı ri helalık. Wullay neyse, vun:

-Temam ağam. Ez gena, mare ma bırn, wulla ez gena yeter ık mı helal ık.

Vun:

-Inese temam.

An ben marê yi bırnen, ondan sonra çı ken ben ken zere, vun şu ha fılu wade da, vun tı şın o wade. Wexto k' ber aken, wexto k' çım gınen aya hurma, aya kêna, gınen er. Wurzen pay, gınen er vun heywax ın hew ın hina mı bıxapinse, vun hayo hin hetu emır mı b' hin ez ha eta da. Dun xu ri bermen, remen, remen hina şın hêt ağa ya.

Vun:

-Tı gêrên tı hina ma bıxapin la. Hel mesele ina ya. Tı va çım ya çin, çım pa est. Tı va dêst pa çin, dêst pa êst. Tı va lıng pa çin lıng pa êst, tı oniyen tı ra tı vun yo tince aşm a. O tı çı mı xapina, bınê pê çi ken.

Vun:

-Nê nê, ax ax! Aya hurma, hurmê mın a, kênê mın a. Yalnız hetu er numherum nidi, çım ya numherum nidu, dêst ya numherum nigıno, lıng ya tewer nişıya. Aya semed sêr mı vat pa çin o. Tı hin bi helal ya diye tı şi zere. Şu ayê tı ya, wullay mare ya zi bırnaw, şu aya hin cinê tı ya.

Wı vun:

-Temom, ina ya?

Vun:

-İna ya. Madem ki ina ya bo ez düşmüş biya tı hot sêr semê yo gazê say tı mı ri şuneti ke. Hiç olmasa ez ına kênê xu bıd tı, tı mı helalik, hiç olmasa o cefê tı boşuna nişir. O ay semed sêr mı ına kênê xu daya tı. O helale tı ya.

Mı ra zur Allay ra raşt.

18. RAŞTGELE

Yo ağa ben o pir u laj xu.

(Laj) Vun:

-Wullay dayê e şına xebat

Vuna:

- Ê la lajêm tı şın xebatse şu.

Vun:

-Tı se bena ela.

Vuna:

-Mı rı zi Alla, ya k' e bımır ya k' e bumın.

Şın şın yo merık het xewtiyen. Yo ağê het ken xızmıkar. Pê wel wederon, sade kar yi awo, pê wel wederon. Sofre mofre runen, nun hawa o xu ri tewera muyın ay wel dı qelbiyen, oja ra zere zi cı ri çinik. Varu vara yen zere, muyın ay lastuku ruşen, varu çinibı ha tewer do. Neyse hot sêr yi qediyen oja dı, yen merık ra heq xu wazen.

Vun:

-Heq mı bıd ez şına, daykê mı extiyara, ez şına daykê mı de merda menda.

Vun:

-Tı şını, la ın hot sêr tı eta dı nun werd!

Vun:

-Lela seni mı nun werd? Ez xewtiyaya, çe ez boş nigereya.

Heta tı ra (ağay ra) yen dun bın gueş yi ri. O vun werikna yo ına kışta bina bıdeyin mı ri, mıl mı bibiyin raşt. Neyse merık şın tewer, şın tewer oniyen yo baba extiyar yen.

Xoca Xızır vun:

-Putêm tı çi karê?

Vun:

-Qe qe.

Vun:

-Vaj vaj ez semêd tı umeya. Mı zuna tı bikês, ay ra umeya.

Vun:

-Baba Extiyar, hal hawal ez hot sêr eta xewtiyeya, mı heq xu waşt heq mı nida. Mı ra va tı eta nu werd, hena yo da bın gueş mı ri, mı va yona ına kıştê mı bıdeyin purı, mıl mı bibiyin raşt.

Vun:

-Halla halla.

Vun:

-Wullay.

Vun:

-Bun mı ra, tı şin. Aya haq zaten hin nidun, nankör insun, haq nidun.

Neyse şın, vun numê tı zi Raştgele wo, kum tı ra persa vaj numê mı Raştgele wo.

Wullay şın, şın yona ağê het se ayo xu k' ın zi arkadaş ay binu. Şın ay het.

Vun:

-Numê tı çınaw?

Vun:

-Numê mı Raştgele wo.

Vun:

-Ez qayila tı bir mı ri xızmıkarê bık.

Vun:

-E ez yena, seben la, kar mı çınaw?

Vun:

-Tı wel wedarên, mısafır umê tı xızmet yin kên. Yalnız cê tı zere dı zi çin, tı ha teberay, varu vara tı yÊn muyın lastuku ruşên. Bi weşi tı ha muyın aya wel de.

Vun:

-Tamum, sek va se tı kena.

Vun:

-Numê tı çınaw?

Vun:

-Numê mı Raştgele wo.

Neyse yo dı sêr yi oja dı şini. Arê ın cini miyerdi xerpiyen, sekên çi kên merık cinê xu verden. Merık cinê xu verden, wullay gêren fıtwa.

Vun:

-Wullay fıtwa çina, heta yona mare nik, cesqazi tı heta o qedê nik, marê tı kabul niben.

Vun neyse sebena. Neyse hiri çar astoru tiben umbaz yi ay pil kuên piye re, vun ma he şı ke ay dostê xu, ha fılu ca do ma he şı oja. Neyse sek eta ra şi ri wer kuê sıpi. O qede ra yên tewer eg varu zi wareno, vor varena yo tipi ya. Oniyen eh hiri çar hey astor, hınd yên hınd yên, umê umê fêk bêr. Ino k' Raştgele wo, senik çım gınen cı, wullay ay şınasnen, vun ıno neyse. Vun, Tı çı karê?

Şum mum runen xızmet ken, wel wederen, o nasıl olsa yo daka nivınden, o nivınden. Oniyen ağa murın wullay.

Vun:

-Qay ağam tı murın i, qayi sebiyo?

Vun:

- Wullay vaj qe me vaj! Mıno cini ma dapuer, mı cini verdaya, vat gera tı cesqazi bık, yona mare bık, aw verden hama tı gên.

Vun:

-Halla halla.

Vun:

-Hı mı va qe tı va sê.

Vun:

-Wulla mı va qe tı va sê, aw yo ha kê ma do, ha ri tebera wo la veng ha şın cı, yo ha eta wo.

Yi zi ağa şanasnaw.

Vun:

-Yo ha eta w', ma gên purı mare kên, nun xu bu, çayê xu bu, cıxarê xu bunc sıkınti çinika.

Vun:

-Tı he ına vaj.

Neyse nımaj diyen, vun Raştgele sipare runen, siparê xu wen.

Vun:

-Raştgele, bo ın merık cinê xu verdaya, hun tı ri mare kên o tı sersıbay hena cinê yi verdÊn.

Çı qal xıwer vun, aya xıwerê yi yena Raştgele hero. Vun qay deli w' çına wo. Wulla, vun ez nizuna eta mı hina di, pêda bı, mı zi nu da cı eza pê xızmet kena. Vun numê yi zi Raştgele wo, Raşgele ra vişeri yona xıwerê yi çinika. Neyse wullay finen xu re, gen venen astor, gen şın, şın şın kê merık senik çım gınen cini, cini şınasnen, kiyê zaten şınasnen de hot ser werab. Neyse şınesnena.

Vun:

-Bo mı ra Raştgele, ma marê yi tı ri bırna w', tı sersıbay cinê mı verdên.

Vun:

-Raştgele

Vun:,:

- Hero, Raştgele çınay?

Vun:

-Raştgele

Çıxa, vun, vun Raştgele. Hun aye katê zumayak pê biyo zuma. Katê yi dun pıra tertemiz, ay çax ma tı ra vatin nargela ya çıta ya, ağa ra xışna, derga aya zi nun desta. Neyse cinêk yena zere, ceyru çin çıla ya, çıla zi çinika. Vun ay çax bır ına koyni kueyin qınê diyesu pê adır veşnêyin.

Vuna:

- Hero, bun ez cinê tı ya cinê tı, qayi tı mı ra nioniyên.

Ya çıxa şına hêt yi ya, wı xu kaş ken; bera kuen teber, bena pê mıl yi ra una zere ber nuna pa.

Vuna:

-Vaj meselê ına Raştgeli çına ya? Tı gera vaj?

-Lela emo yemmo mı, Raştgele wo, ez Raştgele ra vişeri çik nizuna.

-Nê tı gera vaj.

Ay yo bır gena duna purı.

Vun:

-Tamom qe Allay tı qarış mı mek, tamom.

Vuna:

-In meselê Raştgeli çınaw?

Vun:

-Qay ez hot sêr ın kiyê dı nixewtiyeya?

Senik vun hot sêr ın kiyê dı xewtiyeya, cinêk resiliyena şına piser. Vuna:

-De vaj.

Vun:

-Hot sêr ez ın kiyê dı xewtiyeya, mı miyerdê tı ra va, heq mı bıd ez şına, dadê mı feqireka, extiyara beka nıke merda menda. Sek sêr vınderd, yo da bın guêş mı ri, wullay mı va yo bıdeyin kıştê guêş mı ri, mıl mı bibiyin raşt.

-Hı ina ya?

-E, haq mı zi nida. Ez şiya tebêr dew, yo Baba Extiyar mı ri vejiya, virya mı, virya mı. Va tı çı karê, mı va hel hewal ın qede ra. Va ez Xoca Xızıra, tı gera vaj. Neyse, mı va, hewal mı, ez ın merık het hot sêr xewtiyeya. Mı heq xu waşt, heq mı nida. Sek sêr vinert, yo da bın ın gueş mı ri, mı va werikna yo bıdeyin bın ın guêş mı ri, kışta bina mıl mı bibiyin raşt.

-Halla halla ina ya? Eeee Humay tı guret, Alla hama çıs tı ri raşt biyar, bun cinê xu guret tı ri mare kerd.

Neyse sersıbay diyen, ya zi putêk tibestena, bena traş kena, sarê çımun yi şuena, aya qatê ağê ya zumayi zi duna pıra, qundere, punç sipi, sandali bena runena qınê yi nuna ser. Wı zi lıng erzen lıng ser, wullay hin oniyena sersıbay diya, tinc minc ake, seat bi new des, merık ame, merık cêk ra ame bın balkon.

Va:

- Raştgele cinê mı verd.

Yi va:

-Raştgele.

Va:

- Raştgele cinê mı verd.

Hêna va:

-Raştgele.

-Raştgele cinê mı verd.

Hewa hirin, va:

-Kutık, yo sê tı cinê xu verden, qe ez cinê xu verdena!

O lajek parpıtiya, parpitiya pa şı.

19. CİNÊ AĞÊ U ASTOR

Ruej bı ruej çinibi. Yo ağa, astor yi ben o astor xu ra zaf heskerdin. Tım o tım zi vatin cinê xu ra, ez astor xu ra hes kena sê tu. Yo dörım vatin, dı dörım vatin, rujêk cinê yi zi -ina bunalıma geçmiş bib, bıxmış bib- vuna:

-Madem ki tı astor xu ra hes ken sê mı, tı gereka mıno astor xu bêr meydun dew bıd rotış.

Wı zi vun:

-Temom, ez o qede ra kena.

Ben meydun dew o erzen mazad. Dew ıj ız niefteren biri talib cinê ağay ıb, niefteren tı ra vaj. Yo tı ra vun.

-Çendek ıb?

Vun:

-Hınzar mejdê.

O anda cor yo kervanbaşı yen pa kervan ra.

Vun:

-Eta ho seben, çı kalabalıx yo.

Vun:

-Wullay ağa astor xu o cinê xu êşt mazad ha roşen.

-Çendek?

-Hınzar mejdê.

Vun:

-E gena.

Şın vêr ağê, vun:

-Tı çınê ser cini eşta mazad roşen?

Vun:

-E roşena.

Vun:

-Hu hınzar mejdê xu bıger, e cini gena.

Bın aya dew ıd, aya toplum ud hin nişken qalê xu zi peser bıger, roşen. Kervanbaşi cini gen, şın kuen dur, wı zi şın kiyê, ina kuen vir qehriyen. Vun mı çı ındıs yo xeta kerd, gera mı ındıs yo xeta nikerdın. Kuen dıma, kuen dıma tabi şın yo dew, zaf dur yo dew memleket ra dur, yona dew ıd oja dı zi yo qalabalıx est. Ara r' yo hefta ra zed qediyen.

Vun:

-Eta çına w?

Vun:

-Wulla eta cumerd qasab tutı roşen. Eta xıwer ameya, kervanbaşi yo cini gureta, arda marê ya no laj xu ra, veywe ken ero suwa.

Wı zi ağa, şın vun ın qasabbaşi kum, ez de viner. Şın ver qasabbaşi. Qasabbaşi vun:

-Tı kum? Tı eta ra ni.

Vun:

-Ez eta ra niya, ez memleket dur ra ya. Indıs yo gure amo mı sari ser, kervanbaşi zi cinê mı gırota. Mı zi bergil xu ra heskerdin, aya sêr mı vet rotış. Ay Kervanbaşi cinê mı gırot hınzar mejdê ra. O ıke pê hesiyeya ına dew ıd vat veywe kê, suwa ra buêr. Ay ık gırota ın Kervanbaşi wo, çıqedı ra tı ra gena, ez nizuna.

Qasab cumerdvun:

-In gure kot mı. Bıgêr bıgêr cinê tı ez dest ra vejena.

Veywe kên, cini bên zere. Hin kên nikên cini ço qawul nikena, ağa zi her cini re ken, vun şirin rızatê ya bigerin, vajin wa zuma hin biyer zere.

Ya zi vuna:

-Nê.

Qasabbaşi zi cılun cini dun xu ra şın, ağê ra vun:

-Ez şına het, -yani kılıf yo cini ra şın-, ez şına rızatiyê ya gena, duna cı qawul kerdış.

Ağa ra zi vun tı şu filu ca dı vıner, wexto k' mı gırot ameya, ez tı ma oja ra kuên tewer remên. Şın cılu xu ser ken. Cini oniyena ki ın cumerd, vuna:

-Çı iş tı ın wade dı est?

Wı vun:

-Bo miyerdê tı amo, ağa umo ha etiya do. Ez ameya tı qedinena. Tı ıkê vaj ki wa zuma biyer zere, wexto ki ame zere, ez kışena erzena yatax, cılun yi duna tı ra ma kuên tewer eta ra.

O qedê ken, zuma yen wı zuma kışen, erzen cılê yi, cılun zuma dun yê ra, kuên tewer. Kuên tewer, ço nivinen, yen oja ra vêr ağa, pa ağê ra yen dewê xu, yen memleket xu. Yen memlekêt xu. Tabi yi kuên dıma, Kervanbaşi kuen dıma hin. Yin yên dewê xu oja dı vun:

-Wulla ez eta damiş nibena, beka buk mı dıma biyer, eta mı viner.

Vun:

-Tı şu başqa ca, ez eta vınena.

Ağa tı ra vun, Ağa ay Qasabbaşi ra vun tı şu başka memleket ez eta vınena. Tabi o qedê ken yemnu ra kuên dur. Zamu viyeren o hina şın yemnu het. In hew vun ez tı zewejnena. Qasabbaşi zewejnên, Qasab cumerd zewejnên, yo dew ıd cı ri yo ca vınên, arazi oja teslim yi kên. Wı zi yen dewê xu dı vınen.

Yi ra hıri hey keynê ben, yi ra zi cu ra ver yo laj ben. Vun tı şu kê dat xu, ez şına sayd. Wı şın sayd. Laj tabi ben vist serre hin. Laj yen kê ın ağay, kê dat xu, najê yi oja d' munga çır kena, şın vêr najê xu.

Vun:

-Dat mı ho ça ez dat xu vinena.

Vuna:

-Wullay wı zi şu sayd, şu sayd. Tı şu vêr soba dı cê mı ha oja d', cê mı de raku, kum hela k' dat tı ume.

O qedê ra ken. Wı şın kuen bın cê odıs şın xu ra. Şın xu ra, dat kuê ra yen, oniyen ki yo xuert ha zer do, bın cê do, nişınasnen kum. Oniyen cinê yi zi oja niya, şüpelenmiş ben. Şüpelenmiş ben, epeyi çi ken, tıfing nun, pa laj kışen, bırarzÊ xu kışen. Kışen, xıwer aha yena ya. Cinê yi tı ra vuna:

-Çım tı bi kuar! Bo ın laj bırê tı wo, tı çı ın qede kerd?

Vun:

-Ez umeya tı zi tiya niya, wı zi ho eta do, mı nizuna mı ındıs kerd, eka çı qedê xıwer duna bırê xu?

Xıwer dun cı, yen cenaze ben defin ken. Yemnuna düşmenete kuena benate yin, hal hatır yemnu hin pers nikên.

Cu ra pê ağay ri hıri hey keynê ben, Qasabbaşi ra zi hıri hey laj bên. Rujêk ını keynê zi yên zewaj, laj zi yên zewaj. Qasabbaşi xıwer erşawen bırê xu ri, vun tı laj mı kışt, mı namus tı qedina. Qarşılıx laj mı kıştış, tı gera keynê xu ya pil bıerşaw, ez kışena. Wı keynaya pil erşawen, teredut niken, erşawen marê yi nun laj xu ra.

Laj xu ra vun:

-Tı ın memleket terk kên, kum hela mı xıwer erşawut tı yen.

Ara d' dı-hıri aşm qediyên, hina xıwer erşawen, vun zerê mı serdı nibena, gera tı keynaya bin zi bıerşaw, keynaya miyuni, yê zi kışena.

Vun:

-Hay hay tı ına holêk mı ri kerda. Tı ıne zi bıkış, ez çik nivuna.

Aya zi erşawen, wı mare nun laj miyuni ra, aya zi oja ra ken dur. Cu ra pê xıwer erşawen, vun:

-Keynaya qıc bıerşaw.

Keynaya qıc zi erşawen, mare nun laj qıc ra, aya zi raken. Vun şıma şin, kum hela k' mı xıwer da şıma, şıma yên.

Zamu viyeren, xıwer dun bırê xu. Vun:

-Tı u cinê xu zi şıma yên, ez şıma zi kışena, ancax ez rehet ıb, nê ez rehet nibena.

Ağa vun:

-Sari çımun mı ser! Aya k’ tı kerda tı ma puerın zi bıkış hina qarşılıx yi çin. Sari çımun ser, ez yena,

Cinê xu gen, cini vuna, ma şın, çi niben.

Şin. Wı vercu hazırlıx ken, heywunu sare bırnen, sıfre raken. Cu ra ver xıwer erşawen qıjun xu ri, qıj zi yên. Xıwerê qıjun o veywun o baye, daye piya çina. Sohbet kên, xıwerdayiş xu qedinên, cemat ben vıla. Wı venen qıjun xu, laj pil cinê xu yên, laj miyuni cinê xu yên, yin ir iz qıj bên, laj qıj u qıj xu piya yên. Baye oniyen tı ra wulla ın keynê yi, la tam nişınasnen, baci vun:

-Tı laj kışt, mı namus tı qedina. Qarşılıx yin dı, mı keynê tı waşt, tı va qe mı kışt, bo mı tı zi nikışt, yin zi nikışt, ın keynê tı, ın torn tı, ın zi zumay tı.

20. AĞA

Cêk bı cêk çineb. Zamun ıd yo merdım yaşlı yen, ağê hot hew dewın ıb. O merık ına zaf mülayim yo merdım ıb, dewıj ına tı ra heskerdin bekar ıb. Baye ra z' tek evlad ıb, tek laj ıb. Merık şın, vun:

-Ez gerena zewaj.

Dewıj vun:

-Ma tı zewejnên.

Vuni ma tı zewejnên, yen piser, vuni:

-Ma kum tı r' bıwaz? Wulla fılu cade wey hot hey bıru esta, bay yin çinuk, day yin weş a. Ma şin tı r' aya wazen.

Wı zi vun:

-Tamom o zamun, şıma wazênse ez vatê şıma ra nivejiyena.

Welhesıl şin wazên. Şin wazên, merık gen, hun veywe ken, çoras ruej veywe ken. Veywe qediyen o zamu yen. Wı cinê xu, xonımê xu gen şın, vun ez şir kê vıstorun xu, bergil xu un wenişen şın.

Hot sêr iz kue ra mend ıb. Cezê yi bib, kuê ra mend ıb o yo hawal yi z' kue d' ıb, piya gêreyin. Wexto k' yen ben nizdi vıstorun xu, ra ra yo deyir ken o sot ay merık şın aya xonımê yi. Xonımê yi z'.

Vuna:

-Werê mı biyor ın sot mêrık, ın sot zaf weş yo sot.

Wı z' oja zerê yi şikyen tersen, vun acaba ına xonımê mı xap nik mı. O şin vera ben nizdi, oniyen aw hawal yi wo. Şin ver, oja hawal yi epeyi persen, verad şin yemnun a.Vun:

-Tı hê kum heta?

Vun:

-Ez zewjiyeya, ez ha şına kê vıstorun xu.

Vun:

-Tı şu.

Ya zi tı ra oja dest kena.

Wı vun:

-Qayi emmo yemmo

Wı, vun:

-Nê tı têna şın, cini mı r’ verdun.

Oja zora çi ken, dun puer wı nişken pê. Gınen er, çım yi şın yo pıl ır, çım yi oja d’ vejiyen. Wı cini gen şın, cini gen şın wı odıs hin mejbur bı nun tivera. Vun ez şir kê vıstorun ez bıagêr dew, vun ez sêk. Oja d’ en son hina vun ez şir kê vıstorun wa vıstorun çi bik. Şın kê vıstorun. Oja d’ aya vistiri tı ra persena. Vuna:

-Tı amê cini ha ça da?

Wı zi vun:

-Ez umeya cini ra ra niweş kot, mı peser berd. Ez tena ameya hena şına.

New kışt ıd vistiri ben yona wade. Vun wa ay qıj vıstorun mı wa mezun, ez tı tena ra vuna. Hel meselê mın keynê tı, ındıs yo çi hard mı sari ser.

Vuna:

-Tı eka sekên.

Vun:

-Ez ıkê şına dew, dewıju ra vuna wulla yo niweşi oja bi, ma taziye nun ruê hena yena gêrena cı vinena, gera ya viner.

O peser ageren, yen şın dewê xu. Şın dewê xu dewıj piyor yên yo ca.

Vun:

-Emmo yemmo, tı amê cini ha ça da.

Vun:

-Cini, ma şi kê vıstori oja yo niweşiya pis, ya zi niweş kot oja merd, mı hin nihard eta, mı oja defın ke.

Oja dewıj yên çoras ruej yo taziye nun rue, çoras ruej qediyen yen.

Vun:

-E şir oja, ca ke tı ra gêreyin, ez ay dewu hol zuna. E de bıgêr ına cinê mı, ın merık berda kumca, ın hawal mı.

Gêren gêren şın yo cêk. Ina yo muğara yo qul bi, şın oja, eger e hê oja dê wırd piya. Vun ez çı qedê ra cinê xu tı ra biger. Şın eger wı kot era, tıfing zi ho desto. Vun ay mehel weş tıfing eştin, vun ıkê ez tıfing seni çi bık, vun ayıx lez herqıliyen mı. Xu era suruknen şın ben nizdi oja ra, wı dest erzen tıfing, wı herqıliyen xu. Oja dun puriyê, wı u cini piya kerra dun purı. Yen ın bı, yen ın bı, hina vınen. Welhasıl oja d' şın merık kışen, merık oja kışen, cini gen yen kê vistiriyê xu, yen oja.

Vistiri vuna:

-Tı seke.

Vun:

-Hel mesele ındıs, mı oja ca kerd. Mı wı kışt, mı ya z' harda eta, wa bırê ya mezun.

Yani ın hadisera, vun wa çi mek. Hun oja des ponces ruêj munen, yemnu d' hol geçinmiş bên, hin xatır wazen, vun:

-Ez cini gena şına.

Vuna:

-Tı cini gen şınse, ay mehel tı şib dewuju ra vat ıb ındıs yo durum, wulla mı çi ko, oja d' merda, mı tazayi naya ruê, çoras ruej ız tazayi b'. Tı ıkê cini çıxqede ra bên?

Vun:

-Wulla e tı ra vuna, ın bırê wa mezun, e bena oja vêr yi d' kışena yê zi kışena. Ez ına seat ra pê nibena pê kiyê nikena.

Vuna:

-Tı odıs vun, ın bıra qıj pê bızun wı z’ tı kışen.

Vun:

-Hina çi niben ez bena yê kışena.

Oja ra pê hena yena tı ra vuna.

Kuên rahar, gen şın. Hoş boş tede çi kena, xıwêr duna. Un vêr yi d’ ya z’ yo kard dun purı oja d’ kışen, erzen vêr yi, vun madem şıma xap keya mıse heq tı zi ıno.

Oniyen awır dun xu ya pê bıra qıj ha dıma, bıra qıj ha dıma. Wı zi yen vêr.

Vun:

-Tı çı kot mı dıma?

Vun:

-Wulla e tı kışena.

Vun:

-Tı wê ma kışta, ez zi tı kışena.

Vun:

-Wey tı ındıs yo xap kerd mı, çıqede ra tı ındıs yo çi kên?

Vun:

-De o zamu yo datkenê ma esta, eger tı marê aye kênse ez tı nikışena, ın bênate ma yo şart ıb.

Vun:

-Ez şına dewujun xu ra persena, eger dewuj mı z’ ındıs musade bik, rızatiyê yin bıb ez qawul kena, çinib nê ez qawul nikena.

Yen dewujun xu ra vun:

-Şıma b’ se şıma mı çıqede ra zewejnên, yani şıma keynê kum mı ri wazên.

Vun:

-Mabse ma tı dew ra zewejnên, tıwera nizewejnên. Dow dı z’ ma tı bızewêjn ma keynê ağê tı r’ wazên.

Xıwerê yin çina ındıs yo gure amo yi sari ser. Sadece dewıj zun ki xonımê yi merda. Yi odıs pê zun. O yi ısrarla vuni.

Vun:

-Tamum o zamu, mı bızewêjni, isterse dew ra bızewêjni.

Dew ra keynê yo ağa hun cı ri wazên, çoras ruej zi cı ri veywe kên, koşk ız cı ri vırazên ay mehsul ay mehel cı r’ rot, çına cı r’ do, puêr teslim ken.

Mı xêr şıma sılumet.

21. ASTOR, CINAWIR U LUY

Vati zemun veri d' yew astor biya. Sêr yê epey virti b', hin bib extiyar. Ruejêk huniya ha yew merg ıd çerena. Yew cınawır extiyarı veyşo, dındun fek ıd nimend hin nişken seyd bık astor vinen. Cınawır xu nun pey yew versi, qelb xu d' von " Ez nişkena seyd bık, mala ına astor yerey bir ita ra şiru ez ınay tepişu buêr, ya zi sey mı biya extiyar." Yere deyen astor hin ageyrena, yena şına keye. Yena vêr wers, eg cınawır ha pusidu. Lıngu ser vındena, cınawır onen tera, von:

-Way mı, tı qey tersena? Ez biya extiyar.

Astor vona:

- Tı cınawır, tı ki wên!

Cınawır von:

- Ney, mı tewbe kerd ez ha şına hej. Ez umeya ita tu ra helaley wazena, tı mı helal ık.

Astor bıney vındena, vona:

- Tı mı nixapeynen?

Cınawır von:

- Ez tu nixapeynena. Bun fêk mı, çey dındun mı fek ıd mend?

Fêk xu aken, astor hunena, tera inu kena, vona:

- Madem aw dıs, ez tu kena payştey xu, bıney ca ez tu bena, mala ê z' bıb war xeyr.

Cınawır von:

- Ez gıruna, tı nişkena mı wegi.

Bınê ca xu ken er a.

Astor vona:

- Tı bi şu payştey mı.

Cınawır şın paştey astor. Astor bıney ca şına rayşt yew luy yena. Luy onena tera recefina.Vona astori ra:

- Aw çınaw tu kerd payştey xu, tı zuna nuw ney?

Astor vona:

-Ez zuna ın cınawıru. Tewbe kerd, ha şınu hej. Mı z' kerd payştey xu, mala ê z' bıb war xeyr.

Luy vona astorı ra:

- Tı biya gec, çeray ki cınawır payştê xu besta?

Vona nivona pere nikena. Vona:

-Awdıs se ê z' bıney ca şıma de rayer ra biyeri, ez helali bigeri.

Bıney ca şın, şew deyena, benu tari.

Cınawır von:

- Geli wayun mı, bı tari. Eta d' yew qul esta, ma şı ına qul ew ma xu r' newet bıgir. Asluni esti wa ma niwır.

Şew deyeya, biy tari. Astor ew luy piya qebul kên, yewna rayer yın çınu. Şin zerey qul, bınê vindeni. Cınawır von:

- Ma biy veyşon, çik çin ma beer, ma sekên?

Astor u luy çik nivoni. Cınawır vonu:

- Yew teklıf mı esto. Ma tewelud xu buwen. Wa extiyari ay cuni buri.

Luy u astor qebul keni. Luya fındker vona cınawırı ra:

-Tı tewelud xu vaj.

Cınawır von:

-Seku Tufuni Nuh piğumberi d' ez dı sere ba.

Cınawır sinina k' ina von luy duna xu r' bermena. Cınawır von:

- Tı qey bermena.

Luy vona:

- Tu dêrd mı da timuru. Tufun Nuh id çer hêb leyir mı xeneqey. Ez nibêrm la kum bıberm.

Cınawır ona ney, luy xu kerd pil sey yı.

Ine hew astor ra voni. Astor vona:

- Sek ez biya dadê mı tewelud mı bini lıngê mına peyına nuştu u mı ra neasenu ez buni. Luyê wayê tı bewncı.

Luy fındker şuphe kena. Onena cı vona:

- Ez zaf extiyara, mı ra çık nieseno. Cınawır bıra tı hey bewni.

Cınawır şınu het pey astor. Eg astor xu hedernawa. Cınawır sınina k' xu kenu çewt astor wırd çutmun xu duna çarey cınawır ir, cınawır gınen qıney keri ru benu kera mırenu. Luy en erzena, astor bena pey mıl luy ri, duna qıney keri r' ya zi mırena.

Astor onine yın ra vona:

- Heri şıma vatey xu kerdu yew, şıma mı wên hı, de biri buri ez şıma vin.

Astor aya şew zerey aya qul ıd vındena, benu nımaj duna puri şına merg ıd heyna çerena yerey duna puri şına keye.

Mı ewja verday ez umeya ita.

22. BABİ U LAJ

Cêk beno cêk nibeno. Yew lajek, cinê yi, yew iz laj yi ben. Laj vatê dadê xu keno, dadê yi vac se wı zi awdıs keno. Babi yi her ruej nimaj warzeno şın hega, kar hegay keno meğreb diya yeno keye.

Yew ruej babi, cini xu ra vonu:

- Cini yew lınga mı ha mezel da. Ez hema weşa ma ın laji bızewejni.

Cinê yi:

- Hal ma hol niyo, ma feqiri la ma bıxebeti ma eşken laj xu bızewejni.

Cını u mirde zaf xebetin u laj xu zewejnên. Veywe keni, veywek oni keye yew mudet ser şın dadi mırena. Laj qehr beno bermen. Dewij yeni dadi defn keni. Babi teyna muneno hin cını merd. Her nimaj şıno hega u meğreb diya yeno keye, veywek ız yew laj ona dinya. Hin qıj xu madê çew ra hes nikena.

Veyvek yew ruej mirde xu ra vona:

- Ez nionina babi tu, ez ha zor onina qıj.

Laj:

- Her çı sebenu wa bıb qarış babi mı mek. Dadi mı merda. Tı çıs vona babi xu keye ra fetelni.

Cini inat ka:

- Wılay yewna çare çıno ya ez ya wı… Ez nionina babi tu.

Babi hin zaf beno extiyar u hin koenı cıl. Laj vıtvıtê cinê xu ra ecz beno. Wu ino keno teyna hın nıeşkenu bıonê babi xu. Laj yew ruej helÊ nımaj babi xu wenenu yew her u benu ser yew kendalı berz. Babi xu her ra onu war u yi ra von:

- Bawo tı bin ına dar vindı ez yena tu gina.

Laj wenışen hera xu, helu g şın duri babi yi ın hal fom keno u yı dim qeyrenu:

- Lawo tı he sekêni? Mı itiy a'd meverd, ez tersena.

Laj:

- Cini mı va ya ez ya babi tu. Ez mecbura, nieşkana cini xu verdi. Tı bewn çarê xu.

Laj hela g' awca ra şın duri babi yı dim qehr ben bermeno u yew mudet ser şını awcad mıreno. Laj dıma yeno babi xu ken erd u yeno keye wa çew nizuno. Bênatı ra zaf seri şını qıji yin beno pil. Cini zi bena extiyar koena cıl. Hın nişkena ehteyaç xu biyeru ca. Cini veyve laji xu nivinena u mırena.

Babi vendenu laji xu:

- Ma tu bizewejni, ez qayıla murweti tu vin.

Lajek laji xu zewecnen veyvek onu keye. Lajek badi veyvi ra eleqay lajı xu ken vin. Her ruej nimaji şin hega xu, pize veyşo muneno. Awdıs wext virnenu, meğreb diyenu yen keye.

Yew ruej veyvê yi laji yı ra vona:

- Ya ez ya babi tu.

Laji yi:

- Ez çindıs babi xu war verdena?

Veyvê yı:

- Tu ya onini mı ya zi hunini babi xu, yewna çare çıniya.

Laj damiş nibeno vıtvıtê cini xu ra. Babi xu weneno yew her ser, wexto k' babi yı kalik yi berdı cad ıd verdeno. Çım babi ra hesiri koeni.

Laj babi xu ra vun:

- Bawo tı çına ser bermeni? Ez yena tu gina.

Babi yi:

- Ina dinya dı kom yew çı ka yen yı sera. Wextêk mı z' babi xu erd ita u yı ra eyni qali vati. Babi mi veyşona ra merd u ez omeya mı wu kerd bin erd. Alla ınke haq babi mı genu. Tu z' mı ard ayn ca verda. Ez tu r' zowt nikena, encex mı kerd tı mek.

Laj yi eyni şıno wijdon yi izin niduno, badi babi xu geno yeno keye.

Cini laj zaf cıgriyena bena sey gej. Laj tı ra vono:

- Tu mı ra va ya ez ya zi babi tu, ındıs ra tı şu! Ez onina babi xu zi qıjon xu zi.

23. CINAWIRO ÇIMVÊŞON U LUY

Cêk ben cêk niben. Cınawırêko bihuner u çimveyşon u yew luya fındker bib. Cınawır ruejÊk zaf beno veyşun u gem ıd geyreno. Hela g' gem dı gereno yew luy vinenu u verniye ya geno.

Cınawır luy ra vonu:

- Tı rızqê mın a, Allay tı mı ri erşawıta, ez tu wena.

Qurf kuena luy, hin nizona sekeru. Yew hivê xelas ra cınawır ir find kena. Luy vona:

- Cınawıro bıra de he vınd, gueştari mı bik. Ez çiko zaf wırdiya, pê mı pizê tu mırd nibeno. Eg tı mı bueri tı liez beni veyşon. Yew teklıfi mıno hol turi esto. Ez ha şına bini in kerron dı yew arê vırazena. Herg ruej qey ğeli tehnayış zaf heri yeni arê. Ez yin ır dum vırazena pê yın pizê xu dekena. Tı zi mı dı biy. Hem ez tena zoar arê vırazena. Ma pia lez ariye qıdinen u heri k' yeni pê yin her ruej ziyafet onceni.

Cınawırı zaf veyşon iştehê yı zaf abena u pê xeyali werdış heron ın teklif bipers qebul keno. Pia şını bini kerro, qey vıraştış arê xebat keni.

Luy vona:

-Cınawuro bıra ın arê ri awk ız lazıma. Ez hêt seri d' yew vay akena. Tı zi etiya xebat dewom bık.

Cınawır hewna leklifi luy qebul ken u pê tım quwet xu ri xebat dewom keno. Luy cuerdı bin yew kerri vejena u pê hetun qewet xu ra nısk duna kerri ra cierd seri sari cınawırır. Cınawır bını kerr id muneno. Cınawır fındi luy zaf erê fom keno u pê yew hivi ra luy ra vonu:

- Luya wayê, mı etiya ra bıxelısın, tı çıko zaf wırdı wa, ti bi mı nieşkena arê temum keri u tı zi veyşoni ra mırena.

Luy vona:

- Inkê nê, tı biney pey mıreni, ez tu wena pizê xu kena mırd. Bacu seni nib sey tu cınawıri çımveyşoni zafi, ez veyşon nimunena.

Luy cınawıro ha gu duno yi wena u uca ra şına.

24. EYŞIK U FATIK

Cêk ben cêk nibeno. Wakti verinon dı yew dew ıd yew ciniya niweş u yew ız kêynewa qıj bi. Nomê kêynek Fatık ıb.

Ciniya niweş kêyna xu Fatık ra va:

- Kêynem ez zaf niweşa, nêzdi ra ez mırena. Mı ra pê yew ıhtimalo pilo babi tu zewejyenu u way u bırayi tu beni. Domeri u way u bırayi tu belki teğda bık tu, babi tu zi nieşkeno wari tu bivejo. Nêbo tı ın hal ra endişe bıki. Derdun xu hemin mongaya ma buer ra vaj. Ya derdun tu ra fom kena u tu ri hetkari kena.

Dadiya Fatıka niweşa yew mudı ra pê merd u babi yey zewejiya. Domeriya Fatık yey ra ca ra hesnika, tım teğda kena yey u xebata keyi hemın pey Fatıka kitelek kena.

Yew mudet pey ser şı yew wayê Fatık omeya dınya, nomê yey Eyşık ıb. Domarê Fatıkı ca ra niverdena Fatık, Eyşık ra hes bıku. Fatık verni ın teğde d' teyna monena u wesiyeti dadiye ya yenu ya vir, monga buer ir bena ombaz. Monga buer gueşteri Fatık kena, bıheqi vêr ya teselli kena u kar keyi seni benu ya ra vona. Badico qey yardımi Fatık ri melekon erşawena.

Minatı ra zaf seri şını u keyneyi beni pil. Fatık bena yew keynaya zaf rınd, Eyşık guerê Fatık rınd niya. Domari u keynayê xu semede rındiya Fatık qehreyeni, gurê hemı pê ya keni. Cılon xırabon doni Fatık ra voni wa rındiyê fatık niesu. Heqaret ya keni voni wa ri ya nıhewıyu, morali ya xerepneni.

Fatık her wext derdon xu monga buer ra vona u pê yardımi melekon gure lez qednena. Domari Fatık onena henday neheqi ra morali Fatık nıxeripyenu u ya gurê xu tay wext ıd qêdnena. Sebebi ınay meraq kena u Fatık taqip kena. Onena Fatık keyfweşi ra mongawa buer dır sohbet kena. Domarê Fatık qey tek ombazi Fatık, ya ra gırotışi plon vırazena. Yew sel noni toq pojena, badico kena wışk, bını cılê rakena. Ğew dıyena, min cıl ıd xu tadona. In xu tadayiş ya d' noni veng doni u agêrena mirde xu ra vona:

- Ez zaf niweşa. Tiri mı zırçeni. Gere ez goşt bueri kê ez weş bi. Ma mongawa buer bıbırn, ez ya bueri ez bena weş. İna nivı ez mırena tı zi teyna moneni.

Babê Fatık vonu:

- Temom, wa tı weşbi wa ma bıbırn.

Fatık bunder biya se biyu, u bermı ra şına cayê duest u ombaze xu monga vona:

- Tu sarı bırneni, tu ra made çoyê mı çinu, ez bi tu sekena.

Monga buer vona:

-Xu meqehern, wextog ez sarı bırnawa aston mı arik dek binê arê mı. Eg tı zaf kota tengi biye veri aêe mı u derdi xu vaj. Ez tu ina z' fom kena.

Benatı ra epey wext vert. Dewon nızdi ra yew dew ıd yew vewi bıb. Eyşık u dadiyê ya cılon xu wo rındon doni xu ra u hemi kari keyi Eyşıkı ri verdeni, şını veyve. Keyni dew hemi şını veyve dew ıd Fatık teyna monena. Fatık en hal ra zaf qehıryena, gurÊ ya ra pê qali monga buer yeni ya vir u şına ar go astê monga kerdi bın u derdi xu vona. Aya hel cinêka extiyar peyda biya. Vona:

- Meberm, tı z' şu vêwı.

Fatık vona:

- Ez çındıs şına hem cıli mı z' çini ez xuradi.

Cini vona:

- Bıoni ar, uja d guerê tu cıli esti, bıd xura, şu veyve.

Fatık onawa ke guerê ya ra zaf cıli rındi u lastiki esti. Cad xu ra dona u şına veyve. Veyve dı hem rındi xu hemı zi rındi cılon xu ra çımi hemın gıroti. Yew minatı d' Eyşık dadÊ xu ra vona:

- Ena Fatıkê ma niya?

Dadê ya vona:

- Aya yew kenawa xırab a, hem ına cılon holon ça ra vinena, ın cılon encax prensesi xu ra doni.

O wext ıd veyve hiri rueji dewom kerdên. Ruej ewıli wext go govend qedyena cad vazdena yena axuer u cılon xu bedelnena. Eyşık u dadê ya wexto g' yeni ya ha pey cılon dırnayo kari keyi kena. Rueji diyın iz en hal biyo. Rueji hırın dadiyê Eyşık en hal ra şubhı kena u yew liye nona vêr Fatık a.

Vona:

- Heta ma veyve ra bı tı en liy pey hesron xu dekena.

Fatık bermı ra vona:

- Ez en liy seni pe hesron xu dekena, ez nieşkena şi veyve zi.

Ciniwa extiyar hewna peyda bena u vona:

- Meberm, tı liez dekena, tı şına veyve zi. Awk en lıye dek u bınek sual mıyonık u pişon.

Fatık vate ciniya extiyar kena şına veyve. Fatık veyve dı xıyalê xu zaf dona govend u onena wext zaf vertu. Heti keyi ser vazdena lınge ya kuyena disê bir u yew lastıki ya kuenu bir.

Ruejon ra ruejik laji Padişahi pa eskeron xu ra yenu dew. Vatu ma bir ra awk bıonc buer. Wext go sıtıl kaş keni lastıkêko zaf hol vineni. Laji Padişahi fom keno ke en lastıkêko normal niyo u vonu ez warê in lastıki vinena u ya dır zewejyena. Dew dew gerenu u peni d' yenu keye Eyşık u dadiyê ya. Wext go lastık lıngê Eyşık ri nibenu dadiyê ya lıngê ya talışnena u pê sabın kena nemrek. La se kena lastık ya ri nibenu. Laji Padişahi wahirê lastıki nivinenu a mehzuni ra heti beri ra şıno, pirê yena vona:

- In keye d' yewna keyna esta.

Dadiyê Eyşık, Fatık kena xırab nikena xırab laji Padişahi vendenu Fatık. Lastıki cad lıngon Fatıkır beni. Laji Padişahi zaf benu keyfweş.

Vonu:

- Ez cad Fatık dır zewıcyena.

Fatık zaf keyfweş biya, heyat ıd newı re ya hewenu. Wext go Fatık hewena teber ıd reng bıreng vıl abeni. Fatık onena domare ya re, xu murızno bena mehzun u bermena. A dor ıd teber ıd varon vareno. Laji Padişahi ferq keno ke Fatık ıd halıki esto çoyi dı çino. Vonu wa en veyve cad bıbu. Eyşık u dadiyê ya hesedê xu ra teqeni. Hadırê veyve keni. Dadiyê Eyşık planeko zeğıl vırazena. Fatık xapinena, bena yew lewı u çımon ya vejena, lewı ra erzena. Rueji vevvi yeno Eyşık kena veyvek. Laji Padişahi wext go şew Fatık nivinenu, zaf şaş benu.

Vonu:

- Keyna k’ mı diya tı aya niya.

Eyşık:

- Keyna k’ tu diya hes kerdo ez aya.

Laji Padişahi:

- A keyna wext ık huwena vıl akena, wext ık bermena varon varenu. Tı aya niya.

Eyşık keno teber.

Laji Padişahi semeday vinayişi Fatık kueno reyarun. Fatık bını lewi d kota yew çal, nimerda la biya kuar reyer te ra nieseno ku bıxelısyo. Ruejêk dı mırçıki Fatık ser ra fıryeni u pelon yin ra dı pırçi kueni.

Mırçıki xu benatı d’ voni:

- Ena keyna pırçi ma vino, seri çımon xuwano çımi ya beni weş.

Soti mırçıkon yeno Fatık u pey deston xu gêrena pırçi mırçıkon vinena. Wexto g’ pırç nona seri çımon xu wa ğeleti ra pırç raşt nona çımi çep a pırç çep nona seri çımi raşta u ina z’ çım raşt şınu cay çımi çepi çım çep şıno cayi çımi raşti.

Fatık biya weş, rayeri xu diyo şiya yew dew. Oca d eşnawena ke laji Padişahi qey diyayiş ya kotu reyarun. Nat weta xeber erşawıta u laji Padişahi omeyo ya diya. Wa Eyşık u dadiyê ya hesedi xu ra bıteqye, laji Padişahi u Fatık pê veyve çoras ruej u çoras şew zewıcye.

25. PİR U LAJİ YA

Cêk benu cêk nibenu. Yew pir u laji ya beni.

Pir laji xu ra vona:

- Lawêm ez biya extiyar, en hin nieşkena bıxewıti. Çarê ma çinu, gerı tı bızewıcıy.

Laj biçarı qebul kerdu. Pir şiya keynê yew zengını waşta, henı u nişoni dıma pê def u zurna veyveyo hol kerdu. Cad veyve ra pê eskeri omeyi beri pir.

Pir ra vatu:

- Herb estu, laji xu bıd ma ber cephı.

Pir lafke kena:

- Mı laji xu hemo newe zewıcno, mekerê, laji mı mı ra megerê

. Çawış pir ra vonu:

- Pirık ez suez dona tu. Ez laji tu goni ona dona tu.

Laj şiyo herb. Veyva newı keye d' teyna menda. Şewêk pir hewne xu d' vinena laji ya kışyawo u sersıbay bermı ra vona:

- Mı hewn xu d' di laji mı merd. Ard kefen kerde eşt erd.

Wext ık pir hewn di cephe d' herbêko ğıdar vejya u ın herb ıd zaf eskeri bi şehid. Wext ık çawış vineno min şehidon laji pir estu, qehr benu u due kenu Allay ri:

- Allay mı! Mı suez da pir. Laji ya gonik ez bena dona ya, wa yew hefte ra pê heyna bımıru.

Dueye çawışi qebul bena. Cebrail eleyhisselam pey emiri Allayi go donu laji pir. Çawış qeyd ık suez dawo pir laji pir benu teslim ya kenu. Pir qerboni bırnayi, pir u laji ya u veyvey ya heftek hesreti xu verneni. Wext yenu. Ezrail yenu keyi pir. Laj pey darbe gulo min guni d' kuenu erd. Pir sarê xu gena min destun xu bermena.

Badico xu bı xu vona:

- Demek eno k' mı diyo hewn niyo, eg hewn bê laji mı nimerden. Laji mı da mı, va ez hewa peyin vini u keyi mı d' merd.

26. HİRİ HEB BIRAY

Cayk bı nibı, hiri heb bıray bi. Hiri heb bıray feqir. Vuni wullay ma xu r' şir cêk ıd bıgêr yo iş, ma xu r' bıxewt, ma yo yumya pedak. Dun purı şın, şın yo deşt ıd vejiyen eg yo ğele ha rumuto, deşta xışna. Başle kên ha ğela çinên ina di yo diyew ume, diyew tı vun qıftal a. Diyew ume, Vun:

-Şıma ha sekên?

Vun:

-Ma he ın ğele çinên. Wullay ma feqir, ma ğele çinên, de ğele kum bı muhaqet yumye ma dun.

Vuna:

-La hegay mın o.

Vuna hegay mın o. Duni purı neysena heta yerê ğele çinên yere diyen bıray vun: Bıra qit numê yi Weys. Weys ra vuni:

- Tı şin ma ri çi hun.

Vun:

- Liya bıra emmo yemmo, ez ıke şiya diyew mı wen,:

Vuni

-Wullay ma ha veyşun.

Dun purı şın, şın neyse Weys hun cinê xu ra.

Vun:

-De ın nu defin de.

Hun çi mi pojên, zoda dekên, gen şin. O ruej wên ruej bi ha ğele çinên yere diyen.

Weys ra vun,:

- Şu ma r' nu biya.

-Ya emmo yemmo, ez şir diyew mı wen. Diyew ha vera w' diyew.

Vun:

-Tı şin cini ra vun, aya qunza keynaya pil wa bırnu sur ku; ma r’ tı nu gên yên, tı şew ız cılê ya dı rakuên.

Da purı şı, Weys şı neysena cini hard kerg bırna, qunz bırna kerd sur, nımaj zoda deke Weys gırot şı. Ruejê hirin qediyê.

Vun:

-Bıra, tı şın Weys ra vun, ma r’ çi hun, aya sini ya altuna diyew tı ra nu wen, tı ma r’ aya hun.

-Ya emmo yemmo wullay diyew mı wen.

Vun:

-Wullay tı gere şir,

Bıray bırê ra qehiryên. Dun purı şın nu han nun rue, Weys nin ser. Vuni:

-Qey Weyso tı nin nu niwên.

Vun:

-Diyew o, ez zuna xu ra tı mı wên, şu aya sini ya altunin biya, ma sera nu bur ma yo zewq tı ra bigêr.

Şın sini hun runen, ha sera nu wen, Weys ben sini ri ya Allah. E diyew ız yo pırd biyo, sera xu r’ wehd kerd ser ay pırd ra nişın. Kuen Weys dıma, kuen Weys dıma, Weys pırd ra şın.

Vun:

-Wullay şu tı xelsiyê.

Şın şın ben, ben dun bırayu, nu hun runên rojo bi bıra ser nin.

Vuni:

- Bıra wullay ay koçik altunin diyêw, tı şin ma r’ koçik altunin hun.

-Ya bıra emmo yemmo, wullayi ez ıke şiya diyew mı weno, qay şıma ina kên mı?

Vun:

-Wullay çare çina.Ttı şin şu tı nişin ma tı kışên.

Hive yi kuena, dun purı şın. Dun purı şın, vun:

- Hero, tı r’ hin haye b’, ez tı wena wullay.

Vun:

-Diyew o, ez zuna tı mı wên, şu ay koçikun altunun biya ma xu r’ bınê tı ra çi bur, xu ra tı mı wên.

Şın şın cini ra vun, koçıku huna runena.

Weys pê ına koçık wen ken xu dest pê aya koçıka bin wen ken xu dest, koçıku ken dêst xu o erziyen. Diyew pê ra kuen dıma fekwes ken heta şın, Weys pırd ra şın, Weys pırd ra şın. Da purı ume berd, berd bırayu tı ra çi werd, koçıku ra. Mend ruejê hirin, ruejê hirin Weys ra va:

-Şa çı nu niwen nu hard runa w? Şıma çı niwên?

Va:

- Wullay yo tuşk diyew weş est o, tuşk diyêw qertı ıke o ti biyên, ma keyin kebab ma nayin ser siniya werdin. Ola kum şın hun wullay Weys şin.

-Emmo yemmo, bıra wulla ez ıke şiya diyew mı wen. Qe şıma ina kên mı?

Vun:

-Wulla tı şın şu nişin ma kışên.

Ça ra tı ra nivinen dun purı şın. Şın, vun:

-Weys o tı ume? Wullay ez hin tı wena, ın hero tık hin şir ça?

Vun:

-Diyew o, tı xu ra mı wên. O tuşk tı qert biya, bo ez tı r’ gena bınê in ceyuna çerinena, ez xu r’ teda bo ez feqira ez bınê çi mi rê ra wena, ma yên xu ra tı ma wên.

Oniyen diyew ız demek bınêk xerok un yo kındır besten tuşk, Weys vera dest kuen tuşk, dest kuen tuşk, hin tuşk ben weta, ben şin dur yawaş kındır gen esterên tuşk ra aken besten yo dar ra, o tuşk erzen xu kıft yalla.

Diyew kuen dıma, kuen dıma, e diyew nişken lez şir. Weys şın, Weys pırd ra şı xu r' wehd ku, pırd ra nişin. Da purı şı, tuşk ız berd bırayı r, bırayu z' bırna, tuşk ız bırna we.

Va:

-Tı gera şir diyew biyar.

-Emmo yemmo, wulla ez nifterena, wullay diyew mı weno. Mı hende ın çi hard wullay ez buk diyew dest mı kışen.

Vun:

-Wullay tı şin şu tı nişin ma tı kışên.

Çare tı ra nivinen. Dun purı şın şın. Wera tıfing xu, tuerzin xu gen şın mın baxçe diyew. Besten qınê goziyerun ra bestên qınê goziyer, goziyer req reqa. Diyew oniyen eg yo ha ha goziyer finen, şın, vun:

-Liya tı kum, tı ume goziyer finên?

Vun:

- Leliya diyewo Weys merd, tabut çiniya ma defin de, ma umê ın bên kên tabut, ma Weys definên de.

Wullay dew ız şin te de yardım ken, yardım ken.

Vun:

-Tı Weys di.

Weys finen yi, zerê yi veşên, vun diyew ra, he şu buk de.

Vun:

-Mı Weys diyo çı hındık, eg tı r' bi Weys rı z' bena.

Diyew şın dekuen de, şın kuen zerê kurn, wı ına texta dun purı aya texta dun purı.

Vun:

-Tı ha sekeni?

Vun:

- Lela tı zun Weys xışn ya?

Vun:

-Weys hendek ıno mı diyo.

Vun:

-De tı r’ tam bi Weys ri z’ ben. Wera mıx ken, textu dun purı mıx ken, o şın wera erzen xu şelê yalla. (Diyew) hin zun Weys o.

-Emmo yemmo, hero mı ruen Weys o.

Vun:

-Wulla e tı nirunena.

Pırd ra ben erzen wer, ben erzen dew u verden. Şın kuen pê hot hey beru, kuen pê hot hey beru. Diyew kuen mın oja bırayu z’ weno, hemın wen wen. Weys şın, Weys yen tewera şın eta diyew, oja diyew, diyew kışen. Weys diyew kışen, dun purı şın kê diyew, keynaya qit mare ken, ay wırd keynu binu dayk ci r’ xızımkarê kên, mal diyew zaf.

27. DI HÊY PAŞÊ

Cayk bı nıbi, dı hey Paşê. Ay yo şeş hey keynê yi, yo hot hey laj yi hot hey laj hot hey keynê.

Inê, laj vun:

-Ma zewjiyen gere ma bı zewıj.

In Paşê vun ez lajun xu zewejnena. Ez şir ay Paşê bin ra keynun yi bıwaz lajun xu r'. Dun purı şın, şın wenışen bergilun xu, ay zamun bergil ıb, yani arabê çini b', wenışen bergilun xu yallah. Dun purı şin. Ay Paşa vun:

-Hot heb keynê çin, mı şeş hebê.

Neyse şeş hebu wazen, o bıra qıj demek ki ina munen o dun purı yen, yen kiyê. No şın sayd, şın sayd ay hot heme kuên tire şin sayd. Yo ruej vuni:

- In bırê ma cini est, cini ay bin çina ma gera ci r' cini biya. Ê la ma sek, bıray ra vaj şu xu r' bıgêr cini vin, ma tı r' cini wazên.

Şın gêren gêren… Yo keynê yo pir, zerê mehla d' keynê yo pir esta e hın rında, hın rında tı vun aşma yo şew a. Vun wullay en iyisi ma tertemız şı cematki ruşı, ma keynê pir bıwaz. Şın key pir. Pir ra vun:

-Pirê, ın laj Paşa yê, ın zengini, perê yin zafu. Ruej ıd ayri ayri yemek wên, berg berg xu değışkên.

Dun purı şın oja roşen, pir cırtuku kuena xu ya. Vuna:

-Laj Paşê umê keynê mı wazên ez seni cı niduna.

Cad şın keynê pir wazên, veywe dun purı, tak bıra rak neyse dun purı yên, keyna hun veywek hewelnên hun kiyê. Ruej bi hina şın sayd, hina şın sayd, yere yen ziyafet vırazên, seyd xu un pojên wên vera.

Ne yo ruej, ne dı ruêj, ne hiri ruêj, epeyi yo mudet ser şın. Aw bıra qıj oniyen, ay bin şeş hey way, demek ki ınê r' heqeret kên. Inê ra vun tı gera ma desta bıgêr, tı gera ay fıraqu buşi, tı ay torê bergilu, tı gera ay haqıbê vaş cı r' biyar newe ki, hina sımer bık ser, cew bık ser, ondan sonra wa bur. İna kên cı, demek zêd heqeret kên pê. Yo ruej bıraw qıj vun:

-Bırêm ez rehetsız a, şıma şirin sayd, ez ha ti ya.

Vun ez he de takip bik, ın hê sekên ına ina biya zaif. Oniyen e, yi şın wı xu nun pê yo hişê keriya o nidar ken, oniyen aye pir umê. Vuni "şu ma sandali biya", şına sandali hana tek peyin sandali kena ina masa şekili, una etraf yin çi kena, yi zi yên sera ruşên. Vuni "ma r' masa biya, ma r' çay biya, ma r' qehwe biya, nizuna ma r' çina biya ın cayu gezık nizuna sek."

(Bıra) Hı, vun demekki şıma he ina keni k' ına cinê mı ina biya zeif, vun vınin herin ez se kena şıma. Neyse yere puer yên tiser, vun:

-Wullay bırêm qusır meoniyên, vun ma ına keynê pir rona harda ma çê zeyi nişi, o ma gera şir zeyi, ma gera şir görüşme.

Vuni:

-Tamom bırêm, tı serbês xu r' şu.

Wulla dun purı şin, dun purı şin, yi şin seyd, yina wı cini gen wenışen bergil ya z' wenışen, dun purı şin kê pir. Pir wexto k' oniyena tı ra keyna biya zeif.

Vuna:

-Yaw emmo yemmo, ına keynê mı, cêw fatrakom werdin, ondan sonra çına werdin qefalê paştê ya bo ina verin ıb, tı seko ına.

Diyena zoba ra numê yi z' Ali'w tap rap bestena zumayi r'.

Zuma:

-Emmo yemmo, ya wullay mı çik nikew, ca ra xu r' biya zeif.

-Nê şıma ko.

Huna keyna cılun ya ser kena, oniyena darb pa çin, o ına çı biya zeif. Ya yi kuena, wı yers ben. Ber ra kuen tewer, hin oja nişun, direkmen yo welat ser şın. Şın şın epeyi ca şın, oniyen kot yo deşta duz, ne hin ku w', ne çiko, ne bun ne gelun ne gidun! Ina hin dest ra kuen. Marazar ben.Vun:

-Wullahi billahi, mı keynê aya pir niwaştin mı xu r' yo her bıwaştin daha hol ıb.

Dun purı şın, şın epeyi yo ca şın, şın Diyarbek ıd vejiyen.

Vun:

-Eta çaw?

Vun:

-Diyarbek a.

Şın şın vêr yo qehwi, demek o qehwe z' işçi qehwesi w'. Kum yen şın oja ra işçi ben, o şın oja dı ruej oja vêr ay qehwi vınen. Ço nivun ya sen kimsin, yani ço nivun tı neyin nesi. Dun purı şın. Vun:

-Eta kum caw?

Vun:

-Diyarbek a.

Vun:

-Eta ke se kêni?

Vun:

-Wullahi puer vêr eta d' vındên, merık yen gen ben xewatnên. O qedê geçim ken.

Wulla oniyen yo merdım ume, xu ra weş, tızbê qoqêyın honi ha mın gıştun yi de, ha reqnenu, nata şın weta yen.

Yen vêr yi vun:

-Tı çı, çı karê?

Vun:

-Ez xu r' yo gariban a, wullay ez gerena iş.

Vun:

-Buk mı dıma.

Kuen yi dıma şın, şın zerê yo çiftliq. Eger hem ına kışta werte ara, ına kışta, ına kışt bergil ha vınertê, aya kışt bergil ha vınertê, wertê yi yemlıxa heta wet, ın bergil ına kışta çi wên, ay aya kışta çi wên.

Vun:

-Bun mı ra, ın bergilun mı tı oniyen cı, aylığê tı çend bi ez aylığê tı duna. Bun ın heywunun mı, somna tı deêt xu yo işa nidun.

Wı hin oja aşmu vınen, seru vınen, çı zamu vınen.

No pir se kena, pir vuna:

-In kutıku keynê mı war werda şi, hem keya zeif, war werda şi, qay ın nin cinê xu niben?

Ya z' kuena rayar eta oja, eta oja, şına şına ya z' şına Diyarbek, ya z' şına Diyarbek. Ayn ya z' şına vêr ay qehwi.

Vuna:

-In qedê, ın qedê merdım ume eta şıma çê diw niduw?

Vun:

-Wullay ma diw.

-Şiyo ça?

Vun:

-Yo ağa ume, guret berd, guret berd.

Vuna:

-Numê ağa çınaw? Ağa çı qedew?

Vun:

-In gedêw, ın qedêw.

Yo kuen rê, vun:

-Bi ma şı, ez zuna kum yo ağaw.

O ben, ben vêr ay çiftlik, wexto k' şına, şına zere. Vun:

-Wullay bo şiyo eta.

Wexto k' şına oniyena k' ya no xu Al ninawena. Al hama oja ben Ali Paşê Diyarbêk. Ya vuna "demek tı ha eta de, vınder e yo feleket hana tı sari ser gera tı şir hin nir."

Yarabbi vuna, şına şına hêt Paşa ya, vuna:

-Sê tı Paşay, se tı budalay, Paşê dinyê Allay.

-Qay pirê qay çınaw?

Vuna:

-Bun mı ra, ınu k' ha çiftlik tı do oniyen bergilun, şu tı ra vaj, tı şin astê filu ra tu r' bina vırazo, bina hot tabax, 5 qatli. Herg aste ra yani yo reng purı do. Zerê şeher ıd pê ra hin ceyru lazım nib.

Vun:

-Tamum.

Vun:

-Tı yi ra vaj.

Wı şınu, vun:

-Bun mı ra, ma sekên tı Êl ra vaj. Wı şın hêt Al ra.

Vun:

-Tı ın gurê yapamiş kên bık, tı nikense ez sarê tı duna purı.

-Emmo yemmo, wullay mı çik niw. O zamu tı yo bergil dun mı.

Vun:

-Bon mı ra, ın bergilu ra kum tı r' bi xu r' ayê biger.

Şın miyu ra gêren gêren, yo bergila ina zeifek şın aye gen, şın aye gen. Ayê ağa y' tun çi dun cı, ayê xu sade eskıjun o cew ken timu dun cı. Hefte yê niqediyen, bergil qınê yê ina bena. Wexto k' wenışen cı şın, xu ra Diyarbek wariya, wexto k' menzil gen erzen qoşi, bın lingun yi ra çeq peren. Şın yen, şın yen vêr bergilê xu d' bermen. Vun:

-Wullay ez ıke ın astê filu ça ra huna? Eza feqir, ez ıkê sekena, ın astê filu ça ra huna? No bermen, bermen. Bergilê yi vuna:

-Ez gêreyê ya, ez Suudi Arabistun de gêreya, ez nizuna kumca gêreya, ez heme ca d' gêreya. Tı hiç meberm, ez ın gure hal kena. Bun mı ra tı wenışên mı, ma kuên yo vêr tel, Türkiyê erd yi qediyen, ma kuên dış ülke, kuên ri wêr têl, ma şın yo deşta duz a; zerê cêk ıd awk çina, sadece oja tena d' esta. Çoras heb keleş, keleş tı zun çıta? Keleş yani eşkıya tı gên, çoras heb nalçıx tuerzin (yani balta) çoras heb kulaw tı gên ma şın. Yo awka, çoras torba sual, ını z' tı wenên çoras heb bergıl ız, tı ın heme çi wenên cı. Ma k' şi oja, no ay çoras heme keleş, ayno sekên? Ayno ay kulal gên, ay nalçıxu gên, dun purı aya qul awk gên. Fil no taşterê (mesele şıma vun nimroj ma vun taşterê) helsör puer yên oja awk wên. No yin ık awk pesna, awk hin pêsena awk qediyena, aya sual gên oja raşunên. Filu k' ume, ay çoras heme keleş ay tuerzinu gen, kuen miyu, ay vera kışên. Vera kum ay astu taşen, kum nizuna seken, puer gên hun, vera hun vera ihracad ihracad ke bina bi tamum. Ma odıs kên ın gure yapılmışık, ni ağa sarê tı dun purı.

Neyse dun purı, şın ayni ın qede ra ken, awk pesnen, sual raşunen, fil yên sual wên, bên teyşun vırvıriyen gınên er. Yi no ho filu kışên, filu kışên, astor ben erşawen. Ağa bina vırazen bina 5 qatli vırazen, ken tamum. Vun:

-Bar peyi sebı, bi tamum?

Vun:

-Bi tamum.

Dun purı yen, dun purı hina yen. Wexto k' yen oniyen tı ra zerê şeher ıd astê filu ra bina vıraşta. Her aste ra reng de purı, welhasıl bina ken tamum, bina ken tamum.

Pir vuna:

-Wulla mı gurê yi da cı, şın hin peser nin, Al şı şiyo şı.

No Ağa se ken, Ağa vun ez ındıs merdım eşkena destur bıd. Vun ın merdım vın ez ci r' sekena! Cı r' hun yo qata siya, qatê şalwaru, ceket şowko tiftifik, qunderê sivri qunderê, paşnê yin şıknen. Ali k' tı tızbehê qoqê, nata şın weta yen, mın fişkın ra şın u yen, dêst yi ha pê q… yi de gêren. Pir yena k' eg Al ha weş bina z' vıraşta. Vuna "hero, ez ın hew gera bıki e hın bıki, tı şir hın pêser nir."

Yena vuna:

Vuna:

-De pintino pis, he bu fasalê xu ra nioniyen, yen vun ina biyo, ina şiyo.

Vun:

-Qay pirê, ına hew sebı?

Vuna:

-Yo tayrê bum esta, tı aya tayrê bum biyar, no tı gerê aya teyr pa qefesa biyar, ına pencere binê xu yan, tı ra üstün hin Paşa çin.

Vun:

-Kum ina ken?

Vuna:

-Al ina ken, Al ın gure yapamışken.

Ya şına, wı hin şın het Al a.

Vun:

-Mı r' ad mı r' wehd, ın hew tı r' yona gure vejiyaw.

Vun:

-Çınaw?

Vun:

-Tı şin teyrê bum huni.

-Peki teyrê bum ha çaw? Tı ağay, tı nıka zuni, tı nıka zun ha ça do. Qey tı vun ina biy ina şiw?

Vun:

-E tı ra ina vuna, çi nivuna.

Wı şin vêr bergilê xu, bermen bermen.

Bergilê yi vuna:

-Bun mı ra, hiç merak mek, mı ay cayu ra çerçiyê kerda. Ma hak arikerdin, ma eşya dayin, hak guretin. Ez heme çi zuna ha ça do. Ma şini, yo dewa, ha vêr tela Suudi Arabistun. Yo dewa, qınê yo keri ra, sê seyar ayn sê seyar. Pê yi yo qela ya, tı şin. Ma k' şi, şi ri wêr ma şi aya dew, ez yo noqta tı ra vuna, ez aya noqta yena war; oja ra pê tı şin, dêst ya ha mir de. Ya vuna "Tı çi ume? Tı vun "Ez umeya qefes teyrê bum bena, qefes teyrê bum pa bum a." Ya vuna "Bun mı ra, ez ha mir alewena, eg mı mir alawıt, eg mı lez ke mir alawıt Alla vaj e ez tı parçe parçe kena."

Gülperiyê mirê Arebu, Kralê Pakistun a. Şın ege e, ya ha mir alewena. Vuna "Tı çı ume?" Vun, "Ez umeya qefes teyrê bum piya bena." Vuna, "Ez de mir bıalaw ez tı parçe parçe kena."

Wı ca d' şın diyen qefes teyrê bum ra erziyen.

Vuna:

-Heyun tı ra ume, tı dun purı, dun purı wa pizê d' mı meveşn, ez direkmen şına, mala ma bıxelesn, niyo ma tepiş mıno tı wo teyr piya parçe parçe kena, pa bergil ra.

Vun:

-Heyun tı ra yena mı buk.

Wı ca erziyen sÊr bergil dun purı ya hin vuna:

-Salli Ala Muhammed.

Yen het viyarnen buêçe ya ına kışta munena, hama hol nierziyeya ri wêr. Vuna

- Hero şıma sekên? Vındin eza şıma r' umeya!

Serê buêçe mayın dêst aya pir de şın, vuna:

-Hero, tı xelsiyê, wulla tı xelsiyê.

Aya zi bena duna Paşay. Paşa vun:

-Wullay ın merdım ra üstün merdım çin, ına pir zaf değer duna, ına pir de çik est.

No Ali ha weta şın yen, demek ha vêr bêr do. Oniyen visturiyê yi honık ha oja pay vınderte ya. Herê, demek ın guru tı ha ına kena mı. Tamam. Ca şın cor d' kalme dun sêr sarê yê ru, nime yo ına kışta şına nime yo aya kışta şına. Ağayi z' kışen, wı ben Paşa kuen herındê ay Paşay, şın aya cinê xu ya bin zi han.

Mı oja verda ez umeya.

28. EJDA

Cêk bı cêk çinibi. Yo kal extiyar erdışı… Extiyar pitpitya w', oniyen yo xort ha cor yön. Ame ame ver yi.

-Sılum aleyk

-Aleykum selam

-Xêra xorto çı gêrên?

-Ya wulla xalo, mı eşnawut ın bajar ıd yo Ağa höst, yo ejda ha fêk bêr do, niverdön awk şir. Ruej yo insu dun cı wen, hama awk verden, ay Ağa z' vat kum ın ejda bıkış ez keynê xu duna cı, tê wa bızewj, mı ina duymuş ko.

Extiyar vun:

-Sê tı yo zaf emê şi, nişkê. O ejda hot hey sarê yi. Tı çı qede ra baş kên, o ejda çı qede ra kışên, tı çı qede ra cesaret kên, cesur bên?

Wı vun:

-Wulla ez şına gereka ez bıkış! Perê mı çin ez feqir a, ço keyna mı nidun. Gereka ez ay bıkış ki Ağa keyna bıd mı yoksa ez nişkena bızewj ına dınya d'.

Vun:

- E, de bi emiş tiya vêr mı d' vınd, ma suwa şin ez cê yi mojnena tı. Dur ra ez mojnena tı, hela bun eşkên pê nişkên.

Vun:

-Tamum.

Şin zerre, tabi extiyar kal extiyar, tê yardım ken soba moba han deken, yo çorba han nun ser, çorbê xu wen.

Vun:

-Yalnız ez tı ra vaj, ejda wexto k' kon fêk çeşmi niverden awk şir. Zuqê awk şir tever, dew ıd bajar ıd kuma yo keynaya k' hola, aya keyna wen. Sıra ha yena keynê Paşê, ay ra yo

xıwer ume ya yaymiş kerda; vat yo wa bir bıkış wa keynê mı ejda niwer, wa keynê mı yaşamiş ıb.

Tabi wı z' keyf yi yen, Kal ra, vun:

-Keynê yi rında?

Kal vun:

-Keynê yi, çım tı ver a nibên, zehf hol a.

Vun:

-De ma hê raku sêrsuway Alla pil.

Kuên ra, sêrsuway wurzên. Nun xu, çi wên. Kal ben, kal finen xu, gen şın şın. Şın ver çeşmi, ina dur vındên. Vun:

-Bo ha oja w', hot hey sarê yi y'.

Oniyen tı ra hey Ya Rabbim qurf gınena ço r'!

Vun:

-Bo awk pesnawa, awk ma nişkên bur, eka yo keyna bên dun cı wen awk verden ma awk gên, hama hina aw pesnen. Hela ma eta vınd, hela çı qedê ra dun cı.

Oniyen seatê aw mılet ume keyna ard. Keyna qerena zurena, kena nıkena, berd berd berd. Ay korumu berd ko pa, ay merdımu berd ko pa u ejdê ca guret kaş ke xu fek werd. Wı z' ha gueştari ken. Werd o aw verda, yin awkê xu gurot, sanki pera çik nibu, her go şı kê xu.

Vun:

-Kalo kalo ın çıxa iş ben ço pera ğêm ço niyo, keynek da cı we, yin awkê xu gurot şi!

Vun:

- E, ma hin musê, ma gunder bi, ma hin nişkên çik vaj. Sıra hin yena keynê Ağay, hiri ruej beheci. Ağê ina ko, yayilmış ko ki wa keynê mı ejda niwur. Keynê dew ıd nimênd hiri ruêj beheci sırê yi ya. Çê yo tırkemê tı z' çin, çê yo kalmê tı z' çin, tı çıqede ra ejda kışên?

Vun:

- E wulla, tırkemê kalmê mı çin. Kalo, tı ay merdımu verinu ra y', nıka çik dormalê tı d' öst. Çikê mı çin, e tı ra vuna e feqir a, perê merê mı çin. E vuna mejde mı çina, çik bik.

Vun:

-E, de ma şı kiyê, zamunık tırkemê mı biy, mazemê mı bı. Ez he bun patlamiş bi nibi, şıkyê? Çê iş vinên nivinên, e nizuna. Ma şı est se ma bıd tu.

Şin, şin wade akên maşallah! Hemê çi te öst. Wulla yo kalmê xu tırkemê xu gen şın, sêrsuway şefeq ıd şın. Hawa hema qararmış biyo, hema tari w'. Wulla şın, şın vejiyen huzur ejda. Ejda ra vun:

-Ez umeya tı kışena, e keynê Paşê gen.

Ejda vun:

-Sê tı nice amê şi, mı wêrd. Tı eşkên mı bıkış?

Vun:

-Ez tı kışena, çunki ez feqir yo ınsun a, perê mı çin, ço mı nigen. Ez mecbura tı bıkışi, ez keynê Paşê d' bızewj.

Vun:

-Halla halla, demek tı ina düşmüş bên, tı güvenmiş xu bên.

Vun:

-Çarê mı çin, güvenme niw, çarê mı çin, gereka ez bik.

Wullay kalme weşinen, kalmê verin dun yo sara şın, yemnu çarqetnên bên han. Wı vera sator ken, ejda sator ken erzen yemnu, ejda pê boçê xu dun yi r', se ken hot heme sarê ejda tı ra ken, aw verdiyena, aw gêrena bajar. Vun yo xort amo ejda kışt, vun aw verdiyeya. Xeber şına gınena Paşêr.

Paşa vun "Eka ın yen mı ra keyna wazen, ez eka sekena? En iyisi ez vaj ez tı niduna, tı kume çaray?"

O şın teq teq dun bêr Paşay.

Vun:

-Paşêm tı vat kum ejda bıkış ez keynê xu duna cı? Mı ejda kışt, ez umeya tı keynê xu dun mı.

Vun:

-Tamum, ma keyna ra vun, keyna tı gurot se ma dun tı. Ez Ağa ya, çıxa söz xu wena?

Şın vendên keyna, keyna ra vun:

-In merdım ejda kışt. Mı z' ina yo çi vat, tı sekena, tı vuna se?

Vuna:

-Eger bay mı vat ki ez duna, eger o ejda kum kışt ez duna cı, kum ben wa bıb, ister feqir ben, ister zengin ben, bay mı vat se ez razi ya, ez xu r' gena. O şıma hin vun se ez nizuna.

Xort ız vun:

-Mı guret mı qabul ke.

Xort ız ben wezir. Paşa ken wezir xu, wı z' ben wezir Paşay, ina hin zuar xu viyarnên.

Mesele ma z' hındık ame.

29. KEYNÊ AĞAY

Cêk bı cêk çinibi. Dı hey xort bên, xu r' şin xewat. Şin memleketun yabanci gêrên xu r' xewtiyên. Rujêk kuên cehe wırd piya şin, zodê xu dekên şin. Zaf şin tun şin, şew diyena cêk ıd munên. Şin yo dew ıd vejiyeê, şin yo ber kuên.

-Selam alek

-Alekume selam

Vun:

-Şıma çı geren?

Vuni:

-Wulla ma umê xu r' gêrên xewat, ma feqir ma xu r' xewtiyên, ma xu r' gêrên iş.

Vun:

-Şıma çi iş kên?

Vuni:

- Ya wulla çıta ben ma xu r' kên, ma r' sıkınti çinika, ma r' iş yeterki bıb ma xu r' pizê xu kên mırd.

Vun:

- E, tamum gorê şıma ra iş öst, şıma rencberi kên. Şıma hegun mı rumên, şıma hegun mı çinên, şıma ğelun mu kuên, şıma oniyen cı, bi nevi şıma ben hızmetçi ma, yani ben hemal ma.

Vun:

-Şıma zewejnayê şıma bekar?

Vuni:

- Ya ma bekar, ma ça zewejnayê, durum ma çin ki ma bızewj.

Vun:

-Çik niben, xu r' bunin iş xu.

Şin tabi şin hegun xu cıt keni, rencê xu akeni. Ha xu r' xewtiyên yani çik kên. Rujêk oniyen yo ha qerön, vun kum xu ra weşu kum ciyat, vun keynê Ağa niweşa, vun yo ilaj pê hot kuyına öst, vun pê hot kuyına şin hun, vun o ilaj biyarse, vun keynê Ağa bena weş, vun Ağa' yi z' vat kum o ilaj biyar sê ez keynê xu duna cı.

O qıj vun:

-Bıra tı hin dewam bık e xu r' şına, eta iş tı bes, tı xu r' idare kên. Ez şına pê hot hey kuyu, ez eşkeya şiya se mı o ilaj ard, xu ra mı nihard ız ez xu r' merda şiya, merda, ez sek ez şına.

Wulla tırkemê xu zodê xu gen kuen cehe kalmê xu gen. Taqo raqu, taqo raqu, taqo raqu. Şın şın cêk ıd şew purı yena, bın yo kerı d' vınden, bın yo kerı d' vınden, ha oja vınderto. Oniyen şeş hot hey merdım umê sê mura viyêrt şi. Vun, de ez inun dıma şir şın ça?

Dıma şın şın oniyen şi fêk yo mağara, şi fêk yo mağara. Ha dur ra gueştari ken, adır ho wekerdo, oja epeyi k' mend mend. O hina lıng ko pa berd, ha wenıştê astoru lıng ko pa şi. Yawaş yawaş yin şin, wı şın. Şın vêr bêr mağara oniyen adır ha wekerdo adır ha veşön, şın vêr bêr mağara oniyen ye hew cinêk ume fêk bêr. Vuna:

-Xera xorto tı çı ın ceyu ra gêrên? Ina şew tı çı ın ceyu ra gêrên?

Vun:

- Ya wullay ez gêrena, keynê Ağay niweşa, eta pê hot kuyu yo waş öst, vat hot hey keleş oja est, o vaş ez gereke bêr bıd keynê ağê weş ık, keynê Ağa gereka e big.

Vuna:

-E xorto, tı güvenmiş çitê xu bên, tı şin çıqede ra o vaş tı oja ra han, hot hey keleş oja est, tı ayun ra çıqede viyerên, tı çıqede ra şın oja.

Vun:

- Wulla çarê mı çin. Ya ez şına mırena, ya ez ık biyar o vaş, ya ez hana ya ezık bımır, ez sek.

Vuna:

-Peki ez tı r' bıb' yardımci, ez tı r' yo zodê nun dêk, ez yo zi tırkemê bıd tı, tırkemê tı hol niyo, tırkemê mı daha hol. Tı şin birinci kapi, yo muğara ya, o yo hew ha oja w', tı ına zodê nun ra yo parçe gên, tı oja nun ser yo keri ya o tı xu nımnen oja d'. Wı yenu, çım gınen ay nun, şın hêt ay nuna. Wexto k' wı şı hêt ay nuna, wı viyeren oja ra, tı pê yi ra viyer, wı tı niwinen. Wexto k' wı şı hêt nuna tı şu, tı yi viyert se hin qarşê tı niben. Yin ina w', yo tı ra viyertse qarşê niken, yani ma yenmış kuy…Tı şi o ikinci z' owı z' ha vêr bêr do, niverden miyês çı tawa va viyer, ındık zorliw. Bo ın şuşê awk mı dekerd de, ın şuşê awk bıg berz. Wexto k' tı şi oja ina bışeqed wa oja ra ina liyer ıb, yi di ya tırkemê nun ma ya, vazden kalmê erzen cı. Wextok yi eşt cı tı pan yi yan, yi bıkış. Tı şi o üçünci, o üçünci tı sekên? O üçünci z' tı yawaş şin o wı z' ayni keza ha vêr bêr do, wı zi ayni ha tetık do. Vaj "es selamu aleyke" Sılum Allay o. Wı vun "Aleyküm sılum." Wexto k' wı sılum gırot, vaj ya merdım ımkun tı östse ez ın ber viyer. Wı zi ay çağ tı ra vun oja ra viyer. Tı oja z' viyerên, tı şin vêr yona bêr. Yo hawuz a, ina xışna. Ha fêk bêr aya havuz dı vınerto. Kum ık ame tepışen erzen zerê aya havuz; kumık ame erzen zerê aya havuz, xeneqnên. Yo merdım oja ra viyer, ay ız tı zun tı sekên? Tı şini tı xu ken zıt, yi pa kıncun a şin. Wexto k' tı xu kerd zıt tı şi, wı oniyen tı ra hewên. Wı oniyen tı ra hewên, pera k' hewên hewên xerqiyen cad; pera k' pê tı hewên xerqiyen tı yi vera z' viyerên. Tı aya ra z' viyerên. eka mı va ez tı r' yârdim bik; e oniyeya tı ra, tı zaf yo xuertêko delal.

Vuna:

-O en son uz tı şin, ya mubarek bo mı ın dahi insun viyerno, ez umeya eta vın ez şir zere, wı vun "nê tı yen ma gulaş kên." Tı z' vaj ki "gulaş ez nişkena tı, ez çixa gulaş eşkena tı? Ma tırkemu erzen, ma oja yo çi nun rue ma tırkemu erzen, ma kum, kum yenmış kese ma o qabul ken. Ay ız tı ina viyerên.

Vun:

-Tamum.

Yen qedo k' cinêk tı ra vuna ayni o qede ra kenu, şın son ay tırkemi, şin ha oja do.

Vun:

-Tı çıxa ındık ca ra viyêrt ame?

Vun:

-Ya wulla, ez umeya.

-Tı eta mı vera mumkun niyo, tı eta mı vera çıqa viyerên, mümkün niyo e niverdena, gereka ma kot bini gulaş bik.

Vun:

-Wulla nê, ez qabul nikena. Tı gırd, ez qıj a, o yo heqsize ya, ın heqsize ez nina ez qawul nikena, ina çik çin.

Vun:

-E tamum. Ma sekên?

Vun:

-Ma sekên, ma çik bên oja nun rue, ma tırkemê eşt, ma hiri hew erzên ci, ma kum ay ard warse ma ow hin zor dun aw, ma qarşê yemnu niken.

E tabi ow ık ha fêk bêr do aw hewên, keyf yi yen. Vun:

- Hero, ın sekur eşken mı tırkemê berz! Tamum qabul.

Ben çi ben nun sêr oja ya. Yi ra vun:

-Verni tı berz.

Ow ık ha vêr qul do yo erzen purı nidun, dı erzen purı nidun, aye hirin ız erzen purı nidun. Hala hala, vun çıxede ra nierzena purı niduna xu r' xu vun. E tabi aya cinêk tırkemê do ay merdım, o tırkemê sihirli yo demek ki, wı z' nizunen. Tırkemê seyik erzen wertê sap dun purı, sap kuena, aya bin nun rue nun pa aya bin ız finen, aye hirin iz ayni wulla.

Vun:

-Tı hile keya, çıqede ra mı eşt hiri hemı z' ez nişkeya, tı eşt hiri hemı z' vıst.

Vun:

-Eka ma anlaşmış nibi? Ma niva ki ma kum kazanmiş kese ma xu r' kum çi kese ma galip vejiyên.

Vun:

-E, tamum. Wulla tı sê xu ke, ez nişkeya tı, qabul.

Şın, şın zerre, eh wulla vaş ha oja yo, cinêk ha ver d' runişte. Yo cinêka extiyara, gıjık ya derg, sıpi w'.

Vuna:

-Tı çı amê? Tı çı gêrên?

Vun:

-Ya wulla hel hewal mı ina w', mı ın kapi heyun akê ez umeya reseya eta, ez umeya reseya vêr tı. Keynê Paşê niweş a, vat vaş ha eta w' vaş. Vun tı berd da keynê Paşê, keynê Paşê awkê ya girnena wena, ondan sonra pê bena weş, ez xu r' te zewjiyena.

Vuna:

-Bo o zamun şu, o vaş kuri ha oja w', ay vaş ra yo qewd biçin o big şu.

Şın o vaj ra qewdê xu çinen, vaş xu gen peser kuên cehe, yen yen bajar. Keynê Paşêy hin nerdeyse merda, zor nefês ya yen. Tabi ben dun ay merdımu, yi bên girnên o vaş o awk hun kên qırıkê ya. Keynê Paşê bena weş, çımu akena, Paşa keyf yi yen keyna bi weş.

Keyna ra vun:

- Mı soz do, mı vat kum şir pê hot kuyu ra ay vaş biyar ez keyna duna cı. In xort ız şi ard, o wula ez soz xu niwena keynêm. Allay het mı tı daya cı, tı vuna se?

Vuna:

-Baba tı mı da cı se mı qawul ko şiyo. Bawo hin çik niben.

Han hot ruêj hot şêw dawul zurna nun rue veywe, tabi laj zewjiyen. Kuen vir ın bırê mı ha ça do? In bıra mı war verda şiya, ın bırê mı ha çı hel do? Ez hê şir bun bırê xu. Şın, kuen cehe şın, şın vêr bırê ega çi şir! Bıra biyo zeif, biyo feqir, aw ık nefes gen. Vun

-Bıra ına çı tı d' ameya? Se biyo tı?

Vun:

-Tı şi, tı ra pê ruej hiri cem mı kueyin, nu mı nideyin, mı weyşu verdeyin, mı perişu kerdên.

-Kum ina kerd tı?

Vun:

-Fılu merdım ina kerd mı, ayun ina kerd mı.

Şın, vun:

-Şıma qey ın bırê mı ina ko.

Vun:

-Bırê tı, tı remê. Tı warverdê, tı şi diye. Ma z' vat ke tı hin nin, ma ina ko.

Vun:

-Bırê mı bidên mı, ez bırê xu gena şına, qarşê bırê mı mekun hin. Ez hin zewjiyeya e bırê xu bena, e xu r' oniyena cı.

Vun:

-Tamum o zaman bırê xu bıg şu.

Bırê xu gen şın, şın ben saray tabi.

Bıra vun:

-Eta saray a, eta kê kumo tı çı mı hard cı?

Vun:

-Bıra wulla, ez şiya pê hot kuyu ra vaş xu hard, ez ameya keynê Ağê d' e zewjiyeya. Ina sarayê Ağa ya, Ağa saray ız daya mı, ez ha te ya. Ez şiya yin tı kışt, kuav tı perişun ko, e nizuna qey?

Vun:

- Ya wullay, ez çı zur bik, mı dizdê kerd, yin ız mı di. İna mı perişu kerd, yoxsa wullahi qarşê mı nikotin.

Mesele ma zi ina b'.

30. WAY U KEYNÊ WAY

Cêk bı nibı. Dı hey way o miyerdê yi. Miyerdê rujêk şin asker, miyerdê şin asker cini hamile ya, cini hamile ya pê hesiyena eg way ha qormê kena. Way qormê kena ya vuna wullay ez pê qês adır bık' nehle ez şir mele way yo hetê guêşt bıd mı ez xu r' bêrz çele bur.

Wulla şına carıtê xu gena şına, way cı niduna. Hina hana rahara adır rışnena, vuna ez ına hew şir muheqeq duna mı. O hina şına cı niduna, yena kiyê. Yena kiyê zerê ya bena teng miyerde zi kiyê d' niyo, ya tena ya o bermena. Bermena, di k' de hey mılçık umê fêk bêr yey.

Vun:

-Tı zuna ına kuma?

Vun:

-Wullay e nizuna kum a?

Aya mılçık mılçıka bin ra vuna:

-Ina aya k' miyerdê ya asker do, way ya qormê kerd, ya carıt guret şiya kê wayê xu way gueşt ci nidaw. Reka bermeya eka bızuneyin doğum kena cı r' yo keyna bena. Aya keyna buş, awkê ya ber bın ambar ıd run. Sersuway warz eg aya awkê ya biya altunin.

Wulla cinêk doğum kena, kêna cı r' bena, kêna şuena, awkê ya bın ambar ıd runena. Sêrsuway warzena eg aya awk, zerê legun de biyo pı r' altun. Eh miyerdê ya asker ra yen, no aya keyna zi bermena, tuerg varena, hewena vılık varên, vıl varên. Aya keyna cı r' bena o qede bena, o miyerdê asker ra yeno, keyna cı r' biya keyna hin bena pil.

Wayê yê zi keynê ya esta. O şın vêr çır, vêr awk, di k' laj paşê ha weta wenıştê astorê xu ha yen. Yi z' sekên laj Paşa hin lıngê bergil ra erziyen se kên gınen er. Ya gunekê ya pê yena bermena, bermena di tuerg varê varê laser şi. Wulla xu dun mın pijun ay bergil xu, o hewi ya yena, hewi ya yena hewena, hewena di vılık vara, erd bı sıpiy. Dun purı şın kiyê, şın kiyê.

Vun:

-Bawo.

Vun:

-Ho.

Vun:

-Wulla gereka tı mı r’ ına keyna bıwaz.

Vun:

-Hıh ma bıb ma. Ina hew e şına keynê yin wazena.

Vun:

- Wulla bawo, ez ya ra vişeri ço nigen.

Eh hiwê babi kuena, cı r’ wazên. Şin keyna wazên, ına xal pê hesiyena k’ eg keynê way zewjiyeya. Una yo nun dekena de, keynê xu tibestena.

Vuna:

-De şıma şirin, ez binê yo çend hey xeberu keynê wayê xu ra vuna, şirêt kena rê kena.

Yin bınê ca şini ya no çım keyna raşt vejena kena çep, çım raşt kena ceba raşt. Yona zılcı r’ duna cır sek bın yo dara tuyer ir, bın aya tuyer ıd ya hin xu r’ ruşena. Oja ruşena, bermena varena varena, eg xu r’ ha bın tuyer da. Bınêk keyf ya yen hewena.

Wulay vewek bên kiyê. Ben kiyê, laj Paşa şın ke xu cıqli kenu vewek hewena, pencera xu akenu oniyen nê vıl çin, hena ken bermı ra bermena, pencera aken oniyen wulla varu çin.

Vun:

- Wullay bawo ına niya, ez ine nigena, ına niya, aya yona ya.

Ken niken, vun:

-Lawo tı va ez şiya mı keyna waşt.

Vun:

-Wulla nê.

Hin ma aya oja war verdı, ina keyna xu r’ bın aya darê tuyer de ruşena. Tuy pelexiyê, melexiyê xu r’ wena, aya lola solın wena bena teyşun. Bena xu r’ gêrena gêrena, oniyena sek ina yo dere viyer, bir şir awk yena cı. Şına dêst xu çarnena çarnena xu r’ şına awk wena, o

hina agêrena, yena ruşena bermena. Bermı ya yen bermena hina varu varon, bınek ik munen hina hewena hina bena weşi vılik varên. Di k' eg ay wırd mılçık hina fırrê ame sêr gıl tuyer, ha sera vınderte.

No aya vuna:

-Tı zuna ına kum a?

Vuna:

- Wulla e nizuna ına kum a, wulla e nişınasnena.

Vuna:

-Ina aya k' tı di babi ya asker dı bı, ma va ıkê dadi yê ya doğum kena o cı r' keyna bena aya awkê ya ber xu r' vêr ambar ıd ruen tı di k' ben altun. Ina aye ya, ıkê bızunayın ma perên şin, pêl ma şin sêr çaqê yê, çım ya çep ha cewa raştê, çım ya raşt ha cewa çep ıd, o çım xu bıkeyin de, pêl ma bısaw pıra biyin weş.

Wulla yi fırên şin taraf Allay ra o pel yen çaqê cinek. Ya hin inu nikena çımun xu dekde, çim çep kena raşt, raşt kena çep o xu r' bena weş. Erqıliyena xu yo pilek ha pêş ya do eg ha pır altun. Wulla xu r' ay altunu gena şına zerê şeheri, şına kê yo pir. Vuna:

-Dapir!

Vuna:

-Ho.

Vuna:

-Tı ca duna mı?

Vuna:

-Keynêm ez xu r' tenaya, de bi bi, bi ez yo ciniya tı z' bi kê mı, çınaw tı kue de.

Vuna:

-Dapir ın altun.

Gena duna dapir, dapir gena oja runena. Mudek qediyenu, keynê şin vêr çır awk. Cinêk ğeriba, bermena varena varena, laj Paşa yina ha guşdari do, hina hewena hina vılik varên. E diqet kaşkena. Keyna şi şi kê pir, keyna şına kê pir. Şın kiyê, şın kiyê çend hey astor ayunu, vuna e bêr kiyê.

Vuna:

-Ez yo astor bena ma r' zımustun wiyêk. Wulla bena agêrena, vuna:

-Dapir!

Vuna:

-Ho.

Vuna:

-Ay Paşa ra vaj kum ık gewşek ıb wa ay biyar bıd ma.

Dapir şına. Vuna:

-Paşa kum ık gevşek ıb ay bıd ma.

Vun:

- Ê la pirê, tı yodê tı çin.

Vuna:

-Yo keynê mı esta, yo keynê mı esta.

Dun cı, ya şına vêr axurı erd aşunena aşunena hendê yo çala xori. Bermena bermena çal bena pır awk, bergil wenu, ar vırazena hewena ben pır vılik, bergil hin benu k' eg ne fıren ne çik, pıra k' ben zıxm. Rujêk Paşa ay bergilun xu kaşken yoca, vun aya pir nıka nişkeya wuyek nıkê ro geber biya, hêna ma şı vêr fêk bêr yê.

Ya şına vuna:

-Ya heywu. Wulla Paşa yen tı ben, laj yê vejiyen menzi. Tı viner zerê bazar ıd he nata şın weta yen. Tı zerê bazar ıd meğel bên heta k' e nir tı niwaraz tı niwarzên.

Wulla e ya xu duna ri zeri, laj Paşê yen maşallah eg bergil çım sarê d vuryên. Wulla nifteren, nifteren. Vun:

-Dapir!

Vuna:

-Ho.

Vun:

-Kum ın bergil mıqat kerd.

Vuna:

-Wullay putêm keynê mına.

Vun:

-De şu vênd cı, niverdena ez bêr.

Ya yena ester yi tepişena, vuna qay sebi tı tersên, cini şin bergil kaş kên tewer. Wulla gên bên tewer.

Vun:

-Ez he weniş ın verci.

Wenışen cı, he nata şın zerê bazar, he weta şın. Bergil meğel ben, ken niken nişken warazn, hivê yi kuêna, vun:

-Ma sek?

Paşa vun:

-E vuna aya keyna k' mıqatê kerdo, wulla şirin vendin yey, mela ya bir warazn.

Şın vendên ci, yena lıngê xu kuena pa.

Vuna:

-Qay sebı puerê bazar umê yo ca, tı niwarzên?

Bergil warzen pay, gen nun dest a. Laj oniyen tı ra, gen bergil ben kiyê. Yerêk laj vêng xu niken.

-Lajêm qay sebı tı, tı qay vêng xu nikên, tı niwêş?

Vun:

- Wulla e niweş niya, eza weş a. Bawo!

Vun:

-Ho.

Vun:

-Gereka tı mı r' keynê aya pir bıwaz.

Vun:

- Ya lajêm hama ıkê tı ha zewejnayê, tı war cini yê.

Vun:

- Wullay billey tı gereka mı r' keynê ya bıwaz.

Eh şın, şın kê yê. Vun:

-Dapir!

Vuna:

-Ho.

Vun:

-Wullay laj mı vun gera keyna bıd mı.

Keyna dun cı, veywe runên, veywek bên kiyê, lajek keyf ken, vun de ez cıqlik, de aye ya, aya niya? Wulla eh şın kiyê cıqli ken hewena, pencera aken vılik varay, hena ken bermı ra oniyen dıma tuerg varê.

Vun:

-Hıh ına ya.

Vuna:

-Bawo!

Vun:

-Ho.

Vun:

-Ma emış hew tehneni, gereka şir keynu kaşi k’ yo ca, biyar ma hew tehnen.

Wulla eh keynu kaş kên yo ca, hew tehnen, no keynu z’ vıstonıku vun, ma hergo yo vıstonık vun.

Yi vun:

-Ma nizun.

Vuna:

-Wullay şıma gera vaj.

Keyna vuna şıma gera vaj.

Sıra yena, yena yey, vuna:

-Bonin mı ra, şıma xu r’ sekên bıkin hama birin ez vuna, vıstonıkê mı derga.

Wulla keyna başlê vıstonık kena, vuna liya wullay hel hewal ina, xu r’ bi vêr xal ıd bıadel. Vuna wulla ez zewjiyeya, vuna xalê mı z’ war keyna b’, ez berda va şıma ver merin, ez binê çend hey xeberu keynê wayê xu ra vuna, o wullay nun kerd ıb solın day mı, çım mı raşt vet kerd ceba çep, çep vet kerd ceba raşt, çım mı vêt ina kerd. Vuna yê şi aya keyna nerdeyse xu r’ oja feqirê di di eta amê. Vun hal hewal, ına keynê xal a, wırd xalkenê yemnun ê. Hun yo bergil veyşu awk nun ver, yo teyşu nun ver, aye ci r’ meqed ken aya keyna gen xu r’ pê kiyê ken.

31. MAR İŞ VİN MA İŞ KÊN

Cêk bı cêk nıbı. Yo dew ıd yo feqirêk rujêk wurzen pay, vun ez xu r' şir bıgêr iş. Wurzen pay şın, cehe ra şın şın, yo dew ıd meğre te diyen. Vun ez şir ına dew te mısafır ib, ez sersuway cehe xu devam bik. Neyse şın ber kuen ço nigen, dew ra gêren puêre dew ra ço nigen zere. En son yen çıkış dew ıd oja yo ber kuen yo merık vejiyen.

Vun:

-Liya xêr tı çı gêrên?

Vun:

-Wulla ez ha gêrena, şıma ço mısafır nikên?

Vun:

- E wulla ına dew ıd ço ço mısafır niken. Bo şu o diyar ıd yo bu ha oja w' sê saray o. Xu r' şu emış oja vın, ay mısafıru gen. Yalnız yo iş öst.

Vun:

-Çıtaw la?

Vun:

-Kum şu ay bun ıd rakuse sersuway ma hin nivinên, ma nizunên sebi yo şiyo ça.

Mêrık tabi mecbur munên şın. Şın o kiyê gêren ço çin, şın zere ço çin bêr ha akerdê, ama tertemiz yo bun, saray gibi w' bahçeli w' ama bakımsız yo bun. Neyse şın zere, vındön, cılê xu finön hin wêxt rakotışu rakon. Oniyen bêr abi, pencera abi, nar vêr yin ra umê zere sê cücu cınd gew na merık, merık nerdesa fatasnên.

Vun:

-Ma r' iş vin, ma iş kên, iş vin ma iş kên, iş vin ma iş kên.

Merık nerdese xeneqiyên. Oniyen, vun ma r' iş vin, ma iş kên.

Vun:

-Vındin vindin, mı şıma r' iş di.

Wulla puêrı vındên. Vuni:

-Şıma ma r’ çı iş diw?

Vun:

-De şirin ın baxçê ma bıkenin!

Bahçe kenên. Vun:

-De tel örgü berzin!

Erzên, oniyên sersuway nidi ya, tabi sêrsuway diya ay bên vin. Hena gew nun merık a.

Merık vun:

-Vındên vındên mı şımar iş di, sıkıntı çina.

Vun:

-Tı ın how ma r’ çı iş di?

Vun:

-Şirin mı r’ yo dı tenekê altunu biyarin.

Hina bên vin. Ara d’ yo zamun şın hina yên, yên tenekê altunu yin oja d’ kên rue. Hina saldırmış merık ken. Vun:

-Ma r’ iş vin ma iş kên, iş vin ma iş kên.

Mêrık vun:

-Vındin qarış mı mekuin, mı şıma r’ iş diw.

Vuni:

-Tı ın how ma r’ çi iş diw?

Vun:

-Eta baxçê ma aw çina, yo quyu bıkenin.

Wulla başlê bir kendış kên, bir xu kenên, kenên, kenên, vuni:

-Bös?

Wı vun:

-Nê nê dewam bikin, hama bes niw.

Kenên, kenên şin hin niesên. Vuni:

-Bös?

Wuyê xu gen, wı cor her ken ser, ken ser, tertemiz sersuway diyen, sersuway diyen wı z' hin xu ra kuen tabi. Dun purı şın kuen era, vun ez şir bınê xu r' dinlenmiş ib. Şın kuen era, wulla wurzen pay, vun ez şir rahar xu ra dewam bik. Yen cawu k' ay kerd erd, aya quyu d' yo dara siyê ina ca vejiyeya bi xışt, vıl ke, say gırot, say ya bi gırd, ca anında resê z'. Halla halla pê ajew munen, ina vındön oniyen tı ra. Say gınên er, ın hew say erziyên qemi, vuni:

-Mı burin, mı burin.

Mêrık vun:

- Yaw wulla ın iş ıd yo iş öst. Wulla mı şıma niwêrd, şıma ındow sersuwat ard mı ser, hama şıma wena!

Neyse sayun xu ariken, törzin xu gen, ın hew sayarê xu bın ra gen, ken wırdı. Ken zerê torbu, sayarê xu pa sayun xu dar xu gen ken fırın, adır xu weken fırın. Puerê yin veşnen şın kuen era oniyen çik çin. Aya şew ız oja viyarnen nê wulla hes heda cı bırya. Sêrsuway dewıj wurzên pay, vun hela ma şı ın merdım merd, ma şı tırm yi biya defil bık. Dewıji yên wexto şın bahçê mêrık wış babo baxçê keniyo, tel örgü biyo, çeki düzen diya w' cı, her taraf vıraziyaw. Mêrık yên ha oja do, liya mêrık tı xêr kuma k' umo eta ma sersuway umê tırm yi berd. Tı ha eta y'.

Vun:

-Wullay ez umeya mı war mêrık ra eta war eta d' ıb, niefteyin eta vınd. Mı xu r' ın tı ra ernow, ez hin ha eta da. İhtiyacê şıma, sıkıntı şıma östse biyin mı het.

Şın tenekê altunu xu hun her go poncas punc, punc altunu xu ken vıla. Vun dewıju ra çı sıkıntı yê şıma bi, biyin mı het. Mêrık tı hin oja munen ben köy Ağasi.

Mı ra zür Allay ra raşt.

32. HİRİ HEY BIRÊ

Cêk bı cêk çinib. Zamunêk hiri hey bırê vun ma şın gêrên, vun ma xu r' iş vinên. Yên yo ca, vun tamum ma zodê xu hedrek, vun ma buk cehdu ma şı. Kuên cehde yo zamun şını, şını, şını hin bên veyşu. Bên veyşu vun ma eta ruş ma bınê nu bu, ma hina buk cehde ma şın. O vun e nun xu niduna, o vun e nun xu niduna, welhasıl kelam düşünmüş bên bên, bıro qıj kên ikna, ruşen nun xu wên. Nun bırê qıj ruşên wên. Wurzên pay hina cehdê xu dewam kên. Şin şin ın hew bıro qıj bên veyşu, vun:

- Wulla e biya veyşu. Nun xu bidên mı, e nu wena.

Vun:

-Nê wulla, ma nun xu tı nidun.

Vun:

- E, şıma nun mı wew la e sekena, şıma çıxa nu mı nidun e veyşu munena o qedê.

Vun:

-Nê wulla ma nun xu tı nidun.

In bıro qıj, vun e sêk sêk! Oja d' yo ariye vinön, vun wulla ez şir ın ariye, ariye d' çê çik öst, ma xu r' nu wên ma pizê xu kên mırd.

Şın şın ariye, ay bırê z' dewam kên. Şın ariye, oniyen zerê ariyê her çük mexluqat heywunu öst, heywun puêr ha oja de. Halla halla hero, vun ına çı filima, ın heywun çı ume eta.

O yo merre agêren, vun:

-Wulla, biyên ma qalun xu yemnu ra vaj. -Neyse merre vun- qulê dês dı altun mı êst.

Luy oja ra vejiyena luy ız, vuna:

-Fılu ca dê bın hors de yo helqê altunu mı z' öst.

Yo verg ız oja ra vuno:

-Yo Paşa öst niwöş. Yo meşnaya siya, zerê ay, vêlg yi, ay çiyi ço big, ço bör bıd ay Paşay Paşa ben weş. Wulla, Paşa ra tı çına waşt dun tı, şu ber bıd Paşa, bı cı wa keynê xu bıd tı.

Vejiyen, vejiyen teber, şın ay qulê diyes ra altunu xu gen şın. Şın vêr heywunu, dı hey mêrık ha heywunun de, şın hêt meşnaya sözde meşna gen.

Vun:

-Ina mêşnê xu ya siya bıdên mı. Ez bena sare bırnena wena.

Ay vun:

-La ına meşna mêşnê ma niya, ınê war yin est, ma xu r' şın te, ma ha işçiyê kên.

O yo vun:

-Yaw çi nibön nibön, vun sebön la? Ma dun cı, ma dı hey altunu xu gên, ma vun vêrg weya.

İkna kên yemnu, mêşnê xu dun cı, dı hey altunu xu gên. Mêşnê xu sare bırnön, pöste kön, zerê ya vejön, ken zerê yo helqi, vun ın guêşt yin ız şıma xu r' burin. Vun ın gueşt yi şıma r' bumın, ın zerê yi mı r' bös. Vun ın mı kön mırd, ın mı r' bös. Wulla guêşt xu gen yen. Yen şın hêt Paşaya, Paşa vinen.

Vun:

-Ez doktora ez doktora…

Xeber dun Paşay, kehya şın xeber dun Paşayi, vun:

-Paşam hel mesela ındıs yo çi öst, yo vun e doktora.

Vun:

-Eee, tehh çend doktor ume çend doktor şı, ço nişka şifê mı vin. E hol nibena nibena.

Vun:

- Ê la Paşam wa wı z' biro, çê çik bıku wa xu deneme bıku, belki tı r' ben şifa.

Vun:

-Vênin cı wa wı z’ bir.

Şın cad helqê xu han, o gueşt xu tı ra vejön, o zerê yi o hêt gueşt yi, zerê ciğêr yi erzen çelê adır kön sür, dun Paşay. Paşa wen, ara ra bınê mudet şın Paşa bön hol, Paşa bön hol. Paşa agêren bıro qıj ra vun:

-Vaj tı çına mı ra wazên bıwaz. Vaj tı çına wazên?

Vun:

- Wulla Paşêm e keynê tı wazena.

Vun:

-Wulla e cad keynê xu duna tı, cad keynê xu duna tı şu.

Keyna z’ gen şın bın ay hors, şın ay luy ık tı ra vat ıb, şın ay helqê ay altunu xu z’ vejön o gen yen. Gen yen, keyna z’ gen ye. Yo ca vırazön, yo saray vırazön, yo ca şahşahli. Yo ca vırazön, yo ca gırd. Ben zengin hin. Zamunêk are ra şın, ina oniyen yo merık ha yönü, ina yo ixtiyar, ha yön ina ha gerön çê çik. Tabi oniyen bınêna yen nizdi, yen nizdi zunön, oniyen, bıro pil. Tabi bıro qıj bıro pil şanasnen, de bıro pil bıro qıj nişanasnen.

Vun:

-Merık tı ha gêrên çına?

Vun:

-Wulla eza gêrena xu r’ altunu, xu r’ gêrena peru. Mı xu r’ çına di, eza gêrena rızk xu.

Vun:

-Bi bi, bi ma şı zere. E bınê nu bıd tı pizê xu mırdık.

Gen ben zere bırê xu, ruşên.Vun:

-Tı mı şanasna?

Vun:

-Nê wulla mı tı nişanasna.

Vun:

-Tı di, zamunêk şıma nun mı piyêr we o mı şıma ra nu waşt şıma nu mı nida.

Vun:

-E tamum, bırêm bırêm. Tı oja ra çıqede ra umê ın durum? Tı oja ra vejiyê, tı şi ariye, ariye d' tı seke tı ina bi zengin, ina mal mulk tı bı zehfı, tı zewjiyê?

Vun:

-La ez şiya ariye, oja heywanat bi, heywun oja d' bi. Ez şiya oja yin fikir da mı, aqıl da mı, düşünce xu oja va, mı z' uygulamış ke, bo ez umeya ın durum.

Vun:

-Wulla ez şina.

-Nê bırêm tı möş, niben o qedê.

Vun:

Nê wulla, ez ız şına.

-Ya emmo ya yemmo möş.

Vun:

-Nê wulla, ez ız şına.

Erziyen bıro pil şın. Şın ariye, heywun ha oja de agêrên zun. Verg ca agêren, vun bo mı şıma ra vatin qalun xu mevajin, bo şıma arê xu d' xıwer da o qal şıma piyör mılet pê hesiyê. Ma hin qalu ço ra nivun.

Verg buy yena cı, verg buy yena cı. Vun:

-Wulla yo ha tiya w', yo çi ha tiya w' qal ma piyör şi vajiyê, de bunin çına ha tiya w'?

Merre bueçê xu tişunön. Mere agêren, vun:

-Wullay yo çi gına bueçê mı r', biyên biyên bu honi ha eta do.

Ca d' piyör yên yo ca, bıro pil ca oja d' wên qedinên, mesele z' eta dı qediyena.

33. QEDER

Cêk bı cêk çinib. Zamunêk yo zengin ağa bı. In ağa her roj fêk bêr yin ra yo vay şiyin, her roj yen ver ay vay, dı hey nunu gen erzen vay, o yen kiyê. Her roj ina devam ken, heyunêk emır yi bı ina devam kön. Yo roj kuen niweş, kuen mın cıl. Venen laj xu, yo laj yı hama genc des heşt ser o, venen laj xu. Vun:

-Lawêm bi vêr mı. Lawêm, her çik mal mulk mı öst zaten ıne tı yo. Yo wesiyêt mı öst, o wesiyêt mı biya ca, e tı ra çik niwazena.

Vun:

-Vaj bawo çınaw?

Vun:

-Lawêm, tı zun ez her roj şiyên ver ay vay mı nu eştin, oja nu awk ıd şiyin, ın wesiyêt mı dewam bık.

Vun:

-Tamum bawo, e dewam kena, yalnız ın hikmet yi çınaw? Tı çı o nu erzên, ın nun tı şın ça?

Vun:

- Wullahi lawêm ez ız nizuna.

Vun:

-Bawo bawo tı çıqê nizun?

Vun:

-Lawêm, bay mı, mı ra ina va, mı hard ca. Bay mı ra zi, bay yi vat ıb. Ma ço nizun, hikmet yi çınaw ma nizun. Ma r' ina wesiyêt ko bay ma, ma ha dewam kên. Ez ız tı r' wesiyet kena, tı ina dewam kên.

Vun:

-E, tamum bawo. Ez wesiyêt tı hana ca, inşallah ez dewum kena.

Zamu şın, ağa mırön. Ağa mırön laj şın her roj de hey nunu erzön vay, şin. Yo roj, dı roj, hiri roj, çar roj, welhasıl yo roj cı r' bön meraq. Ya wullay vun ın nu ma erzên ına vay ha şınu, acaba ın nu şın ça? Wullay vun ez ın nun taqib kena, de vin ın nu şın ça? Nun xu erzen zerê vay taqip kön. Şınu şınu şınu baya şın, şın yo mêrık oja vinön, kışte vay ıd ha runışto. Yo mêrık ixtiyar ina ri yi sıpiw, erdışê yi derga, yo kitab qalın ha ver do. Wulla nu şın resön cı, mêrık ben ay nun ır ,tepişen ruşen nun xu wen. Laj ağay şın resen cı:

-Selam aleyk

-Aleküm selam

Vun:

-Ya, xalo! Tı kum i? Tı neyin nesi?

Vun:

-Lawêm ez qederu nusena. Alla Teala mı ra vun, ez qederu nusena, ez bildirmiş qulu kena. Peki tı kum i?

Vun:

-Wullay ın nun ık mı eşt zerê ına vay, yen resen tı, tı ın nu ha wên. In mı eşt cı, oja ra ver ız bay mı eştin, ın nu erşawıtin. Oja ra ver ız bay bay mı, pirik mı eştın vay o nu tı r' umeyin, ez olat yi ya.

Vun:

-Alla tı ra razi b' hulem, Alla tı ra razi b'. Tı ha wesiyêt yi dewam kên.

Yalnız laj Ağa, ina zerê yi de keyf yi yenu. Vun, yaw ın qederu zunse, inase mı r' holê kon, Vun nu ma ha cı r' erşawên, mı r' yo holê kon, yo qeder hol mı r' han. Vun yo keynaya hol han qarşi mı. Vun wulla, de e hê tı ra vaj qedêr mı kum o?

Vun:

-Xalo, e tı ra çi vuna.

Vun:

-Mı ra vaj, vaj lawêm.

Vun:

-Qeder mı kum o?

Wullay mêrık o kitab xu aken, ay sayfu çevirmiş könu könu, pêl ay kağıd çevirmiş könu könu, pêl kitab çevirmiş kön kön, yen yo pel. Oja d' o pel de vınön, oja d' o pel de vinön.

Vun:

-Lawêm! Fılu dew de, fılu ca de, çadır ha oja da. Zerê aya çadır de çoban ha oja do. Keynê yi qedêr tu wa. Yalnız, keyna hama dınya niumey. Aşmê payiz peyin d' yena dünya.

In laj Ağa y' yers bön. Vun:

- Yaw ındahi sêrr ma hê tı r' nu erşawên, ma hê tı r' xızmet kên, tı çı qede, tı ına qal tı agêrên tı mı ra vun. Ez Ağa ya, tı keynê çoban mı r' layık göstermiş kên! Çerê odıs yo gure bön? Ez qabul nikena, ın qeder değış ık.

Vun:

-Ya emmo, ya yemmo qeder değış nibön. Cora emır umo, qeder wı vat, ma nuşt, qeder değış nibön.

Yers bön şın kiyê. Şın kiyê, bınê zamu viyerön, vun wullay ina nibön, ina nibön çıqêde ez şına keynê çoban gena ez zewjiyena? Vun sê mı merdım, varliğli merdım çıqede şın keynê çoban gen? Vun acaba ın merık doğri va? Wulla vun e şına, o cak yi tarif ko ez şına vinena, ez aya keyna kışena. Aşmê payiz peyin vat ıb, o qede düşünmüş ben yaxın o zamun de yo torbê altunu z' gen kuen cehde. Kuen cehde şın, şın dew, dew ra vun, mılet cı r' tarif kena, persön ca vinön, şın çadır ız vinön o wullay şın, şın çadır.

-Selam aleyk

-Aleküm selam.

Vun:

-Eza şına fılu dew, kot şew şıma eşkên mı bık mısafir emış?

Çoban vun:

-He, ına qala tı vun mısafıro! Hey, ca d’ ma tı r’ ca hedrek, xu r’ emış eta vın, suwa tı şin.

Şın, şın sêr cılê xu nışen, ara ra bınê çend seat şi. Oniyen ina mılet kota teşuşe. Acaba sebi yo? Meraq kön. O yo laj çoban vera viyerön, laj çoban adelnön, vun:

-Xêr putêm, sebi yo?

Vun:

-Wulla, dê mı bınê kota tengune, ha semê aya ina ma ha teşuşe dê.

Vun:

- Dê tı xelsiyaya, nixelsiyaya?

Vun:

-Xelsiyaya.

Vun:

-Peki keyna arda, ni laj ardo?

Vun:

-Wulla keyna ya.

Vun:

-Tamum, tı şu.

Laj Ağay vun demek ın va doğriya, tamum. Nata bön weta xu han, acaba e sêk. Hin yo çenda seat ra pê kuên ra. In yo nalçıx gen oja erd ra, şın hêt keyna ya. Şın hêt peçıqê aya keyna ya. Şın dun purı, dun purı, dun purı kışön. Hun torbê altun ız ver nun rue, dun purı geri yen kiyê. Vun nasıl olsa ne mı şanasnên ne zun ez ça ra ya. Vun ın nizun, mı gurê xu kerd qedina, ez xelsiyeya, sarê mı biyo rehet. Vun sarê mı werdin, zaten mı nizuneyin e sêk. Ez şına keynê çoban gena! E biya rehet, mı kışt e biya rehet.

Dun purı şın kiyê. Şın kiyê, zamu yön zamu ser, qıtlığe başle kena. Mılet veyşu zaf munena, ay ık durum yi çiniyo piyor veyşune ver mirêni.

Yawaş yawaş Ağa varlıxli w’ ay ık ina kot qıtlığê ina bınê yên dormalê yi. Yên hêt dewê yi ser, xu r’ oja vıneni, xu r’ çadıru qurmış kên, tede vınên.

O ın çoban ız sêrsuway tabi ın wurzen, tabi keyna merda sözde, ben keyna ken bın erdi. O yo ina k’ ön xu vera kı oniyen mıl ya, o yo damar ha erzena.

Vun:

- Wulla ına keyna nimerda, ına ha weş a.

Vun:

-Ha emmo, ha yemmo tı çıqede ina vun.

Vun:

-Wulla ha weş a, damarê ya ha erzena.

Vun:

-Ma sekên ıkê? Perê ma çin, ın altun eta verdê. Ma çarnên, ma çarnên, hekimu ma vinên, ma kên hol işalay.

Çarnên çarnên, ay altunu z’ o cehde de qedinên. Hekim tedawi dun cı şifa dun cı, keyna taraf Allay ra bena weş. Bena weş, bena pil, bena rınd, o bölge de o memleket de ço sê aya keyna rınd niw.

O zamunêk qıtlığe vıraziyena (Mı bınek verci va mı kerd xu vira mı oja dewam nike mı hina geri gırot) qıtlığe vıraziyena, ın yên hêt Ağay ser, oja yo dara gırd esta vıraste ya, gırda yo vıraste ya tamum a. Yên oja bın aya dar, yo çadır xu qurmuş ken. Çoban, keyna o qıj xu, cini yên oja yaşamiş bên. Vêr aya dar ıd yo çır esta, ın Ağa z’ her roj astor xu gen, yen vêr aya çır het, nımaj yeri ya astor xu aw dun cı, astor xu bınê çarnön çarnön o tekrardan şın kê xu. Yo roj hina yen vêr çır, sözde aw dun astorê xu, sekön nikön astor aw niwena. Venön kehyê xu. Vun:

-Kehya, tı ın astor çi cı nido?

-Nê Ağêm, tım çına k’ e duna cı tım eyni seat de, eyni zamun de, e duna cı, astor ha mırd.

Vun:

- E, ın astor çı awk niwur?

Vun:

- Wulla, Ağêm e nizuna.

Tı xu mewaj astor keyna diya. Keyna o qedek rında, tabi taraf Allay ra, hikmet Allay ra yani wa pê Ağa aya keyna vin diye, astor awk niwön. Astor biyo xuysuz, sözde wenışen astor, astor Ağay dun er, astor Ağay dun er, Ağa yers bön. Sözde sarê xu nun hawa, keyna vinön. Keyna vinön, keyna pera k' ina rında damiş nibön cad ğemyön. Kehya aw maw kön purı, Ağa hesiyen xu.

Vun:

- Ağam, çınê tı öst? Tı niweş? Tı çı ğemiyê?

Nişken xıber bıd tam, dêst xu rakon hêt çadır a, vun aya keyna, aya keyna, hina ğemyön. Hina warzen pay, wulla yön xu.

Vun:

-Şirin aya çadır de aya keynê kum ya se çına k' wazên bıdin cı, aya keyna mı r' biyarin.

Vun:

-Tamum.

Kehya şın.

Vun:

-Ey çoban, wullahi Ağay ma vat ki şirin tı ra vajin, wa keynê xu bıd mı, çına k' wazên e duna cı.

Çoban vun:

-Kehya, tı pê ma kafa vinên! Pê ma yâri kên! Ma feqir diye şıma ha pê ma kay kên, koskoca Ağa çıqede yön keynê mı gön?

Vun:

- Wulla Ağa zer kot cı, vat şıma illahi aya keyna mı r' han.

Tabi çoban ız oniyen doğri ya, raşte ya, ın ha yari nikên. Çoban dun cı, çoban keyna dun Ağay. Çoras roj, çoras şew vêwê xu kên. Şewa peyin şın zere, oniyen vücut ya piyor leke. Vun

- Yaw Xonım tı ina rında, tı ina weşa ın bedên tı se biyo?

Vun:

-Wullahi Ağa e nizuna. Tabi yalnız, zamunêk aya şew ık e biya, yo mısafır umo kê ma. Ay mısafır ın qedê kue mı, nalçıx malçıx do mı r', yo torbê altun ız oja no rue, şiw. O bay mıno dê mı z' sersuway wurişt mı di. Oniyê e nimerda mı berd çarna, pê ay altunu tedavi diyo, ma şi vêr hekimu mı r' yardım ko, ez biya weş. Mesele ina ya.

Ağa vun:

-Bo ay xal vatên qeder degış niben, ez yers biyên mı vatên ın çik nizun. Bo qeder hina ume, hina ume vêr lıngê mı. Ez şiya sözde mı tı kışt. Tı hina umeya mı lıng, qedêr ma hina bi yo. O merdım, o mısafir ez biya.

Eta d' qediyena.

34. HEŞ

Yo höst yo çin. Yo dew de yo miyerdê yo cini hest. Miyerdê xu r' feqir cini z' xu r' oniyena iş kiyi. Yo roj cini duna purı kuêna cehe, vuna e xu r' şir izmun çaru arik. Şına yo lewo serin ha çaru arikena, oniyena ye hew ina yo mağara ya xışta ina zeriya tariw meraq kena, vuna acaba zerê ya d' çıta öst. İna xu r' şina oniyena çik niesiyen, bınena şına nata yo heş, heş xışt cara cini xu r' qerfiyena ğemiyena gınena er. Cini varzena pay zerı tariw çik niesön. Oniyena fek aya mağara z' ha qefelneyo, yo ina qera ya xışn ina gırota daya fek aya berır, berra çik niesön, nişkena vej tewer. Heş ha oja oniyena tı ra. İna yo roj, dı roj, yo aşm, dı aşm, heş vera vera bena veyşu bın lıngê xu mojnen cı cinek lınge ya liyesena ina bena mırd. Yo roj, dı roj ina wext viyeren viyeren. Heş u cini zer kuên yemnu cini ye hew hul yin ben, yalnız hul yin z' ina nimo yo insun nimo yo heş. Yo roj, dı roj, aşm viyeren. Hul vera vera bön pil e tabi cinêk ız yani aya aile xu bin meraq kena, vuna ha sekeni, vuna e gereka eta ra bırêmi. Yalnız heş vejiyen tewer, wextok vejiyen tewer aya text gön ina dun fek aya mağarar. Şın hin çına wönse, hin çına gön peser yen, hina text hawenen hina şın zere. Yo roj, ın heş vejiyön tewer aya text ina kışte ya ina bıne akerdê munena.

Cini, vuna:

-Wulla ez hin bırêm.

Duna purı aya text ra ina xu kena tewer, hul ız kena xu verek, duna purı şına zerı. Şına şına dew e mılet yena piyör.

Vuna:

-Tı çaya? Ma vat ıb tı merdi.

E tabi mılet oniyena verekê ya d' yo insunu heşu beli niyo. Tabi tersên cinêk ra vun.

Vun:

In çı hel tı ya ma ra vuna ın çıto? O çıto?

Cinêk, vuna:

-Hel mesela ina ya, vuna e şiyin gêreyin çaru, e şiya yo mağara mı ye hew heş oja di, yo hul ma bi, heş niwerdeyin e bırêm. Yo roj aya text bınê qıştê ya akerde b', mı da purı e remeya umeya.

E, vun:

-Ya tı ceyi ma ra vuna, ya ma ın hul kışên.

Cinêk, vuna:

-De ina mekên ın hulu, vun hina insunu, yani hul mı no.

Vun:

-Nê

Tabi bay keynêk'ız yön, vun ceyi ma ra vaj ma ın hul ız kışên, ma ayız kışên ma ciniz kışên. Çünkü, vun ın nibön, vun ciniyo heywuno cik beli niyo.

-Cinek ceyi vuna.

Vun:

-Hade ceyi vaj buk ma ra ver.

Kuêna yin ver kena gena şına şına fek qulê mağara.

Vuna:

-Bo honi ha ojaw ha zere oja do.

Tabi heş aya text dun hawa, oniyön e cini ha vernida, mılet pötıne mılet pe tıfingu ha oja d' vınerte. Tabi heş vinen aya cini hani zor yi şın.

Vun:

-Bo cemı yın ra vat, ca ra şın, şın vazden het dewujuna, tabi dew ıj nun pa da, yi hedef çım xu ra aya cini kestirmiş ko, hani cı r' ihanet ko ya. Ye hew lap dun purı cini ca ra fek gınena er, ya cini oja şına. E zaten hul ız ha oja w' heş sözde o hul gön remön şin, fek qul e tabi dew ıj nun pa nun pa, heş o hul piya oja mırên.

Mesele oja d' qediyena.

35. YO WAY U BIRA

Vun yo zamun bön, yo way o yo bıra. Vun bıra şın seydı, seydê gerön yön cêk ıd yo kata wışk honik ha oja da. Kat katê merdım a, wışk a.

O, vun ha pa nişto, eger çoras heb qetıl hama kena. Mend pa düşmüş bı, vun adır eşt piser, kat eşt miyo, estê pi tı ra ko, mımmına he, tı hama çi kena. Vun veşnay katı, vun welê ya vay day, nar wer day, oniya yo qalıbê saqız ha oja da, saqız saqız. Gırot eşt cebê xu, ume kiyê. Yo roj wı hina şı seyd. Way nişır cebun yi ra nigör, de cebê yi d' şeker meker çê çi bıb.

Şi saqız hard, cawıt cawıt, bi xint, hind ina kerd şı war. Şı war, yo zamun mend. Roja roja, bıra oniya eg pizê way ho bön xışn, pizê bı xışn.

Va:

-Wayê, ın pizê tı telıko w.

Vun va:

-Bırêm ez zuna telıko w, va sebiyo se aw qalıbê saqızêk cebê tı dı b' aye ra w'.

Wexto k' va sakız vun:

-Humay belê tı bı d'!

Hin kot vir. Neysena, new aşm ya dekê, ya qediya, ard yo laj, laj ina sarê b.

Xal va:

-Ez şına masê.

Va:

-Xalo ez yena. Ma piya şin masê.

Da purı şi masê, masê tepişt. Ina yo sarê masê tepişt, va gurê masi niw. Gırot ume va:

-Warza tı ın binu bıger şu kiyê. Eza ın bena duna Padişey, çê rujêk iş ma kot dest wa vıraz.

Va:

-Xalo e, tı r' iş lazım niw, ma r' tı iş vejên.

Çarna niçarna va e bena, gırot şı, warza şı kiyê, wı şı. Padişah honik ha fêk bêr do.

Vun:

-Venda xonım, wa bi ın masê bıger.

Masê eşt qeme, gına pêş xonım ır, xonım peş xu weşa.

-Va masê numherum ıb gına pêş mı r'.

Osık va, masê hewa. Padişah ız di, xal ız di, hemın di.

Xal ra va:

-Tı mersela ın hewi masê vun. Tı vun vaj, tı nivun wulla tı kışena.

-Emmo yemmo Padişahım, wulla mı hediye olarax tı r' masê harda, e nizuna maso nero, mayk a, hama newe ha tı ra eşnawena.

Vun:

-Mase hewa va cini numherum, hewa ma piyorin di, mersele hewi masê tı vun.

Va:

-Wulla ez nizuna.

Va:

-O qede ra w' ma sersuway tı xeneqnên.

Va:

-Vin, ez şına yo warzê mı öst, yo wayê mı esta, ez şına tı ra xatır wazena, helalê wazena. Wa mı bıxenêqn.

Da purı şı, eg zimiyêl şikyê fekı, yo murız niştu cı. Va:

-Se bı?

-Sebı, hel made ın qede ra.

Va:

-Xalo mı tı ra niva, tı r' ın iş lazım ni! Vêng xu mek, ma sersuway piya şin.

Va:

-La ma hewi ya zun?

Va:

-Ez zuna zuna, ma hele hê piya şı.

Sêrsuway diya, warza z’ gurot şı. Tı di yo keloğlu wexto ki k’ şiyin yo bıncırık pêra dıma, yi z’ sê ay yo bıncırık honik ha dıma w’ şı oja.

Vun:

- Tı umê?

Vun:

-Ez umeya.

Vun:

-Tı mersele masê vun nivun?

Vun:

-Padişahêm, e vuna ma r’ merselê hewi lazım niya, bi ın sode ra vazgeçip.

Vun:

-Wullay nê, çare çin.

No warza agerön vun:

- Padişahêm, mademki tı vun merselê hewi masê, şu yo şıfıl kard biya, yo bostu biya, ma wên, mersela e tı r’ vuna.

Vun:

-Tamum.

La Padişaho! Cini, çoras hew cariya, ay piyor honik ha oja dê. Neysena şi yo bostu hard vêr warza d’ runay, şı yo şıfıl kard iz hard da cı. Ha xeber dun Padişah ıd. Nata şıfıl kuen zerê bostun o dêst xu verdön cı şıfıl şın zere. Nata gerön, weta gerön. Vun:

-Şıma kardê mı gırot?

-Emmo yemmo ma çê vêr tı niamê. -Padişah ra vun- Wulla tı gırot? Biya e tı arame kena.

Vun:

-Ê la tı çıs mı arame kên? Mı nigırota.

Vun:

-Sun meun, ya tı hewi masê ra vazgeç bên ya e tı arame kena.

Neyse tımunun Padişah dun war, zerê tımunun yi ya gerön.

Vun:

-Xonım gırota. Wullay ez oniyena tımunun xonım iz.

Vun:

- Lê la bi mı ço dêst xu xonıma nidaw.

Vun:

-Çare çin.

Tımunun xonım dun war, oniyen ya z' ni, çik yê dı z' çin. Tabi oniyen heme cê ya ra, ina tımun têna ni, vun ha carin da.

Ê la hê tımun xonım dê war, hin cari serbêst. Aya yo vuna:

-Ay daykê zerê mı teqa.

Vun:

-Hê werız, şıma kum şin teber ıkê şirin teber, bo e ber kilit kena.

Vun:

-Ber ha kilit kerdo.

Vun:

-Kilit bıd ına yo cari zer gırot.

Vun:

-Wulla zerê ya bıteq ız e kilit niduna, arame kena, kard bör bınım, ez arame kena.

O ver defineno, ay binu bötü arama kön, aya munena. Tımunun xu tepışena, şedinena. Dısön pa, vun wullay çare çinuk, wexto k' tımunu dun war, eg cumiyörd.

Vun:

-Padişahım!

Vun:

-Ha.

Vun:

-Padişahım bi ruş, bi ruş e tı r' merselay hewi masê vuna.

Vun:

-De vaj.

Vun:

-Bo ını, bo ın kel ho asiyön, ın honik ha miyun do, cinê tı o ın cari puêr ın ha qullanmış kön. Mase wexto k' eşt gına pêş ya ri, mase pêser gına er, yê va numherum, mase aye ra hewa. Eg o kel ık ha şıma miyun do, ow numherum niw e numherum a.

O qede ra Padişah eyn kard gırot cini yo çi kışön.

Vun va:

-Nê Padişahım, xalo tı di, tı vatin ez emır Alay betal kena, katê mına nıştê b' çoras heb qetıl. Bo çoras heb tı r' bön çores yo. Katê yin cı ra kön, adam aqılli ra, wı z' hina mırön.

Vun xal mı xu r' şu kiyê.

Mı oja verday.

36. AVZED BİN HİLAL

Avzed bin Hilali, vun zaf pehliwuno k’ zorli b’. Rujêk ha kiyê do, di yo xıwer umê, va fılu ca de do pês şıma r’, pês şıma berd. Hani düşmenu do pês şıma r’ berd. Va:

-Berd se çê şune kışt nıkışt?

Va:

-Hiri hey şunê zi kışt.

Va:

-Odısse pêser agêrin, asker cê xu dı b’, ez tık tenıka şına.

Va:

-Odıs bön? Koskoca tı ra vun Avzed bin Hilal! Dünya qeder asker tı wo, ma tı d’ nir ma qabul nikên.

Çarnên niçarnên, vun ez qabul nikena. Avzed bin Hilal ay zamun numê yi biyo pehlivune ra. Da purı şı, yi da purı şı ay mıntıqê yi, xu k’ Ermenistan dewleti ya, hani mıntıqo w, da purı şı oja. Yi va:

-Ma sekên?

Vun xeber da b’ cı vat Avzed bin Hilal umo. O wullay asker iz, çend asker ma bıb cı r’ qarşi nişken vınd. Xeber da yona dew, ermeni tı ra qewet waşt, hel mesela ina. Va:

-Qe şıma ina bıki, şıma şir duwar yi biyar o şunê yi bıkış wı z’ xu ra yen qasas xu gön. Tabi ma hê yardımê yên.

Umê yardımê, umê. Avzed bin Hilal kot muyu, kum kişt kum rema. Pêser agera ume eg asker yi ha rahara ha yen.

Va:

-Agêrên, mı wehd kerd heten ıka zuriyet yin bıbu ez cı nigerena.

Da purı ume kiyê. Ume kiyê, bınêk ara d’ şı Avzed bin Hilal hina warişt, da purı şı Ermenistan. Tek ıb, aw ık kışt aw ık rema ço nimend. Da purı ume.

Va:

-Tı seko?

Va:

-Hel mesela mı ina kue. Mı puer kışt, ez umeya ın mıntıqê ma.

Va:

-Sebön?

Va:

-Ez er ezew o. -Avzed bin hilal ezaw- Ez ezaw a, e mecbur gera şir yo cini biyar.

Va:

-Tı şin ça?

Va:

-Paşê Erebistan yo keynê yi esta zaf meşur a, ez şına oja.

Va:

-Avzed meş oja, aw ık asker yi zafo, ma nişkên ay ver vindı.

Va:

-Wulla ez şına una, ez şir ez bıeşk ez una.

O da purı şı. Şı mıntıqê yin id vejiya, persa persa, va:

-Eta ma çıqede bıres cı?

Va:

-Tı seyise nikse -xızmıkar heywunu mıqat kön-, gera tı şir seyise bik, hama. Oja ra pê yo mejid vin, mela ço xu bıresn.

Va:

-Tamum.

Şı, şı yo seyis ra va, tı eşken tı veji e yena herında tı, ez astor tı mıqat kena. Vun tabi ınu k’ ha mıqet kuen, ay seyis da purı şı kiyê. D purı şı kiyê, yo mude ara r’ şı. Duşmenu tı ra çi waşt, yo çua erşawut, va Paşê Arabun ra:

- Ina çua tı serê ya u qınê ya ca kerdse, serê ya qıne ya cera zunase tı zuna, tı nizunase asker uncena tı ser, ez tı kışena.

Ard, wı no asker yi zedê ine yi yo. Ard oniya çua, nizuna ço kuma kışta kok ya kuma kışta serê ya, oniyena atir dekoti. Rujek oniyak ay seyis bin ha xeber dun. Va:

-Se bı?

Va:

-Eka yo dewlet erşawıt eğitim, yo çua erşawıta, kok ya u serê ya ca ke ke, ca nikerdse, ez umeya, ez asker uncena tı ser ez zuriyet tı kuar kena.

Paşa xewtiya nixewtiya nişka serê ya u kok ya cê ra nıvıst.

Va:

-Rehet ıb.

Va:

-Çınaw?

Va:

-Şirin Paşa ra vajin berz awk. Berz yo golê awk, kok şın war sere yen qeme.

Vun hard odıs kerd, vun seni şi Paşa ra va, Paşa eşt awk raşta beli bı. Erşawıt va kok ıno, aya qedina.

De heb cunê yo astor erşawıt, ın cunê ın astorê tı kuma k’ zuna pil a kuma qıj a. Tı zuna xu ra tı zuna, tı nizunase ez yena sarê tı bırnena. Erşawıt,, oniya k’ seyis hina ha xıwer dun. Va:

-Se bı?

Va:

-In war Paşa astor erşawıt, de heb cunê yo astorê, tı ra vaj kuma dayka kum leyir a, ma nizun. Paşa xewtiyaw nixewtiyaw nişko.

Va:

-Tı ra vaj, verd awk, heta dayk nişır awk ser, yonê nişın awk sêr. Os ke verda, şi, vun şi, v+rr astor şi ser, leyir dıma şi.

Va:

-Ina dayka, ay leyir.

Va:

-Aw ız tı cewab da.

Mudek ara r' şı, va aya z' ez qabul nikena. Yalanız tı keynê xu dun laj mıse bı d' laj mı, tı nidun laj mıse, ez asker uncena tı ser zuriyet tı kuar kena. Düşmüş bı keyna bıdu yi dinsiz ın İslum.

Keyna ra va, keyna va mümkün aqıl niw. Mı sare bırn berz ez nişına laj yi nigena. Yi dinsiz ma ero İslum.

Hivê xu keyna ra z' vıst, oniya atir dekot. E hin ha yön sêr herb, roj xu zi belı kerd ma fılu roj yên. Oniya seyis atir dekoti.

Va:

-Sebı?

Va:

-Çik tı ra çin. Madem ki roj belı kerdse aw roj ıd wa bir, çik niben tı meters.

Va:

-Qay?

Va:

-Tı meters. Er ra meşt hel bön. Imış oz şi hel bön.

Vınêrt, şi Paşa ra vun.

Paşa vun:

-Kum şıma ra vun?

Va:

-Aw ık çua u astor ma ra vun, ın aw seyis.

Va:

-Halla halla.

Va:

-Wullay.

Va:

-Şıma nizun kumca ra w'?

Va:

-Ma nizun.

-Şıma numê yi nizun?

Va:

-Ma nizun.

Va:

-Şıma eşken biyar het mı ra?

Va:

-Nê mümkün aqıl niw, nin.

Va:

-Ça ra umo ina zuna yo, ça ra umo eta seyise kön?

Şi tı ra va. Va:

-Ez umeya seyise kena, ez niumeya bıgêr dalaweru. Vaj Paşa ra xu r' cê xu d' ruş.

Şi Paşa ra va. Şew diye, mılet şi, herkes şı rakot. Yo seyis ha wı aya, astor mıqat benu, aw astor sahib yi laj Paşa wo. Astor laj Paşa yo.

Astor kaş ke tewer, zin na ser, tırskalmê xu gırot kot rahar. Ço zi nidi kum heta şı. Şı, şı, şı ca vejiya, ca vejiya şı saray Paşay, oniya k' cı niresen. Vınert vınert nizdiyê dêsnımaja oniya asker xu ra şi, kot ri zeri asker ay nöbetçi puer sare bırnay, kot ri zeri. Şı k' eg vêr yi d' ha vınerte, ına kışt dı nöbetçi aya kışt dı nöbetçi. Oniya k' yi z' ına bi xınt, hun yin umo. Ay wırdi z' kişt. Kot ri zeri Paşay. Yo umo sera pay vınerto, honık ha çi teşınön hawa dun Paşay. Resa Paşa xu ra şı, resa aw tepışt xeneqna, Paşa xu hesiya, mend pa.

Va:

-Tı ça ra umê?

Va:

-Ez ça ra umeya, umeya!

Va:

-Hemen e xeber duna askêr sarê tı purıd.

Yi sarê yi da purı, va xeber bı d' cı. Sarê yi da purı ke yo çi, tebera astor yi ha besto. Ume, ume hin ço çinik çımok ay nöbetçi sare bırnayi. Ume şı kerd zerê heqewi, wenışt astor xu Yalla. Gırot be vıst arê yona astor, hani yona seyis berd vıst arê yonay, ume cê xu d' astor xu best qelbi ya. Seyis vazden şın, yun çi dun astor, oniyen katê insun honi oja ya. Vun, Halla halla ına kat ça ra umeya eta? Ma ço nidiya. Xeber da Paşay va:

-Paşa, wulla yo kat harda eşta zerê arê astor.

Vun:

-Aye katê yi biyarin!

Kat harda, kat ayê Kral a. Va:

-Şıma kum şi katê ın harda?

Eg heme çi tı ra gırot imza kerda k' heyat ıd qoğe mı tı d' çin, herb mı tı d' çin, ay puer ız imza tı ra gırot, ay puer ız honik ha vêr kat ıd. Kağıt berd da c, kağıt wend in kum hard? Ay va eza, ay va eza, ay va eza. Hani tebera ha seyis ni. Va:

-Xêr, şıma ni.

Va:

-Kum zun?

Xeber da keyna Paşay.

Va:

-Baba ez zuna.

Va:

-Tı ça ra diw?

Va:

-Mı diw. Fılu astor bırê mı aw seyis ca kerd, astor wenışt cı, mı di, wenışt cı tırskalmê xu gırot şı. Eg aw nibse yona niw.

-Seni?

Vuna:

-Wullay aw nib yona niw.

Şın yi ra vuni, vun:

-Liya ez niya, eza feqir. Mı ra qe ay huner yen?

Vun:

-Wullay ti y', herhalde ti y', keynê Paşay vat mı diw, aw şiw.

Va:

-E niya, mı berin Paşay het.

Be Paşay het.

Paşay va:

-Tı kum? Neyin nesi?

Va:

-Ez Avzed bin Hilal a.

İna k’ va recef gına Paşay r’.Va:

-Tı umê eta? Tı umê mı r’ seyise kên? Mı numê tı eşnawıt, eger bıvatin tı ha yên eta, ca mı nidiyayn, tı umê bi seyis mı? Ez ina qabul nikena.

Va:

-Tı qabul kên nikên!

Va:

-Ina kat kum harda?

Va:

-Aya imza kum hardase kat ız aya harda.

Va:

-Arê fılu seyis ıb, wı bir cewab bıd?

Şi seyis ra va, seyis va:

-E niya, kum ardse eşt arê astor mı.

Keyna va:

-Xu nat wet ır med, wulla astor bırê mı şı, mı çım ra di.

Paşa agêra, va:

-Keynê mı zur nikena. Alım yo ciniya, ya xebara zed nivuna. Heyat xu numherum ız nidu. Emır xu cıs numherum nidu, teber niumeya. Alımêka zorli ya, ya fek ra xebera zedık teber nina, wulla tiy!

Va:

-Eza, eza!

Va:

-Tı çı gerên?

Va:

-Ez sımê keynê tı umeya. Heq tı persênse sımê keynê tı umeya. Ez bir zur bik e vaj sımê ınay umeya, qasasu gena nê. Evet, teng peşiya tı, ez ha tiya ya. Yalnız boş boşuna ez ço r' nibena. Eg Allay kerda tı keyna dun mı.

Va:

-Tı bir keynê mı bıwaz e niduna?

Keyna gırot da cı, yi z' oja marê xu bırna.

Mı zi oja qedna ez umeya.

VATEYO PEYİN

Ina xebat estanıkanê mıntıqayê Siwani dı motif ser vıraziyaya. Dewranê peyinan dı pê bedılyayişê heyati u teknolojiyi, edetê estanık vatışi zaf kêm biyo. Tezê ma dı 36 estanıkan ca gıroto. Mıntıqayê Siwani, benateyê Çolig, Diyarbekır u Xarpêti dı biyayişê xu ra, hetê zıwani u kulturi ra heti estanıkan ra zaf dewlemend o. Estanıkan dı ıno tesir asiyeno u estanıkan dı zıwano zelal u rehet ameyo şıxulnayiş. Labelê ma eşkeni ki peyniya ına xebat dı vaji extiyari zêy veri hin estanıkan nivani u zê veri nizan, çunki hını heyato sosyal bedıliyayo.

Sebebo ki ıno; dewan dı nıfus kêm biyo u teknoloji kewto her keye, estanıki hini zey wextanê verinan nêvaciyeni. Ina xebat mocnena ma ki, eger ma nê mehsulanê fekkiyan nêkeri bınê qeydi, 10-20 serri dıma şansê ma yo ekayın hini nêbeno.

Estanıkanê Siwani dı cografya zaf gani ya. Koyê Şarıki, Wareyê Gola Şekeran u teyna nameyê cayan niyê; ey miyanê estanıkan dı zey mekanê muhimi ye. Ino mocneno ma ki Şarê Siwani cografyaya xu zê yo parçeyê edebiyati vineno u pe ıno cayê muhimi şinasiyeno.

Estanıkani arêdayiş dı ma diyi ki çekuya "vun" zaf ameya şıxulnayiş. Vatoğ pê ına çeku gueşdarikeran her tım hişyar tepışneno. Ma nê çekuyi daxilê metinan kerdi ki, fekê Siwani u karakterê zıwanê vatışi ri sadıq bımani.

Arêdayişê estanıkan dı ma vineni ki, vatoği pil u extiyari dewan teyna estanık nêvani ey eyni wext dı zıwanê felsefeya cuyayişe verinan zi nesilanê neweyan ri neqıl keni. Çekuyê qalıbi u formeli zê (*Hım kena, gım kena*) mocneno ma ki, edebîyatê Zazaki dı hunerê vatışi u estetikê fekki aver şiyo.

Estanıkan dı motifi dua, beddua, sihr, halo istisnai zaf viyerti ra. Heto bin ra humaranê sembolikan u renganê sembolikan zi ca gıroto. Humaranê sembolikan ra zêy humaranê yo, dı, hiri, hot u çoras viyerti ra. Renganê sembolikan ra zi zê rengo sur, sıpi, siya viyerti ra. Estanıkan dı eğleb bırayo qıj yan zi waya qıj serqehreman a. Heywanan ra zi ya lu serqehreman a yan zi diyew serqehreman o. Heto bin ra vatoğanê estanıkan, fekê xu kerdi miyanê metinan; ma zi semedê sadıq mendışê zıwanê şari, ma o form dı nuşti.

Estanıkanê Siwan dı tayi estanık xırab qediyeni tayi estanık hol qediyeni. Misal estanıka *Heş* xırab qediyena labelê estanıka *Pir u Pısing* hol qediyena. Heti dehkera ra estanıkan dı eşq, dej, heskerdış, merg, sihr, warverdış, kıştış u ceng ca gıroto. Estanıkan dı merdımi ki vera tengi deyağ keni, merdımi ki xebatkari, merdımi ki hol u raşti peyni dı muradê xu dı şa beni, ğela geni. Labelê merdımi ki xırabi u zulım keni ya zi merdımi ki zem u

zuri keni ını zi peyni dı ceza geni. Ino zi mocneno ma ki, estanıki semedê şari yo mektebê exlaqi yi.

Goreyê edebiyatê şari, tehlil kerdışê motifan hem zıwanê ma paweno hem zi rayirê xebatanê neweyan akeno. Ma umid keni kı, ıno tez semedê cıgêrayoğanê binan bıbo rehber u folklorê Zazaki dı hındena tehlil bıbo.

ÇIMEYİ

ALAY, Okan, Bingöl Masalları (İnceleme-Metin), Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ 2005.

ALPTEKİN, Ali Berat, *Halk Hikâyelerinin Motif Yapısı*, Akçağ Yayınları, Ankara 2009.

ALSAÇ, Fevziye, *Masal Kahramanlarının Tip Çözümlemesi*, Hiperyayın, İstanbul, 2020.

APUHAN, Danyal, "Zazaca Masallarda Mitolojik ve Olağanüstü Varlıklar", *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (DÜSBED), 2026, r.1-29.

ARVAS, Abdulselam, *Yazılı Sözlü Gelenek İlişkisi ve Bir Fıkra Hakkında Bazı Düşünceler*, Sosyal Bilimler Enstitü Dergisi 3 (1), 2009, r.111-118

AYDIN, Hidayet, *Iğdır Masalları İnceleme-Metin*, Ahi Evran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kırşehir 2012.

AYVERDİ İlhan (Haz.), *Kubbealtı Lugatı: Misalli Büyük Türkçe Sözlük*, Kubbealtı Neşriyat, İstanbul 2011.

CAN EMMEZ, Berivan, *Sözlü Gelenekten Modern Masala: Çocuk Edebiyatında Halkbilimsel Bir İnceleme*, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2008.

ÇIBLAK, Nilgün, "Teknoloji Çağında Kültürel Miras Olan Masalların Korunması", *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 2008, Sayı 23, r.44

ELÇİN, Şükrü, *Halk Edebiyatına Giriş*, Akçağ Yayınları, Ankara, 1981.

GUNTAŞ ALDATMAZ, Nadîre, *Folklorê Kırmancan Ser o*, Weşanxaneyê Roşna, Dîyarbekir 2014.

GÜNAY, Umay, *Elazığ Masalları İnceleme*, Akçağ Yayınları, Erzurum, 1975.

KAVAL, Yılmaz, *Tunceli'den Derlenen Masallar (Metin-İnceleme)*,Uşak Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Uşak, 2019.

KOÇ Ali, *Vadilere Uzanan Kalıntılar: Sivan&Siwun*, Dk Organizasyon Matbaacılık, Bingöl 2020.

KURİJ, Seyîdxan (Arekerdox), Arwûn û Lûy- Sonîkî Çolîgî, Nûbihar Yayınları, İstanbul 2014.

OĞUZ, Mehmet Öcal, "Türk Halk Bilimi Çalışmalarında Eşmetin (Varyant) Ve Benzer Metin(Versiyon) Sorunu", *Milli Folklor*, Sayı: 92, 2011, r.2-5.

ÖZCAN, Derya – ERDİK, Şadiye, ''Türk Halk Masallarında İmtihan Motifi'' *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, Sayı 6, 2021, r. 1.

ÖZDEMİR, Nebi, Folklor'un Babası, "Stith Thompson" (1885-1976) , *Milli Folklor*, Sayı 21, 1994, r. 20.

SAKAOĞLU, Saim, *Gümüşhane ve Bayburt Masalları*, Akçağ Yayınları, Ankara, 2000.

SAMUK, Hidayet, "Servi Bölgesi ve Köyleri", *Bingöl Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Yayınları Merkezi*, Bingöl, 2017, Cilt 4, Sayı 1.

SAMUK, Hidayet, *Servi Bölgesi Folkloru*, Bingöl Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Yayınları Merkezi, Bingöl, 2022.

ŞİMŞEK, Esma, *Yukarıçukurova Masallarında Motif ve Tip Araştırması*, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Elazığ 1990, r.2

TÜRK DİL KURUMU, Türkçe Sözlük, *TDK Yayınları*, Ankara 2005, (07.01.2026).

TÜRK DİL KURUMU, Türkçe Sözlük, *TDK Yayınları*, Ankara, 2005, r.1349

VALÊRÎ, Newzad, *Xerîb û Nasîb Çewlîg ra Çewres Sanikî*, Peywend Akademî Yayınları, Van, 2021.

YILDIZ, İsmail, *Estanıki Hêni (Teqqiq u Metin)*, Bingöl Üniversitesi, Yaşayan Diller Enstitüsü, Bingöl, 2022.

ÇIMEYİ ŞEXISAN

1. Adem DİLEKCİ
2. 1965/Yaydere
3. Mektebo verin wendo.
4. Darayeni
5. Nixebitiyeno
6. 5,31

1. İlyas DİLEKCİ
2. 1987/Yaydere
3. Unıversıte wendo
4. Darayeni
5. İnşaat dı xebitiyeno
6. 32,33

1. Özcan DİLEKCİ
2. 1992/ Yaydere
3. Unıversıte wendo
4. Darayeni
5. İnşaat dı xebitiyeno
6. 34

1. Fidan ALABAŞ
2. 1944/Palu
3. Mekteb niwendo
4. Ardivun
5. Xanımê kiyêya
6. 6,7,8

1. Hasan ALABAŞ
2. 1941/Genç
3. Mekteb niwendo
4. Ardivun
5. Teqawut biyo
6. 1,2,3,4,

1. Mehmet Reşit YARARLI
2. 1341/Palu
3. Mekteb niwendo
4. Şeyxismailu
5. Şiyo rehmet
6. 9,10,11

1. Ayşe ALABAŞ
2. 1979/Genç
3. Mektebo verin wendo
4. Ardivun
5. Xanımê kiyêya
6. 12

1. Fatma ALABAŞ
2. 1980/Genç
3. Mektebo vein wendo
4. Ardivun
5. Xanımê kiyêya
6. 13

1. Havva KARA
2. 1953/Kaledibi
3. Mekteb niwendo
4. Sirbey
5. Xanımê kiyêya
6. 14

1. Sıdıka YELEÇ
2. 1945/Kaledibi
3. Mekteb niwendo
4. Seyar
5. Xanımê kiyêya
6. 15,16,30

1. Hüsnü DİLEKCİ
2. 1967/Genç
3. Mektebo verin wendo
4. Çimeyenek
5. Cıtyer
6. 17

1. Adem KOŞAN
2. 1961/Genç
3. Mekteb niwendo
4. Xarwelu
5. Cıtyer
6. 35,

1. Ayşe AYRANCI
2. 1972/Bahçebaşı
3. Mekteb niwendo
4. Diyerzalu
5. Xanımê kiyêya
6. 18

1. Ekrem AYRANCI
2. 1965/Bahçebaşı
3. Mekteb niwendo
4. Diyerzalu
5. Cıtyer
6. 27

1. Murat DİLEKCİ
2. 1974/Genç
3. Mekteb niwendo
4. Darayeni
5. Meslego serbest keno
6. 28,29

1. Yılmaz SARIKAYA
2. 1980/Genç
3. Lıse wendo
4. Darayeni
5. Memur
6. 19,20

1. Arap KAYIKÇI
2. 1950/Aktoprak
3. Mekteb niwendo
4. Vılık
5. Cıtyer
6. 36

1. Mahsun DİNÇ
2. 1971
3. Lıse wendo
4. Sirbey
5. Xebatkarê asayişê
6. 21

1. Ayser BÜRKE
2. 1977
3. Mekteb niwendo
4. Çolig
5. Xanımê kiyêya
6. 22,25

1. Mehmet Ali ALAGÖZ
2. 1947
3. Mektebo verin wendo
4. Adana
5. Cıtyer
6. 23

1. Emine PİRİNCİ
2. 1942
3. Mekteb niwendo
4. Xoynu
5. Xanımê kiyêya
6. 24

1. İsmet UMAY
2. 1954/Doludere
3. Mekteb niwendo
4. Hepsur
5. Xanımê kiyêya
6. 26